

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ,
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ
ΝΟΤΙΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Δήμου Χρήστος

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΣ: Βλασίδης Βλάσιος, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος
Βαλκανικών Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ: Γαβρά Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήματος Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2017

«Η έγκριση της Μεταπτυχιακής Εργασίας από το Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν υποδηλώνει αναγκαστικά ότι αποδέχεται το Τμήμα τις γνώμες του συγγραφέα»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μεταπτυχιακή αυτή διατριβή έγινε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών με τίτλο "Ιστορία, Ανθρωπολογία και Πολιτισμός στις χώρες της Ανατολικής και Ν.Α. Ευρώπης" του τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η χώρα μελέτης είναι η Ρουμανία, η οποία υπήρξε διαχρονικά μια περιοχή με εντάσεις, συνεχείς πολέμους και διεκδικήσεις από τις ισχυρές δυνάμεις του κόσμου, είτε προέρχονταν από την περιοχή είτε όχι. Οι δυο παγκόσμιοι πόλεμοι άφησαν τα αποτυπώματά τους στην περιοχή, καθώς αποτέλεσε περιοχή συγκρούσεων συμφερόντων των υπερδυνάμεων. Έχοντας το Δούναβη στα νότια της, από τα αρχαία χρόνια ήταν το σύνορο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Αποτέλεσε σταυροδρόμι και μήλον της έριδος καθώς είναι μια περιοχή που ελέγχει σημαντικές εμπορικές και στρατηγικές οδούς. Ακόμα και σήμερα ισχύει αυτό, καθώς παραμένει εξέχων εμπορικός κόμβος.

Το αντικείμενο μελέτης είναι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στις οποίες συμμετείχε η Ρουμανία κατά τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους. Θα αναλυθούν Σχέδια Επιχειρήσεων, θα περιγραφούν σημαντικές μάχες και στρατιωτικά γεγονότα και θα καταγραφούν τα αποτελέσματα αυτών στην εξέλιξη των επιχειρήσεων. Ακόμη, θα αναλυθούν οι συνθήκες που επικρατούσαν προ της συμμετοχής στον πόλεμο, σημαντικές πολιτικές και στρατιωτικές προσωπικότητες που καθόρισαν την εξωτερική πολιτική και την τύχη της χώρας. Επίσης, θα επισημανθούν τα αίτια συμμετοχής στους Παγκοσμίους Πολέμους και τα οφέλη-απώλειες.

Με εκτίμηση και σεβασμό

Χρήστος Δήμου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
A1- Μοντέλο της Καταγωγής και Μοντέλο της Συνεχειας.....	8
A2. Σύντομη Ιστορική Αναδρομή της Ρουμανίας.....	10
B. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ.....	15
B1 - Η Ρουμανία στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο.....	16
B1.1- Η Ρουμανία στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών.....	16
B1.2- Η Ρουμανία στην Ουδετερότητα.....	17
B1.3 - Η Ρουμανία στο πλευρό της Αντάντ.....	19
B1.4 – Η Ρουμανική Επίθεση εναντίον της Αυστρο-ουγγαρίας – Έναρξη των επιχειρήσεων.....	22
B1.5- Η Επίθεση της 2ης Ρουμανικής Στρατιάς στην Τρανσυλβανία.....	23
B1.6- Η Επίθεση στη Φλαμάνδα (Rahono) (Φθινόπωρο 1916).....	30
B1.7- Η Αντεπίθεση των Κεντρικών Αυτοκρατοριών (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1916).....	33
B1.8- Διάλειμμα Εχθροπραξιών-Σταθεροποίηση της Κατάστασης.....	35
B1.9- Η Μάχη στο Μαράστι (Ιούλιος 1917).....	36
B1.10- Η Μάχη στο Μαρασέστι (Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1917).....	40
B1.11- Η Μάχη του Οϊτούζ (Oituz)(Αύγουστος1917).....	48
B1.12-Συνέχεια και τέλος του Πολέμου.....	51
B1.13- Συμπεράσματα.....	52

B2 - Η Ρουμανία στον ΄Β Παγκόσμιο Πόλεμο.....	56
B2.1 – Ιστορικό Υπόβαθρο.....	56
B2.2 – ΄Τον Αντονέσκου.....	63
B2.3 – Η Συμμετοχή της Ρουμανίας στο Ανατολικό Μέτωπο.....	64
B2.4 - Ο "Στατικός Πόλεμος" (22 Ιουνίου-03 Ιουλίου 1941).....	70
B2.5 -Επιχείρηση "Μόναχο"- Ανακατάληψη Βεσσαραβίας και Βόρειας Μπουκοβίνας	79
B2.6– Εξέλιξη των Επιχειρήσεων στη Βεσσαραβία	85
B2.7 – Ανατροπή Κατάστασης	93
B2.8 – Εξέλιξη των Επιχειρήσεων	96
B.2.9-Η 3^η Στρατιά στην Ουκρανία και στην Κριμαία	101
B2.10 – Η Μάχη της Οδησσού.....	103
B2.11- Λοιπές Επιχειρήσεις.....	104
B2.12 – Η Μάχη στο Στάλινγκραντ	106
B3. Βεσσαραβία και Ρωσο-ρουμανικές σχέσεις	122
B4. Τρανσυλβανία και Ρωσο-ρουμανικές σχέσεις	126
Γ. Επίλογος.....	131
Δ. Βιβλιογραφία.....	135
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Ε. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	139

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη των στρατιωτικών επιχειρήσεων στις οποίες συμμετείχε η Ρουμανία κατά τον 'Α και 'Β Παγκόσμιο Πόλεμο. Πιο συγκεκριμένα, θα μελετηθούν οι μάχες στη Φλαμάνδα, στο Μαραστί, στο Μαρασέστι και στο Οϊτούζ (Oituz) οι οποίες επηρέασαν την εξέλιξη του Ά Παγκοσμίου Πολέμου στο Ανατολικό Μέτωπο και τη μοίρα της χώρας καθώς και οι μάχες για την απελευθέρωση της Βεσσαραβίας, της Β.Μπουκοβίνας στο 'Β Παγκόσμιο Πόλεμο και η συμμετοχή του ρουμανικού στρατού στην πολιορκία του Στάλινγκραντ. Καινοτομία αυτής της εργασίας αποτελούν οι Χάρτες και τα Σχεδιαγράμματα Επιχειρήσεων, στα οποία καταγράφεται η εξέλιξη αυτών και οι οποίοι υλοποιήθηκαν με τη βοήθεια της εφαρμογής Google Maps. Ωστόσο, η ακριβής εύρεση των τοποθεσιών και η δημιουργία των παραπάνω αποτέλεσε μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία. Οι Χάρτες και τα Σχεδιαγράμματα Επιχειρήσεων χρησιμοποιούν στρατιωτικές συνθηματικές παραστάσεις οι οποίες όμως μπορούν να κατανοηθούν και από μη εξειδικευμένο προσωπικό.

A1- Μοντέλο της Καταγωγής και Μοντέλο της Συνέχειας

Σε ολόκληρο τον 19^ο αιώνα, η πνευματική ζωή των Μολδοβλάχων είχε επηρεαστεί από ένα συγκεκριμένο ιδεολογικό ρεύμα περί της καταγωγής και της ιστορίας που προήλθε από τη Σχολή της Τρανσυλβανίας και ονομαζόταν ‘Λατινισμός’, σύμφωνα με το οποίο, οι κάτοικοι της Μολδαβίας και της Βλαχίας όπως και οι ρουμανόφωνοι κάτοικοι της Τρανσυλβανίας, ήταν απόγονοι αποκλειστικά των ρωμαϊκών κατακτητών. Αυτό συνεπαγόταν τον εξορισμό των Δακών από τη ρουμανική γενεολογία. Το παραπάνω ιδεολογικό ρεύμα βασιζόμενο στη ετυμολογική συγγένεια του Ρουμάνου με το Ρωμαίο/Ρωμάνο επιδίωκε την ιστορική συνέχεια του σύγχρονου ρουμάνικου λαού με την ρωμαϊκή αρχαιότητα απαγκιστρώνοντας έτσι το σύγχρονο Ρουμάνο από το οθωμανικό παρελθόν και τον επικαθορισμό της ορθόδοξης ταυτότητας (αφού μεγάλο μέρος της αψβουργικής Τρανσυλβανίας είχε προσχωρήσει στον προτεσταντισμό). Η επιστημονική αυτή θέση προωθήθηκε και ανατολικά, υιοθετήθηκε από τους διανοούμενους της Μολδαβίας και της Βλαχίας αλλά αντιμετώπιζε ένα σοβαρό πρόβλημα: πώς μπορούμε να μιλάμε για ρωμαϊκή παρουσία βόρεια του Δούναβη όταν ο Δούναβης αποτελεί το βορειότερο σύνορο της αυτοκρατορίας; Το πρόβλημα θα γινόταν ακόμα μεγαλύτερο αν γινόταν αποδεκτή η θέση περί μετανάστευσης των εκλατινισμένων Δακογετών νοτίως του Δούναβη μετά την εγκατάλειψη της επαρχίας από τους Ρωμαίους.

Ωστόσο, μέσα στις ενδοβαλκανικές αντιπαραθέσεις του 19^{ου} αι., ήταν επιτακτική η ανάγκη η ρουμανική ιστοριογραφία να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα: να επικυρώσει προαιώνια δικαιώματα στο χώρο και να θεμελιώσει την ενότητα στο χρόνο. Για να το επιτύχει αυτό, θα έπρεπε να υιοθετήσει ένα σχήμα αυτοχθονίας που όμως δεν θα απορρίπτει τη ρωμαϊκότητα και την πολιτισμική υπεροχή που αυτή συνεπαγόταν. Έτσι, οι Δάκες επέστρεψαν ως Δακορωμαίοι.

Βασικός εκπρόσωπος του νέου ιδεολογικού ρεύματος ήταν ο A.D. Xenopol, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Ιασίου, ο οποίος στα έργα του ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το σχήμα ιστορικής συνέχειας του ρουμανικού έθνους με την παραδοχή της θέσης περί εκλατινισμού των Δακογετών και με βάση τις τρεις γνωστές φάσεις της ιστοριογραφίας: αρχαιότητα, μεσαίωνα, νεότεροι χρόνοι. Έτσι σύμφωνα με τον Xenopol, η αρχαιότητα των Ρουμάνων είναι η περίοδος διαμόρφωσης της εθνικότητας τους, η οποία ξεκινάει το 513 π.Χ. με την πρώτη αναφορά στους Δακογέτες από τον Ηρόδοτο και τελειώνει το 1290 π.Χ με την έξοδο ενός μέρους των

Ρουμάνων της Τρανσυλβανίας (λόγω των καταπιέσεων από τους Ούγγρους) και την ίδρυση των κρατών της Βλαχίας και της Μολδαβίας. Ο Xenopol θεωρούσε τους Δακογέτες θρακικό παρακλάδι της ινδοευρωπαϊκής φυλής, ωστόσο η επίδραση του σλαβικού στοιχείου σε αυτή τη φάση είναι διακριτή. Έτσι, έγραψε για την ρουμανική εθνότητα: `` έτσι αυτή η εθνότητα είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού τριών θεμελιακών στοιχείων: του θρακικού, του λατινικού και του σλαβικού. Το λατινικό είναι το κυρίαρχο μεταξύ αυτών και δίνει κατά αυτό τον τρόπο στον ρουμανικό λαό, χαρακτήρα λατινικής εθνότητας``.

Η μεσαιωνική ιστορία του ρουμανικού έθνους σύμφωνα με τον Xenopol είναι η περίοδος η οποία κυριαρχείται από το πνεύμα του Σλαβισμού. Ξεκινάει με την ίδρυση δύο ηγεμονιών στα τέλη του 13^{ου} αι. π.Χ. και διαρκεί μέχρι τη βασιλεία του Μπασαράμπα στη Βλαχία και του Λούπου στη Μολδαβία (1633). Οι βασιλείες των δύο αυτών ηγεμόνων σηματοδότησαν την αρχή της υποκατάστασης της πολιτισμικής υπεροχής του Σλαβισμού σε αυτή του Γραικισμού, η οποία θα κορυφωθεί με την άνοδο των φαναριωτών ηγεμόνων.

Η νεότερη ιστορία είναι η περίοδος κατά την οποία ενισχύεται η πολιτισμική υπεροχή του ελληνικού πνεύματος και εκτείνεται μέχρι την ελληνική επανάσταση. Τέλος, η σύγχρονη ιστορία κατά την οποία επικρατεί ο Ρουμανισμός, μια νέα πολιτισμική και πολιτική δύναμη. Ο Ρουμανισμός στο διάστημα 1821-1859 θα κυριαρχήσει και θα οδηγήσει στην ενοποίηση των ηγεμονιών και στην ίδρυση του σύγχρονου ρουμανικού κράτους.

Στο σχήμα του αυτό ο Xenopol επέκτεινε την αρχαιότητα μέχρι και την ίδρυση των πρώτων ηγεμονιών της Μολδαβίας και της Βλαχίας και μετατόπισε τον ρουμανικό Μεσαίωνα σε ένα μεγάλο τμήμα της νεότερης εποχής. Εκφράζοντας αυτό το σχήμα ιστορικής συνέχειας, ουσιαστικά θα αποδεχθεί τη θέση ότι ο ρουμανικός λαός υπέστη τη σλαβική επίδραση σε δύο κυρίως επίπεδα, της γλώσσας και της θρησκείας. Ο ρουμανικός Μεσαίωνας του Xenopol έχει όμως ένα σκοτεινό σημείο: την επίδραση του Σλαβισμού. Έτσι, για τη συγκρότηση της έννοιας του ρουμανικού Μεσαίωνα, ήταν αναγκαία η επίκληση της Δεύτερης Ρώμης.

Αυτή τη θέση ανέπτυξε ο Nicolae Iorga, ιστορικός και μαθητής του Xenopol στο Πανεπιστήμιο του Ιασίου, ο οποίος θα απομακρυνθεί από τις λύσεις που πρότεινε ο καθηγητής του στα προβλήματα συνέχειας του ρουμανικού έθνους και έτσι θα προσπαθήσει να περιορίσει τα στοιχεία της σλαβικής επιρροής και να αναδείξει το

ρουμανικό έθνος ως κληρονόμο της μεγάλης πολιτισμικής παράδοσης της Ανατολικής Ρωμαϊκότητας. Έτσι, ενώ ο Χενοροί επιμένει στη συνέχεια των εκλατινισμένων Δακογετών και στην αποδοχή των σλαβικών επιρροών, ο Ιοργα θα μετατοπίσει το κέντρο βάρους από την Πρώτη στη Δεύτερη Ρώμη, από τη Δύση στην Ανατολή, για να απορρίψει τις σλαβικές επιδράσεις. Ακόμη, ο Ιοργα θα εξομοιώσει το βυζαντινό με το δυτικό Μεσαίωνα και θα μιλήσει ακόμη για τη συνέχεια Βυζαντινής και Οθωμανικής αυτοκρατορίας αφού η θέσπιση των περισσότερων θεσμών της τελευταίας τελούσε υπό βυζαντινή επιρροή. Θα αναφερθεί στα Βαλκάνια ως ``Νοτιοανατολική Ευρώπη`` και θα αποκαλέσει τους Οθωμανούς ``Νεοβυζαντινούς του Ισλάμ``.

Συμπερασματικά, η επίκληση του Ιοργα στη Δεύτερη Ρώμη θα χρησιμεύσει στην απάμβλυνση της σλαβικής επιρροής στη συγκρότηση της ρουμανικής εθνικής ταυτότητας και στην ανάγκη το Βυζάντιο να συνεχίζει να υπάρχει και μετά την πτώση του. Με τον τρόπο αυτό, οι Ρουμάνοι απομακρύνονταν από τα σλαβοκρατούμενα Βαλκάνια και εντάσσονταν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Σταματόπουλος, 2009: 335-353).

A2 -Σύντομη Ιστορική Αναδρομή της Ρουμανίας

Οι Ρουμάνοι είναι απόγονοι των αρχαίων Δακών, με προσθήκες ρωμαϊκών, σλαβικών και σε πολύ μικρότερο βαθμό, ταταρικών στοιχείων. Αυτοί οι λαοί είναι εγκατεστημένοι στα εδάφη του νότιου Δούναβη, από τις δυο μεριές των Τρανσυλβανικών Άλπεων. Πριν από τη Ρωμαϊκή κατάκτηση της Δακίας, τα εδάφη μεταξύ των ποταμών Δούναβη και Δνεϊστερου κατοικούνταν από διάφορες Θρακικές φυλές, όπως Δάκες και Γέτες. Ο Ηρόδοτος στο έργο του «Ιστορία» επισημαίνει τη θρησκευτική διαφορά μεταξύ των Γετών και των άλλων Θρακών, αλλά, σύμφωνα με το Στράβωνα, οι Δάκες και οι Γέτες μιλούσαν την ίδια γλώσσα. Ο Δίων Κάσσιος επισημαίνει τις πολιτιστικές ομοιότητες μεταξύ των δύο λαών. Υπάρχει όμως η επιστημονική άποψη ότι Δάκες και Γέτες ήταν ο ίδιος λαός. Ρωμαϊκές εισβολές υπό τον Αυτοκράτορα Τραϊανό μεταξύ 101–102 μ.Χ. και 105–106 μ.Χ. είχαν ως αποτέλεσμα το μισό του Δακικού βασιλείου να γίνει επαρχία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ονομαζόμενη «Dacia Felix». Η Ρωμαϊκή κυριαρχία διήρκεσε 165 χρόνια και κατά την περίοδο αυτή η περιοχή ενσωματώθηκε πλήρως στη Ρωμαϊκή

Αυτοκρατορία ενώ μεγάλο μέρος του πληθυσμού ήταν νεοφερμένοι από άλλες επαρχίες. Οι Ρωμαίοι άποικοι εισήγαγαν τη Λατινική γλώσσα και εκλατίνισαν τους γηγενείς πληθυσμούς. Τα Ρωμαϊκά στρατεύματα αποσύρθηκαν από τη Δακία γύρω στα 271 μ.Χ.

Από τη μια μεριά της οροσειράς, οι Ρουμάνοι κατοικούν στη Μολδαβία, στη Βλαχία, στην Μπουκοβίνα και στη Βεσσαραβία, ενώ από την άλλη μεριά στην Τρανσυλβανία και το Βανάτο του Τέμεσβαρ. Ως τα μέσα του 19ου αιώνα, οι Ρουμάνοι είχαν περιέλθει υπό τον έλεγχο τριών γειτονικών δυνάμεων. Η Βεσσαραβία ανήκε στη Ρωσία, η Μπουκοβίνα, η Τρανσυλβανία και το Βανάτο του Τέμεσβαρ στην Αυστρία και η Μολδαβία και η Βλαχία βρισκόταν υπό τον έλεγχο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του προτεκτοράτου της Ρωσίας. Είναι προφανές ότι μια εθνική αφύπνιση των ρουμανικών λαών θα ήταν μάλλον μια υπόθεση διεθνούς παρά αποκλειστικά τοπικού ενδιαφέροντος (Σταυριανός, 2007:653).

Σε όλους τους αιώνες της οθωμανικής κυριαρχίας η Μολδαβία και η Βλαχία, οι δυο παραδουνάβιες ηγεμονίες, κατόρθωσαν να διατηρήσουν την πολιτική τους συγκρότηση, καθώς με ειδική συμφωνία που έγινε ανάμεσα στην Υψηλή Πύλη και του ηγεμόνες της Μολδαβίας Μπογδάν και της Βλαχίας, Νεαγκόε Μπασαράμπ, αναγνωρίστηκε το 1513 στις δυο χώρες ένα ημιαυτόνομο καθεστώς υπό την κυριαρχία του σουλτάνου (Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, 2000:230).

Οι δυο ηγεμονίες κατέβαλαν ετήσιο φόρο στο Σουλτάνο που διαρκώς αυξανόταν. Ωστόσο, οι δυο χώρες διατήρησαν την αυτονομία τους και δεν έγιναν ποτέ οθωμανικά πασαλίκια. Αναγνωρίστηκαν τα σύνορά τους και οι Οθωμανοί ήταν υποχρεωμένοι να σέβονται τους νόμους τους και να μην αναμειγνύονται στις εσωτερικές τους υποθέσεις. Επίσης, έπρεπε να υπερασπίζονται τις δυο χώρες, οι οποίες με τη σειρά τους έπρεπε να συμμετέχουν στις εκστρατείες όταν η Πύλη το ζητούσε. Η Τρανσυλβανία, η Τρίτη από τις Ρουμάνικες χώρες, είχε διαφορετική τύχη. Για εκατόν πενήντα χρόνια περίπου (1540-1699) παρέμεινε υπό τον οθωμανικό ζυγό διατηρώντας την αυτονομία της και από το 1699 εντάχθηκε στην Αυστριακή αυτοκρατορία διατηρώντας αυτό το καθεστώς ως το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου (1918). Επομένως οι τρεις Ρουμάνικες χώρες, βρέθηκαν για αιώνες πολιτικά και εθνικά διασπασμένες, γεγονός που θα επηρεάσει τις πολιτικές επιδιώξεις και τις επαναστατικές κινήσεις των Ρουμάνων όλο το 19ο αιώνα (Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, 2000:230).

Από το 1711 αρχίζει η λεγόμενη Φαναριώτικη εποχή, γιατί οι ηγεμόνες κατάγονταν στην πλειοψηφία τους από το Φανάρι, την αριστοκρατική ελληνική συνοικία της Κωνσταντινούπολης. Από την εποχή αυτή, η Πύλη, χωρίς να αλλάξει τους θεσμούς και το καθεστώς αυτονομίας, απαγόρευσε στους Ρουμάνους να έχουν δική τους εξωτερική πολιτική και άρχισε να επεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις και τη διοίκηση. Παρόλο που το διεθνές καθεστώς των δυο ηγεμονιών δεν επέτρεπε την κατάκτηση ή παραχώρηση εδαφών, ωστόσο η Οθωμανική Αυτοκρατορία, σε εποχές αδυναμίας, παραχώρησε σε ευρωπαϊκές δυνάμεις ρουμανικές περιοχές. Έτσι παραχώρησε στην Αυστρία την Ολτενία (1718-1739) και το Βανάτο (1718-1918) και αργότερα την βόρεια Μολδαβία ή Μπουκοβίνα (1775-1918) και στη Ρωσία την ανατολική Μολδαβία ή Βεσσαραβία (1812-1918). Επίσης η Πύλη για να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση της αυτοκρατορίας, αύξησε τις απαιτήσεις σε φόρους και σε εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών των δυο χωρών (Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, 2000:231).

Παρόλα αυτά, στις Παραδουνάβιες ηγεμονίες συντελέστηκε το 18ο αι. μεγάλη πρόοδος, οικονομική και πολιτική. Αυξήθηκε η γεωργική παραγωγή, ενισχύθηκε η βιοτεχνία, αναπτύχθηκε η εκμετάλλευση των μεταλλείων και οι εμπορικές συναλλαγές με την Κεντρική Ευρώπη και την Εγγύς Ανατολή. Επίσης αναπτύχθηκαν τα αστικά κέντρα και τέθηκαν οι βάσεις μιας νέας κοινωνικής τάξης, της αστικής. Οι οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στη Βλαχία και στη Μολδαβία, αλλά και στην αυστροκρατούμενη Τρανσυλβανία, έγιναν στενότερες και αυτό έθεσε τις βάσεις για την ενοποίηση της οικονομίας τους (Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, 2000:233).

Μετά την ήττα της Τουρκίας στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1828-1829, ο σουλτάνος αναγκάστηκε με την συνθήκη της Ανδριανουπόλεως να παραχωρήσει στον τσάρο τις εκβολές του Δούναβη και να πληρώνει για δέκα χρόνια πολεμική αποζημίωση. Μέχρι να καταβληθεί η αποζημίωση, η Μολδαβία και η Βλαχία θα παρέμεναν υπό την κατοχή των Ρώσων, που με την έναρξη του πολέμου είχαν καταλάβει τις δυο χώρες. Η Ρωσία έδωσε στις παραδουνάβιες ηγεμονίες ολική αυτονομία και ελευθερία στον εμπορικό τομέα, με αποτέλεσμα την δημιουργία μιας νέας αστικής τάξης από Ρουμάνους (Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, 2000:242).

Μετά την αποτυχία της επανάστασης του 1848, οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν υποστήριξαν το αίτημα των Ρουμάνων να ενωθούν σε ένα ενιαίο κράτος. Έτσι, οι Ρουμάνοι αναγκάστηκαν να προχωρήσουν μόνοι τους εναντίον των Οθωμανών. Με

το τέλος του Κριμαϊκού Πολέμου και το έτος 1856 στο Συνέδριο των Παρισίων, η Βλαχία και η Μολδαβία αναγνωρίστηκαν ως αυτόνομα πριγκιπάτα υπό καθεστώς συλλογικής προστασίας απ' όλες τις ευρωπαϊκές δυνάμεις παραμένοντας όμως υπό ονομαστική οθωμανική επικυριαρχία. Επίσης, αποδόθηκε στη Μολδαβία, η νότια Βεσσαραβία που είχε καταληφθεί από τους Ρώσους με τη συνθήκη της Αδριανουπόλεως (1828). Τέλος, η Ρωσία υποχρεώθηκε να παραιτηθεί των δικαιωμάτων της ως προστάτιδα δύναμη των Ορθοδόξων. Τα εθνικά συμβούλια των ηγεμονιών είχαν όμως διαφορετική άποψη και αποφάσισαν να προχωρήσουν στην ένωση των ηγεμονιών. Έτσι, το 1859 εκλέχτηκε ηγεμόνας της Βλαχίας και της Μολδαβίας ο Αλέξανδρος Ιωάννης Κούζας, υπό το όνομα Ιωάννης Α' και τα δύο πριγκιπάτα αποτέλεσαν "προσωπική ένωση", τυπικά υπό την επικυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ενώ το 1862 τα δύο πριγκιπάτα ενώθηκαν σε ένα κράτος με το όνομα Ρουμανία (<http://en.wikipedia.org/wiki/Romania>).

Το νέο κράτος γεννήθηκε στον κάτω Δούναβη και ήταν ένα πιθανό εμπόδιο για την πρόοδο της Ρωσίας στα Βαλκάνια. Ενώ η Πρωσία ενέκρινε την εμφάνιση του νέου κράτους, η Αυστρία θεώρησε ότι μάλλον θα πρέπει να αντιδράσει με μάλλον επιφυλακτικό τρόπο, παρά το γεγονός ότι ήταν από τους πρώτους που αναγνώρισαν το νέο κράτος: ένα ενωμένο ρουμανικό κράτος θα μπορούσε να είναι ένα πολύ ισχυρό σημείο αναφοράς για τους Ρουμάνους της Τρανσυλβανίας, όπως πράγματι συνέβη. Η Ρουμανία μετά τη δημιουργία της, έπρεπε να εδραιωθεί σε ένα διεθνές πλαίσιο στο οποίο η Ρωσία αφενός και η Αυστρο-ουγγαρία αφετέρου, ήθελαν να αναλάβουν το ρόλο των Οθωμανών στην περιοχή των Βαλκανίων. Στο πλαίσιο αυτό, η ρουμανική πολιτική ελίτ είδε τη Ρωσία ως πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο και έτσι αναζήτησε μια συμμαχία με τη γερμανική αυτοκρατορία και σιωπηλώς με την Αυστρο-ουγγαρία (Boicu et. Al, 1980: 301).

Το 1866 μετά από πραξικόπημα, ο Ιωάννης Α' εκθρονίστηκε και αντικαταστάθηκε από τον πρίγκιπα Κάρολο της Ρουμανίας του Οίκου Χοεντσόλερν-Ζιγκμαρίγκεν. Το ίδιο έτος, τέθηκε σε ισχύ νέο Σύνταγμα με βάση το βελγικό μοντέλο, το οποίο καθιέρωνε κοινοβουλευτικό σύστημα, διάκριση των εξουσιών και Συνταγματική Μοναρχία (Boicu et. al, 1980:301). Κατά το Ρωσοτουρκικό Πόλεμο (1877-1878) η Ρουμανία πολέμησε στο πλευρό της Ρωσίας και μετά το τέλος του, αναγνωρίστηκε ως ανεξάρτητο κράτος, τόσο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο και από τις Μεγάλες Δυνάμεις, με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και τη Συνθήκη

του Βερολίνου. Σε αντάλλαγμα, η Ρουμανία παραχώρησε τη Βεσσαραβία στη Ρωσία για την πρόσβαση στα λιμάνια της ακτής της Μαύρης Θάλασσας και ακόμη, η Ρουμανία πήρε τη βόρεια Δοβρουτσά από τη Βουλγαρία. Το 1881, το ρουμανικό πριγκιπάτο ανακηρύχθηκε σε βασίλειο και στις 26 Μαρτίου του ίδιου έτους ο πρίγκιπας Κάρολος ως Κάρολος Α' βασιλιάς της Ρουμανίας (Patterson, 1996:329-332).

B. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

B1 - Η Ρουμανία στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο

B1.1- Η Ρουμανία στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών

Οι ασταθείς σχέσεις με τη Ρωσία (όπως αναφέραμε και στην Εισαγωγή), η απώλεια ισχύος της Γαλλίας μετά τον ατυχή Γαλλοπρωσικό πόλεμο (1870-1871), η ενίσχυση της θέσης της Γερμανίας καθώς και η σχέση αίματος του Κάρολου με τη βασιλική οικογένεια της Πρωσίας, έκαναν το βασιλιά της Ρουμανίας να αναζητήσει μια συμμαχία με τη Γερμανική Αυτοκρατορία. Οι προηγούμενες θλιβερές εμπειρίες που είχε το βασίλειο της Ρουμανίας με τη Ρωσία από το 1812 (διαδοχικές κατοχές εδαφών το 1848,1853) το καθιστούσαν προσεχτικό στις σχέσεις με αυτό το γείτονα. Οι στενές σχέσεις ανάμεσα στη Ρωσία και τη Βουλγαρία αυξήθηκαν μετά το 1878 και η θέση της Ρουμανίας ανάμεσα σε δύο όχι και τόσο φιλικά κράτη, την οδήγησε να αναζητήσει συμμαχία με τη Γερμανία και την Αυστρο-ουγγαρία και να αφήσει στην άκρη το ζήτημα του μεγάλου αριθμού Ρουμάνων που ζούσαν στην Ουγγαρία (Boia,2009:143).

Στις 30 Οκτωβρίου 1883, η Ρουμανία προσχώρησε στο πλευρό της Τριπλής Συμμαχίας (Γερμανία, Αυστρο-ουγγαρία, Ιταλία), με την υπογραφή μυστικής αμυντικής συμφωνίας βάσει της οποίας, η Ρουμανία ήταν υποχρεωμένη να προχωρήσει σε πόλεμο σε περίπτωση επίθεσης κατά της Αυστρο-ουγγαρίας. Για την υπογραφή της συμφωνίας, η Ρουμανία έπρεπε να αγνοήσει σημαντικά ζητήματα όπως οικονομικές διαφορές, θέματα ελέγχου της ναυσιπλοΐας στον Κάτω Δούναβη και τελευταίο και σημαντικότερο, το καθεστώς των Ρουμάνων στην Τρανσυλβανία και στην Ουγγαρία. Η συμμαχία ανανεώθηκε το 1892, το 1896, το 1902 και για τελευταία φορά το 1913 με εκτεταμένη ισχύ έως και το 1920. Γνωστοποιήθηκε από το βασιλιά μόνο στις εξέχουσες πολιτικές προσωπικότητες της εποχής (πρωθυπουργός, υπουργός εξωτερικών) και δεν επικυρώθηκε από το κοινοβούλιο, πράγμα όχι και τόσο ασυνήθιστο για την εποχή εκείνη (Pop et. al, 2006: 516).

Η περίοδος 1878-1914 ήταν μια περίοδος σταθερότητας και προόδου για τη Ρουμανία. Μέχρι τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912/1913), η Ρουμανία ήταν πιστός σύμμαχος των Κεντρικών Αυτοκρατοριών. Μετά το 1908, η Βουλγαρία άρχισε να αναζητά όλο και περισσότερο την υποστήριξη της Αυστρο-ουγγαρίας. Για τη Ρουμανία, δεν υπήρχε πλέον κίνδυνος από μια ρωσο-βουλγαρική παρά από μια αυστρο-βουλγαρική συμμαχία. Έτσι, ενώ η Ρουμανία παρέμεινε ουδέτερη στον Α'

Βαλκανικό Πόλεμο, μετά τη λήξη αυτού δεν μπόρεσε να δεχτεί τα εδαφικά οφέλη της Βουλγαρίας. Για αυτό το λόγο λοιπόν, κατά τη διάρκεια του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου, η Ρουμανία προσχώρησε σε συμμαχία με την Ελλάδα, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο ενάντια στη Βουλγαρία. Στη συνθήκη ειρήνης του Βουκουρεστίου (1913) η Ρουμανία απέκτησε τη νότια Δοβρουτσά από τη Βουλγαρία ενάντια στη θέληση της Αυστρο-ουγγαρίας αλλά και τις περιφέρειες Quadrilater, Durostor και Caliacra. Μετά τη συνθήκη του Βουκουρεστίου, η Αυστρο-ουγγαρία αρχίζει να γίνεται λιγότερη σίγουρη για τις δεσμεύσεις της Ρουμανίας στη συμμαχία (Βοία, 2009: 36).

B1.2- Η Ρουμανία στην Ουδετερότητα

Εικόνα 2. Το Βασίλειο της Ρουμανίας το 1914

Το μεγαλύτερο μέρος της κοινής γνώμης, εμπόδισαν αυτή την πολιτική αφού προτιμούσαν να εισέλθουν στον πόλεμο με το πλευρό της Αντάντ. Εδώ, πρέπει να σημειώσουμε ότι η κοινή γνώμη ήταν εχθρική έναντι της Τριπλής Συμμαχίας λόγω του ρουμανικού ζητήματος στην Τρανσυλβανία.

Τον Αύγουστο του 1914 και επί βασιλείας Κάρολου Α' (1881-1914), ξέσπασε ο Α' Π.Π. Γενικά, η εξωτερική πολιτική της Ρουμανίας ήταν φιλογερμανική επί βασιλείας του. Ενώ ο Κάρολος και ο συντηρητικός γερμανόφιλος πολιτικός Πήτερ Καρπ (Petre Carp) επιδίωκαν να εμπλέξουν τη χώρα σε πόλεμο με το πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, ο νέος πρωθυπουργός Ίον Μπρατιάνου, ο οποίος εκτελούσε και χρέη Υπουργού Άμυνας, μαζί με τα πολιτικά κόμματα έχοντας και στο πλευρό τους το

Τελικά στις 3 Αυγούστου 1914, το Βασιλικό Συμβούλιο και παρά τη βούληση του ίδιου του βασιλιά και της συντηρητικής πολιτικής προσωπικότητας του Carp, αποφάσισε την ουδετερότητα της χώρας υποστηρίζοντας ότι στη μυστική συμμαχία που είχε υπογραφεί το 1883, η Ρουμανία ήταν υποχρεωμένη να προχωρήσει σε πόλεμο σε περίπτωση επίθεσης στην Αυστροουγγαρία. Στην προκειμένη περίπτωση, η Αυστροουγγαρία ήταν αυτή που ξεκίνησε τον πόλεμο και συνεπώς η Ρουμανία δεν είχε επίσημη υποχρέωση να εισέλθει σε αυτόν (Hentea, 2007: 102).

Το ίδιο έτος όμως, 1914, ο βασιλιάς πέθανε και τον διαδέχτηκε ο ανηψιός του, Φερδινάνδος Α'. Η εξωτερική πολιτική άλλαξε σε φιλογαλλική επί βασιλείας Φερδινάνδου Α' (1914-1927) και χρησιμοποιήθηκε το γαλλικό μοντέλο στην εκπαίδευση, στη διοίκηση και στη στρατιωτική οργάνωση για να προωθηθεί η αρχή της ενοποίησης όλων των Ρουμάνων. Η Ρουμανία δέχτηκε συνεχείς προσκλήσεις για να περάσει στο στρατόπεδο της Αντάντ ή των Κεντρικών Αυτοκρατοριών αλλά απέφυγε να επιλέξει πλευρά και συνέχισε να παραμένει ουδέτερη. Στα επόμενα δύο χρόνια, η ρουμανική κυβέρνηση προετοίμασε την οικονομία για πόλεμο. Το εξωτερικό εμπόριο αναπτύχθηκε εξ ολοκλήρου με τις χώρες της Τριπλής Συμμαχίας, εν μέρει λόγω της θέσης τους και λόγω του κλεισίματος των στενών του Βοσπόρου και των Δαρδανελίων. Η οικονομία αναδιοργανώθηκε για πόλεμο, με αύξηση του προϋπολογισμού για στρατιωτικές δαπάνες, εκσυγχρονισμό της πολεμικής βιομηχανίας και προσαρμογή της βιομηχανίας στην πολεμική παραγωγή. Η πολεμική βιομηχανία βασιζόταν σε 11 κρατικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις και 59 ιδιωτικά εργοστάσια και εργαστήρια.. Ιταλικές και Βρετανικές τράπεζες χρηματοδότησαν την αγορά όπλων, πυρομαχικών και άλλων υλικών πολέμου. Ακόμη, οι παραδόσεις όπλων και πυρομαχικών έγιναν από χώρες της Αντάντ (Torrey, 1987:119-121).

Από το 1914 και για τα επόμενα δύο χρόνια, τα στρατιωτικά σχέδια της Ρουμανίας άρχισαν να αναθεωρούνται αφού έως τότε όλα βασίζονταν σε σενάρια στα οποία κίνδυνος ή εχθρός αποτελούσε η Ρωσία ή/και η Βουλγαρία. Κανένα δεν προέβλεπε μια κατάσταση στην οποία η Ρουμανία ήταν σε σύγκρουση με την Αυστρο-ουγγαρία ή τη Γερμανία. Αυτό άλλαξε το φθινόπωρο του 1914 όταν τα πολεμικά σχέδια επανασχεδιάστηκαν με την Αυστρο-ουγγαρία ως κύριο εχθρό. Τέλος, η ρουμανική κυβέρνηση εφάρμοσε μέτρα για την ανανέωση και την αύξηση των αξιωματικών του στρατού (Boia, 2009:36).

B1.3 - Η Ρουμανία στο πλευρό της Αντάντ

Αν και η γείτονα χώρα, η Βουλγαρία, είχε περάσει στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών από τον Οκτώβριο του 1915, η Ρουμανία που είχε καταλάβει βουλγαρικά εδάφη στο τέλος του Β' Βαλκανικού Πολέμου το 1913, συνέχιζε να είναι σε κατάσταση αναμονής. Το κυρίαρχο εθνικό ενδιαφέρον της Ρουμανίας ήταν η προσάρτηση της Τρανσυλβανίας, η οποία αποτελούσε τότε έδαφος της Αυστρο-ουγγαρίας και στην οποία κατοικούσαν 3.000.000 Ρουμάνοι (Keegan, 1998: 306). Ο Ρουμάνος ιστορικός Νικολάι Γιόργκα (Nicolae Iorga) είχε τονίσει ότι ο μόνιμος κίνδυνος για τη Ρουμανία αποτελούσε η Ουγγαρία καθώς αυτή η χώρα δεν περιοριζόταν μόνο στα εδάφη στα οποία οι Ούγγροι ζούσαν μόνοι ή ως πλειοψηφία. Επίσης, υποστηρίζει ότι η Ρουμανία προσχώρησε στον πόλεμο για να διεκδικήσει τις αξιώσεις της στα εδάφη της Αυστρο-ουγγαρίας, όπου οι Ρουμάνοι αποτελούν την πλειοψηφία. Αυτό ήταν ένα εθνικό σχέδιο για το οποίο διαδοχικές ρουμανικές κυβερνήσεις εργάστηκαν για πολύ καιρό και βέβαια, τονιζόταν έτσι η σημασία της Τρανσυλβανίας έναντι της Βεσσαραβίας (Iorga, 1918:7)

Η επίθεση της Ρώσικης Νοτιο-δυτικής Ομάδας Στρατιών του Στρατηγού Brusilov από τον Ιούνιο έως το Σεπτέμβριο του 1916 και η προώθηση των τμημάτων του, είχε σαν αποτέλεσμα την πίεση των Κεντρικών Αυτοκρατοριών προς τα ανατολικά και τη διεύρυνση των κοινών συνόρων μεταξύ Ρωσίας και Ρουμανίας από στρατιωτικής πλευράς. Ακόμη, αυτό το γεγονός προκάλούσε πολλές “φιλοδοξίες” όχι μόνο για μια ρωσική υποστήριξη αλλά ακόμα και για την κατάρρευση της Αυστρίας.

Κύριος στόχος της Ρουμανίας κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων ήταν να αποφύγει τον πόλεμο σε δύο μέτωπα (ένα στη Δοβρουτσά κατά της Βουλγαρίας και ένα στην Τρανσυλβανία) και να πετύχει γραπτές εγγυήσεις για τις εδαφικές κτήσεις της Ρουμανίας μετά τον πόλεμο. Ρουμανικές πηγές αναφέρουν ότι Ρουμάνοι εξέφρασαν τους εξής όρους: να μην υπογραφούν ξεχωριστές συνθήκες με τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες, ίσα δικαιώματα σε μια μελλοντική σύνοδο ειρήνης, βοήθεια της Ρωσίας στον πόλεμο με τη Βουλγαρία, μια συμμαχική επίθεση εναντίον της Βουλγαρίας και τακτικό εφοδιασμό από τις δυνάμεις των Συμμάχων. Το στρατιωτικό μέρος της συμφωνίας έλεγε πως η Γαλλία και η Βρετανία θα πρέπει να

προχωρήσουν σε επίθεση κατά της Βουλγαρίας και της Τουρκίας μέχρι τον Αύγουστο, η Ρωσία να στείλει δυνάμεις στη Δοβρουτσά και πως ο ρουμανικός στρατός δεν θα περάσει σε ρωσικό έλεγχο. Τέλος, οι Σύμμαχοι υποχρεώθηκαν να στέλνουν 300 τόνους εξοπλισμό σε καθημερινή βάση. Κατά τη διάρκεια του πολέμου όμως και σύμφωνα με την ρουμανική πλευρά, αρκετοί όροι της συμφωνίας, με εξαίρεση αυτούς που αφορούσαν και επιβλήθηκαν στη Ρουμανία, δεν τηρήθηκαν (Mitrasca, 2003: 56).

Στις αρχές του 1916, οι Ρώσοι είχαν προτρέψει τη Ρουμανία να στείλει την πλειοψηφία των δυνάμεών της κατά της Βουλγαρίας. Όμως τον Ιούλιο, η επιτυχία της επίθεσης Brusilov έκανε τους Ρώσους να "συμβουλευθούν" τη Ρουμανία να διεξάγει την κύρια επίθεσή της στα βόρεια. Οι Βρετανοί, οι οποίοι συμμετείχαν στην αιματηρή επίθεση στο Somme, ήταν υπέρ της επίθεσης στο βορρά προκειμένου να νικηθούν οι κυριότεροι εχθροί, η Αυστρία και η Γερμανία. Η γαλλική στάση φαίνεται να ήταν αμφιλεγόμενη. Μέχρι τον Ιούνιο του 1916, ο στρατηγός Joffre, ο αρχηγός του Γαλλικού Γενικού Επιτελείου, πίεζε το Βουκουρέστι για μια κύρια ρουμανική επίθεση στο νότο. Αν και, αυτός και άλλοι Γάλλοι στρατηγοί φαίνεται ότι είχαν παραιτηθεί από την ιδέα της κύριας ρουμανικής επίθεσης στο βορρά, πολλοί αξιωματικοί του Γαλλικού Γενικού Επιτελείου συνέχιζαν να υποστηρίζουν το αντίθετο: διεξαγωγή άμυνας στο βορρά πάση θυσία εναντίον της Αυστρίας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του ρουμανικού στρατού να επιτεθεί στο νότο με σκοπό τη σύνδεση με τις αγγλο-γαλλικές δυνάμεις, οι οποίες θα προωθούνταν από τη Θεσσαλονίκη. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να ανοίξει μια άμεση γέφυρα επικοινωνίας και προμηθειών μεταξύ Ρουμανίας και των δυτικών συμμάχων της αλλά και μεταξύ αυτών και της Ρωσίας. Μετά τη συντριβή της Βουλγαρίας και την εκκαθάριση επομένως, των νότων της Ρουμανίας, τα συμμαχικά στρατεύματα θα μπορούσαν να στραφούν προς τα βόρεια και να κατευθυνθούν προς τη Βουδαπέστη και τη Βιέννη.

Όπως το έθεσε ένας Γάλλος αξιωματικός, ενδεχομένως για να το καταστήσει πιο ευχάριστο για τους Ρουμάνους, αυτή η στρατηγική θα ήταν "εισβολή στην Τρανσυλβανία σε δύο φάσεις". Αυτή η νότια στρατηγική θα μπορούσε να προσφέρει πολλά από αυστηρά στρατιωτική άποψη, ωστόσο δεν έγινε αποδεκτή από τη ρουμανική κυβέρνηση. Για τη Ρουμανία, μια κύρια και άμεση επίθεση στην Αυστρο-Ουγγαρία ήταν επιβεβλημένη. Ο φόβος του Μπρατιάνου ήταν ο εξής: εάν η Ρουμανία

δεν κατακτούσε την Τρανσυλβανία το συντομότερον δυνατόν, τότε αυτός ο απώτερος σκοπός θα μπορούσε εύκολα να χαθεί. Ανησυχία του Μπρατιάνου το καλοκαίρι του 1916, ήταν η πιθανότητα η Αυστρο-ουγγαρία να ζητήσει διακοπή των εχθροπραξιών και ανακωχή για να δαλεάσει την Αντάντ να αποποιηθεί τις υποσχέσεις της προς τη Ρουμανία (Torrey, 1978 : 11-12).

Έτσι, η αναποφασιστικότητα της Ρουμανικής κυβέρνησης άρχισε σταδιακά να μειώνεται. Οι Σύμμαχοι προσέφεραν συμφωνία εδαφικής επέκτασης της Ρουμανίας εις βάρος της Αυστρίας (μετά από νίκη των Συμμάχων) και στις 17 Αυγούστου 1916, υπό την πίεση των Συμμάχων και κυρίως της Γαλλίας που επιθυμούσε απελπισμένα να ανοίξει ένα νέο μέτωπο στα ανατολικά, υπογράφηκε συμφωνία με την οποία Γαλλία και Ρωσία θα ανταμείψουν τη Ρουμανία με την Τρανσυλβανία, τη Μπουκοβίνα, τη Ν.Γαλικία και το Μπανάτ (νότιο-δυτικό τμήμα της Ουγγαρίας). Μυστικά όμως, οι δύο Μ.Δυνάμεις είχαν προηγουμένως συμφωνήσει να μην κάνουν πράξη τη συμφωνία, όταν θα ερχόταν η ώρα (Keegan, 1998: 306).

Στις 27 Αυγούστου 1916, η Ρουμανία κήρυξε τον πόλεμο στην Αυστροουγγαρία. Ωστόσο, το ρουμανικό βασίλειο δεν υποστήριξε με ομοιόμορφο τρόπο την είσοδό του στον πόλεμο το 1916 αφού η ρουμανική κοινή γνώμη ήταν χωρισμένη στα δύο. Από τη μία λοιπόν, ήταν οι "Γερμανόφιλοι" με επικεφαλής τον Cămp, ο οποίος βασιζόμενος στην εμπειρία του προηγούμενου αιώνα φοβόταν μια πανίσχυρη Ρωσία και ήθελε να εισέλθει στον πόλεμο με το πλευρό της Τριπλής Συμμαχίας και εναντίον της Ρωσίας, με σκοπό την απελευθέρωση της Βεσσαραβίας. Από την άλλη, ήταν οι υποστηρικτές της Αντάντ, οι οποίοι αποτελούσαν την πλειοψηφία της κοινής γνώμης οι οποίοι έχοντας επικεφαλής τον Μπρατιάνου, ήθελαν να εισέλθουν στον πόλεμο κατά της Αυστρο-ουγγαρίας για την απελευθέρωση της Τρανσυλβανίας (Milea & Alexandrescu, 1987: 119)

Καθοριστική σημασία στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής της Ρουμανίας είχαν οι Ρουμάνοι που ζούσαν εκτός Ρουμανίας. Αξίζει να αναφέρουμε τους Ρουμάνους της περιοχής Μπανάτ η οποία είχε καταληφθεί από τους Αψβούργους το 1718 και στην οποία συνυπήρχαν με Γερμανούς, Σέρβους και Ούγγρους, τις περιοχές του Bihor και Maramures στην οποία συνυπήρχαν με Ουκρανούς. Εξέχουσα όμως σημασία είχε η περιοχή της Τρανσυλβανίας (Ρουμάνοι, Ούγγροι, Γερμανοί) η οποία από το 1690 ήταν κάτω από τους Αψβούργους ως

Μεγάλο Δουκάτο και από το 1867 ως ουγγρική περιφέρεια της Διπλής Μοναρχίας, η Μπουκοβίνα (Ρουμάνοι, Ουκρανοί, Γερμανοί και Εβραίοι) που αποτελούσε αυστριακή επαρχία από το 1774 και τέλος, η Βεσσαραβία (Ρουμάνοι, Ρώσοι, Ουκρανοί, Γερμανοί και Εβραίοι) περιοχή που παραχωρήθηκε στην τσαρική Ρωσία το 1812 (Boicu et. al, 1980: 301).

B1.4 – Η Ρουμανική Επίθεση εναντίον της Αυστρο-ουγγαρίας- Έναρξη των Επιχειρήσεων

Ο Ρουμανικός στρατός απαρτιζόταν από τις 1^η και 2^η Στρατιές στα δυτικά της χώρας, την 3^η Στρατιά στο νότο κοντά στα σύνορα με τη Βουλγαρία και τη Βόρεια Ρουμανική Στρατιά. Το τελικό σχέδιο, γνωστό και ως Υπόθεση Z, ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 1916 και προέβλεπε σύγκρουση σε δύο μέτωπα:

α) η πλειοψηφία των ρουμανικών δυνάμεων (65%) να επιτεθούν κατά της Ουγγαρίας στο βορειο-δυτικό μέτωπο

β) ενώ το 25% να διεξάγει αμυντικές επιχειρήσεις στο νότιο μέτωπο κατά μήκος του Δούναβη και στη Δοβρουτσά εναντίον της Βουλγαρίας για περίπου 10 μέρες, μέχρι να φτάσει η ρωσική ενίσχυση και τότε ο ρωσο-ρουμανικός στρατός να επιτεθεί εναντίον των βουλγαρικών δυνάμεων στην Βόρεια και Δυτική Βουλγαρία, δημιουργώντας έτσι μια ζώνη ασφαλείας για τις επιχειρήσεις στο βορρά. Το υπόλοιπο 10% αποτελούσε την εφεδρεία εγκατεστημένο κοντά στο Βουκουρέστι. Συνολικά οι στρατιωτικές δυνάμεις ανέρχονταν σε 800.000 άνδρες, εκ των οποίων, οι 550.000 υπηρετούσαν σε επιχειρησιακές μονάδες (Torrey, 2012:21).

Στις 27 Αυγούστου 1916, η **1^η Ρουμανική Στρατιά** άρχισε να προωθείται διαμέσου των περασμάτων των Καρπαθίων προς την Κεντρική και Νότιο Τρανσυλβανία, όπως καθόριζε το σχέδιο «Υπόθεση Z» όχι μόνο για να επιτύχουν τη δημιουργία ενός προγεφυρώματος στο εχθρικό έδαφος αλλά και για να εκκαθαρίσουν το δρόμο μέσω του Banat προς τη Βουδαπέστη καθώς η κύρια σιδηροδρομική γραμμή ήταν η ακόλουθη: Βουκουρέστι-Brasov-Sibiu-Arad (Torrey, 2012: 7-8). Για την υλοποίηση των παραπάνω, έπρεπε να επιτευχθούν τα παρακάτω:

- α. η διατήρηση του στοιχείου του αιφνιδιασμού
- β. η αποφυγή συγκέντρωσης εχθρικών δυνάμεων και
- γ. η εμπλοκή του ρουμανικού τμήματος του ντόπιου πληθυσμού όσο δυνατόν αποτελεσματικότερα για την είσοδο των ρουμανικών στρατευμάτων.

Η **2^η Ρουμανική Στρατιά** προωθήθηκε από ανατολικά προς τα Καρπάθια όρη, πέρασε τις οροσειρές στα νοτιανατολικά της χώρας με στόχο να διασπάσει τις αυстро-ουγγρικές και γερμανικές δυνάμεις. Η 1^η Στρατιά έφτασε στην περιοχή του Sibiu πριν τα γερμανικά και αυстро-ουγγρικά στρατεύματα, τα οποία άρχισαν να συγκεντρώνονται βιαστικά από άλλα μέτωπα. Ωστόσο, η 2^η Στρατιά δεν μπόρεσε να φτάσει γρήγορα στη ΝΑ Τρανσυλβανία λόγω του δύσκολου εδάφους.

B1.5- Η Επίθεση της 2ης Ρουμανικής Στρατιάς στην Τρανσυλβανία

Σύμφωνα με την Οδηγία Επιχειρήσεων υπ' αριθμ. 1 και τις διαταγές του Γενικού Επιτελείου, υπ' αριθμ. 2766 και 2767 από τις 26 Αυγούστου 1916, οι δυνάμεις της **2ης Ρουμανικής Στρατιάς** στις 28 Αυγούστου ξεκίνησαν την επίθεση, αρχίζοντας από τη χερσαία λωρίδα μεταξύ της κοιλάδας του Slanicului και των ορεινών όγκων Piatra Craiului. Τη στιγμή που ξεκίνησαν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις, η 2η Στρατιά υπό τις διαταγές του στρατηγού Alexandru Averescu απαρτιζόταν από τις ακόλουθες δυνάμεις:

- α. το 2ο Σώμα Στρατού (3η και 4η Μεραρχίες Πεζικού),
- β. το 3ο Σώμα Στρατού (5η και 6η Μεραρχίες Πεζικού),
- γ. την 1η Μεραρχία Ιππικού και από άλλες Μονάδες, υπομονάδες, ειδικούς σχηματισμούς και υπηρεσίες.

Η επίθεση της 2ης Ρουμανικής Στρατιάς υποστηρίχθηκε στη δεξιά πτέρυγα από το Συγκρότημα "Oituz", που ανήκε στη "Βόρεια" Στρατιά, ενώ το Συγκρότημα "Olt-Lotru", που ανήκε στην 1^η Στρατιά, υποστήριζε την αριστερή πτέρυγα. Η παράταξη για μάχη της 2ης Στρατιάς ήταν η εξής: το 3ο Σώμα Στρατού ανάμεσα στα όρη Vrancea και τα όρη Baiul, το 2ο Σώμα Στρατού από τα όρη Baiul μέχρι τους ορεινούς όγκους Fagaras και η 1η Μεραρχία Ιππικού είχε το ρόλο Εφεδρείας στην περιοχή Curtea de Arges. Η 2η Στρατιά αποτελούνταν συνολικά από 78 τάγματα

πεζικού, 71 πυροβολαρχίες και 12 ίλες (λόχους) ιππικού. Στην κατεύθυνση επίθεσης της, η 2η Στρατιά είχε να αντιμετωπίσει τη 71η Αυστρο-ουγγρική Μεραρχία Πεζικού (υπό τις διαταγές του στρατηγού Anton von Goldbach), με 9 τάγματα πεζικού, 8 πυροβολαρχίες και 1 ίλη ιππικού.

Εικόνα 3. Συγκρότηση και Παράταξη για μάχη της 2^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς

Κατά το πρώτο στάδιο (28 Αυγ-03 Σεπτεμβίου), τα ρουμανικά τμήματα προχώρησαν στις εξής κατευθύνσεις:

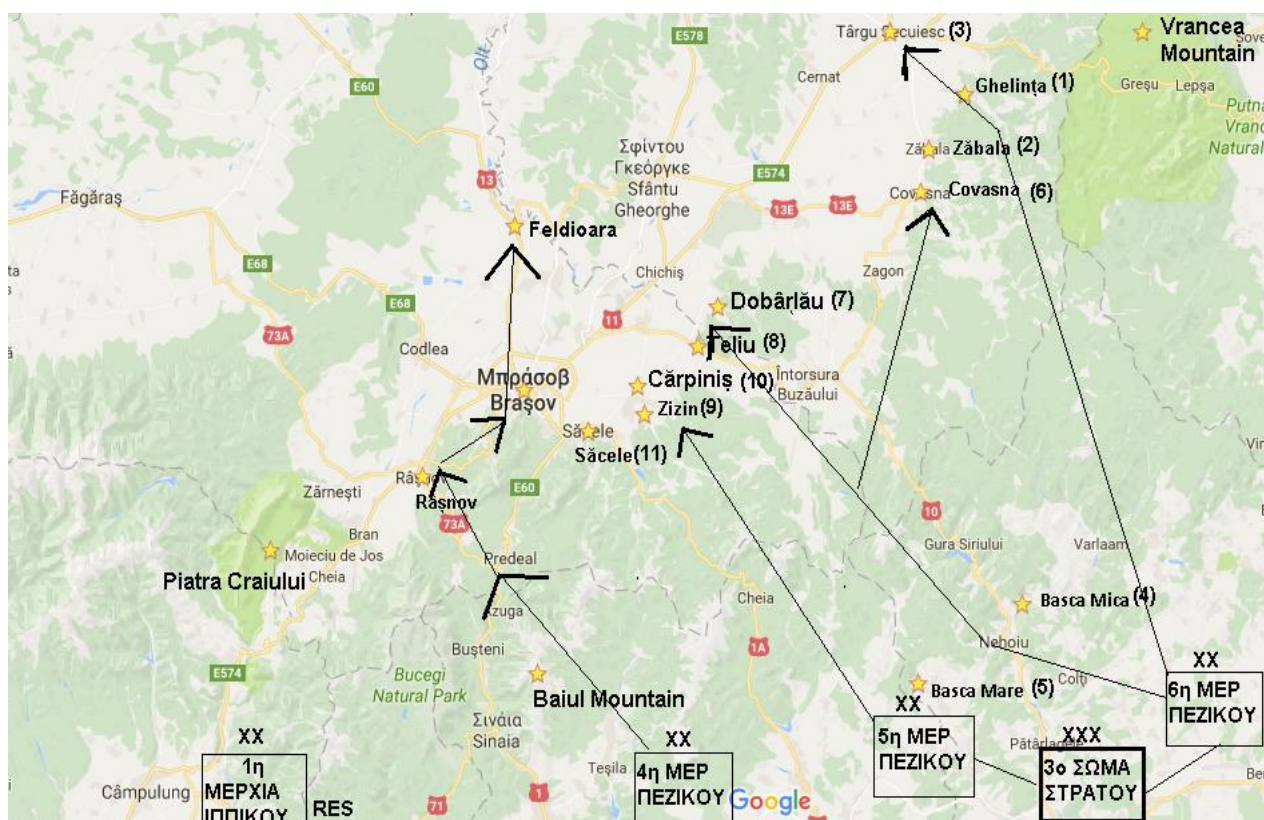
Το Συγκρότημα "Putna" (5 τάγματα, 2 πυροβολαρχίες) από την **6η Μεραρχία Πεζικού (του 3^{ου} Σ.Σ.)** κινήθηκε μέσα από κοιλάδες και στις 29 Αυγούστου, αφού πέρασε τα βουνά Vrancea, διείσδυσε από το φαράγγι της περιοχής του Tîrgul Secuiesc, έφτασε στην ευθεία Ghelnita(1) – Zabala(2), πετυχαίνοντας έτσι την ένωση με το Συγκρότημα "Oituz", το οποίο είχε φτάσει στο Ghelnita και στο Targul Secuiesc(3).

Το Συγκρότημα "Buzau" (7 τάγματα, 6 πυροβολαρχίες) από την **6η Μεραρχία Πεζικού (του 3^{ου} Σ.Σ.)** προχώρησε κατά μήκος της Basca Mica(4) (Μικρή Basca),

της Basca Mare (5) (Μεγάλη Basca) και των κοιλάδων Buzau. Απόκρουσε το 43ο Αυστριακό Σύνταγμα στο Covasna(6) και έφθασε στη ευθεία Dobarlau(7) – Teliu(8).

Το Συγκρότημα ‘‘Bratoce’’ από την **5η Μεραρχία Πεζικού (του 3ου Σ.Σ.)** (6 τάγματα, 6 πυροβολαρχίες) απώθησε τον εχθρό στην κοιλάδα Teleajen και σε συνεργασία με το Συγκρότημα ‘‘Predeal’’(3 τάγματα, μία πυροβολαρχία) στις 30 Αυγούστου έφτασαν στη γραμμή Zizin(9)-Carpinis(10)- Sacele(11).

Η **4η Μεραρχία Πεζικού (του 2ου Σ.Σ.)** με το Συγκρότημα ‘‘Predeal’’ (9 τάγματα, 9 πυροβολαρχίες) διείσδυσε τη νύχτα της 27-28 Αυγούστου εντός των εχθρικών θέσεων στην περιοχή Predeal και μετά από σκληρές μάχες, στις 29 Αυγούστου εισήλθε στην πόλη Brasov. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 29 Αυγ-03 Σεπ, η 4η Μεραρχία Πεζικού διατήρησε το φαράγγι του Predeal και στις 02 Σεπ κατέλαβε το χωριό Feldioara, απωθώντας τον εχθρό πέρα από τον ποταμό Olt.

Εικόνα 4. Διεξαγωγή επιχειρήσεων κατά την 1^η Φάση από το 3^ο Σ.Σ. και το 2^ο Σ.Σ. της 2^{ης} Ρουμ. Στρατιάς.

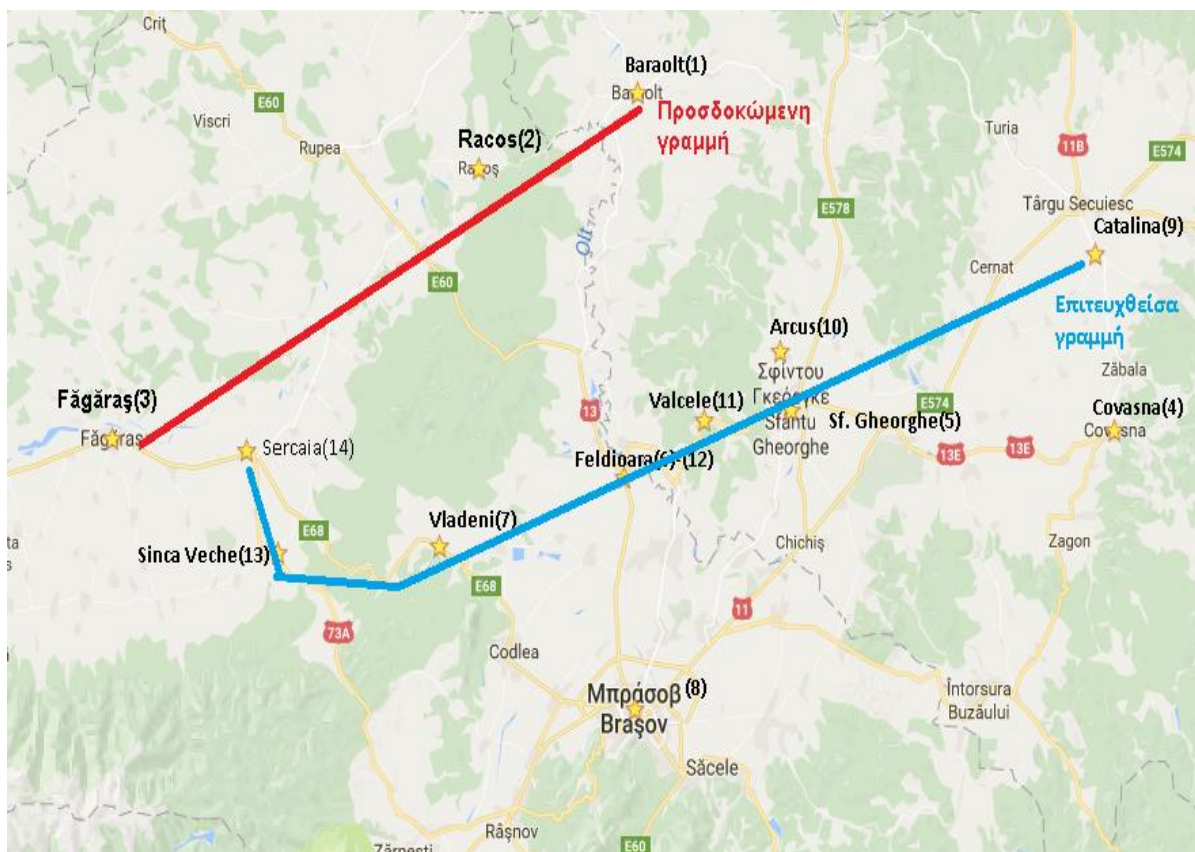
Έτσι λοιπόν, στο τέλος της 1^{ης} Φάσης των επιχειρήσεων, η 2^η Ρουμανική Στρατιά είχε φτάσει στην ακόλουθη γραμμή : Catalina (νότια του Targu Secuiesc) – Zabala – Dobarlau – Prejmer – Feldioara – Vladeni όπως φαίνεται παρακάτω (<http://mek.oszk.hu/03400/03407/html/431.html>).

Εικόνα 5.

Στη δεύτερη φάση των επιθετικών επιχειρήσεων (04 - 11 Σεπ 1916) στόχος ήταν να επιτευχθεί η γραμμή Baraolt(1) – Racos(2) - δεξιά όχθη του ποταμού Olt στο Făgăraș(3) και να συγκεντρωθούν οι κύριες δυνάμεις στην περιοχή: Covasna(4), Sf. Gheorghe(5), Feldioara(6), Vladeni(7), Brasov(8), βορειότερα δηλαδή της προηγούμενης. Στις 06 Σεπ, η 5η Μεραρχία Πεζικού αποσπάστηκε από τη 3η Στρατιά και στάλθηκε στην ά γραμμή, στην Dobrogea. Στη θέση του ήρθε η 22η Μεραρχία Πεζικού. Η 6η Μεραρχία Πεζικού του 3^{ου} Σ.Σ. ξεκίνησε ξανά την προέλασή της στις 06 Σεπ και την ίδια ημέρα κατέλαβε την πόλη του Sf. Gheorghe. Η 3η Μεραρχία του 2^{ου} Σ.Σ. προχώρησε και έφτασε στη γραμμή Sercaia - Sinca Veche, απωθώντας τον εχθρό που βρισκόταν στις νότιες κορυφές των Όρων Persani. Στις 08 Σεπ ο στρατηγός Grigore Crainiceanu ορίστηκε διοικητής της 2ης Στρατιάς. Ο στρατηγός Averescu ορίστηκε διοικητής της "Νότιας" Ομάδας Στρατιών, που προορίζονταν να χρησιμοποιηθεί στη Flămândă. Στο τέλος της δεύτερης φάσης, η 2η Στρατιά ήλεγχε ολόκληρο το Brasov, έχοντας όλες τις μονάδες της στα βόρεια των

Νοτίων Καρπαθίων με εξαίρεση την 1^η Μεραρχία Ιππικού. Ο εχθρός αποκρούστηκε πέρα από τα όρη Persani και τον ποταμό Ολτ, και η 2η Στρατιά έφτασε στη γραμμή Catalina(9) – Arcus(10) – Valcele(11) – Feldioara(12) – Sinca Veche(13)- Sercaia(14).

Εικόνα 6. Επιτευχθείσα και Προσδοκώμενη γραμμή στο τέλος της 2^{ης} Φάσης των επιχειρήσεων

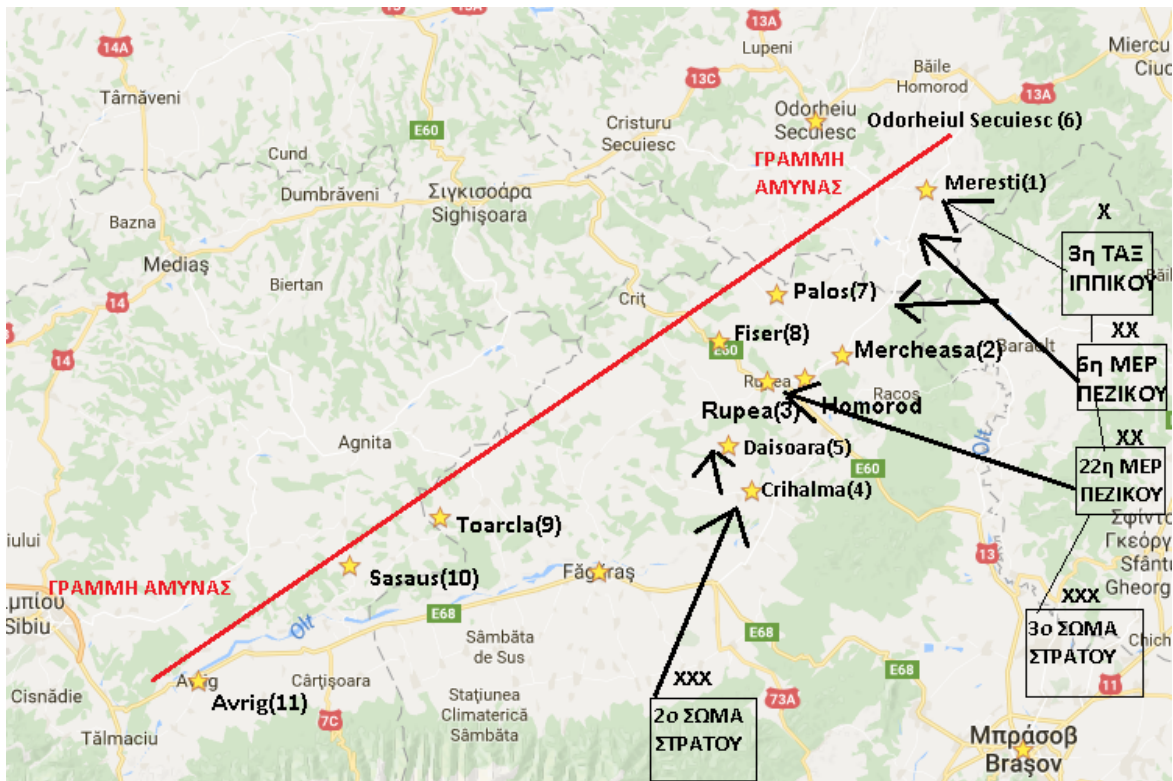
Στην τρίτη φάση των επιθετικών επιχειρήσεων (11-26 Σεπ Σεπτεμβρίου 1916) στόχος ήταν να καταληφθούν οι όχθες (κοιλάδες) των ποταμών Olt και Homorod, μεταξύ του Meresti και του Fagaras. Μετά την αναδιοργάνωση των μεγάλων μονάδων, η οποία διήρκεσε μέχρι την 14η Σεπτεμβρίου, η επίθεση συνεχίστηκε ως εξής:

Το **3ο Σώμα Στρατού**, με την 6η και 22η Μεραρχίες Πεζικού και την 3η Ταξιαρχία Ιππικού "Calarasi", ξεκίνησε την επίθεση του στη βόρεια ακτή του ποταμού Olt. Η 3η Ταξιαρχία Ιππικού "Calarasi" κατέλαβε τις εχθρικές θέσεις στο Meresti(1). Η 6η Μεραρχία Πεζικού διείσδυσε στις 16 Σεπτεμβρίου στην κοιλάδα

Homorodul Mic, μεταξύ Meresti και Mercheasa(2). Η 22η Μεραρχία Πεζικού διέλευσε βιαίως τον ποταμό Olt στο Rupea(3), απελευθέρωσε την περιοχή και έφθασε στα υψώματα βορειοδυτικά του Rupea, όπου παρέμεινε μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου.

Το **2ο Σώμα Στρατού**, με την 3η και 4η Μεραρχίες Πεζικού και τη 2η Ταξιαρχία Ιππικού “Calarasi”, ξεκίνησε την επίθεση του στην περιοχή Crihalma ανατολικά του Fagaras. Πιο συγκεκριμένα, η 3η Μεραρχία Πεζικού διέσχισε βιαίως τον ποταμό Olt στο Crihalma(4) και πέτυχε τη δημιουργία προγεφυρώματος κατακτώντας την τοποθεσία Daisoara(5). Εδώ τα ρουμανικά στρατεύματα επωφελήθηκαν από την υποστήριξη του τοπικού πληθυσμού.

Την 18η Σεπτεμβρίου, η 21^η και 22η Μεραρχίες Πεζικού αποσπάστηκαν από τη 2η Στρατιά για να σταλούν στο νότιο μέτωπο που είχε ξεσπάσει με τη Βουλγαρία. Η 2η Στρατιά παρέμεινε με 3 Μεραρχίες Πεζικού (3η, 4η, 6η) και 2 Ταξιαρχίες Ιππικού (2η και 3η), σε ένα μέτωπο μήκους σχεδόν 300 χλμ. Παράλληλα, ο εχθρός ενισχύθηκε με νέες μονάδες οι οποίες μαζί με τη 71η Μεραρχία Πεζικού άρχισαν να αντιστέκονται με καλύτερα οργανωμένο τρόπο. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, στις 19 Σεπτεμβρίου, η 2η Στρατιά πήρε την εντολή να διεξάγει άμυνα στη γραμμή στην οποία έφτασαν: Odorheiul Secuiesc (6) – Palos(7) – Fiser(8) – Toarcia(9) – Sasaus(10) – Avrig(11).

Εικόνα 7. Επιθετικές Επιχειρήσεις στην 3^η Φάση της 2^{ης} Στρατιάς και Γραμμή Αμύνης

Στις 20 Σεπτεμβρίου, η 2η Στρατιά έλαβε διαταγή να οργανώσει 3 κλιμάκια οχρωματικών έργων. Κάθε κλιμάκιο υποτίθεται ότι αποτελούνταν από λίγες οχρωμένες γραμμές. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 19 - 26 Σεπτεμβρίου, η 2η Στρατιά οργάνωσε την υπεράσπισή της, ταυτόχρονα με τις πρώτες προσπάθειες του εχθρού να διασπάσει τις ρουμανικές γραμμές.

Κατά τη διάρκεια των 29 ημερών της επιχείρησης, η 2η Στρατιά πέτυχε στη δεξιά πτέρυγα να διεισδύσει στις εχθρικές γραμμές σε βάθος 120 χλμ., ανάμεσα στα βουνά Vrancea και στην περιοχή Ticusu Nou και αντίστοιχα στην αριστερή πτέρυγα σε βάθος 90 χλμ. Στο τέλος των επιχειρήσεων, το μέτωπο της 2ης Στρατιάς απλώθηκε για περίπου 100 χλμ (Haraszti, 1971:121-133).

B1.6 - Η Επίθεση στη Φλαμάνδα (Rahono) (Φθινόπωρο 1916)

Εικόνα 8. Τα σύνορα στην Αν.Ευρώπη το 1914
(The First World War, John Keegan)

κηρύξει τον πόλεμο στη Ρουμανία. Οι βουλγαρικές μονάδες από τα νότια σύνορα της Ρουμανίας ξεκίνησαν την επίθεση κατά τη διάρκεια της νύχτας 31 Αυγούστου-1 Σεπτεμβρίου 1916. Στις 4 Σεπτεμβρίου ξεκίνησε η μάχη του Bazargic και στρατεύματα Βουλγάρων, Γερμανών και Οθωμανών κατέλαβαν την πόλη. Στις 6 Σεπτεμβρίου, τα στρατεύματα της 3ης Ρουμανικής Στρατιάς ηττήθηκαν στο Turtucaia και η πόλη Silistra εκκενώθηκε για να αποφευχθεί η περικύκλωση. Οι δυνάμεις της 3ης Βουλγατικής Στρατιάς έφτασαν στη γραμμή Rasova-Cobadin- Topraisar, όπου σταμάτησαν στις 16 Σεπτεμβρίου.

Εξαιτίας της ξαφνικής και μη αναμενόμενης επίθεσης που δέχτηκε η Ρουμανία στα νότια σύνορά της από τη Βουλγαρία και της προώθησης των εχθρικών στρατευμάτων, στις 15 Σεπτεμβρίου 1916 το πολεμικό συμβούλιο της Ρουμανίας αποφάσισε να σταματήσει την επίθεση στην Τρανσυλβανία για να ανασυγκροτηθεί προκειμένου να αναχαιτίσει τις εχθρικές δυνάμεις στο νότιο μέτωπο. Γι' αυτό το σκοπό, συγκροτήθηκε η "Νότια" Ομάδα Στρατιών (υπό τις διαταγές του στρατηγού Alexandru Averescu), η οποία συγκροτούνταν από την 3^η Ρουμανική Στρατιά και από τη Στρατιά της Δοβρουτσά.

Υπενθυμίζουμε ότι η Ανατολική και ΝΑ Ευρώπη στα τέλη του 1914 ήταν όπως στη φωτογραφία. Πιο συγκεκριμένα, το βασίλειο της Ρουμανίας αποτελούνταν από τη Μολδαβία και τη Βλαχία ενώ η Τρανσυλβανία αποτελούσε έδαφος της Αυστρο-ουγγαρίας. Τα Καρπάθια όρη με το χαρακτηρισικό τοξωτό σχήμα βρίσκονται σε ποσοστό 53% στη Ρουμανία. Αποτέλεσμα της συμμετοχής της Ρουμανίας στον πόλεμο στις 27 Αυγούστου 1916 και της επίθεσης της 2ης Στρατιάς στην Τρανσυλβανία την 1η Σεπτεμβρίου, ήταν η Βουλγαρία να

Εικόνα 9. Προώθηση της 3^{ης} Βουλγαρικής Στρατιάς εντός ρουμανικού εδάφους

Η 3^η Ρουμανική Στρατιά συγκροτούνταν από την 10η, 16η, 18η, 21η και 22η Μεραρχίες Πεζικού και από την 1η Μεραρχία Ιππικού (σύνολο 5 Μεραρχίες Πεζικού και 1 Μεραρχία Ιππικού). Η Στρατιά της Δοβρουτσά συγκροτούνταν από την 2η, 5η, 9η, 12η, 15η και 19η Μεραρχίες Πεζικού, την 5η Ταξιαρχία Ιππικού και το 47ο Ρωσικό Σώμα Στρατού, το οποίο με τη σειρά του συγκροτούνταν από την 61η και 115η Μεραρχίες Πεζικού και την 3η Μεραρχία Ιππικού (σύνολο 6 Ρουμάνικες Μεραρχίες Πεζικού και 1 Ρουμάνικη Ταξιαρχία Ιππικού -επιπλέον 2 Ρώσικες Μεραρχίες Πεζικού και 1 Μεραρχία Ιππικού). Οι συνολικές δυνάμεις της "Νότιας" Ομάδας Στρατιών αριθμούσαν 186 τάγματα πεζικού, 55 ίλες ιππικού και 148 Πυροβολαρχίες. Στο αντίπαλο στρατόπεδο, τα στρατεύματα Βουλγάρων, Γερμανών και Τούρκων υπό τις διαταγές του Στρατάρχη August von Mackensen αριθμούσαν 8-9 Μεραρχίες και πιο συγκεκριμένα, 105 τάγματα πεζικού, 35 ίλες ιππικού και 70 Πυροβολαρχίες (Tucker and Roberts, 2005: 417-418).

Το σχέδιο των επιχειρήσεων προέβλεπε βίαια διάβαση του Δούναβη στη Flamanda (Ράχοβο) εντός της ζώνης ενεργείας της 3ης Ρουμανικής Στρατιάς, με 5-6 Μεραρχίες που θα διεξήγαγαν επίθεση στην ακόλουθη κατεύθυνση: Flamanda-Kurtbunar (σημερινό Tervel). Ταυτόχρονα, η Στρατιά της Δοβρουτσά θα διεξήγαγε

επίθεση στην κατεύθυνση Cobadin-Kurtbunar, για να επιτευχθεί έτσι η περικύκλωση των εχθρικών δυνάμεων στο νότιο τμήμα του Δούναβη

Η προετοιμασία της επιχείρησης ξεκίνησε αμέσως μετά το πολεμικό συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Peris και διήρκεσε μέχρι την 1η Οκτωβρίου. Κατασκευάστηκαν δρόμοι που αποτελούσαν προσβάσεις προς την εχθρική περιοχή και γέφυρες με σανίδες. Εκτός από τα υλικά που απαιτούνταν για την κατασκευή μιας γέφυρας, κατασκευάστηκαν επίσης 200 βάρκες για τη διέλευση του Δούναβη. Ένα πολεμικό αεροδρόμιο κατασκευάστηκε στο Dadilon, ενώ η αντιαεροπορική άμυνα εξασφαλίστηκε από 2 Πυροβολαρχίες Αντιαεροπορικού Πυροβολικού και για την άμυνα εναντίον πλοίων τοποθετήθηκαν 2 Πυροβολαρχίες στο Gostinu.

Εικόνα 10. Σχέδιο Επιχειρήσεων και Αποστολή της “Νότιας Ομάδας Στρατιών”

Την 1η Οκτωβρίου ξεκίνησε η διάβαση του Δούναβη στη Flamanda με τη 10η Μεραρχία Πεζικού (στις 03:30) και την 21η Μεραρχία Πεζικού (μετά από 10 ώρες), ενώ πριν το ηλιοβασίλεμα 2 Μεραρχίες είχαν πετύχει τη δημιουργία προγεφυρώματος μήκους 14 χλμ. και βάθους 4 χλμ. Το προγεφύρωμα μεγάλωσε την επόμενη ημέρα, με 8 βουλγαρικούς οικισμούς να περνάνε σε ρουμανικό έλεγχο. Τη νύχτα της 1-2 Οκτωβρίου, μια ισχυρή καταιγίδα έσπασε τις γέφυρες και πλημμύρισε επίσης όλη την περιοχή, με καταστροφικές συνέπειες για το μέλλον της επιχείρησης.

Ταυτόχρονα με τη διάβαση του Δούναβη στη Flamanda, οι δυνάμεις της Στρατιάς Δοβρουτσά ξεκίνησαν την επίθεση. Σημαντικό κώλυμα αποτέλεσαν τα πολεμικά πλοία του αυστρο-ουγγρικού ναυτικού που με τα πυρά τους δυσχέραιναν την επίθεση. Τα αποτελέσματα δεν ήταν τα προσδοκώμενα και μέχρι τις 5 Οκτωβρίου η διείσδυση εντός της εχθρικής τοποθεσίας είχε γίνει σε απόσταση 3 έως 8 χλμ.

Η πλημμύρα του Δούναβη στην περιοχή των επιχειρήσεων, η αργή ανάπτυξη της Στρατιάς Δοβρουτσά και η επιδεινούμενη κατάσταση στην Τρανσυλβανία οδήγησαν το στρατηγό Averescu να ζητήσει την ακύρωση της επιχείρησης και την απόσυρση των ρουμανικών στρατευμάτων προς τα βόρεια του Δούναβη. Η αποχώρηση ξεκίνησε τη νύχτα της 3-4 Οκτωβρίου και ολοκληρώθηκε την 4η. Παρά την ευφύια του σχεδίου και την καλή προετοιμασία της επιχείρησης, η αποτυχία του ελιγμού στη Flamanda είχε σοβαρές επιπτώσεις στην περαιτέρω συνέχιση του πολέμου, ειδικά επειδή οδήγησε στη μη τήρηση του χρονοδιαγράμματος της επιχείρησης, αφού άλλαξε ο Αντικειμενικός Σκοπός και η Κύρια Προσπάθεια από το ένα μέτωπο (βόρειο) στο άλλο (νότιο) (Barett, 2013:136-143).

B1.7- Η Αντεπίθεση των Κεντρικών Αυτοκρατοριών (Οκτώβριος- Δεκέμβριος 1916)

Απώτερος σκοπός της αντεπίθεσης των Κεντρικών Δυνάμεων ήταν η απομάκρυνση του ρουμανικού στρατού από την Τρανσυλβανία και στη συνέχεια, η εξάλειψη της Ρουμανίας ως στρατιωτικού παράγοντα για το υπόλοιπο του πολέμου καθώς και η εκμετάλλευση των πόρων της (κυρίως τρόφιμα και ορυκτέλαια), τα οποία θεωρούνταν στρατηγικής σημασίας (Markov, 2006:449). Οι Κεντρικές Δυνάμεις κινήθηκαν εναντίον της Ρουμανίας σε 2 κατευθύνσεις : η 1η Στρατιά, συγκροτούμενη από γερμανικές και αυστρο-ουγγρικές μονάδες υπό τις διαταγές του στρατηγού Erich von Falkenhayn απώθησε μετά από σκληρές μάχες στα τέλη Οκτωβρίου/αρχές Νοεμβρίου, τα ρουμανικά στρατεύματα που βρίσκονταν στην Τρανσυλβανία μέσω των νότιων Καρπαθίων προς τη Βλαχία και μέσω των Ανατολικών Καρπαθίων προς τη ΝΔ πλευρά της Ρουμανίας. Ακόμη, η 9η Στρατιά συγκροτούμενη από γερμανικά, βουλγαρικά και τουρκικά στατεύματα υπό τις διαταγές του Στρατάρχη August von Mackensen διέσχισε από τη Βουλγαρία τον ποταμό Δούναβη στη Silistra και παρενόχλησε το ρουμανικό στρατό από δυτικά και

από Νότιο-ανατολικά. Σκοπός της κοινής επιχείρησης ήταν να περιοριστεί ο ρουμανικός στρατός στην ανατολική Βλαχία.

Η πρώτη επίθεση ήταν εναντίον της 1^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς κοντά στην πόλη Hateg και σταμάτησε τη ρουμανική προέλαση. Οκτώ ημέρες αργότερα, γερμανικά στρατεύματα επιτέθηκαν στο Sibiu και στις 29 Σεπτεμβρίου, οι λιγότεροι αριθμητικά Ρουμάνοι άρχισαν να υποχωρούν, ενώ στη μάχη που ακολούθησε, έχασαν 3.000 άντρες. Στις 4 Οκτωβρίου, η 2^η Ρουμανική Στρατιά επιτέθηκε στον Αυστρο-ουγγρικό στρατό στο Μπρασόβ, αλλά η επίθεση αποκρούστηκε. Στη συνέχεια, η αντεπίθεση των Αυστρο-ούγγρων ανάγκασε τους Ρουμάνους να υποχωρήσουν και από εκεί. Η 4η Ρουμανική Στρατιά, στο βόρειο τμήμα της χώρας, υποχώρησε χωρίς μεγάλη πίεση από τα αυστρο-ουγγρικά στρατεύματα και μέχρι τις 25 Οκτωβρίου, ο ρουμανικός στρατός βρέθηκε πίσω από τα σύνορα της Ρουμανίας.

Ο κλοιός το επόμενο χρονικό διάστημα έκλεισε ακόμα πιο πολύ για τους Ρουμάνους. Οι Κεντρικές Δυνάμεις στις 19 Οκτωβρίου πέτυχαν αποφασιστική νίκη στη μάχη του Κομπάντιν και στις 11 Νοεμβρίου ο Υπολοχαγός Έρβιν Ρόμελ, μελλοντικός Αρχιστράτηγος, οδήγησε τους Αλπινιστές στην κατάληψη του όρους Λεσκούλι και οι Ρουμάνοι υποχώρησαν από τα βουνά μέχρι τις 26 Νοεμβρίου. Στις 23 Νοεμβρίου, οι καλύτερα εκπαιδευμένες δυνάμεις του Μάκενσεν πέρασαν τον Δούναβη σε δύο περιοχές κοντά στο Σβίστοβ. Αυτή η επίθεση προκάλεσε έκπληξη στους Ρουμάνους και οι δυνάμεις του Μάκενσεν προωθήθηκαν γρήγορα προς το Βουκουρέστι, έχοντας συναντήσει πολύ μικρή αντίσταση. Η επίθεση του Μάκενσεν απειλούσε να αποκόψει τον μισό ρουμανικό στρατό και ο Ανώτατος Διοικητής των Ρουμάνων, Στρατηγός Κονσταντίν Πρέζαν, προσπάθησε να αντεπιτεθεί στις δυνάμεις του Μάκενσεν (Mackensen). Την 1 Δεκεμβρίου, οι Ρουμάνοι επιτέθηκαν κατά μήκος του ποταμού Άρτζες (Arges). Αρχικά, είχαν επιτυχία και αιχμαλώτισαν αρκετούς στρατιώτες του εχθρού, ωστόσο, ο Μάκενσεν κατάφερε να συγκεντρώσει δυνάμεις για να αντιμετωπίσει τη ρουμανική επίθεση και προχώρησε σε αντεπιθέσεις. Στις 6 Δεκεμβρίου 1916, το ιππικό του Φάλκενάιν (Falkenhayn) κατέλαβε το Βουκουρέστι. Η νότια Ρουμανία, μαζί με τη Βλαχία και τη Δοβρουτσά, ήταν πλέον στα χέρια των Κεντρικών Δυνάμεων. Κατά τη διάρκεια της υποχώρησης, οι Ρουμάνοι έκαψαν τις αποθήκες σιτηρών και κατέστρεψαν τις πετρελαιοπηγές με σκοπό να μην χρησιμοποιηθούν από τους Γερμανούς (Baldwin, 1962:85-86).

Εν τω μεταξύ, οι Ρώσοι άρχισαν να στέλνουν ενισχύσεις στη Μολδαβία για να

αποτρέψουν μια εισβολή στη νότια Ρωσία. Στη συνέχεια όμως, η κακοκαιρία και η αδυναμία των Βουλγάρων να περάσουν το Δούναβη είχε ως αποτέλεσμα το μέτωπο να σταθεροποιηθεί, ο ρουμανικός στρατός να ανασυνταχθεί και ο ρωσικός στρατός να συγκεντρώσει δυνάμεις στη γραμμή του ποταμού Seret. Η Γαλλία και η Βρετανία υποστήριξαν σημαντικά τις προσπάθειες των Ρουμάνων στέλνοντας σημαντική ποσότητα πολεμοφοδίων.

B1.8- Διάλειμμα Εχθροπραξιών- Σταθεροποίηση της Κατάστασης (1917)

Η είσοδος των εχθρικών στρατευμάτων στο Βουκουρέστι στις 6 Δεκεμβρίου 1916 δεν σήμανε το τέλος της επιχείρησης εναντίον της Ρουμανίας αλλά η κατάσταση σταθεροποιήθηκε για τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες αφού η Ρουμανία δεν αποτελούσε πλέον κίνδυνο. Λόγω της κατάληψης της Βλαχίας και της Δοβρουτσάς, ένα τμήμα του ρουμανικού στρατού συνελήφθη και αποπλίστηκε. Το υπόλοιπο διέφυγε στη Μολδαβία, μια περιοχή που παρέμεινε ελεύθερη και στην οποία διέφυγε η κυβέρνηση και οι δικαστικές αρχές. Η αναδιοργάνωση του στρατού έλαβε χώρα εκεί μέσω γαλλικής στρατιωτικής βοήθειας. Μέχρι τα τέλη του φθινοπώρου, η δύναμη του ρουμανικού στρατού αυξήθηκε στους 400.000 άνδρες, οργανωμένους σε 15 μεραρχίες πεζικού και 2 μεραρχίες ιππικού, χωρισμένους σε 2 στρατιές και 5 σώματα. Η ρουμανική αεροπορία οργανώθηκε σε 12 σμήνη. Οι Ρώσοι είχαν συγκεντρώσει 1.000.000 άνδρες στο ρουμανικό μέτωπο.

Η Ρουμανική Στρατιωτική Διοίκηση έχοντας επίγνωση της περίπλοκης στρατηγικής κατάστασης και προσπαθώντας να συνδυάσει τους εθνικούς της στόχους αλλά και τους στόχους των Συμμάχων, συνέταξε ένα στρατιωτικό σχέδιο το οποίο ήταν έτοιμο το Μάιο του 1917 και προέβλεπε μια γενικευμένη επίθεση στην περιοχή Focsani-Namoloasa με σκοπό να καταστρέψει τις εχθρικές δυνάμεις που ενεργούσαν στην περιοχή και πιο συγκεκριμένα, τη Γερμανική 9η Στρατιά. Στην παραπάνω περιοχή θα λάβουν χώρα τρεις μεγάλες μάχες, καθοριστικές για το πεπρωμένο του ρουμανικού έθνους, στο Marasti, στο Marasesti και στο Oituz (Dabija, 1936: 31-33).

B1.9- Η Μάχη στο Μαράστι (Ιούλιος 1917)

Το Αρχηγείο του Γενικού Επιτελείου της Ρουμανίας μαζί με την Ρωσική Ανώτατη Διοίκηση του Μολδαβικού Μετώπου είχαν εκπονήσει ένα επιθετικό σχέδιο το οποίο προέβλεπε επίθεση σε 2 κατευθύνσεις: μία προς την περιοχή Marasti (1) και η άλλη προς το νότιο τμήμα του ποταμού Seret, στην περιοχή Namoloasa (2). Σκοπός της επιχείρησης ήταν να περικυκλωθεί και να καταστραφεί η γερμανική 9η Στρατιά και στη συνέχεια τα ρουμανικά στρατεύματα να συνεχίσουν την προέλασή τους προς το Ramnicu Sarat. Η επίθεση στο λεκκανοπέδιο Soveja, η οποία αργότερα θα ήταν γνωστή ως η μάχη του Marasti, επρόκειτο να διεξαχθεί από τη 2η Ρουμανική Στρατιά, υπό τις διαταγές του στρατηγού Alexandru Averescu. Είχε στη διάθεσή του 4 Μεραρχίες Πεζικού και 1 Ταξιαρχία Ιππικού, δηλαδή συνολικά 56 τάγματα πεζικού και 14 ίλες ιππικού που υποστηρίζονταν από 228 Στοιχεία πυροβολικού (εκ των οποίων 52 βαρέως πυροβολικού) και 21 αεροσκάφη. Η κύρια επίθεση επρόκειτο να διεξαχθεί σε μια περιοχή με μέτωπο 35 χλμ. Απέναντι από τις ρουμανικές δυνάμεις ήταν το Συγκρότημα Geroock, δηλαδή η δεξιά πτέρυγα της Αυστριακο-ουγγρικής 1ης Στρατιάς, αποτελούμενο από 21 τάγματα πεζικού και 36 ίλες ιππικού, υποστηριζόμενη από 142 Στοιχεία πυροβολικού (από τα οποία μόνο 6 ήταν βαρέως πυροβολικού). Αν και ήταν αριθμητικά κατώτεροι, η γεωγραφική θέση προσέφερε στο Διοικητή της αυστριακο-ουγγρικής Στρατιάς πολλές αμυντικές λύσεις. Η αμυντική τοποθεσία οργανώθηκε σε πολύ καλό επίπεδο και υπήρχε σύνδεση με χαρακώματα. Οι κύριες θέσεις της αμυντικής εγκατάστασης βρίσκονταν στα υψώματα Casin και Teius και στο χωριό Marasti.

Μετά από διεξοδικές αναγνωρίσεις του εδάφους, ο στρατηγός Averescu αποφάσισε ότι η Κύρια Προσπάθεια θα έπρεπε να δοθεί από την αριστερή πτέρυγα της 2^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς, σε μια περιοχή μήκους 13 χιλιομέτρων, ανάμεσα στην περιοχή Incarcatoare και το Marasti, επειδή το έδαφος ήταν ευνοϊκότερο εκεί. Αυτή η αποστολή δόθηκε στο 2ο Σώμα Στρατού υπό τις διαταγές του Στρατηγού Artur Vaitoianu, στον οποίο τέθηκαν υπό διοίκηση η 3^η και η 6^η Μεραρχίες Πεζικού (μείον 1 Ταξιαρχία) καθώς και ολόκληρο το βαρύ πυροβολικό της Στρατιάς. Στη δεξιά πτέρυγα, το 4ο Σώμα Στρατού του στρατηγού Valeanu συγκροτούνταν από την Ταξιαρχία της 6^{ης} Μεραρχίας που είχε αποσπαστεί και την 8^η Μεραρχία Πεζικού. Είχε ως αποστολή να καθηλώσει τις εχθρικές δυνάμεις που βρίσκονταν μπροστά του και εάν το 2ο Σώμα προχωρούσε, έπρεπε να προχωρήσει και αυτό. Η 1^η Μεραρχία

Πεζικού μείον το πυροβολικό της, το οποίο προσωρινά είχε τεθεί υπό διοίκηση στο 2^ο Σώμα Στρατού, ήταν η εφεδρεία της Στρατιάς.

Εκόνα 11. Σχέδιο Επιχειρήσεων για Επίθεση σε 2 κατευθύνσεις (Το 2ο Σ.Σ. με την Κύρια Προσπάθεια-2 βέλη)

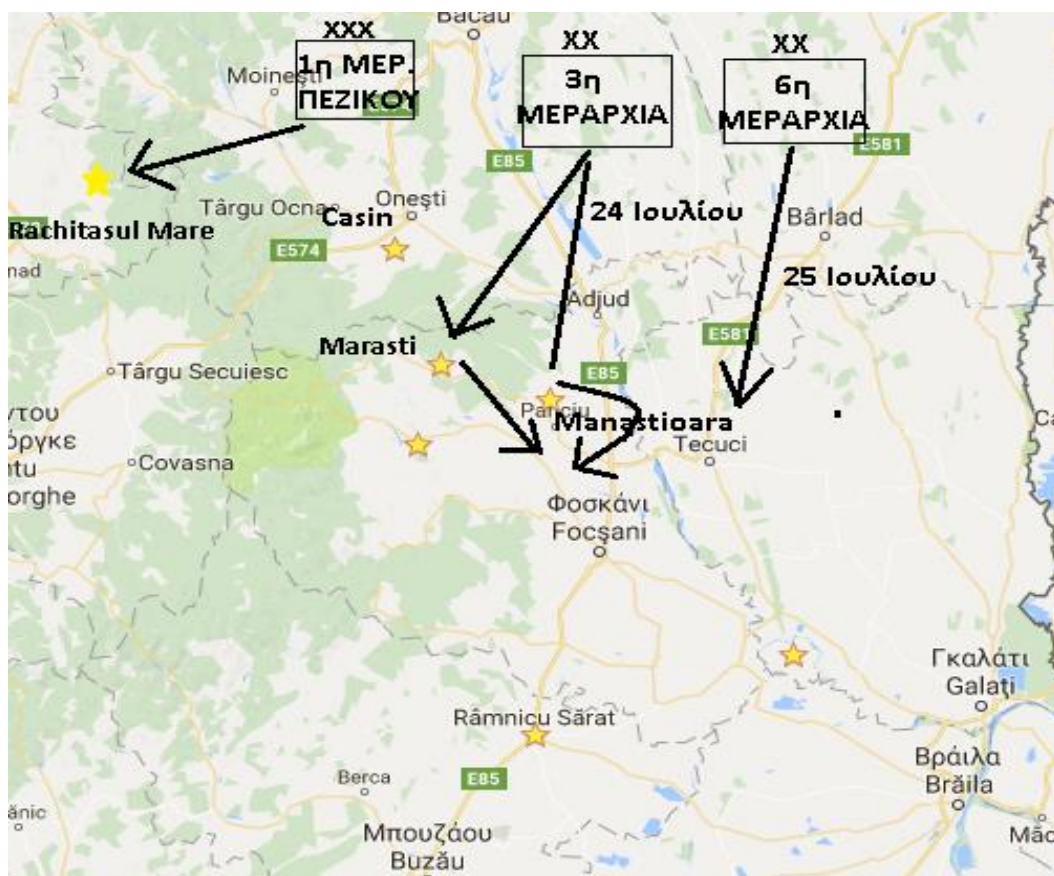
Η προπαρασκευή του πυροβολικού ξεκίνησε το πρωί της 22ας Ιουλίου 1917 και διήρκεσε μέχρι το βράδυ της επόμενης ημέρας. Ο βομβαρδισμός κατάφερε να αποδιοργανώσει τη γερμανική οχύρωση και να προκαλέσει 12 διαρρήξεις στην αμυντική τοποθεσία, οπότε ο στρατηγός Averescu αποφάσισε να επιτεθεί στις 24 Ιουλίου. Στις 03:45, το ρουμανικό πεζικό προχώρησε με απόλυτη σιγή και έφτασε σε απόσταση μικρότερη των 150 μ. από τις θέσεις της γερμανικής 218ης Μεραρχίας

Πεζικού. Μετά από 15λεπτη προπαρασκευή πυροβολικού, η 3η Μεραρχία Πεζικού του στρατηγού Alexandru Margineanu επιτέθηκε και πέτυχε να καταλάβει τα πρώτα χαρακώματα, αλλά μια ισχυρή αντεπίθεση το ίδιο βράδυ την ανάγκασε να επιστρέψει στις αρχικές της θέσεις. Το 2ο Σύνταγμα Vanatori και το 4ο Σύνταγμα Dorobanti Arges πέτυχαν να καταλάβουν το ύψωμα Marasti, δημιουργώντας έτσι το πρώτο ρήγμα στη γερμανική 218η Μεραρχία Πεζικού. Ωστόσο, τα στρατεύματα στο λιβάδι Incarcatoarea απειλήθηκαν να περικυκλωθούν και έπρεπε να υποχωρήσουν.

Το 22ο Σύνταγμα Πεζικού Dambovita έλαβε ως αποστολή να επιτεθεί στο χωριό Marasti. Αποφασίστηκε να επιτεθούν δύο τάγματα από τα υψώματα βόρεια του χωριού. Ο ελιγμός ήταν επιτυχής και ανάγκασε τον εχθρό να υποχωρήσει. Αφού το 22ο Σύνταγμα κατέλαβε το Marasti, συνέχισε την κίνησή του και έφτασε πίσω από τις γερμανικές θέσεις στο ύψωμα Manastioara. Η συνδυασμένη επίθεση των δύο συνταγμάτων τελικά οδήγησε στην κατάληψη των οχυρών και των εναπομείναντων αντρών της φρουράς. Την πρώτη μέρα της επίθεσης, τα ρουμανικά στρατεύματα είχαν δημιουργήσει ένα ρήγμα μήκους 10 χιλιομέτρων μπροστά από το μέτωπο της γερμανικής 218ης Μεραρχίας Πεζικού, συλλαμβάνοντας 1.500 αιχμαλώτους. Η ήττα προκάλεσε την έκπληξη της ηγεσίας των δυνάμεων των Κεντρικών Αυτοκρατοριών, η οποία αποφάσισε να ενισχύσει την 1η Αυστροουγγρική Στρατιά. Ο στρατηγός Averescu ήθελε να εκμεταλλευτεί την αρχική επιτυχία όσο περισσότερο μπορούσε και έτσι έφερε στην πρώτη γραμμή την 1η Μεραρχία Πεζικού του Ταξίαρχου Dumitru Stratilescu ενώ έφερε την Ταξιαρχία Ιππικού πιο κοντά στο πεζικό, για να διευκολυνθεί η διείσδυση στο εχθρικό μέτωπο, αν δοθεί τέτοια ευκαιρία.

Την επόμενη ημέρα 25 Ιουλίου, η 6η Μεραρχία Πεζικού υπό τις διαταγές του ταξίαρχου Nicolae Anghirescu, επιτέθηκε και κατέλαβε το λιβάδι Incarcatoarea. Στις 26 Ιουλίου συνέχισε την επίθεση εναντίον των εχθρικών θέσεων στο ύψωμα Tehereale, το οποίο κατελήφθη μετά από συνδυασμένη δράση με την 8η Μεραρχία Πεζικού. Η 1η Μεραρχία Πεζικού είχε ως αποστολή να καταλάβει το ύψωμα Rachitasul Mare. Είχε ισχυρή υποστήριξη βαρέως πυροβολικού και αρκετές μικρές μονάδες διείσδυσαν πίσω από τις εχθρικές θέσεις. Έτσι επετράπη στον ταξίαρχο Stratilescu να εκπληρώσει την αποστολή του και να καταλάβει τα υψώματα. Η 3η Μεραρχία Πεζικού επιτέθηκε στο ύψωμα Teius. Το 22ο Σύνταγμα Πεζικού συνάντησε πολύ σκληρή αντίσταση και σε μερικές περιπτώσεις υπήρχε αγώνας σώμα με σώμα. Το 2ο Σύνταγμα Vanatori κατόρθωσε να περάσει μέσα από μια κοιλάδα και

να φτάσει πίσω από τη Γερμανική 218η Μεραρχία Πεζικού. Το ύψωμα Teius περικυκλώθηκε και τελικά έπεσε στα ρουμανικά χέρια. Έτσι η 2η Στρατιά πέτυχε να δημιουργήσει ένα ρήγμα μήκους 30χλμ στο μέτωπο του Συγκροτήματος Gerock, το οποίο άρχισε να υποχωρεί.

Εικόνα 12. Επιχειρήσεις που διεξήγαγε η 2^η Ρουμανική Στρατιά

Ωστόσο, η επιτυχημένη επίθεση των Κεντρικών Αυτοκρατοριών στη Γαλικία ανάγκασε το Γενικό Επιτελείο της Ρουμανίας να σταματήσει την κίνηση της 2ης Στρατιάς. Ο στρατηγός Averescu όμως, ζήτησε να του επιτραπεί τουλάχιστον να ανακαταλάβει την περιοχή Vrancea. Έτσι, στις 27 Ιουλίου, η επίθεση ξεκίνησε σε ολόκληρο το μέτωπο. Τα ρουμανικά στρατεύματα διείσδυσαν ανάμεσα στη γερμανική 218ης Μεραρχία Πεζικού και την αυстро-ουγγρική 1η Ταξιαρχία Ιππικού, απειλώντας έτσι τα πλευρά τους, ενώ οι τελευταίοι έπρεπε να υποχωρήσουν προς τη Lepsa. Οι Ρουμάνοι κατέλαβαν τα χωριά Topesti και Valea Sariii, αποθώντας τους Γερμανούς πέρα του ποταμού Putna. Το Συγκρότημα Gerock έλαβε ενισχύσεις αποτελούμενες από δύο Μεραρχίες Πεζικού (37η και 117η) και δύο Μεραρχίες Ιππικού (7η και 8η) και στα νότια, η γερμανική 9η Στρατιά ενίσχυσε την αριστερή

της πτέρυγα με 3 Μεραρχίες Πεζικού (76η, 212η και 216). Στις 28 Ιουλίου όμως, η 2η Στρατιά κατάφερε να εκπληρώσει την αποστολή της. Η 3η Μεραρχία Πεζικού έφτασε στον ποταμό Putna, εξαλείφοντας τις τελευταίες αντιστάσεις και δημιουργώντας αρκετά προγεφυρώματα πέραν αυτού. Μόνο η 8η Μεραρχία Πεζικού αποκρούστηκε από την Αυστροουγγρική 8η Ορεινή Ταξιαρχία, στον τομέα του υψώματος Casin. Ο στρατηγός Averescu ζήτησε υποστήριξη από την ρωσική πλευρά αλλά το ρωσικό τάγμα δεν επιτέθηκε όπως είχε προγραμματιστεί, αλλά υποχώρησε.

Οι επιχειρήσεις συνεχίστηκαν και τις επόμενες ημέρες και στις 30 Ιουλίου οι Ρουμάνοι πέτυχαν να καταλάβουν το ύψωμα Casin. Την 1η Αυγούστου ο στρατηγός Alexandru Averescu αποφάσισε να σταματήσει την επίθεση επειδή θεώρησε ότι η θέση που κατείχε ήταν ικανοποιητική. Έτσι η μάχη του Marasti τελείωσε. Η 2η Στρατιά πέτυχε να δημιουργήσει ένα ρήγμα μήκους 30 χλμ. και πλάτους (βάθους) 20 χλμ. στο μέτωπο του Αυστρο-ουγγλικής 1ης Στρατιάς και ανάγκασε τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες να αλλάξουν το σχέδιο επιχειρήσεων τους και να φέρουν ενισχύσεις στην περιοχή. Ακόμη, συνελήφθησαν πάνω από 2.000 αιχμάλωτοι πολέμου και 70 στοιχεία πυροβολικού. Τέλος, τα ρουμανικά στρατεύματα έχασαν περίπου 4.500 άνδρες (1.500 νεκρούς και 3.000 τραυματίες) (Cupsa,1967).

B1.10- Η Μάχη στο Μαρασέστι (Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1917)

Η επιτυχία της 2ης Ρουμανικής Στρατιάς στο Marasti ανάγκασε τις Κεντρικές Δυνάμεις να αναθεωρήσουν τα σχέδιά τους. Η επίθεση που σχεδιάστηκε από τις Κεντρικές Δυνάμεις στην περιοχή Namoloasa εγκαταλείφθηκε και το μεγαλύτερο μέρος των δυνάμεων μετακινήθηκε στην περιοχή του Focsani. Η νέα επίθεση από τις Κεντρικές Δυνάμεις επρόκειτο να ξεκινήσει δυτικά του ποταμού Siret, στην κατεύθυνση Focsani – Marasesti – Adjud, με τη γερμανική 9η Στρατιά υπό τις διαταγές του Στρατηγού Johannes von Eben και στην κοιλάδα Oituz με την αυστρο-ουγγρική 1η Στρατιά. Σκοπός ήταν να περικυκλωθεί και να καταστραφεί η Ρουμανική 2η Στρατιά.

Από την άλλη πλευρά, το Γενικό Επιτελείο της Ρουμανίας αποφάσισε να ακυρώσει την επίθεσή του στην περιοχή Namoloasa. Η Ρώσικη 4η Στρατιά έπρεπε να αποχωρήσει από το μέτωπο στη νότια Μολδαβία και να μετακινηθεί βόρεια, εκεί που θα μπορούσε να απειλήσει το πλευρό των αυστρο-γερμανικών δυνάμεων που

κινούνταν προς τη Γαλικία. Η 1η Ρουμανική Στρατιά επρόκειτο να αντικαταστήσει τα ρωσικά στρατεύματα που αποχωρούσαν από την περιοχή.

Για την επίθεση, η γερμανική 9η Στρατιά ενισχύθηκε με μονάδες που ήρθαν από το γαλλικό και το ιταλικό μέτωπο. Ο στρατηγός von Eben αποφάσισε την Κύρια Προσπάθεια να αναλάβει το γερμανικό 1ο Σώμα Στρατού με 6 Μεραρχίες, ενώ στα αριστερά θα ενεργούσε το γερμανικό 18ο Σώμα Στρατού με 3 Μεραρχίες, το οποίο είχε ως αποστολή να καθηλώσει τα στρατεύματα της Αντάντ που θα παρατάσσονταν εναντίον του. Στα δεξιά θα ενεργούσε το Συγκρότημα Ramnic με 2 Μεραρχίες. Εφεδρεία ήταν μια γερμανική, μια αυστρο-ουγγρική Μεραρχία και ένα Σώμα Στρατού Αλπινιστών, το οποίο έφτασε στην περιοχή κατά την πρώτη ημέρα των επιχειρήσεων. Οι γερμανικές δυνάμεις αριθμούσαν συνολικά 102 τάγματα πεζικού, 10 ίλες (λόχους) ιππικού, 24 λόχους σκαπανέων, 2 Τεθωρακισμένα Οχήματα, 1.135 πολυβόλα, 356 όλμους και 122 βαρέα όπλα και οβιδοβόλα.

Απέναντι από το γερμανικό 1ο Σώμα Στρατού ήταν η Ρωσική 4η Στρατιά, η οποία είχε 2 Σώματα Στρατού σε επαφή με τον εχθρό: στη δεξιά πτέρυγά της το 8ο Σ.Σ. με 3 Μεραρχίες και στην αριστερή το 7ο Σ.Σ. με 2 Μεραρχίες. Εφεδρεία αποτελούσαν 1 Μεραρχία Πεζικού και 1 Μεραρχία Ιππικού. Συνολικά, οι δυνάμεις ανέρχονταν σε 84 Τάγματα Πεζικού, 52 Ίλες Ιππικού, 280 Πυροβόλα Ελαφρύ Πυροβολικού και 36 Βαρέως Πυροβολικού. Ο μεγαλύτερος όγκος της 1ης Ρουμανικής Στρατιάς ήταν στο Tecuci και άρχισε να διασχίζει τον ποταμό Siret και να αντικαθιστά τους Ρώσους.

Εικόνα 13. Συγκρότηση αντίπαλων στρατοπέδων και αποστολή της 9^{ης} Γερμανικής Στρατιάς.

Η επίθεση της γερμανικής 9ης Στρατιάς έλαβε χώρα μετά από μια ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού, η οποία ξεκίνησε στις 04:30 στις 6 Αυγούστου 1917. Στις 07:30 το 1ο Σ.Σ. υπό τις διαταγές του Στρατηγού Kurt von Morgen που είχε και την Κύρια Προσπάθεια, ξεκίνησε την επίθεση έχοντας στην ά γραμμή τη 12η Βαυαρική, 76η και 89η Μεραρχίες Πεζικού και άλλες 2 Μεραρχίες σε β' κλιμάκιο. Το μέτωπο που υπερασπιζόταν η ρωσική 13η και 34η Μεραρχίες Πεζικού έσπασε και δημιουργήθηκε ένα ρήγμα μήκους 10 χλμ. Οι Ρώσοι άρχισαν μια άτακτη υποχώρηση ανατολικά του ποταμού Siret. Μετά από αίτημα της ρωσικής διοίκησης, ο Στρατηγός Constantin Christescu, Διοικητής της 1^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς, διέταξε το 6ο Σ.Σ. να εκτελέσει ελιγμό δυτικά του ποταμού Siret με την 5η Μεραρχία Πεζικού ενώ με την 9η Μεραρχία Πεζικού να αμυνθεί στην ανατολική όχθη του ποταμού. Τα στρατεύματα της 9^{ης} Μεραρχίας αντεπιτέθηκαν και διέκοψαν την επίθεση των εχθρικών δυνάμεων στη γραμμή Moara Alba - Doaga - Furceni.

Βλέποντας ότι οι πιθανότητες για μια επιτυχημένη βίαια διάβαση ποταμού είναι ελάχιστες, το πρωί της 7ης Αυγούστου, η γερμανική διοίκηση άλλαξε την κατεύθυνση της επίθεσης προς τα βόρεια, με 4 Μεραρχίες. Η προσπάθεια επικεντρώθηκε εναντίον της ρουμανικής 5ης Μεραρχίας Πεζικού της 1^{ης} Ρουμανικής

Στρατιάς, αλλά η επίθεση αποκρούστηκε. Ωστόσο, δημιουργήθηκε ένα κενό στο σημείο ένωσης με τα ρωσικά στρατεύματα, αλλά η κατάσταση σώθηκε από την αντεπίθεση 2 Ταγμάτων από την εφεδρεία της Μεραρχίας. Μέχρι το βράδυ, οι Ρουμάνοι είχαν εγκαταλείψει το Doaga και υποχώρησαν στα περίχωρα του δάσους Prisaca, όπου δημιουργήθηκε μια νέα αμυντική γραμμή. Εκείνη την ημέρα η 5η Μεραρχία έχασε 44 αξιωματικούς και 1.770 στρατιώτες (νεκρούς, τραυματίες και αγνοούμενους), ενώ το μέτωπο μετακινήθηκε 2-3 χιλιόμετρα πίσω.

Στις 8 Αυγούστου, ο Στρατηγός von Eben άλλαξε την κατεύθυνση επιθέσεως προς τα δυτικά, δηλαδή στο μέτωπο που αμύνονταν οι ρώσικες μονάδες οι οποίες υπέστησαν μεγάλες απώλειες. Η επίθεση στην 5η και 9η Μεραρχίες Πεζικού συνεχίστηκε την επόμενη μέρα. Στις 9 Αυγούστου 1917, η γερμανική επιθετική προσπάθεια αυξήθηκε. Η επίθεση άρχισε στις 19:00, μετά από μια ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού, η οποία προκάλεσε πολλές απώλειες στην 9η Μεραρχία. Τα στρατεύματά της μπορούσαν να σκάψουν μόνο ατομικά ορύγματα μάχης επειδή το έδαφος ήταν πολύ ξηρό και δύσκολο να σκαφεί. Αλλά και οι Γερμανοί είχαν μεγάλες απώλειες καθώς το ρουμάνικο και ρώσικο πυροβολικό βρίσκονταν στην ανατολική όχθη του ποταμού Siret και εκτελούσε πυρά ακριβώς εναντίον των επιτιθέμενων. Ωστόσο, η πρώτη γραμμή της ρουμανικής άμυνας διασπάστηκε σε διάφορα σημεία, αλλά οι εφεδρείες εμπλέκονταν και απωθούσαν τον εχθρό μετά από κάποιες πολύ βίαιες μάχες. Οι τελευταίες αποτυχίες είχαν εξασθενήσει τη γερμανική 9η Στρατιά. Έτσι, ο στρατηγός von Eben ενίσχυσε το 1ο Σ.Σ. με μία νέα Μεραρχία και το εφεδρικό 18ο Σ.Σ. με ένα Σ.Σ. Αλπινιστών.

Στις 10 Αυγούστου, ήταν η σειρά των δυνάμεων της Αντάντ να επιτεθούν. Ο στρατηγός Christescu και ο στρατηγός Ragoza, ο Διοικητής της ρώσικης 4ης Στρατιάς, αποφάσισαν να χτυπήσει ο καθένας με ένα Σ.Σ. των 2 Μεραρχιών στα κενά της γερμανικής γραμμής. Οι επιθέσεις που διεξήχθησαν δεν επέφεραν κάποιο σημαντικό πλεονέκτημα καθώς αποκρούστηκαν με αρκετές απώλειες για τους Ρουμάνους. Παρόλο αυτά, η επίθεση είχε μειώσει τη δυναμική της γερμανικής 76ης, 89ης και 115ης Μεραρχιών Πεζικού, που δέχτηκαν και τον κύριο όγκο της επίθεσης. Αυτά τα τμήματα ήταν ήδη εξαντλημένα μετά από αρκετές ημέρες αποτυχημένων επιθέσεων. Η αναφορά του στρατηγού von Eben στο Διοικητή της Ομάδας Στρατιών, Στρατηγό von Mackensen, αναφέρει ότι η 216η Μεραρχία είχε υποστεί πολλές απώλειες εξαιτίας του βομβαρδισμού από το ρουμανικό πυροβολικό που βρίσκονταν

στην ανατολική όχθη του ποταμού Siret. Την επόμενη μέρα 11 Αυγούστου, ο στρατηγός Christescu, Διοικητής της 1ης Ρουμανικής Στρατιάς, έδωσε μια νέα αποστολή στο 6ο Σ.Σ.: την κοιλάδα Doaga – Susita, 8 χλμ ΝΑ του Marasesti. Η Ρώσικη 4η Στρατιά αποφάσισε να παραμείνει στην αμυντική διάταξη. Οι Γερμανοί επιτέθηκαν στον τομέα της στις 16:00 μετά από μια προπαρασκευή πυροβολικού τριών ωρών, και ανάγκασαν και πάλι τα ρωσικά στρατεύματα να υποχωρήσουν. Στις 16:30, η Ρουμανική 9η Μεραρχία ξεκίνησε την επίθεση χωρίς να γνωρίζει την κατάσταση στον γειτονικό τομέα. Μετά τη ρωσική υποχώρηση, το πλευρό της ήταν εκτεθειμένο. Ο Διοικητής της Μεραρχίας έστειλε ένα τάγμα για να αντιμετωπίσει την κατάσταση. Οι Γερμανοί προχωρούσαν προς το Marasesti και η κατάσταση έγινε εξαιρετικά επικίνδυνη για την Αντάντ. Το 9ο Σύνταγμα Vanatori, το οποίο αποτελούσε την εφεδρεία της Μεραρχίας, ενεπλάκη γρήγορα στον αγώνα και κατέλαβε θέσεις στο εργοστάσιο βόρεια της πόλης. Κατάφερε να σταματήσει τα γερμανικά στρατεύματα που απειλούσαν να περικυκλώσουν την 9η Μεραρχία.

Ο στρατηγός von Eben λαμβάνοντας υπόψη ότι τα στρατεύματα του Γερμανικού 1ου Σ.Σ. είχαν εξαντληθεί, αποφάσισε να αναθέσει την κύρια αποστολή στο 18ο Σ.Σ. που είχε ρόλο εφεδρείας υπό τις διαταγές του στρατηγού Kurt von Wenniger, το οποίο είχε υποστεί λιγότερες απώλειες και ήταν λιγότερο κουρασμένο. Έτσι, στις 12 Αυγούστου, η 9η γερμανική Στρατιά επιτέθηκε με μικρές δυνάμεις εναντίον της 5ης Μεραρχίας, προκειμένου να την καθηλώσει έτσι ώστε με το μεγαλύτερο όγκο των δυνάμεών της να επιτεθεί εναντίον της ρωσικής 4ης Στρατιάς και να καταλάβει το Panciu αλλά χωρίς επιτυχία.

Στις 13 Αυγούστου, το γερμανικό 18ο Σ.Σ. που αναφέραμε παραπάνω, επιτέθηκε στα ρωσικά στρατεύματα βόρεια του Panciu, αλλά δεν κατάφερε να σημειώσει καμία πρόοδο. Την επόμενη μέρα ο στρατηγός von Eben διέταξε το 1ο Σ.Σ. να καταστρέψει τις ρουμανικές δυνάμεις στην περιοχή του δάσους Prisaca και να καταλάβει τη γέφυρα στον ποταμό Siret στο Cozmesti. Ταυτόχρονα, το 18ο Σ.Σ. έπρεπε να επιτεθεί στην κοιλάδα Zabrait. Μετά από ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού, ξεκίνησε η επίθεση στις θέσεις του ρωσικού 8ου Σ.Σ. Ο ταξίαρχος Henri Cihoski, Διοικητής της 10ης Μεραρχίας, έστειλε το 10ο Σύνταγμα Vanatori για βοήθεια. Αυτή η κίνηση προκάλεσε την έκπληξη του Σ.Σ. Αλπινιστών και του προκάλεσε σημαντικές απώλειες. Το 10ο Σύνταγμα πέτυχε να καταλάβει το ύψωμα 334, αλλά αναγκάστηκε να υποχωρήσει μετά από ισχυρό βομβαρδισμό πυροβολικού.

Στις 15 Αυγούστου, το γερμανικό 18ο Σ.Σ. συνέχισε την επίθεση και κατάφερε να δημιουργήσει ένα προγεφύρωμα. Ωστόσο, ρουμανικές σε συνδυασμό με ρωσικές δυνάμεις μπόρεσαν να πετύχουν την άρση του προγεφυρώματος. Η μέρα αυτή χαρακτηρίστηκε από καταλήψεις εδαφών από τη γερμανική πλευρά και ανακαταλήψεις από Ρουμάνους-Ρώσους.

Οι ημέρες της 17ης και 18ης Αυγούστου ήταν ήρεμες. Οι απώλειες που υπέστησαν και οι δύο πλευρές ανάγκασαν τους διοικητές να αναδιοργανώσουν τις μονάδες τους. Η 14^η και η 5^η Μεραρχίες αντικαταστάθηκαν από το Σ.Σ. Ιππικού. Επίσης, το βαρύ πυροβολικό της Στρατιάς άλλαξε θέση ώστε να καλύψει καλύτερα τον τομέα του 5ου Σ.Σ. (10η, 13η και 9η Μεραρχίες Πεζικού). Εφεδρεία της 1ης Στρατιάς ήταν η 15η και η 5η Μεραρχίες Πεζικού. Στο αντίπαλο στρατόπεδο τώρα, ο στρατηγός von Eben συγκέντρωσε 7 Μεραρχίες Πεζικού υπό τη διοίκηση του γερμανικού 1ου Σ.Σ. και έθεσε υπό διοίκηση σχεδόν όλο το βαρύ πυροβολικό της 9ης Στρατιάς σε αυτό.

Στις 19 Αυγούστου οι Γερμανοί επανέλαβαν την επίθεση με το 1ο Σ.Σ. με κατεύθυνση προς το Marasesti και με το 18ο Σ.Σ. με κατεύθυνση προς το Panciu-Muncel. Η Κύρια Προσπάθεια επικεντρώθηκε στον τομέα μεταξύ του Marasesti και του δάσους Razoare, το οποίο υπερασπιζόταν οι ρουμανικές 9η και 13η Μεραρχίες. Η προπαρασκευή πυροβολικού ξεκίνησε στις 06:30 στην περιοχή των χαρακωμάτων της πρώτης γραμμής της 13ης Μεραρχίας και στα δυτικά προάστια του Marasesti, όπου εκεί βρισκόταν το 9ο Σύνταγμα Vanatori της 9ης Μεραρχίας Πεζικού, διήρκεσε δύο ώρες και ήταν ο πιο σφοδρός βομβαρδισμός πυροβολικού όλων των ημερών της επιχείρησης. Στις 11:00 ξεκίνησε μια πολύ ισχυρή επίθεση. Το κύριο χτύπημα δόθηκε βόρεια του δάσους Razoare, στην περιοχή ένωσης της 13ης και 10ης Μεραρχιών. η οποία ωστόσο απέτυχε να διασπάσει τις ρουμανικές γραμμές.

Η 13η Μεραρχία, ήταν η ρουμανική μονάδα που ενήργησε περισσότερο από όλες αυτή την ημέρα. Κατέλαβε μέτωπο μήκους 6 χλμ. Η επίθεση ξεκίνησε στις 09:00. Οι μάχες που ακολούθησαν ήταν σκληρές και τα γερμανικά στρατεύματα βγήκαν περισσότερο κερδισμένα έχοντας και τις λιγότερες απώλειες. Η κατάσταση είχε διαμορφωθεί έτσι ώστε οι ρουμανικές δυνάμεις έπρεπε να αντεπιτεθούν για να ανακαταλάβουν το ύψωμα 100. Τα γερμανικά στρατεύματα είχαν διεισδύσει στο δάσος Razoare αλλά το ρουμανικό πυροβολικό με την ακρίβεια και σφοδρότητα των πυρών του, τους ανάγκασε σε άτακτη υποχώρηση. Έτσι, οι Ρουμάνοι κατέλαβαν την

πρώτη γραμμή των εχθρικών θέσεων.

Η 10η αλλά η 13η Μεραρχία κατά κύριο λόγο, είχαν επιτύχει μια μεγάλη νίκη. Την ίδια ημέρα, οι Γερμανοί επιτέθηκαν στον τομέα της 9ης Μεραρχίας, που βρίσκονταν νότια της 13ης Μεραρχίας. Η δύναμή της είχε μειωθεί σε 4.500 άνδρες τις προηγούμενες ημέρες λόγω σκληρών συγκρούσεων. Αρχικά, οι Γερμανοί μετά από ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού επιτέθηκαν έχοντας θετικά αποτελέσματα αλλά τελικά οι Ρουμάνοι αντέδρασαν και τους απώθησαν εκτός πόλεως Marasesti. ο στρατηγός von Eben αποφάσισε ότι η συνέχιση της επίθεσης δεν ήταν πλέον δυνατή. Ο στρατηγός von Eben αποφάσισε ότι η συνέχιση της επίθεσης δεν ήταν πλέον δυνατή εξαιτίας της αποτυχίας του γερμανικού στρατού του να πετύχει τους στόχους στις 19 Αυγούστου,. Ακολούθησε μια εβδομάδα παύσης, την οποία και οι δύο πλευρές χρησιμοποίησαν για αναδιοργάνωση. Η 9η Στρατιά άλλαξε και πάλι τον τομέα επίθεσης. Το 18ο Σ.Σ. ενισχύθηκε με 3 Μεραρχίες και με βαρύ πυροβολικό. Η 1η ρουμανική Στρατιά Ρουμανίας πήρε υπό διοίκηση την 11η Μεραρχία. Το ρωσικό 8ο Σ.Σ. αποτέλεσε τη δεξιά πτέρυγα στην περιοχή Muncelul με συνολικά 4 Μεραρχίες. Το ρουμάνικο 5ο Σ.Σ. (10η και 15η Μεραρχία) ενεργούσε στο μέτωπο μέχρι τον σιδηροδρομικό σταθμό του Marasesti, όπου εκεί συνδεόταν με το 3ο Σ.Σ. (14η Μεραρχία), το οποίο βρισκόταν ανάμεσα στο Marasesti και τον ποταμό Siret. Ανατολικά του ποταμού ήταν το Σ.Σ. Ιππικού (1η και 6η ταξιαρχία Rosiori, 2η Μεραρχία Ιππικού και μία ταξιαρχία της 5ης Μεραρχίας). Εφεδρεία αποτελούσαν η 9η, 11η και 13η Μεραρχίες.

Η επίθεση του γερμανικού 18ου Σ.Σ. ξεκίνησε στον τομέα του ρωσικού 8ου Σ.Σ. στις 28 Αυγούστου. Στις 09:00 τα γερμανικά στρατεύματα διείσδυσαν μεταξύ των δύο ρώσικων Μεραρχιών και τους ανάγκασαν να υποχωρήσουν. Δύο Συντάγματα της 3ης Ρουμανικής Μεραρχίας από τον 2η Στρατιά παρενέβησαν και κατάφεραν να διακόψουν τη γερμανική διείσδυση. Την επόμενη μέρα, ο στρατηγός Grigorescu προετοίμασε επίθεση στην περιοχή Muncelul, με σκοπό να εξαλειφθεί το μικρό προγεφύρωμα που είχαν δημιουργήσει οι Γερμανοί. Η πρώτη επίθεση αποκρούστηκε. Η δεύτερη αποκρούστηκε επίσης. Η μάχη συνεχίστηκε με σκληρότητα και σφοδρότητα και με συνεχείς ανακαταλήψεις εδαφών. Την 1η Σεπτεμβρίου, η επίθεση επαναλήφθηκε. Η προπαρασκευή πυροβολικού ξεκίνησε στις 06:00. Μετά από μία ώρα, η 9η και η 13η Μεραρχίες επιτέθηκαν από δυτικά και η 3η Μεραρχία (που ανήκε στον 2η Στρατιά), από βόρεια και η 13η Μεραρχία προχώρησε

περίπου 200 μ από το Muncelul. Την επόμενη ημέρα, η 3η Μεραρχία δέχτηκε το κύριο βάρος της επίθεσης από τη γερμανική 9η Στρατιά αλλά και πάλι χωρίς επιτυχία. Αυτή ήταν και η τελευταία μεγάλη επιχείρηση της γερμανικής 9ης Στρατιάς στον τομέα του Marasesti. Η επίθεση της 1ης Στρατιάς στην περιοχή Muncelul επαναλήφθηκε στις 3 Σεπτεμβρίου. Το σχέδιο προέβλεπε ότι η 9η Μεραρχία μαζί με μια Ταξιαρχία της 11ης Μεραρχίας θα εκτελέσουν κατά μέτωπο επίθεση, ενώ η 13η Μεραρχία μαζί με την άλλη Ταξιαρχία της 11ης να επιτεθούν στο χωριό Muncelul και να απειλήσουν έτσι το πλευρό του εχθρού. Η προπαρασκευή πυροβολικού ξεκίνησε στις 06:30 και στις 08:00 η 13η Μεραρχία ξεκίνησε την επίθεση, αλλά δεν μπόρεσε να σημειώσει πρόοδο. Το ίδιο συνέβη στον τομέα της 9ης. Μετά από μια δεύτερη προπαρασκευή πυροβολικού, η οποία διήρκεσε μιάμιση ώρα, και συγκρούσεις σώμα με σώμα, η 13η Μεραρχία μπόρεσε να καταλάβει την ανατολική άκρη του χωριού Muncelul. Αλλά οι ρουμανικές απώλειες εκείνης της ημέρας ήταν βαριές: περίπου 2.700 άνδρες. Αυτή ήταν η τελευταία μέρα της μάχης του Marasesti. Στη συνέχεια, και οι δύο πλευρές αποφάσισαν να υιοθετήσουν μια αμυντική στάση σε όλο το μέτωπο. Η 1η ρουμανική Στρατιά είχε χάσει 610 αξιωματικούς και 26.800 στρατιώτες, ενώ η γερμανική 9η Στρατιά είχε χάσει περίπου 47.000. Οι μάχες συνεχίστηκαν με μικρή ένταση τις επόμενες μέρες, με τοπικές επιθέσεις και αντεπιθέσεις.

Ανακεφαλαιώνοντας τη μάχη του Marasesti, μπορούμε να αναφέρουμε συνοπτικά τα παρακάτω: Για 29 ημέρες, μέχρι τις 3 Σεπτεμβρίου, η μάχη στο Marasesti ήταν η πιο σημαντική μάχη που έδωσε ο Ρουμανικός στρατός κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του 1917. Η μάχη του Marasesti είχε τρία ξεχωριστά στάδια. Κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου (6-12 Αυγούστου), τα στρατεύματα της 1ης Ρουμανικής Στρατιάς μαζί με τις ρωσικές δυνάμεις πέτυχαν να αναχαιτίσουν την κίνηση του εχθρού και ανάγκασαν τους Γερμανούς να αλλάξουν σταδιακά την κατεύθυνση επίθεσής τους προς τα βορειοδυτικά. Στο δεύτερο στάδιο (13-19 Αυγούστου), η Ρουμανική Διοίκηση ανέλαβε πλήρως τη διοίκηση της μάχης από τους Ρώσους και η αντιπαράθεση έφτασε στο αποκορύφωμά της στις 19 Αυγούστου, καταλήγοντας σε πλήρη αποδυνάμωση των προσπαθειών του εχθρού να προχωρήσει. Κατά το τρίτο στάδιο (20 Αυγούστου - 3 Σεπτεμβρίου) η Γερμανία έκανε την τελευταία της προσπάθεια τουλάχιστον να βελτιώσει τις θέσεις της ενόψει μιας νέας επίθεσης, η οποία προκάλεσε την αντίδραση της Ρουμανίας.

Η οριστική διακοπή της γενικευμένης επίθεσης των Κεντρικών Δυνάμεων στο ρουμανικό μέτωπο στις 3 Σεπτεμβρίου 1917 σηματοδότησε την στρατηγική τους ήττα και τη σημαντική εξασθένιση των δυνάμεών τους στο νοτιοανατολικό μέτωπο, καθώς η αντίδραση του ρουμανικού στρατού ήταν το ισχυρότερο χτύπημα που αντιμετώπισαν στην Ανατολική Ευρώπη το 1917 (Cupsa, 1967- Rosseti, 1997).

B1.11- Η Μάχη του Οϊτούζ (Oituz) (Αύγουστος 1917)

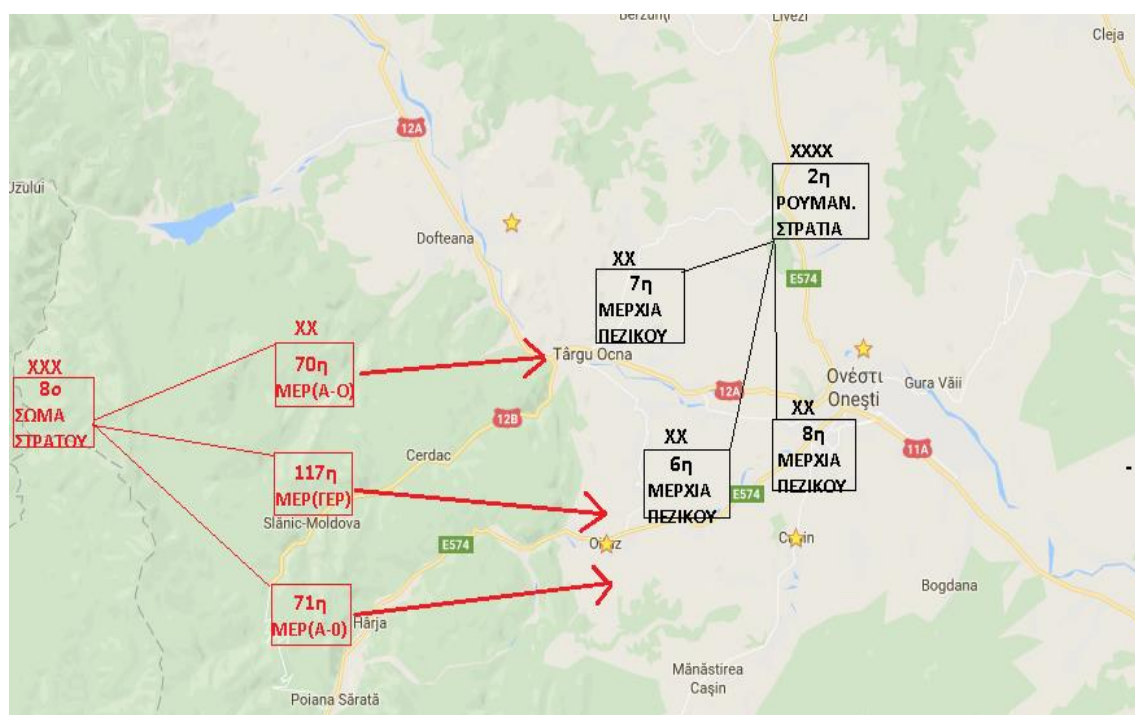
Μετά τη λήξη της μάχης στο Marasti, το 4ο Σ.Σ. της ρουμανικής 2ης Στρατιάς κατέλαβε τις ακόλουθες θέσεις: η 7η Μεραρχία Πεζικού την περιοχή μεταξύ των ποταμών Dofteana και Oituz, η 6η Μεραρχία την περιοχή μεταξύ του ποταμού Oituz και του λόφου Casin και η γραμμή συνεχίστηκε προς τα βόρεια μέχρι το Zboina Neagra με την 8η Μεραρχία. Το 2ο Σ.Σ. διέθετε ανάμεσα στο Zboina Neagra και την κοιλάδα Sarii τις ακόλουθες Μεραρχίες: τη 12η, 1η και 3η Μεραρχίες Πεζικού. Τέσσερα τάγματα αποτελούσαν την εφεδρεία. Δεν υπήρχε αρκετός χρόνος για να ενισχυθούν οι οχυρώσεις που είχαν υποστεί ζημιές και υπήρχαν στην περιοχή.

Από την άλλη πλευρά, η Αυστροουγγρική 1η Στρατιά σχεδίαζε να επιτεθεί με την αριστερή του πτέρυγα, το Συγκρότημα Geroock, κατά μήκος της κοιλάδας Oituz. Την Κύρια Προσπάθεια της επιχείρησης ανέλαβε το 8ο Σ.Σ., το οποίο αναπτύχθηκε μεταξύ της κοιλάδας Dofteana και του λόφου Casin, μπροστά από τις ρουμανικές 7η και 6η Μεραρχίες Πεζικού. Συγκροτούνταν από τις Αυστρο-Ουγγρικές 70η και 71η και τη γερμανική 117η Μεραρχίες Πεζικού, ενώ εφεδρεία αποτελούσαν η Αυστροουγγρική 7η και 8η Μεραρχίες Ιππικού, οι οποίες ήταν έτοιμες να εκμεταλλευτούν μια ενδεχόμενη διάρρηξη που θα προκαλούσαν οι δυνάμεις πεζικού.

Η επίθεση προβλεπόταν να ξεκινήσει στις 8 Αυγούστου 1917. Η γερμανική 117η Μεραρχία Πεζικού έπρεπε να προχωρήσει βόρεια της κοιλάδας του Oituz προς τις κορυφές Ungureanu και Cosna και η αυστρο-ουγγρική 71η Μεραρχία Πεζικού έπρεπε να προχωρήσει νότια της κοιλάδας. Η 70η Μεραρχία επρόκειτο να επιτεθεί προς το Targul Ocna πάνω από τις κορυφές Ciresoaia και Pravila. Το μέτωπο είχε μήκος 7 χλμ και οι Κεντρικές Αυτοκρατορίες είχαν 4 προς 1 αριθμητική υπεροχή.

Η προπαρασκευή του πυροβολικού διήρκεσε τέσσερις ώρες και ήταν εξαιρετικά βίαιη και σφοδρή. Κατά την πρώτη ημέρα των επιχειρήσεων, το αυστρο-ουγγρικό 8ο Σ.Σ. προκάλεσε διάσπαση στο κεντρικό τμήμα του μετώπου. Κατά τη

διάρκεια της νύχτας, ο στρατηγός Valeanu, Διοικητής του ρουμανικού 4ου Σ.Σ., διέταξε αντεπίθεση σε αυτόν τον τομέα. Τα στρατεύματά του κατάφεραν να ανακτήσουν μέρος του εδάφους που χάθηκε κατά τη διάρκεια της ημέρας. Αλλά στις 9 Αυγούστου, το απόγευμα, οι Κεντρικές Δυνάμεις επανέλαβαν την επίθεση. Η γερμανική 117η Μεραρχία ανάγκασε το 16ο Σύνταγμα να εγκαταλείψει το Όρος Cosna. Οι Αυστροουγγρικές 70η Μεραρχία και 7η Μεραρχίες Ιππικού κατέλαβαν την κορυφή Pravila. Η ρουμάνικη 7η Μεραρχία υποχώρησε σε μια νέα γραμμή άμυνας.

Εικόνα 14. Συγκρότηση-Διάταξη Δυνάμεων του 4ου Σ.Σ. της Ρουμανικής 2ης Στρατιάς και Αποστολή του 8ου Σ.Σ. της Αυστρο-ουγγρικής 1ης Στρατιάς.

Στις 10 Αυγούστου 1917, η πίεση στη 7η Μεραρχία αυξήθηκε, ενώ τα ρουμανικά στρατεύματα έπρεπε να εγκαταλείψουν το Slanic. Η κατάσταση για τα ρουμάνικα στρατεύματα ήταν κρίσιμη καθώς τα στρατεύματα ήταν εξαντλημένα από τις συνεχείς επιχειρήσεις. Ο στρατηγός Alexandru Averescu, Διοικητής της 2ης Στρατιάς, ζήτησε ενισχύσεις από το Γενικό Επιτελείο καθώς όμως και η 1η Στρατιά είχε εμπλακεί σε βίαια σύγκρουση με τη γερμανική 9η Στρατιά στο Marasesti, μόνο η 1η Μεραρχία Ιππικού μπορούσε να σταλεί, η οποία τελικά και έφτασε στο Onesti το επόμενο πρωί.

Ο στρατηγός Geroek, επιδιώκοντας να επιτύχει τη διάσπαση του μετώπου την κοιλάδα Trotus, ενέπλεξε τις τελευταίες δυνάμεις της εφεδρείας του στις 11

Αυγούστου. Η 70η Μεραρχία Πεζικού και η 7η Μεραρχία Ιππικού επιτέθηκαν στην κορυφή Ciresoaia, την οποία υπερασπιζόταν το 15ο Σύνταγμα Dorobanti Razboieni. Όλες οι επιθέσεις απωθήθηκαν, αλλά αρκετές αυστριακές μονάδες διείσδυσαν στα νότια της κορυφής και το ρουμανικό σύνταγμα αναγκάστηκε να υποχωρήσει από την κοιλάδα του Trotus για να αποφύγει την περικύκλωση. Το Targul Ocna απειλήθηκε άμεσα. Στα νότια, η γερμανική 117η Μεραρχία επιτέθηκε ξανά στο βουνό Cosna, αλλά απέτυχε. Ωστόσο, αρκετές επιθέσεις έγιναν νότια του βουνού, οι οποίες σταμάτησαν στο χωριό Oituz. Τα ρουμανικά στρατεύματα στη Cosna υποχώρησαν. Το Συγκρότημα Geroock κατάφερε να καταλάβει τα δύο τελευταία υψώματα που το χώριζαν από την κοιλάδα του Trotus. Αυτή τη στιγμή οι ρουμανικές ενισχύσεις είχαν φτάσει. Δύο τάγματα επιτέθηκαν στην περιοχή Ciresoaia και κατάφεραν να ανακτήσουν μέρος του χαμένου εδάφους και τη σύνδεση με τη ρωσική 9η Στρατιά.

Ο κίνδυνος είχε περάσει, αλλά η ανάπτυξη του γερμανικού 18ου Σ.Σ. στην περιοχή Panciu, στην αριστερή πλευρά της Ρουμανικής 2ης Στρατιάς, ανάγκασε τον στρατηγό Averescu να μετακινήσει ένα μέρος της εφεδρείας του στο 2ο Σ.Σ. Παρόλο που είχε μειωμένες δυνάμεις, ο στρατηγός Valeanu αποφάσισε να ανακαταλάβει την κορυφή Ciresoaia στις 12 Αυγούστου. Για να επιτευχθεί ο αιφνιδιασμός, δεν υπήρξε προπαρασκευή πυροβολικού. Το Τάγμα Ορεινού Αγώνα διείσδυσε πίσω από τις εχθρικές γραμμές, συνέλαβε 417 κρατούμενους και 4 πολυβόλα, ενώ υπέστη ελάχιστα θύματα: 2 νεκρούς και 19 τραυματίες. Συνολικά, η αυστρο-ουγγρική Μεραρχίες έχασε 1.500 άνδρες στο Ciresoaia.

Στις 13 Αυγούστου, στις 05:00 μετά από σύντομη προπαρασκευή πυροβολικού, η 7η Μεραρχία ξεκίνησε την επίθεση μαζί με τη ρωσική 2η Μεραρχία στα δεξιά της, αναγκάζοντας την Αυστροουγγρική 70η Μεραρχία να υποχωρήσει. Το Συγκρότημα Geroock έστειλε τις εφεδρείες του, οι οποίες απώθησαν το ρωσικό 195ο Σύνταγμα Πεζικού, απειλώντας την πλευρά των ρουμανικών στρατευμάτων, τα οποία έπρεπε επίσης υποχωρήσουν. Στον τομέα της Cosna, η 1η Μεραρχία Ιππικού πέτυχε να καταλάβει την κορυφή και να την κρατήσει παρά τις αντεπιθέσεις της γερμανικής 117ης Μεραρχίας Πεζικού. Ακολούθησε μια παύση πέντε ημερών. Υπήρξαν τοπικές συγκρούσεις και οι δύο πλευρές αναδιοργάνωσαν τις δυνάμεις τους και εδραίωσαν τις θέσεις τους. Στις 16 Αυγούστου, το 2ο Σύνταγμα Φρουράς πήρε την κορυφή Runcu.

Στις 19 Αυγούστου, η Αυστρο-Ουγγρική 1η Στρατιά συνέχισε την επίθεση. Αντικειμενικός Σκοπός της επίθεσης ήταν η κατάληψη του υψώματος Cosna, που

υπερασπιζόταν η 1η Μεραρχία Ιππικού και παρατάχθηκε μεταξύ της 6ης και της 7ης Μεραρχιών Πεζικού. Χρησιμοποιώντας σοφά την αριθμητική τους υπεροχή, οι Γερμανοί κατάφεραν να καταλάβουν το ύψωμα, αλλά οι Ρουμάνοι ιππείς υποχώρησαν προς την ανατολική πλαγιά του βουνού, όπου αντιστάθηκαν στις επόμενες επιθέσεις.

Στις 20 Αυγούστου, στις 07:00, το ενισχυμένο τμήμα της 1ης Μεραρχίας Ιππικού, με την υποστήριξη ολόκληρου του ρουμανικού πυροβολικού που ήταν διαθέσιμο στην περιοχή, επιτέθηκε και κατόρθωσε να ανακτήσει μέρος του εδάφους που χάθηκε την προηγούμενη μέρα. Αυτή η ενέργεια ήταν το τελευταίο μείζον επεισόδιο της δεύτερης μάχης του Oituz που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 1917. Οι Κεντρικές Δυνάμεις ανακάλεσαν τις επιθέσεις καθώς είχαν υποστεί σοβαρές απώλειες. Η Αυστρο-Ουγγρική 1η Στρατιά είχε καταφέρει να προχωρήσει σε βάθος μόνο 2-6 χλμ σε μέτωπο 20 χιλιομέτρων και δεν κατάφερε να διεισδύσει στην κοιλάδα Trotus και από εκεί να απειλήσει την οπισθοφυλακή των ρουμανικών και ρωσικών στρατευμάτων στη νότια Μολδαβία.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η εναπομείνουσα ρουμανική επικράτεια να μην καταληφθεί και περίπου 1.000.000 στρατιώτες των Κεντρικών Δυνάμεων να καθηλωθούν στην περιοχή. Η εφημερίδα "The Times" χαρακτήρισαν το ρουμανικό μέτωπο ως «το μόνο σημείο φωτός στην Ανατολή» (Cupsa, 1967).

B1.12-Συνέχεια και τέλος του πολέμου

Η κατάσταση επιδεινώθηκε λόγω της Οκτωβριανής Επανάστασης και του Ρωσικού Εμφυλίου Πολέμου. Αυτά τα γεγονότα οδήγησαν στην έξοδο της Ρωσίας από τον πόλεμο και η Ρουμανία αναγκάστηκε να υπογράψει την Ανακωχή της Φωξάνης στις 9 Δεκεμβρίου 1917, καθώς είχε μείνει απομονωμένη και περικυκλωμένη από τις Κεντρικές Δυνάμεις. Στις 7 Μαΐου 1918, η Ρουμανία αναγκάστηκε να υπογράψει τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου με τις Κεντρικές Δυνάμεις με σκληρούς όρους για τη χώρα, ωστόσο, οι Κεντρικές Δυνάμεις αναγνώρισαν την ένωση της Ρουμανίας και της Βεσσαραβίας. Ο Αλεξάντρου Μάργκκιλομαν έγινε ο νέος πρωθυπουργός της Ρουμανίας χάρη στη γερμανική στήριξη. Ο βασιλιάς Φερδινάνδος, ωστόσο, αρνήθηκε να υπογράψει τη συνθήκη. Οι Γερμανοί ήταν σε θέση να αποκαταστήσουν τις πετρελαιοπηγές του Πλοέστι και

μέχρι το τέλος του πολέμου είχαν προμηθευτεί με εκατομμύρια τόνους πετρελαίου. Επίσης, οι Γερμανοί απαίτησαν 2 εκατομμύρια τόνους σιτηρών από τους Ρουμάνους. Αυτά τα υλικά είχαν ζωτική σημασία, καθώς κράτησαν τη Γερμανία στον πόλεμο μέχρι το τέλος του 1918 (Keegan, 1998:308).

Όπως γνωρίζουμε, οι δυνάμεις της Αντάντ τελικά επικράτησαν και ήταν οι νικήτριες στον Α Π.Π. Το 1918 η Ρουμανία μπόρεσε να προσαρτήσει τις επαρχίες που της είχαν υποσχεθεί στη συμφωνία του 1916. Έτσι, η προσάρτηση της Μπουκοβίνας από την Αυστρία αναγνωρίστηκε με τη Συνθήκη του Αγίου Γερμανού του 1919, του Βανάτου και της Τρανσυλβανίας από την Ουγγαρία με τη Συνθήκη του Τριανόν του 1920 και της Βεσσαραβίας από τη Ρωσική κυριαρχία με τη Συνθήκη των Παρισίων του 1920, αλλά η Ρωσία δεν αναγνώρισε την ενσωμάτωση της Βεσσαραβίας στη Ρουμανία. Η Ρουμανία είχε γίνει πλέον σημαντικός παράγοντας των γεωπολιτικών ισορροπιών στην κεντρική Ευρώπη. Οι Ρουμάνοι αποτελούσαν τη πλειοψηφία του πληθυσμού σε αυτά τα εδάφη, με εξαίρεση τη Μπουκοβίνα στην οποία οι Ουκρανοί τα τελευταία 150 χρόνια αποτελούσαν τη πλειοψηφία. Η ενοποίηση με τη Ρουμανία, η οποία αποφασίστηκε μέσω εθνικών συνελεύσεων υλοποιήθηκε και στις 3 περιπτώσεις μετά την είσοδο των ρουμανικών στρατευμάτων στην Τρανσυλβανία, στη Βεσσαραβία και στη Μπουκοβίνα (Pop-Bolovan σελ.553)

B1.13-Συμπεράσματα

Η κύρια αιτία της εισόδου της Ρουμανίας στον πόλεμο ήταν η επιδίωξή της να αναπροσαρμοστούν τα όρια του εθνικού της κράτους, δεδομένου ότι η Αυστρο-ουγγαρία είχε καταλάβει περιοχές οι οποίες περιελάμβαναν ρουμανικούς πληθυσμούς σε πλειοψηφία.

Η σωστή αντίληψη της Ρουμανίας περί της κατάστασης και του πολέμου, θα όριζε ότι η στρατηγική της θέση ανάμεσα σε μία εχθρική Βουλγαρία στο νότο και σε μια εχθρική Αυστρο-ουγγαρία στο βορρά και στη δύση ήταν τέτοια, που δεν θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από μια υποτιθέμενη υποστήριξη από το ρωσικό στρατό, οποίος καθυστερημένα θα διεξήγαγε τη δικιά του αντεπίθεση. Ο Άγγλος ιστορικός John Keegan μας ενημερώνει ότι ήταν επιτυχία του ίδιου του Στρατηγού Brusilov, ο οποίος είχε πείσει τους Ρουμάνους να πάρουν το ρίσκο και από την ουδετερότητα να εισέλθουν στον πόλεμο. Ωστόσο όπως αποδείχτηκε, η επιτυχία του

στο στρατιωτικό και πολιτικό τομέα δεν ήταν αρκετή για να διασφαλίσει την προστασία της Ρουμανίας από μια γερμανική παρέμβαση ή μετακίνηση και μετεγκατάσταση των αυστριακών Μεραρχιών. Το ίδιο ίσχυε και στο ενδεχόμενο βουλγαρικής επίθεσης αφού δεν θα μπορούσε να προσφέρει καθόλου βοήθεια .

Έτσι λοιπόν, η Ρουμανία εισήλθε στον πόλεμο στις 28 Αυγούστου 1916 με δύναμη 23 Μεραρχιών και με υψηλή αυτοπεποίθηση, πιστεύοντας ότι η ρωσική επίθεση προς το Κονελ θα εμπόδιζε τη μεταφορά γερμανικών στρατευμάτων προς την Ουγγαρία, ενώ η επίθεση του Στρατηγού Brusilov θα καθήλωνε τους Αυστριακούς. Φαίνεται όμως, ότι η Ρουμανία δεν είχε προετοιμαστεί κατάλληλα για το ενδεχόμενο βουλγαρικής εμπλοκής ή όπως συνέβη, τουρκικής παρέμβασης. Οι Ρουμάνοι υπερεκτίμησαν τις στρατιωτικές τους ικανότητες ενώ διέθεταν παρωχημένο εξοπλισμό. Είχαν κερδίσει τη φήμη για τη μαχητική τους ικανότητα λόγω των επιτυχιών τους στο Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο, όταν οι Βούλγαροι δέχονταν ταυτόχρονα την πίεση από Σέρβους, Έλληνες και Τούρκους.

Σε σύγκριση με τους εχθρούς του, ο ρουμανικός στρατός είχε σοβαρές ελλείψεις σε επικοινωνιακό εξοπλισμό και σε σύγχρονα όπλα, όπως πολυβόλα και πυροβολικό. Ακόμη, οι αξιωματικοί του στρατού ήταν λίγοι σε αριθμό, χωρίς ιδιαίτερη στρατιωτική κατάρτιση και οι ρουμανικές πολεμικές τακτικές ήταν ξεπερασμένες. Στον ρουμανικό στρατό δόθηκε μία αποστολή για την εκτέλεση της οποίας η ηγεσία και το εμπλεκόμενο προσωπικό στερούνταν κατάρτισης, ισχύς πυρός, εξοπλισμού, εμπειρίας σε αντίθεση με τους αντιπάλους που τα παραπάνω τα είχαν σε αφθονία .

Ο Ρουμάνος ιστορικός και πολιτικός Dinu Giurescu επισημαίνει ότι ο Στρατηγός Alexeyev, ο Ρώσος Διοικητής του Γενικού Επιτελείου σε μία ένδειξη ρεαλισμού προεξόφλησε την αξία των Ρουμάνων ως συμμάχους υπολογίζοντας ότι οι Ρουμάνοι θα εξαντλούσαν παρά θα πρόσθεταν μία δυναμική στο Ρωσικό Στρατό και δεν έκανε πολλά πράγματα για να τους βοηθήσει. Βέβαια, θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι οι Ρουμάνοι δεν υποστηρίχτηκαν ούτε και από τους Αγγλο-Γάλλους στη Θεσσαλονίκη, οι οποίοι δεν πρόσφεραν την υποστήριξη που είχαν υποσχεθεί. Η δέσμευση τους να διεξάγουν επίθεση αποτροπής, αποτέλεσε σημαντικό λόγο για να πάρει η Ρουμανία μέρος στον πόλεμο. Η αποτυχημένη επίθεση στο Μακεδονικό Μέτωπο δεν επέφερε την «εγγυημένη ασφάλεια» της Ρουμανίας από τη Βουλγαρία. Αυτή η αποτυχία μείωσε τη δύναμη των Ρουμάνων στην Τρανσυλβανία,

καθώς ήταν αναγκασμένοι να διατηρούν στρατεύματα στα νότια για την άμυνα της Δοβρουτσάς.

Ενώ η Συμμαχική Διοίκηση στη Θεσσαλονίκη πίστευε ότι η Ρουμανία κάτω από αυτές τις δύσκολες συνθήκες θα επιχειρήσει εναντίον της Βουλγαρίας, αυτή επιχείρησε εναντίον της Ουγγαρίας μέσω των Άλπεων της Τρανσυλβανίας. Οι Αυστριακοί όμως αντέδρασαν γρήγορα και συγκρότησαν την 1η Αυστριακή Στρατιά υπό τις διαταγές του Στρατηγού Straussenberg από τις τοπικές αμυντικές δυνάμεις και οι Γερμανοί βρήκαν τις δυνάμεις για να συγκροτήσουν 2 Στρατίες, την 9η Στρατιά στην Τρανσυλβανία υπό τις διαταγές του πρώην Αρχηγού του Γερμανικού Επιτελείου, Στρατηγού Falkenhayn, στην οποία ανήκε και το Σώμα Στρατού Άλπινιστών στο οποίο υπηρετούσε ο νεαρός τότε Rommel καθώς και την 11η Στρατιά στη Βουλγαρία υπό τις διαταγές του Στρατηγού Mackensen. Όταν οι Ρουμάνοι στη συνέχεια κατέλαβαν την Ανατολική Τρανσυλβανία, δεν έπραξαν τίποτα για να συντηρήσουν τα εδάφη τους ενώ Αυστριακοί και Γερμανοί αναδιοργανώθηκαν, ανασυγκροτήθηκαν και εξαπέλυσαν τη δικιά τους επίθεση.

Έτσι, στις 2 Σεπτεμβρίου, οι Βούλγαροι εισέβαλλαν στη Δοβρουτσά, τη ρουμάνικη επαρχία νότια του Δέλτα του Δούναβη. Στις 23 Σεπτεμβρίου, ο Διοικητής της 9ης Στρατιάς, Στρατηγός Falkenhayn, εκτόξευσε επίθεση στην Τρανσυλβανία, αναγκάζοντας τους Ρουμάνους να υποχωρήσουν με αποτέλεσμα το Βουκουρέστι να πέσει στις 05 Δεκεμβρίου. Μέχρι τότε, η 11η Στρατιά του Mackensen είχε περάσει το Δούναβη και πλησίαζε επίσης το Βουκουρέστι. Οι Ρουμάνοι δεχόμενοι επίθεση σε 3 πλευρές από 4 εχθρούς, συμπεριλαμβανομένου και των Τούρκων, οι οποίοι είχαν στείλει 2 Μεραρχίες μέσω θαλάσσης στη Δοβρουτσά, αναγκάστηκαν σε πλήρη υποχώρηση προς την πιο απομακρυσμένη ανατολική της επαρχία, τη Μολδαβία, μεταξύ του ποταμού Seret και των Ρωσικών συνόρων. Εκεί, με την υποστήριξη της ρωσικής 4ης και 6ης Στρατιάς, εδραίωσαν τις θέσεις τους στον ποταμό Seret για να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες καιρικές αφού ο χειμώνας είχε ήδη ξεκινήσει.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι η απόφαση της Ρουμανίας να εισέλθει στον πόλεμο ήταν καταστροφική. Είχε χάσει 310.000 άντρες, οι μισοί εκ των οποίων ως αιχμαλωτοί πολέμου. Μια πιθανή είσοδος της Ρουμανίας στο πλευρό της Αντάντ το 1914 ή το 1915 θα είχε πιθανώς αποτρέψει την κατάληψη της Σερβίας. Μια πιθανή είσοδος στις αρχές του 1916 ίσως θα οδηγούσε την επίθεση του Μπρουσίλοφ σε επιτυχία. Η Ρωσία και η Ρουμανία έδειξαν δυσπιστία η μια για

την άλλη, αν και η Ρωσία ήταν η μόνη μεγάλη δύναμη που μπορούσε να βοηθήσει ευθέως τη Ρουμανία - παρ' ολ' αυτά, η ρωσική παρουσία στη Δοβρουτσά και σε άλλα σημεία του μετώπου ήταν μέτρια.

Τα ζωτικής σημασίας κοιτάσματα πετρελαίου του Ploesti, τα οποία τότε αποτελούσαν τα σημαντικότερα κοιτάσματα στην Ευρώπη δυτικά της Μαύρης Θάλασσας, είχαν δεχτεί διαδοχικά σαμποτάζ από βρετανικές ομάδες καταστροφών πριν πέσουν στα χέρια του εχθρού. Η απόφαση επίσης των Συμμάχων να προσελκύσουν τη Ρουμανία στον πόλεμο ήταν επίσης λανθασμένος. Η προσθήκη μικρότερων κρατών όπως η Πορτογαλία, η Ρουμανία ακόμα και η Ιταλία δεν αύξησε τη μαχητική ισχύ των Συμμάχων. Αντίθετα, τη μείωσε καθώς οι αναπόφευκτες αποτυχίες που υπέστησαν, ανάγκασαν την Αντάντ να διασπάσει τις δυνάμεις της για να ενισχύσουν τις πιο αδύναμες χώρες. Η ήττα της Ρουμανίας όχι μόνο ανάγκασε τις Ρωσικές Στρατιές, όπως είχε προβλέψει ο Alexeyev, να εμπλακούν και να διασώσουν τα ρουμανικά στρατεύματα αλλά παρέδωσε για τους επόμενους 18 μήνες σε γερμανικά χέρια πάνω από 1 εκ. τόνους πετρελαίου και 2 εκ. τόνους σιτηρών, εφόδια που βοήθησαν τους Γερμανούς να συνεχίσουν τον πόλεμο έως και το 1918.

Σε πολλά από τα παραπάνω συμφωνούν οι προαναφερθέντες Άγγλος ιστορικός John Keegan καθώς και ο Ρουμάνος ιστορικός και πολιτικός Dinu Giurescu.

B2. Η Ρουμανία στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

B2.1-Ιστορικό Υπόβαθρο

Μετά το τέλος του Α΄ Π.Π., η Ρουμανία που είχε πολεμήσει στο πλευρό της Αντάντ, ενσωμάτωσε στα εδάφη της, τις περιοχές της Τρανσυλβανίας, της Βεσσαραβίας και της Μπουκοβίνας ως αποτέλεσμα περισσότερο της διάλυσης των αυτοκρατοριών της Ρωσίας και της Αυστρο-Ουγγαρίας. Ωστόσο, η εθνική δομή του πληθυσμού της άλλαξε σημαντικά. Το παλιό Βασίλειο της Ρουμανίας είχε μια γενικά ομοιογενή δομή. Στη νέα κατάσταση όμως, ένας σχετικά μεγάλος αριθμός

Εικόνα 15. Κατάληψη εδαφών μετά το τέλος του Α΄ Π.Π.

Ούγγρων, Γερμανών, Βουλγάρων και Ρώσων κατέληξε να ζει στη Μεγάλη Ρουμανία, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 30% του συνολικού πληθυσμού. Αυτό είχε σαν συνέπεια την αύξηση του εθνικισμού στη Ρουμανία και τη σύγκρουση των συμφερόντων της χώρας με τα γειτονικά της κράτη (Axworthy et al., 1995:12). Η Ρουμανία το 1919 εισέβαλε στην Ουγγαρία για να ανατρέψει το κομμουνιστικό καθεστώς του Μπέλα Κουν και το Σεπτέμβριο του 1924, ξέσπασε εξέγερση των Μπολσεβίκων στην πόλη Tatarbunar της Βεσσαραβίας, τότε έδαφος της Ρουμανίας, εξέγερση που κατεστάλη με αιματηρό τρόπο από το ρουμανικό στρατό (Σφέτας, 2011:178). Είχε προηγηθεί το 1921 η συγκρότηση της Μικρής Αντάντ από τη Ρουμανία, τη Γιουγκοσλαβία και τη Τσεχοσλοβακία για να

αντιμετωπιστεί η ουγγρική απειλή και η επεκτατική της πολιτική.

Η περίοδος του μεσοπολέμου που ακολούθησε μνημονεύεται ως "Μεγάλη Ρουμανία", επειδή τότε η χώρα πέτυχε τη μεγαλύτερη εδαφική της επέκταση (300.000 τετ. χλμ.). Η εφαρμογή ριζικών γεωργικών μεταρρυθμίσεων και η ψήφιση ενός νέου συντάγματος δημιούργησε ένα δημοκρατικό πλαίσιο και επέτρεψε τη γρήγορη οικονομική ανάπτυξη, ενώ με παραγωγή πετρελαίου 7,2 εκατομ. τόννων το 1937, η Ρουμανία κατατάσσόταν δεύτερη στην Ευρώπη και έβδομη στον κόσμο και ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός τροφίμων στην Ευρώπη. Στις 3 Μαρτίου 1921, η Ρουμανία και η Πολωνία υπέγραψαν αμυντική συμφωνία για την αντιμετώπιση του σοβιετικού αναθεωρητισμού (Σφέτας, 2011:179) και το 1934 οι χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου Ελλάδα, Γιουγκοσλαβία και Τουρκία υπέγραψαν το Βαλκανικό σύμφωνο για την αντιμετώπιση της απειλής της Βουλγαρίας (Axworthy et al., 1995:13).

Στο εσωτερικό μέτωπο, οι πολιτικές δολοφονίες ήταν το συνηθέστερο μέσο για την επίλυση των πολιτικών διαφωνιών, ενώ ο θάνατος του Φερδινάνδου (1927) όξυνε ακόμα περισσότερο την πολιτική σύγχυση. Ο Κάρολος, γιος του Φερδινάνδου, αρνήθηκε το θρόνο και έτσι ο Μιχαήλ, εγγονός του Καρόλου, ανέβηκε στο θρόνο. Όμως το 1930, ο Κάρολος μετάνιωσε και επανήλθε στη χώρα, ανέτρεψε το γιο του και ανέβηκε ο ίδιος στο θρόνο υπό το όνομα Κάρολος Β΄. Ο Κάρολος και η ερωμένη του Μάγδα Λουπέσκου δεν ήταν καθόλου αγαπητοί στο λαό και η αντιπολίτευση προς το πρόσωπό του ήταν βαθιά διχασμένη. Οι αρχές της δεκαετίας του '30 σηματοδεύτηκαν από κοινωνική αναταραχή, μεγάλη ανεργία και απεργίες, καθώς υπήρξαν πάνω από 25 κυβερνήσεις σε όλη την δεκαετία.

Στις 23 Μαρτίου 1939, υπογράφεται γερμανική-ρουμανική οικονομική συνθήκη σύμφωνα με την οποία οι Γερμανοί ανέλαβαν την υποχρέωση να προμηθεύσουν τις ρουμανικές ένοπλες δυνάμεις με πολεμικό εξοπλισμό σε αντάλλαγμα ρουμανικών προϊόντων και αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Ρουμανία να βρεθεί στη σφαίρα επιρροής της Γερμανίας σε ότι αφορά τον οικονομικό τομέα. Έτσι, στις 13 Απριλίου 1939, η Γαλλία και η Βρετανία φοβούμενοι τη συμμαχία Γερμανίας-Ρουμανίας, δεσμεύτηκαν να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Ρουμανίας, αλλά οι διαπραγματεύσεις για μια παρόμοια Σοβιετική εγγύηση είχαν άδοξο τέλος όταν η Ρουμανία αρνήθηκε να επιτρέψει στον Κόκκινο Στρατό να διασχίσει τα σύνορα της όταν η τελευταία το ζήτησε για την

αντιμετώπιση της Γερμανίας λόγω φόβου εδαφικών διεκδικήσεων (Ruth, 2004:92). Στις 23 Αυγούστου 1939, η Σοβιετική Ένωση και η ναζιστική Γερμανία υπέγραψαν ένα σύμφωνο μη μεταξύ τους επίθεσης, το γνωστό Σύμφωνο Ρίμπεντροπ-Μολότοφ, που περιείχε ένα μυστικό πρωτόκολλο κατά το οποίο η Σοβιετική Ένωση και η Γερμανία χώριζαν την Ανατολική Ευρώπη σε σφαίρες επιρροής τους (Σφέτας, 2011:190). Έτσι λοιπόν, η Γερμανία απαλλαγμένη από κάθε σοβιετική απειλή, εισέβαλε στην Πολωνία την 1η Σεπτεμβρίου 1939 και ο ΄Β Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν γεγονός. Στις 7 Σεπτεμβρίου, η Ρουμανία κήρυξε ουδετερότητα και λόγω της συμμαχίας της με την Πολωνία, συμφώνησε να αποστείλει σε αυτή απαραίτητες στρατιωτικές προμήθειες (Olteanu, 1982:148). Δύο βασικοί παράγοντες, όμως:

1. το ναζιστικό-σοβιετικό σύμφωνο και

2. ο κεραυνοβόλος πόλεμος τριών εβδομάδων της Γερμανίας κατά της Πολωνίας γνωστός και ως “blitzkrieg” οδήγησαν στην κατάληψη της Πολωνίας και τη Ρουμανία στο πανικό, η οποία χορήγησε καταφύγιο για περισσότερους από τρεις μήνες (18 Σεπ-25 Δεκ) σε μέλη της πολωνικής κυβέρνησης, γνωστής και ως Πρώτης Πολωνικής Κυβέρνησης της Εξορίας, που είχαν καταφύγει εκεί (Peszke, 2005). Όχι όμως μόνο στην πολωνική κυβέρνηση και σε δημόσιους λειτουργούς αλλά και σε ένα σύνολο 100.000 Πολωνών προσφύγων (Olteanu, 1982:150). Ο Πρωθυπουργός της Ρουμανίας, Armand Calinescu, δολοφονήθηκε από τη Σιδηρά Φρουρά στις 21 Σεπτεμβρίου 1939. Ο βασιλιάς Κάρολος ΄Β προσπάθησε να διατηρήσει την ουδετερότητά για αρκετούς μήνες, αλλά τελικά προχώρησε σε συμφωνία με τον Χίτλερ μετά από τη μεγάλη γερμανική επίθεση που ξεκίνησε τον Απρίλιο του 1940 και οδήγησε στην κατάληψη της Δανίας, της Νορβηγίας, των Κάτω Χωρών και του Βελγίου και μάλιστα σε δύο κρίσιμα γεγονότα: την παράδοση της Γαλλίας και την αποχώρηση της Βρετανίας από την ηπειρωτική Ευρώπη, γεγονότα που κατέστησαν ουσιαστικά τις διαβεβαιώσεις της προς την εδαφική ακεραιότητα της Ρουμανίας ανούσιες.

Ο συνδυασμός της επιστολής του Χίτλερ στο βασιλιά Κάρολο ΄Β στις 15 Ιουλίου και η συνάντηση της ρουμανικής αντιπροσωπείας με τον ίδιο τον Χίτλερ στο Berghof στις 26 του ίδιου μήνα, υπέδειξαν ότι η Ρουμανία θα έπρεπε να συμφωνήσει με τις δύο γείτονές της χώρες, Ουγγαρία και Βουλγαρία, για τις εδαφικές τους διεκδικήσεις αλλά και για το ρόλο της “διαιτησίας” των Δυνάμεων του Άξονα, Γερμανίας και Ιταλίας (Olteanu, 1982:151). Η Γερμανία για να πάρει με το μέρος

της, την Ουγγαρία και τη Βουλγαρία, θα έπρεπε να ικανοποιήσει τις εδαφικές διεκδικήσεις τους στην Τρανσυλβανία και στη Νότια Δοβρουτσά αντίστοιχα. Έτσι η Ρουμανία θα αποτελέσει το θύμα της ναζιστικής Γερμανίας και της Σοβιετικής Ένωσης και θα υποστεί τρεις ριζικούς διαμελισμούς κατά το πρώτο έτος του πολέμου που είχαν ως συνέπεια η χώρα να απωλέσει 100.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα των εδαφών της και 4 εκατομμύρια ανθρώπους από τον πληθυσμό της. Μετά την κατάληψη της Γαλλίας τον Μάιο του 1940, στις 26 Ιουνίου του ίδιου έτους, η Σοβιετική Ένωση έδωσε στη Ρουμανία τελεσίγραφο είκοσι τεσσάρων ωρών να επιστρέψει τη Βεσσαραβία, η οποία είχε παραχωρηθεί στη Ρουμανία το 1918 και να παραχωρήσει τη βόρεια Μπουκοβίνα, η οποία ποτέ δεν ήταν μέρος της Σοβιετικής Ένωσης, αλλά ανήκε για κάποιο μικρό χρονικό διάστημα στα εδάφη της Αυστρο-Ουγγαρίας (Hentea, 2007:144). Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, την απειλούσε με

εισβολή.

Εικόνα 16. Απώλεια εδαφών της Ρουμανίας στην αρχή του Β΄ Π.Π.

Ο πρέσβης της Γερμανίας στο Βουκουρέστι, συμβούλευσε το βασιλιά Κάρολο να συμφωνήσει με τις γερμανικές απαιτήσεις. Αποτέλεσμα αυτού, ήταν η Ρουμανική κυβέρνηση και ο στρατός να υποχρεωθούν να αποχωρήσουν από τη Βεσσαραβία και τη βόρεια Μπουκοβίνα, για να αποφύγουν τον πόλεμο με τη Σοβιετική Ένωση στις 28 Ιουνίου 1940.

Στις 30 Αυγούστου, οι υπουργοί Εξωτερικών της Ιταλίας και της Γερμανίας συναντήθηκαν με Ρουμάνους διπλωμάτες στο παλάτι Belvedere της Βιέννης και παρουσίασαν ένα τελεσίγραφο σύμφωνα με το οποίο, η Ρουμανία θα έπρεπε να αποδεχθεί την επανεκχώρηση της βόρειας Τρανσυλβανίας στην Ουγγαρία. Στις 7 Σεπτεμβρίου σύμφωνα με τη Συνθήκη της Κραϊόβα (Craiova), η Βουλγαρία ανέκτησε

τα εδάφη της νότιας Δοβρουτσάς, μια περιοχή η οποία είχε ενσωματωθεί στη Ρουμανία το 1913, με γερμανική και σοβιετική υποστήριξη και την ανοχή της Αγγλίας για να μην προσχωρήσει η Βουλγαρία στον άξονα Βερολίνου-Ρώμης (Hentea, 2007:144),(Σφέτας,2011:140).

Παρά τα αρχικά κατασταλτικά μέτρα που εφάρμοσε ο βασιλιάς Κάρολος εναντίον της Σιδηράς Φρουράς, στη συνέχεια και μετά τη δολοφονία του Κορνήλιου Κοντρεάνου προχώρησε σε συμβιβαστική λύση και έτσι στις 4 Ιουλίου 1940, σχηματίστηκε νέα κυβέρνηση στην οποία για πρώτη φορά διατελούσε ως υπουργός ένα μέλος και μάλιστα ο αρχηγός της Σιδηράς Φρουράς, ο Horia Sima που είχε αναλάβει πλέον τα ηνία της οργάνωσης μετά τη δολοφονία του ιδρυτή της, Κορνήλιου Κοντρεάνου (Corneliu Codreanu) (Kormos, 1944:92).

Ο βασιλιάς Κάρολος προχώρησε στην παράδοση και αυτών των εδαφών. Έτσι, το Σεπτέμβριο του 1940 η Ρουμανία είχε χάσει το 1/3 του πληθυσμού και των εδαφών που κατείχε το 1939. Όταν η υπογραφή του τελεσιγράφου έγινε γνωστή στη Ρουμανία, πολυπληθείς αντι-γερμανικές διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στις μεγάλες πόλεις της Ρουμανίας και αυτές οι εδαφικές απώλειες ουσιαστικά οδήγησαν στο τέλος της εξουσίας του Κάρολου (Olteanu, 1982:153).

Στις 5 Σεπτεμβρίου 1940, ο βασιλιάς Κάρολος διόρισε τον Αρχηγό του Ρουμανικού Στρατού, στρατηγό Ίον Αντονέσκου (Ion Antonescu), πρωθυπουργό. Την επόμενη ημέρα, 6 Σεπτεμβρίου, η Σιδηρά Φρουρά, με την υποστήριξη της Γερμανίας και αποστατών αξιωματικών του στρατού και επικεφαλής τον Πρωθυπουργό- Αρχηγό του Ρουμανικού Στρατού, στρατηγό Ίον Αντονέσκου ανάγκασε τον βασιλιά να παραιτηθεί ενώ εγκαθιδρύθηκε νέα κυβέρνηση με την ονομασία ‘Έθνικό Κράτος Λεγεοναρίων’.

Εικόνα 17. Στρατηγός Ίον Αντονέσκου

Ο βασιλιάς Κάρολος και η ερωμένη του Μάγδα Λουπέσκου εξορίστηκαν, αφήνοντας το 19χρονο γιο του βασιλιά, Μιχαήλ Έ στη διαδοχή. Ως μέρος της συμφωνίας, η Σιδηρά Φρουρά έγινε το μοναδικό νόμιμο κόμμα στη Ρουμανία και ο Αντονέσκου επίτιμος αρχηγός της Σιδηράς Φρουράς, ενώ ο Horia Sima αναπληρωτής πρωθυπουργός. Με την ευλογία του Αντονέσκου, η Σιδηρά Φρουρά εξαπέλυσε

μια σειρά ενεργειών που σκοπό είχαν τη διασπορά τρόμου στον πληθυσμό. Το Νοέμβριο του 1940, η Σιδηρά Φρουρά διψασμένη για εκδίκηση εισέβαλε στη φυλακή της Jilava και έσφαξε εξήντα τέσσερις επιφανείς συνεργάτες του βασιλιά Κάρολου στο ίδιο σημείο όπου είχε πυροβοληθεί και ο Codreanu. Επίσης προκάλεσαν το θάνατο Εβραίων και βασάνισαν και δολοφόνησαν τον Νικολάι Γιόργκα (Nicolae Iorga) (Olteanu, 1982:155).

Ο Αντονέσκου σύντομα σφετερίστηκε την εξουσία του διαδόχου Μιχαήλ και έφερε τη Ρουμανία στο γερμανικό στρατόπεδο. Ο Αντονέσκου τότε δήλωσε: << Όπως είναι στις ημέρες μας οι συνθήκες, μια μικρή χώρα που βρίσκεται υπό απειλή, όπως η δικιά μας, δεν πράττει όπως επιθυμεί αλλά όπως μπορεί>>. Στην ουσία, μετά το 1940, κάθε ρουμανική πολιτική επρόκειτο να είναι μια στρατιωτική πολιτική (Deletant, 2006:52). Σύντομα, οι διαφορές μεταξύ του Αντονέσκου και των εξτρεμιστών της Σιδηράς Φρουράς μεγάλωσαν, οι σχέσεις τους επιδεινώθηκαν και η τελευταία προσπάθησε τον Ιανουάριο του 1941 να εκδιώξει τον Αντονέσκου με τη βία και να καταλάβει πλήρως την εξουσία. Τελικά όμως, ο Ίον Αντονέσκου επικράτησε, με διάταγμα κατήργησε τη Σιδηρά Φρουρά και εγκατέστησε στρατιωτική δικτατορία με ένα υπουργικό συμβούλιο που κυριαρχούνταν από Αξιωματικούς και στις 14 Φεβρουαρίου εγκαθίδρυσε το λεγόμενο ‘Έθνικό και Κοινωνικό Κράτος’.

Τα ναζιστικά στρατεύματα, που είχαν ήδη εισχωρήσει στην Ρουμανία από τις 10 Οκτωβρίου, σύντομα αριθμούσαν πάνω από 500.000 και στις 23 Νοεμβρίου η Ρουμανία προσχώρησε στις Δυνάμεις του Άξονα (Γερμανία-Ιταλία-Ιαπωνία) (Olteanu, 1982:156). Στις 22 Ιουνίου 1941, γερμανικά στρατεύματα με την υποστήριξη αντίστοιχων Ρουμανικών, επιτέθηκαν στη Σοβιετική Ένωση και κατέλαβαν αρχικά τη Βεσσαραβία και τη Βόρεια Μπουκοβίνα. Στη συνέχεια ο Ίον Αντονέσκου παρά τη θέληση συνολικά του στρατού (αξιωματικών και οπλιτών) αλλά και των πολιτών, συμφώνησε με τον Χίτλερ τα ρουμανικά στρατεύματα να προχωρήσουν πέρα των ρουμανικών εδαφών (Olteanu, 1982:159). Αυτό έγινε πράξη και ρουμανικά στρατεύματα κινήθηκαν και κατέλαβαν την Οδησσό, τη Σεβαστούπολη και στη συνέχεια, προχώρησαν ανατολικά προς το Στάλινγκραντ. Εξαιτίας αυτών των πολεμικών επιτυχιών, η Ρουμανία εξέφρασε την ικανοποίηση της από τον πόλεμο. Βέβαια, βρισκόταν σε διαρκή ανταγωνισμό με την Ουγγαρία για το ποια από τις δυο χώρες θα κερδίσει την εύνοια του Χίτλερ ελπίζοντας να ανακτήσει τη βόρεια Τρανσυλβανία. Για το λόγο αυτό, η Ρουμανία συγκέντρωσε περισσότερα

στρατεύματα μάχης για την πολεμική υποστήριξη των Ναζί σε σχέση με το σύνολο των υπολοίπων συμμάχων της Γερμανίας όλων μαζί.

Εικόνα 18. Γραμματόσημο του 1941 που απεικονίζει Ρουμάνο στρατιώτη (αριστερά) και Γερμανό (δεξιά) και την κοινή συμμετοχή τους στην επιχείρηση Μπαρμπαρόσα. Το κείμενο από κάτω: “Ο ιερός πόλεμος εναντίον του Μποσελβικισμού”

Πιο συγκεκριμένα, η Ρουμανική συμβολή στην Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα (Ναζιστική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση) ήταν τεράστια, με το Ρουμανικό Στρατό το καλοκαίρι του 1944 να ξεπερνά τους 1,2 εκατομ. άνδρες, δεύτερο σε δύναμη μετά τη Ναζιστική Γερμανία. Ο Χίτλερ αντάμειψε την πίστη της Ρουμανίας επιστρέφοντας τους τη Βεσσαραβία και τη

βόρεια Μπουκοβίνα και επιτρέποντας στη Ρουμανία να προσαρτήσει σοβιετικά εδάφη ανατολικά του ποταμού Δνείστερου, συμπεριλαμβανομένης της Οδησού. Οι Ρουμάνοι εθνικιστές μάλιστα, στην Οδησό προχώρησαν στη διανομή ακόμα και βιβλίων γεωγραφίας που παρουσίαζαν τους Δάκες να έχουν κατοικήσει πολλούς αιώνες πριν, το μεγαλύτερο μέρος της νότιας Ρωσίας. Η Ρουμανία για τον Χίτλερ είχε το ρόλο του τακτικού προμηθευτή καυσίμων και τροφίμων όπως λάδι, σιτάρι αλλά και βιομηχανικών προϊόντων στις στρατιές των Ναζί. Ωστόσο, η Γερμανία ήταν απρόθυμη να πληρώσει είτε σε προϊόντα είτε σε χρυσό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, ο πληθωρισμός να εκτιναχθεί στα ύψη στη Ρουμανία. Έτσι ενώ η αρχική ισοτιμία ανάμεσα στο γερμανικό μάρκο και το ρουμανικό Lei ήταν 39/1, στη συνέχεια αυξήθηκε στο 50/1 και στο τέλος του πολέμου 60/1. Ακόμη, κυβερνητικοί αξιωματούχοι άρχισαν να γκρινιάζουν και να μιλούν για γερμανική εκμετάλλευση (Olteanu, 1982:156).

Η Ρουμανική-ουγγρική εχθρότητα υπονόμει επίσης τη συμμαχία με τη Γερμανία. Η κυβέρνηση Αντονέσκου θεωρούσε ένα μελλοντικό πόλεμο με την Ουγγαρία για την κατάληψη της Τρανσυλβανίας ως αναπόφευκτο μετά την αναμενόμενη τελική νίκη επί της Σοβιετικής Ένωσης. Τον Φεβρουάριο του 1943

όμως, ο Κόκκινος Στρατός αποδεκάτισε τις δυνάμεις της Ρουμανίας στη μεγάλη αντεπίθεση στο Στάλινγκραντ, και οι γερμανικές και ρουμανικές στρατιές άρχισαν την υποχώρηση τους προς τα δυτικά. Καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου, η Ρουμανία ήταν η κύρια πηγή καυσίμων για το Τρίτο Ράιχ και έτσι έγινε στόχος έντονων βομβαρδισμών από τους Συμμάχους που οδήγησαν στην μείωση της παραγωγής προϊόντων από τις βιομηχανίες της Ρουμανίας το 1943 και το 1944 και ήδη πριν από τη σοβιετική κατοχή είχε περιοριστεί η οικονομική δραστηριότητα συνολικά (Olteanu, 1982:161).

B2.2- Ίον Αντονέσκου

Κατά τη δεκαετία του 1930, ο Ίον Αντονέσκου ήταν αντίθετος σε μια πιθανή συμμαχία με τη Γερμανία και θεωρούσε ότι οι Ούγγροι ήταν η κύρια στρατιωτική απειλή εναντίον της Ρουμανίας και όχι οι Σοβιετικοί. Μετά τις λαϊκές αντιδράσεις για τις εδαφικές απώλειες της Ρουμανίας το 1940, εμβανίστηκε στην ουσία ως διάδοχος του βασιλιά Κάρολου Β'. Αρχικά και για πέντε μήνες εγκαθίδρυσε μία κυβέρνηση βασισμένη στα φασιστικά πρότυπα αλλά τον Ιανουάριο του 1941, εφάρμοσε στρατιωτική δικτατορία (Deletant, 2006:2). Ο συγγραφέας Dennis Deletant στο έργο του : “ Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940–1944” θεωρεί ότι η άνοδος του στην εξουσία δεν ήταν αποτέλεσμα των γερμανικών επεμβάσεων και πιέσεων και ακόμη ότι ο Αντονέσκου πριν το Σεπτέμβριο του 1940 δεν είχε στενές επαφές με τη Γερμανία. Μάλιστα, ο συγγραφέας παραθέτει τα λόγια του Αντονέσκου: “Πήγα με το πλευρό της Γερμανίας επειδή βρήκα τη χώρα δεσμευμένη σε μια πολιτική και κανείς τότε, όποιος και αν ήταν αυτός, δεν θα μπορούσε να δώσει μια διαφορετική κατεύθυνση χωρίς τον κίνδυνο να προκαλέσει καταστροφή σε ολόκληρη τη χώρα” (Deletant, 2006:51).

Μάλιστα, θα πει χαρακτηριστικά: “Στις συνθήκες στις οποίες ζούμε σήμερα, ένα μικρό κράτος που βρίσκεται υπό απειλή, σαν και το δικό μας, δεν πράττει όπως επιθυμεί αλλά όπως μπορεί”. Έτσι, μετά το 1940 κάθε ρουμανική πολιτική κίνηση βασιζόταν στη στρατιωτική πολιτική (Deletant, 2006:52). Το 1941, μετά τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στο Περλ Χάμπορ, ο Αντονέσκου δήλωσε: “Είμαι ένας σύμμαχος του Γ Ράιχ ενάντια στη Ρωσία. Είμαι ουδέτερος στη σύγκρουση ανάμεσα στη

Μ.Βρετανία και τη Γερμανία. Είμαι με το πλευρό των Η.Π.Α. εναντίον των Γιανωπέζων» (Deletant, 2006:92). Η επίθεση της Ρουμανίας τον Ιούνιο του 1941 εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης ήταν πραγματικά δημοφιλής στη Ρουμανία, αφού η πλειοψηφία συμφωνούσε με τον χαρακτηρισμό του Αντονέσκου στην εκστρατεία ως «ιερός πόλεμος» για την ανάκτηση της Βεσσαραβίας και της Βόρειας Μπουκοβίνας (Deletant, 2006:83).

Ωστόσο, όταν οι περιοχές αυτές τελικά ανακτήθηκαν και η Ρουμανία ξεκίνησε τη διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων στην Υπερδνειστερία, η ρουμανική κοινή γνώμη εξέφρασε την αντίθεσή της καθώς η συγκεκριμένη περιοχή ήταν πέρα των παραδοσιακών εδαφών της Ρουμανίας. Ο Αντονέσκου αντιτάχθηκε σε αυτή την άποψη υποστηρίζοντας ότι: «Επιβεβαιώνω ότι θα συνεχίσω τις επιχειρήσεις στην ανατολή έως τέλους, εναντίον του μεγάλου εχθρού του πολιτισμού, της Ευρώπης και της χώρας μου: του Ρώσικου Μπολσεβικισμού... Δεν θα επηρεαστώ από οποιονδήποτε, ο οποίος δεν επιθυμεί την επέκταση αυτής της στρατιωτικής συνεργασίας σε νέα εδάφη» (Deletant, 2006:85). Ο Αντονέσκου ήταν ένας πραγματιστής, αλλά ταυτόχρονα και ένας ένθερμος Ρουμάνος εθνικιστικής και αντικομμουνιστικής «Θεωρώ ότι ο Κομμουνισμός είναι ο κυριότερος εχθρός του έθνους, είναι η προδοσία της γης των πατέρων μας και θα τον τιμωρήσω με θάνατο» (Deletant, 2006:72).

B2.3- Η Συμμετοχή της Ρουμανίας στο Ανατολικό Μέτωπο

Η Γερμανία ξεκίνησε τις πολεμικές επιχειρήσεις εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης με την κωδική ονομασία «Μπαρμπαρόσα» στις 22 Ιουνίου 1941 επιχειρώντας σε ένα ευρύ μέτωπο. Μπαρμπαρόσα (Κοκκινογένης στα ιταλικά) ήταν το προσωνύμιο του αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Φρειδερίκου Α', ο οποίος ηγήθηκε των Σταυροφόρων τον 12ο αιώνα.

Η Ρουμανία συμμετείχε στην επιχείρηση με δύο Στρατιές, την 3^η και 4^η διασχίζοντας τον ποταμό Προύθο (Prut). Προχώρησαν στην κατάληψη της Βεσσαραβίας και της Μπουκοβίνα με την επιχείρηση «Μόναχο» και στη συνέχεια ενήργησαν σε συνδυασμό με γερμανικά στρατεύματα επιχειρήσεις εναντίον της Οδησσού, της Σεβαστούπολης, του Στάλινγκραντ, αλλά και στον Καύκασο. Η

συνεισφορά των Ρουμάνων στον Άξονα ήταν εντυπωσιακή τόσο σε τρόφιμα, προμήθειες και καύσιμα αλλά πολύ περισσότερο σε έμψυχο δυναμικό αφού η Ρουμανία προσέφερε περισσότερους άντρες από ότι οι υπόλοιπες δυνάμεις του Άξονα μαζί, πλην της Γερμανίας. Έτσι, αρχικά το καλοκαίρι του 1941 προσφέρει στο μέτωπο 686.258 αξιωματικούς και οπλίτες ενώ το καλοκαίρι του 1944 ο αριθμός αυτός σχεδόν διπλασιάζεται και φτάνει τους 1.224.691 (Peszke, 2005). Σύμφωνα με μία έρευνα που διεξήγαγε το ερευνητικό τμήμα της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου των Η.Π.Α, οι ιστορικοί εξηγούν την τόση πολυπληθή συμμετοχή των ρουμανικών στρατευμάτων στον πόλεμο ως “ένα νοσηρό ανταγωνισμό με την Ουγγαρία για να κερδίσουν την εύνοια του Χίτλερ και με την ελπίδα να επανακτήσουν τη βόρεια Τρανσυλβανία.”

Καθώς η βόρεια Τρανσυλβανία είχε δοθεί στην Ουγγαρία μετά τη δεύτερη συνθήκη της Βιέννης, ο Χίτλερ έπεισε τον Αντονέσκου τον Αύγουστο του 1941 ως υποκατάστατο της Τρανσυλβανίας, να καταλάβει και να ελέγξει τα εδάφη της Υπερδνειστερίας που περιελάμβαναν και την Οδησό μετά την πτώση της, τον Οκτώβριο του 1941. Αν και η Ρουμανία εγκατέστησε την Κυβέρνηση της Υπερδνειστερίας, ωστόσο το επίσημο ρουμανικό κράτος δεν είχε ενσωματώσει την Υπερδνειστερία στο διοικητικό της πλαίσιο μέχρι και την ανακατάληψή της από τα ρουμανικά στρατεύματα στις αρχές του 1944. Τα ρουμανικά στρατεύματα εισχώρησαν βαθιά εντός της Σοβιετικής Ένωσης κατά τη διάρκεια των ετών 1942-1943, πριν εμπλακούν στον καταστροφικό αγώνα του Στάλινγκραντ το χειμώνα του 1942-1943. Διοικητής της 3^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς ήταν ο στρατηγός Petre Dumitrescu, ένας από τους σημαντικότερους στρατηγούς της Ρουμανίας. Μετά την καταστροφική για τον Άξονα σοβιετική επιχείρηση “Uranus”, η γερμανική 6^η Στρατιά τέθηκε υπό διοίκηση του Petre Dumitrescu προκειμένου να ανακουφιστεί η 3^η Ρουμανική Στρατιά. Πριν ξεκινήσει η σοβιετική αντεπίθεση, ο Ίον Αντονέσκου θεωρούσε ότι η σύρραξη με την Ουγγαρία ήταν αναπόφευκτη για τον έλεγχο της βόρειας Τρανσυλβανίας αφού θα ολοκληρωνόταν η αναμενόμενη νίκη επί της Σοβιετικής Ένωσης (Bachman et al., 1991). Παρόλο που η Ρουμανία αποτελούσε τον πιο πιστό σύμμαχο της Γερμανίας, τον Αύγουστο του 1944 άλλαξε στρατόπεδο και στράφηκε προς την πλευρά των Συμμάχων, οι οποίοι θα την επιβραβεύσουν για αυτή της την στάση, επιστρέφοντας τους τη βόρεια Τρανσυλβανία.

B2.3.1- Δυνάμεις Πεζικού

Κατά την έναρξη της Επιχείρησης Μπαρμπαρόσα, ο στρατός της Ρουμανίας αριθμούσε 19 Μεραρχίες Πεζικού στην πρώτη γραμμή του μετώπου: 1η-11η, 13η-15η, 18^η-21η και η Μεραρχία "Φρουράς". Η 12η, 16η και 17η Μεραρχίες Πεζικού διαλύθηκαν το 1940, όταν χάθηκαν οι περιοχές από όπου στρατολογούνταν οι στρατιώτες. Η Μεραρχία "Φρουράς" ήταν ένας επίλεκτος Σχηματισμός και είχε την ίδια δομή με τις Μεραρχίες Πεζικού με τη διαφορά ότι μπορούσε να εκτελέσει και συγκεκριμένες ειδικές αποστολές. Η επιλογή για αυτή την επίλεκτη μονάδα ήταν πολύ αυστηρή. Όλοι οι στρατιώτες έπρεπε να ήταν μορφωμένοι, να έχουν μια πολύ καλή φυσική κατάσταση και υποβάλλονταν σε μια πιο εντατική εκπαίδευση.

Η Μεραρχία Πεζικού οργανώθηκε σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο: 3 Συντάγματα Πεζικού, ένα μερικώς μηχανοκίνητο Τάγμα Αναγνωρίσεως, ένα Αντιαρματικό Λόχο, ένα Τάγμα Μηχανικού και δύο Συντάγματα Πυροβολικού. Είχε συνολικά 17.500 άνδρες. Επίσης, υπήρχαν Μεραρχίες Πεζικού που είχαν το ρόλο της εφεδρείας όπως οι 25^η, 27^η, 30^η, 31^η, 32^η, 35^η και μόνο η τελευταία έδρασε σε επιχειρήσεις, στις μάχες της Βεσσαραβίας.

Οι Μεραρχίες Πεζικού συγκροτούνταν από Συντάγματα Πεζικού (1^ο-40^ο και 82^ο-96^ο) και από τα Συντάγματα Πεζικού "Vanatori" (1^ο-10^ο), τα οποία είχαν την ίδια οργάνωση και δομή. Το όνομα ήταν μια παράδοση του 19^{ου} αιώνα. Κάθε Μεραρχία συγκροτούνταν από τρία (3) Συντάγματα Πεζικού και δύο(2) Συντάγματα Πυροβολικού. Κάθε Σύνταγμα Πεζικού συγκροτούνταν από τις παρακάτω δυνάμεις:

- α. τρία Τάγματα Πεζικού (κάθε Τάγμα από τρεις Λόχους, κάθε Λόχος από τρεις Διμοιρίες και κάθε Διμοιρία από τρεις Ομάδες),
- β. από ένα Λόχο Βαρέων Όπλων (μία Διμοιρία Όλμων Brandt 81,4 χιλ, μια Διμοιρία Αντιαρματικών Bofors 37χιλ, μια Διμοιρία Αντιαρματικών Schneider 47χιλ και η κάθε μια από αυτές από έξι στοιχεία)
- γ. ένα Λόχο Αναγνωρίσεως

Επίσης, στη δύναμη του κάθε Τάγματος υπήρχε ακόμη ένας Λόχος Βαρέων Όπλων με μία Διμοιρία Πολυβόλων (συνολικά 8 στοιχεία) και μια Διμοιρία Όλμων Brandt 60χιλ.(4 στοιχεία).

Τα ρουμανικά στρατεύματα ήταν εξοπλισμένα με σύγχρονο οπλισμό Πεζικού. Το κύριο πρόβλημα ήταν στο Πυροβολικό καθώς μια Ρουμάνικη Μεραρχία Πεζικού

είχε τη μισή δύναμη Πυροβολικού σε σχέση με μια Γερμανική Μεραρχία Πεζικού και περίπου ίση με μια Σοβιετική. Άλλο σημαντικό πρόβλημα επίσης ήταν η έλλειψη Ευκινησίας των Δυνάμεων καθώς η πλειοψηφία των μέσων ήταν ιππήλατη. Την άνοιξη του 1942, έλαβε χώρα μια αναδιοργάνωση στο ρουμανικό στρατό και έτσι, ένα Σύνταγμα Πεζικού ενισχύθηκε με ένα Λόχο Ανιχνευτών και ένα Λόχο Μηχανικού. Ωστόσο, τα τάγματα μειώθηκαν από 3 σε 2, αλλά πλέον η κάθε Διμοιρία του Λόχου ενός Τάγματος διέθετε 4 και όχι 3 ομάδες (40 αντί για 30 άντρες). Επιπλέον, σε κάθε ομάδα υπήρχε ένα ελαφρύ πολυβόλο και ένας Όλμος Brandt 60χιλ (Scafes et al, 1996).

B2.3.2- Δυνάμεις Ιππικού

Στην αρχή του πολέμου υπήρχαν 26 Συντάγματα Ιππικού στο στρατό της Ρουμανίας: 12 Συντάγματα Rosiori, 13 Συντάγματα Calarasi και 1 Σύνταγμα "Φρουράς". Τα ονόματα ήταν μια παράδοση του 19ου αιώνα. Αρχικά, τα Συντάγματα Rosiori ήταν το τακτικό Ιππικό και η ελίτ του στρατού της Ρουμανίας, ενώ τα Συντάγματα Calarasi ήταν το πιο ελαφρύ Ιππικό. Ωστόσο, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι διαφορές μεταξύ τους εξαφανίστηκαν και μόνο τα ονόματα παρέμειναν. Έτσι, τα 12 Συντάγματα Rosiori (1ο-12ο) και τα 6 Συντάγματα Calarasi (2ο, 3ο, 5ο, 9ο, 11ο και 13ο), σύνολο 18 Συντάγματα, συγκρότησαν τις 6 Ταξιαρχίες Ιππικού (1η,5η-9η). Ουσιαστικά κάθε Ταξιαρχία Ιππικού συγκροτούνταν από 3 Συντάγματα Ιππικού. Τα άλλα 7 Συντάγματα Calarasi διατέθηκαν στους μεγάλους Σχηματισμούς και χρησιμοποιήθηκαν ως δυνάμεις Αναγνωρίσεως: κάθε Σώμα Στρατού είχε ένα Τάγμα Ιππικού και κάθε Μεραρχία μία Ήλη Ιππικού.

Το 1941 ξεκίνησε η διαδικασία της μετατροπής των Ταγμάτων Ιππικού σε μηχανοποιημένα. Ο στόχος ήταν να υπάρχει ένα (1) μηχανοποιημένο Σύνταγμα από τα τρία (3) της Ταξιαρχίας. Η έλλειψη οχημάτων όμως είχε ως αποτέλεσμα μόνο οι 3 από τις 6 ταξιαρχίες να έχουν μερικώς μηχανοποιημένα μέσα πριν από την έναρξη του πολέμου. Αυτά ήταν η 5η, 6η και 8η Ταξιαρχίες Ιππικού, οι οποίες αποτέλεσαν και το Σώμα Στρατού Ιππικού το οποίο υπαγόταν στη 3η Στρατιά κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του 1941.

Μια μηχανοποιημένη Ταξιαρχία Ιππικού αποτελούνταν από τις παρακάτω δυνάμεις:

- α. 1 μηχανοποιημένο Σύνταγμα Ιππικού,
- β. 2 Συντάγματα Ιππικού,
- γ. 1 Σύνταγμα Πυροβολικού μεταφερόμενο με άλογα (το κάθε Σύνταγμα διέθετε 2 τάγματα και το κάθε τάγμα 2 Πυροβολαρχίες howitzer 75 χιλ.),
- δ. 1 μηχανοποιημένο Λόχο (Ίλη) με όλμους 81,4 χιλ.,
- ε. 1 μηχανοποιημένη Ίλη Αντιαρματικών και Αντιαεροπορικών όπλων,
- στ.1 μηχανοποιημένη Ίλη πολυβόλων,
- ζ. 1 μηχανοποιημένη Ίλη Μηχανικού,
- θ.1 μηχανοποιημένη Ίλη μοίρα επικοινωνιών και τέλος ,
- ι. 1 μηχανοίητη Ίλη Αναγνωρίσεως.

Ένα μηχανοποιημένο Σύνταγμα Ιππικού συγκροτούνταν από 2 Τάγματα Ιππικού (Επιλαρχίες). Η πρώτη, είχε δύο πανομοιότυπες Ίλες(Λόχους) εξοπλισμένες με 24 ελαφρά πολυβόλα και δύο Όλμους 60 χιλ. Η δεύτερη, είχε επίσης δύο Ίλες. Μία από τις Ίλες ήταν πανομοιότυπη με τις άλλες και η άλλη ήταν η Ίλη των Βαρέων όπλων, η οποία είχε 8 πολυβόλα, 4 πολυβόλα Αντιαεροπορικής Βολής 13,2 χιλ. και 6 Αντιαρματικά Όπλα 37 χιλ. Ένα απλό Σύνταγμα Ιππικού συγκροτούνταν και αυτό από δύο τάγματα και κάθε τάγμα από δύο Ίλες.

Το πρόβλημα της διαφοράς μαχητικής ισχύος ανάμεσα στα απλά και στα μηχανοποιημένα Συντάγματα Ιππικού αντιμετωπίστηκε ενισχύοντας τα απλά Συντάγματα με προσωπικό και οπλισμό. Στις 15 Μαρτίου 1942, οι Ταξιαρχίες Ιππικού μετονομάστηκαν σε Μεραρχίες, όπως και οι Ταξιαρχίες Ορεινού Αγώνα.

Καθώς οι Γερμανικές ένοπλες Δυνάμεις (Wehrmacht) είχαν υψηλότερη προτεραιότητα σε εξοπλισμό και οχήματα, οι αντίστοιχες παραδόσεις για το ρουμανικό στρατό δεν ήταν επαρκείς. Έτσι, αποφασίστηκε το 1944 ότι μόνο η 8η Μεραρχία Ιππικού θα μετατρέποταν σε Τεθωρακισμένη Μεραρχία Ιππικού. Η 1η και η 5η Μεραρχίες Ιππικού θα μηχανοποιούνταν. Έτσι, θα έπρεπε να διαθέτουν 4 μηχανοποιημένα Συντάγματα Ιππικού, 1 μηχανοποιημένο Σύνταγμα Πυροβολικού, 1 Ίλη Όλμων 120 χιλ., 1 Ίλη Αντιαεροπορικών Όπλων 20χιλ., 1 Τάγμα Αντιαρματικών Όπλων 75χιλ., σκαπανείς και 1 Ίλη Διοικήσεως. Η 6η και 9η Μεραρχίες Ιππικού είχαν την ίδια οργάνωση, με τη διαφορά ότι δεν ήταν μηχανοποιημένες (Scafes et al, 1996)

B2.3.3- Δυνάμεις Αρμάτων Μάχης (Τεθωρακισμένων)

Το 1ο Σύνταγμα Αρμάτων (Τεθωρακισμένων) δημιουργήθηκε την 1η Αυγούστου 1919 και το 2ο Σύνταγμα την 1η Νοεμβρίου 1939. Στις 17 Απριλίου 1941 ενώθηκαν για να συγκροτήσουν την 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία. Τα παλιά Άρματα Μάχης του 1919 διατέθηκαν σε Μονάδες Εκπαιδύσεως.

Το 1^ο Σύνταγμα εξοπλίστηκε με 127 Άρματα Μάχης τύπου **R-2s**, ενώ το 2^ο Σύνταγμα με 75 Άρματα Μάχης τύπου **R-35s**. Όλα τα Άρματα, ανεξαρτήτως τύπου διέθεταν πυροβόλο όπλο 37χιλ αλλά μόνο αυτά του τύπου R-2s, ήταν αποτελεσματικά σε Αντιαρματικό Αγώνα ενώ του άλλου τύπου μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μόνο εναντίον δυνάμεων Πεζικού. Επίσης, τα πρώτα ήταν ταχύτερα και διέθεταν και ασύρματο, στοιχείο εξαιρετικά σημαντικό για την εκτέλεση συνδυασμένων επιχειρήσεων και την επίτευξη συντονισμού.

Η 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία συγκροτούνταν από τις παρακάτω δυνάμεις:

- α. 1ο και 2ο Συντάγματα Αρμάτων,
- β. 1η Μηχανοποιημένο Σύνταγμα Πυροβολικού,
- γ. το Τάγμα Ειδικών Όπλων,
- δ. τη Μηχανοποιημένη Μονάδα Αναγνωρίσεως,
- ε. το Λόχο Διαβιβάσεων,
- στ. το Μηχανοποιημένο Τάγμα Ανιχνευτών,
- ζ. τη Μονάδα Συντηρήσεως,
- η. τη Διμοιρία Τροχαίας και
- θ. τη Διμοιρία Στρατονομίας και συγκροτήθηκε με γερμανική βοήθεια.

Λόγω της μεγάλης διαφοράς μεταξύ των δύο τύπων Αρμάτων, το 2ο Σύνταγμα ανατέθηκε στη 4η Στρατιά, η οποία το χρησιμοποίησε στις μάχες της νότιας Βεσσαραβία και της Οδησού. Έτσι, στην εκστρατεία του 1941, η 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία είχε μόνο το 1ο Σύνταγμα υπό τις διαταγές της.

Ένα Σύνταγμα αποτελούνταν από δύο Τάγματα Αρμάτων και το κάθε Τάγμα από 3 Λόχους Αρμάτων (Ιλες) και ένα Λόχο Συντηρήσεως. Η διαφορά μεταξύ των δύο Συνταγμάτων ήταν ο αριθμός των Διμοιριών (Ουλαμών) για κάθε Λόχο. Το 1ο Σύνταγμα είχε σε κάθε Λόχο (Ιλη) 5 διμοιρίες (Ουλαμούς) με 3 Άρματα στη κάθε

Διμοιρία, ενώ το 2ο Σύνταγμα είχε σε κάθε Λόχο 3 διμοιρίες. Κάθε Σύνταγμα είχε 4 Αντιαρματικά Όπλα 47 χιλ. μοντέλο Schneider και 2 Αντιαεροπορικά Πολυβόλα 13,2 χιλ. μοντέλο Hotchkiss 1939. Επίσης, κάθε Τάγμα υπήρχαν άλλα 4 Αντιαεροπορικά Πολυβόλα.

Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων του 1941, η 1η Μεραρχία χρησιμοποιήθηκε κατά κύριο λόγο σύμφωνα με το γερμανικό στρατιωτικό δόγμα και ήταν πολύ επιτυχής στις μάχες στη Βεσσαραβία και στην επιχείρηση περικύκλωσης στην Οδησσό. Ανατέθηκε στη 4η Στρατιά και πήρε μέρος στην επίθεση στην Οδησσό. Τα Άρματα Μάχης αναπτύχθηκαν σε μικρές σχηματισμούς και λόγω της έλλειψης συνεργασίας μεταξύ του Πεζικού και των Αρμάτων, 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία υπέστη μεγάλες απώλειες σε άνδρες και εξοπλισμό.

Πριν από τη μάχη του Στάλινγκραντ, η 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία διέθετε 501 αξιωματικούς, 538 υπαξιωματικούς, 11.592 στρατιώτες, 9.335 τυφέκια, 278 υποπολυβόλα, 61 βαριά πολυβόλα, 67 όλμους, 36 οβιδοβόλα(πυροβόλα), 1.358 οχήματα, 109 Άρματα τύπου R-2, 11 Άρματα τύπου T-3, 11 Άρματα τύπου T-4, 2 Σοβιετικά Άρματα, 10 τεθωρακισμένα αυτοκίνητα και 8 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού. Αργότερα, η Μεραρχία ανασυγκροτήθηκε και το φθινόπωρο του 1942 στάλθηκε στην ά γραμμή κοντά στο Στάλινγκραντ, όπου και τέθηκε υπό διοίκηση στο 48° Σώμα Στρατού Panzer (Scafes et al, 1996).

B2.4- Ο "Στατικός Πόλεμος" (22 Ιουνίου-01 Ιουλίου 1941)

Η Νότια Ομάδα Στρατιών υπό τις Διαταγές του Στρατάρχη Gerd von Rundstedt, υπό τη διοίκηση του οποίου ήταν οι Ρουμάνικες Δυνάμεις ήταν υπό διοίκηση, χωρίστηκε στα δύο, στην Ομάδα Στρατιών "Α" στο βόρειο τομέα και στην Ομάδα Στρατιών "Β" στο νότιο. Η κύρια αποστολή της Νότιας Ομάδας Στρατιών στην αρχή της επιχείρησης Μπαρμπαρόσα έπρεπε να επικεντρωθεί στο βόρειο τομέα, καθώς οι δυνάμεις στη Ρουμανία (Ομάδα Στρατιών "Β" -Νότιος Τομέας) θα έπρεπε να αναμένουν για επίθεση για να εισχωρήσει η Ομάδα Στρατιών "Α" βαθύτερα στην Ουκρανία προκειμένου να ξεκινήσουν την επίθεση.

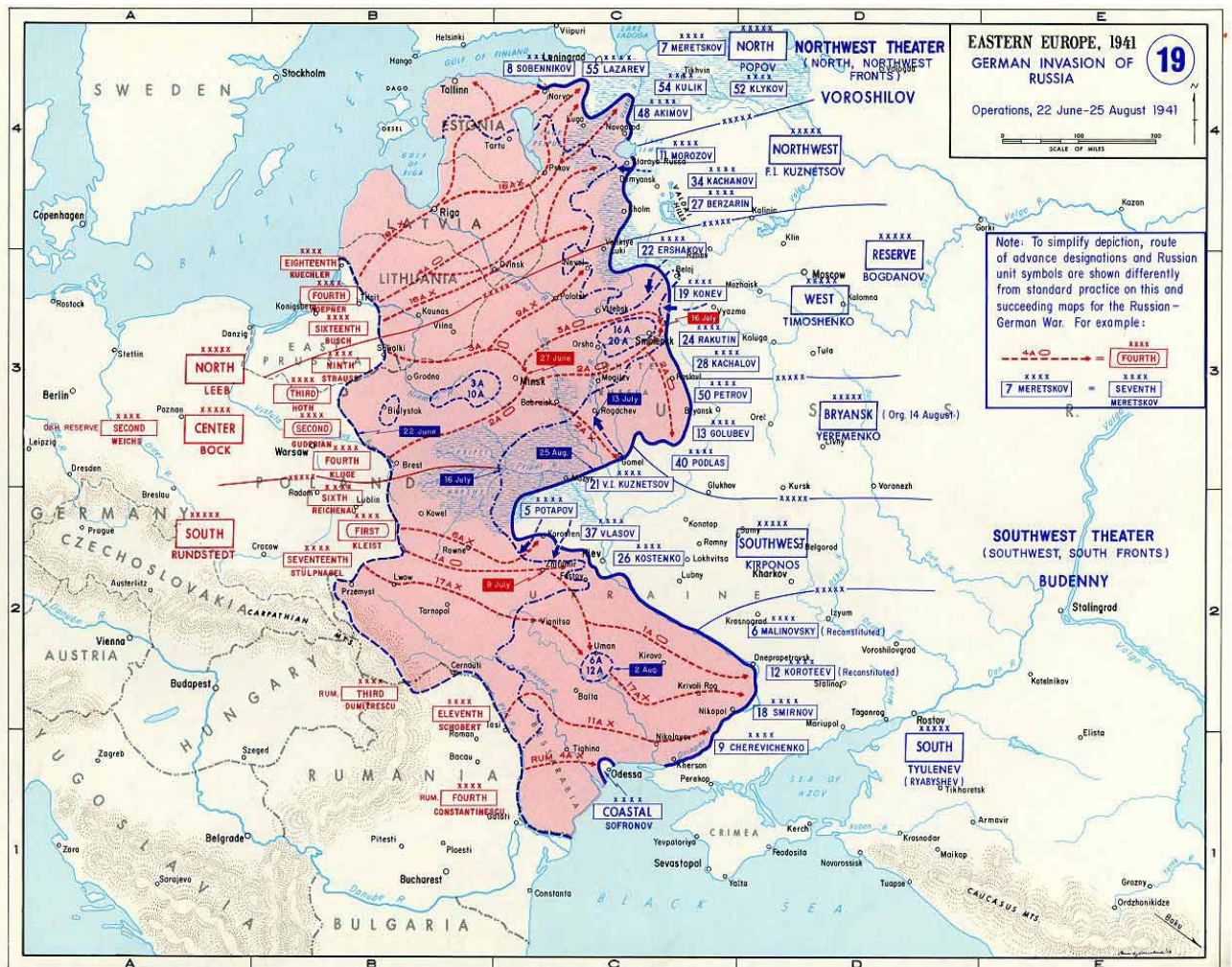
Η απόφαση αυτή πάρθηκε την άνοιξη του 1941 καθώς ο Στρατηγός Franz Halder του Γερμανικού Επιτελείου θεωρούσε ότι ο ποταμός Προύθος ήταν ένα

σημαντικό κώλυμα για μια επίθεση με μηχανοκίνητες δυνάμεις και επειδή μια πιθανή επίθεση από ρουμανικά στρατεύματα δεν θεωρούνταν κατάλληλη από το γερμανικό επιτελείο. Αυτός ήταν και λόγος που η πλειοψηφία των γερμανικών μηχανοκίνητων δυνάμεων της Νότιας Ομάδας Στρατιών συγκεντρώθηκε στο βόρειο τομέα, ενώ στο Νότιο Μέτωπο υπήρχαν μόνο ρουμανικές μηχανοκίνητες δυνάμεις. Επίσης, για την επίτευξη μιας αιφνιδιαστικής επίθεσης, ο Προύθος ήταν ένα σημαντικό κώλυμα (εμπόδιο) (Scafes et al, 1996).

Οι δυνάμεις που έλαβαν μέρος στις επιχειρήσεις στη Βεσσαραβία και στη Βόρεια Μπουκοβίνα ήταν οι εξής:

- **στο βορρά η Ρουμανική 3η Στρατιά** (Σώμα Στρατού Ορεινού Αγώνα και Σώμα Στρατού Ιππικού) υπό τις διαταγές του Αντιστράτηγου Petre Dumitrescu,
- **στο κέντρο η Γερμανική 11η Στρατιά** του Στρατηγού Eugen von Schobert (το Γερμανικό 11ο, 30ο και 54ο Σώματα Στρατού) και
- **στο νότο η Ρουμανική 4η Στρατιά** (το 3ο, 5ο και 11ο Σώματα Στρατού) του Αντιστράτηγου Nicolae Ciuperca.

Στο Δέλτα του Δούναβη αναπτύχθηκε το Ρουμανικό 2ο Σώμα Στρατού υπό τις διαταγές του Υποστράτηγου Nicolae Macici. Όλες αυτές οι δυνάμεις συγκροτούσαν την Ομάδα Στρατιών "Antonescu". Στις 22 Ιουνίου του 1941 ο συνολικός αριθμός των Ρουμάνων στρατιωτών στην πρώτη γραμμή του μετώπου ήταν 325.685, συγκροτημένοι σε 12 Μεραρχίες Πεζικού, 1 Τεθωρακισμένη Μεραρχία, 1 Μεραρχία Πεζικού ως Εφεδρεία, 1 Μεραρχία "Φρουράς Συνόρων", 3 Ταξιαρχίες ιππικού, 3 Ταξιαρχίες Ορεινού Αγώνα και 2 Ταξιαρχίες Μηχανικού υπεύθυνες για Οχύρωση. Η Wehrmacht (Βέρμαχτ) διέθετε συνολικά 5 Μεραρχίες Πεζικού στο μέτωπο του ποταμού Προύθου.

Εικόνα 19. Διάταξη των δυνάμεων σε ολόκληρο το Ανατολικό Μέτωπο

Η Ρουμανική Βασιλική Αεροπορία ARR (Aeronautica Regala Romana) χρησιμοποιήθηκε κατά κύριο λόγο στην επιχείρηση Μπαρμπαρόσα συνολικά με 253 αεροπλάνα, ενώ οι δυνάμεις της Γερμανικής Luftwaffe στη Ρουμανία ανήλθαν σε 420 αεροσκάφη. Αποστολή τους ήταν να αποκτήσουν αεροπορική υπεροχή πάνω από τη Βεσσαραβία και τη Βόρεια Μπουκοβίνα και στη συνέχεια να υποστηρίξουν την επίθεση της Ρουμανικής 4ης Στρατιάς. Συγκροτούνταν από 4 Μοίρες Βομβαρδιστικών Αεροσκαφών (1η, 2η, 4η και 5η), 2 Ανεξάρτητες Μοίρες Βομβαρδιστικών Αεροσκαφών (82η και 18η), 3 Μοίρες Μαχητικών Αεροσκαφών (5η, 7η και 8η), 4 Μοίρες Παρατηρήσεως (11η, 12η, 13η και 14η) και 1 Μοίρα Αναγνωρίσεως Ευρείας Εμβέλειας (1η).

Η 3η και η 4η Στρατιά είχαν τις δικές τους Μοίρες Αεροσκαφών Παρατήρησης-Αναγνώρισης και Ελαφρά Βομβαρδιστικά : η 3η Στρατιά είχε 5 μοίρες

που της είχαν ανατεθεί και η 4η είχε 4 μοίρες, ενώ 1 μοίρα Παρατήρησης-Αναγνώρισης (η 15η) υποστήριζε την 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία.

Πίσω από την πρώτη γραμμή, το έδαφος της Ρουμανίας διαιρέθηκε σε δύο περιφέρειες: στη 2η Περιφέρεια με δύο Μοίρες Μαχητικών (τη 3η και 4η) και 1 Μοίρα Αεροπορίας Συνδέσμου (τη 112η) και στην 3η Περιφέρεια: 1 Μοίρα Μαχητικών (τη 6η) και 1 Μοίρα Αεροπορίας Συνδέσμου (τη 113η). Στη Δοβρουτσά (Dobruja) βρίσκονταν 2 Μοίρες Υδροπλάνων (η 101η και 102η), 1 Μοίρα Παρατήρησης-Αναγνώρισης (η 16η) και 1 Μοίρα Μαχητικών (η 53η).

Ο Δούναβης και η ακτή της Μαύρης Θάλασσας υπερασπιζόνταν από τη Ναυτική Μοίρα του "Δούναβη" (15 πολεμικά και 30 βοηθητικά πλοία) και από μία ακόμη Ναυτική Μοίρα του Πολεμικού Ναυτικού (14 πολεμικά και 9 βοηθητικά πλοία, 20 υδροπλάνα). Το Σύνταγμα Πεζοναυτών (3 Τάγματα) στάθμευσε στο Δέλτα του Δούναβη (Hentea, 2007:148-9).

Από την άλλη πλευρά του μετώπου της Βόρεια Μπουκοβίνα ήταν η Σοβιετική 12η Στρατιά υπό τις διαταγές του Αντιστράτηγου P. G. Ponedelin, η οποία υπαγόταν στις δυνάμεις του Νοτιοδυτικού Μετώπου. Στη Βεσσαραβία ήταν η Σοβιετική 9η Στρατιά υπό τις διαταγές του Αντιστράτηγου T. Cherevichenko, η οποία ενισχύθηκε αργότερα με τη 18η Στρατιά από τη Στρατιωτική περιοχή της Μόσχας. Οι ταχυκίνητες δυνάμεις συγκεντρώθηκαν στο 2ο Μηχανοκίνητο Σώμα Στρατού (11η και 16η Τεθωρακισμένες Μεραρχίες, 15η Μηχανοποιημένη Μεραρχία και το 6ο Σύνταγμα Μοτοσυκλετιστών) και το 18ο Μηχανοκίνητο Σώμα Στρατού (44η και 47η Τεθωρακισμένες Μεραρχίες, 218η Μηχανοποιημένη Μεραρχία και το 26ο Σύνταγμα Μοτοσυκλετιστών). Στις 25 Ιουνίου, οι δύο αυτές Στρατιές (9η και 12η) συγκρότησαν το λεγόμενο "ΝΟΤΙΟ ΜΕΤΩΠΙΟ" υπό τις διαταγές του Στρατηγού I V. Tiulenev. Συνολικά 16 Μεραρχίες είχαν αναπτυχθεί σε βάθος σε δύο γραμμές: 5 Μεραρχίες Τυφεκιοφόρων, 2 Μεραρχίες Ορεινού Αγώνα και 1 Μεραρχία Ιππικού στα χερσαία σύνορα και 1 Μεραρχία Τυφεκιοφόρων και 2 Μηχανοκίνητα Σώματα Στρατού μεταξύ των ποταμών Προύθου και Δνεϊστερου. Εφεδρεία αποτελούσαν 3 Μεραρχίες Τυφεκιοφόρων και 1 Ταξιαρχία Αντιαρματικών. Υπήρχαν επίσης και 5 Μεραρχίες σε οχυρωμένη τοποθεσία (80η, 81η, 82η, 84η και 86η). Συνολικά τα στρατεύματα ανήλθαν σε 364.700 στρατιώτες. Ο Σοβιετικός Στόλος της Μαύρης Θάλασσας ήταν πολύ πιο πολυάριθμος από το ρουμανικό ενώ η Σοβιετική Πολεμική Αεροπορία αριθμούσε 1.750 αεροπλάνα στην περιοχή.

Κυριακή 22 Ιουνίου 1941. Στις 03.00, τα πρώτα γερμανικά και ρουμανικά αναγνωριστικά αεροσκάφη πέρασαν τον ποταμό Προύθο και στις 03.15 τα βομβαρδιστικά αεροσκάφη απογειώνονταν με κατεύθυνση προς τις Σοβιετικές αεροπορικές βάσεις στη Βεσσαραβία, ενώ το πυροβολικό είχε ήδη αρχίσει να χτυπάει τις θέσεις του Κόκκινου Στρατού. Τα ρουμανικά στρατεύματα στην πρώτη γραμμή εισέβαλαν πολλές φορές στις γραμμές του εχθρού και κατέλαβαν αρκετές καίριες γέφυρες από τις πρώτες ώρες του πολέμου και πιθανόν μια ισχυρή επίθεση στη Μολδαβία από την πρώτη ημέρα του πολέμου να είχε προκαλέσει σημαντικά προβλήματα στο Σοβιετικό Νοτιοδυτικό μέτωπο, η οποία αποτέλεσε μια ισχυρή αντίσταση ενάντια στα στρατεύματα του von Rundstedt.

Στο βόρειο μέτωπο, η δύναμη της Ρουμανικής 3ης Στρατιάς ουσιαστικά αποτελούνταν μόνο από το *Ορεινό Σώμα Στρατού*(Σ.Σ.) (1η, 2η και 4η Ταξιαρχίες Ορεινού Αγώνα, 8η Ταξιαρχία Ιππικού και 7η Μεραρχία Πεζικού) επειδή το Σώμα Στρατού Ιππικού είχε τεθεί υπό διοίκηση απευθείας στη Γερμανική 11η Στρατιά.

Νωρίς το πρωί της 22ας Ιουνίου 1941, στον τομέα του *Ορεινού Σ.Σ* της 3^{ης} Στρατιάς, η *7η Μεραρχία Πεζικού* κατέλαβε το χωριό Bahrinesti (1) και οι αναγνωριστικές επιχειρήσεις που διεξήγαγαν η 1η και η 4η Ταξιαρχίες Ορεινού Αγώνα αποκρούστηκαν. Το 2ο Σύνταγμα Ιππικού Calarasi της *8ης Ταξιαρχίας Ιππικού* κατέλαβε προσωρινά το χωριό Fantana Alba (2) αλλά στη συνέχεια υποχώρησε μετά από μια σοβιετική αντεπίθεση. Την επόμενη ημέρα 23 Ιουνίου 1941, τη δεύτερη του πολέμου για τα ρουμανικά στρατεύματα, η *7η Μεραρχία Πεζικού* και η *8η Ταξιαρχία Ιππικού* της 3ης Στρατιάς συνέχισαν τις τοπικές επιθέσεις τους και κατέλαβαν τα χωριά Fantana Alba (2) και Cerepcauti (3).

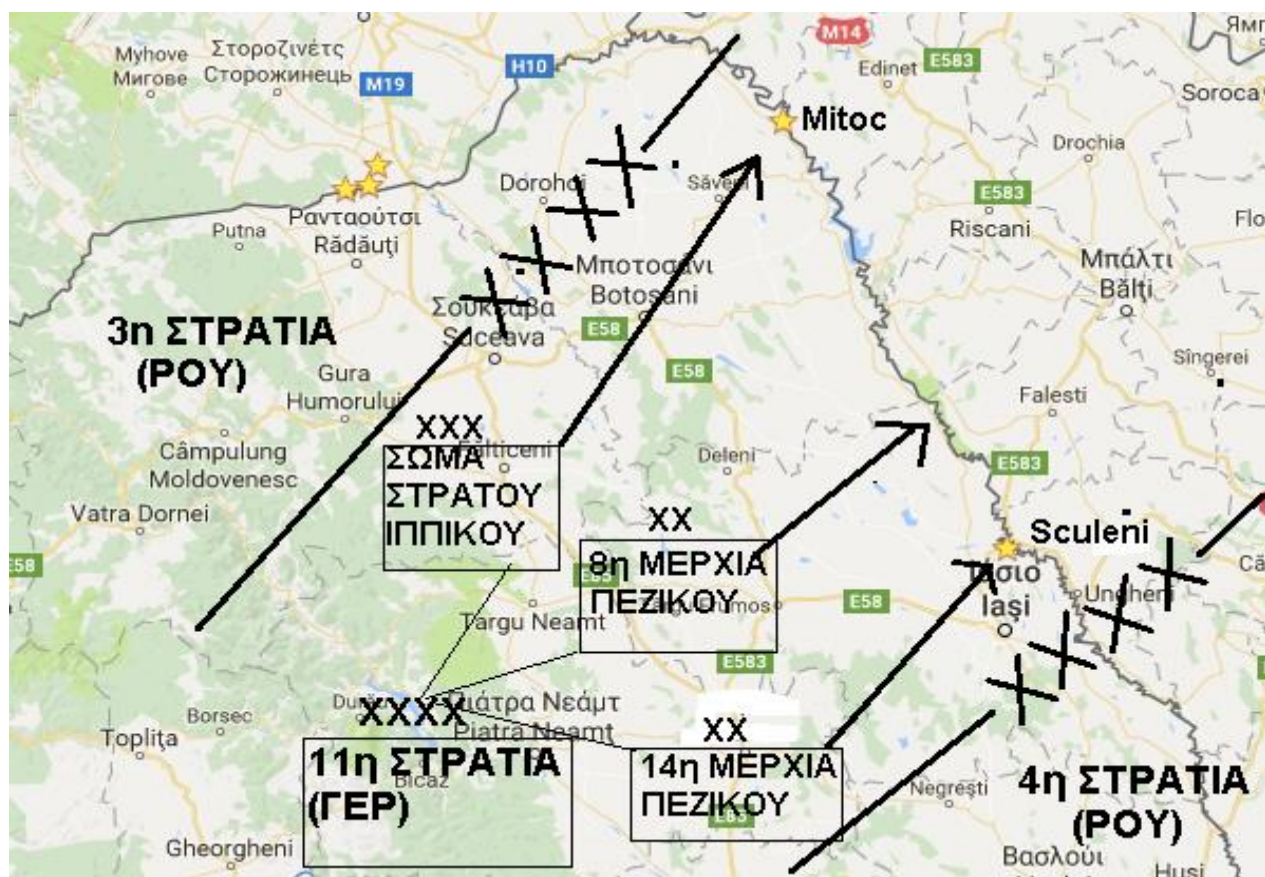
Στον τομέα του *Σώματος Στρατού Ιππικού* και στις 22 Ιουνίου, η 3η Επιλαρχία (Τάγμα) του 6ου Συντάγματος Rosiori της *5ης Ταξιαρχίας Ιππικού* κατέλαβε το ύψωμα Bobeica, βόρεια του Dorohoi (4). Κατά τη διάρκεια της επίθεσης, ο Ανθυπολοχαγός Paul Liviu Popescu σκοτώθηκε, και μετά θάνατον έλαβε το παράσημο "Mihai Viteazul" 3ης Τάξεως αποτελώντας πιθανότατα τον πρώτο Ρουμάνο Αξιωματικό που έλαβε αυτή την τιμητική διάκριση κατά τη διάρκεια του Β ' Παγκοσμίου Πολέμου. Η *6η Μεραρχία Πεζικού* πέτυχε τη δημιουργία προγεφυρώματος στο Mitoc (5), αλλά έπρεπε να το εγκαταλείψει το βράδυ μετά από αντεπίθεση που δέχτηκε από τα σοβιετικά στρατεύματα.

Εικόνα 20. Συγκρότηση Ρουμανικών Δυνάμεων και Κατάληψη Εδαφών στο βόρειο μέτωπο

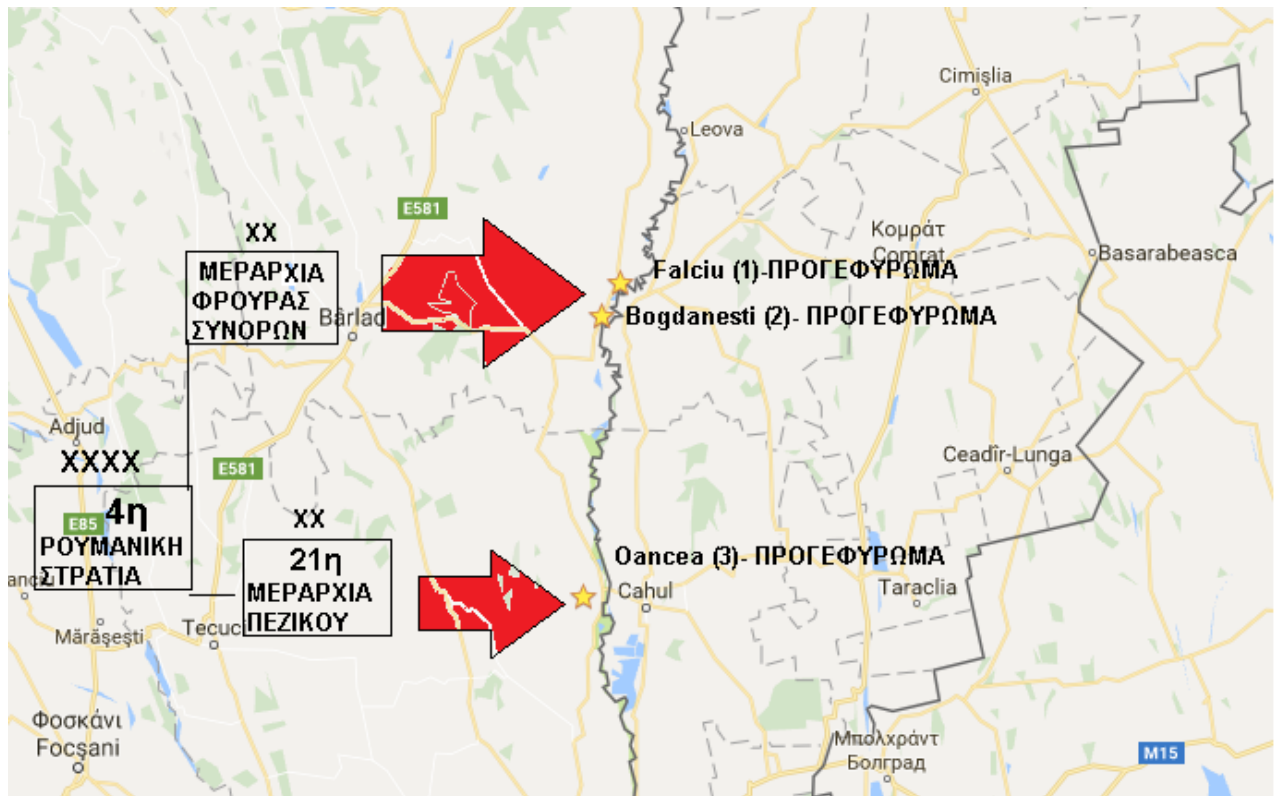
Στις 23 Ιουνίου και στο κεντρικό μέτωπο, της Γερμανικής 11ης Στρατιάς, στην οποία υπαγόταν η *Ρουμανική 8η Μεραρχία Πεζικού*, το 7ο Σύνταγμα Vanatori προσπάθησε να κάνει μια επιδρομή κατά τη διάρκεια της νύχτας, αλλά χωρίς επιτυχία. Το 8ο Σύνταγμα Vanatori της ίδιας Μεραρχίας, απώθησε το Σοβιετικό πεζικό που επιχειρήσε να διασχίσει το ποτάμι φωτιζόμενο με προβολείς. Η *14η Μεραρχία Πεζικού* συμμετείχε με ένα Τάγμα, μαζί με τη γερμανική 198η Μεραρχία Πεζικού, στη δημιουργία προγεφυρώματος στο Sculeni, βόρεια του Ιασίου. Κατά τη διάρκεια της νύχτας, περίπου στις 01.30-02.00, οι άνδρες του 6ου Συντάγματος Πεζικού της *14ης Μεραρχίας Πεζικού* που ήταν εγκατεστημένοι στις θέσεις ανατολικά του Προύθου δέχθηκαν επίθεση από τη Σοβιετική 5η Μεραρχία Ιππικού, αλλά αντιστάθηκαν με επιτυχία. Ο 9ος Λόχος σε μάχη σώμα με σώμα και με ξιφολόγχες πάνω στα όπλα απέκρουσαν τον εχθρό, ο οποίος άφησε πίσω του 4 υποπολυβόλα και 13 τυφέκια. Στις 19.00 περίπου, τα ρουμανικά στρατεύματα

δέχτηκαν ακόμα μία επίθεση, η οποία αποκρούστηκε με επιτυχία. Το Σύνταγμα είχε εκείνη την ημέρα 24 νεκρούς, 24 τραυματίες και 8 αγνοούμενους.

Εικόνα 21. Συγκρότηση Ρουμανικών Δυνάμεων και Κατάληψη Εδαφών στο κεντρικό μέτωπο

Στο νότιο μέτωπο της Ρουμανικής 4ης Στρατιάς και στις 22 Ιουνίου, η *Μεραρχία "Φρουράς Συνόρων"* πέτυχε τη δημιουργία δύο προγεφυρωμάτων πέρα του ποταμού Προύθου στις περιοχές Falciu (1) και Bogdanesti (2), με το 6ο Σύνταγμα Πεζικού Φρουράς. Από το 3ο Τάγμα του 11ου Συντάγματος Πεζικού της 21ης *Μεραρχίας Πεζικού*, δύο Λόχοι Τυφεκιοφόρων και δύο Διμοιρίες Πολυβόλων υπό τις διαταγές του Ταγματάρχη Ciprian Ursuleac, κατέλαβαν τη γέφυρα του Προύθου στο Oancea (3). Μια άλλη γέφυρα κατελήφθη χωρίς απώλειες στο Giurgiulesti, αλλά αργότερα εγκαταλείφθηκε.

Εικόνα 22. Συγκρότηση Ρουμανικών Δυνάμεων και Καταλήψεις Εδαφών στο νότιο μέτωπο

Στις 24 Ιουνίου οι επιδρομές και οι βολές πυροβολικού συνεχίστηκαν σε ολόκληρο το μέτωπο της ά γραμμής της Ομάδας Στρατιών του “Στρατηγού Antonescu”. Το Σοβιετικό πεζικό επιτέθηκε με την υποστήριξη αρμάτων μάχης και πολεμικών αεροσκαφών στα προγεφυρώματα στο Sculeni και στο Badarai όπου βρίσκονταν τα στρατεύματα της 8ης Μεραρχίας Πεζικού και της Γερμανικής 189ης Μεραρχίας Πεζικού. Στο Bogdanesti, το 3ο Τάγμα του 6ου Συντάγματος Πεζικού δέχθηκε έντονο βομβαρδισμό τόσο από πυροβολικό όσο και από αεροσκάφη και αντιμετώπισε αρκετές επιθέσεις πεζικού, αλλά κατάφερε να κρατήσει τις θέσεις της. Είχε 5 νεκρούς και 4 τραυματίες.

Στο νότιο μέτωπο της 4^{ης} Στρατιάς, ο άλλος Σχηματισμός του 5ου Σώματος Στρατού, η 21η Μεραρχία Πεζικού, χρησιμοποίησε τη γέφυρα στο Oancea προκειμένου να διεξάγει διάφορες επιδρομές, οι οποίες έφτασαν ως το Cahul με το Τμήμα του Υπολοχαγού V. Lizac από το 1ο Τάγμα του 24ου Συντάγματος Πεζικού. Η γέφυρα όμως καταστράφηκε από το Σοβιετικό πυροβολικό πίσω τους και την ίδια τύχη είχε και η γέφυρα στο Falciu. Στο τμήμα του ποταμού Δούναβη "Chilia", τα σοβιετικά στρατεύματα κατέλαβαν το Pardina, αλλά αποθήκηκαν από τη Μοίρα

Στόλου Tulcea και το πυροβολικό της 10ης Μεραρχίας Πεζικού.

Στο Δέλτα του Δούναβη, στις 03.00 μια ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού ξεκίνησε εναντίον των θέσεων των Ρουμάνων Πεζοναυτών στους τομείς Chilia Veche και Perigrava. Σοβιετικές μονάδες επιβιβάστηκαν σε 8 τεθωρακισμένα περιπολικά σκάφη βόρεια του Chilia Veche, όπου βρισκόταν το 15ο Τάγμα Πεζοναυτών, ενώ δύο τεθωρακισμένα περιπολικά σκάφη και δύο σκάφη μεταφοράς στρατευμάτων εισχώρησαν στην περιοχή Tătaru και αποβιβάστηκαν πίσω από τις θέσεις των στρατευμάτων στο Chilia Veche. Ένα μέρος των ρουμανικών στρατιωτών υποχώρησε στην περιοχή Casla, αλλά η πλειοψηφία αιχμαλωτίστηκε. Το 15ο Τάγμα έχασε 358 άνδρες (11 αξιωματικούς, 13 υπαξιωματικούς και 334 στρατιώτες).

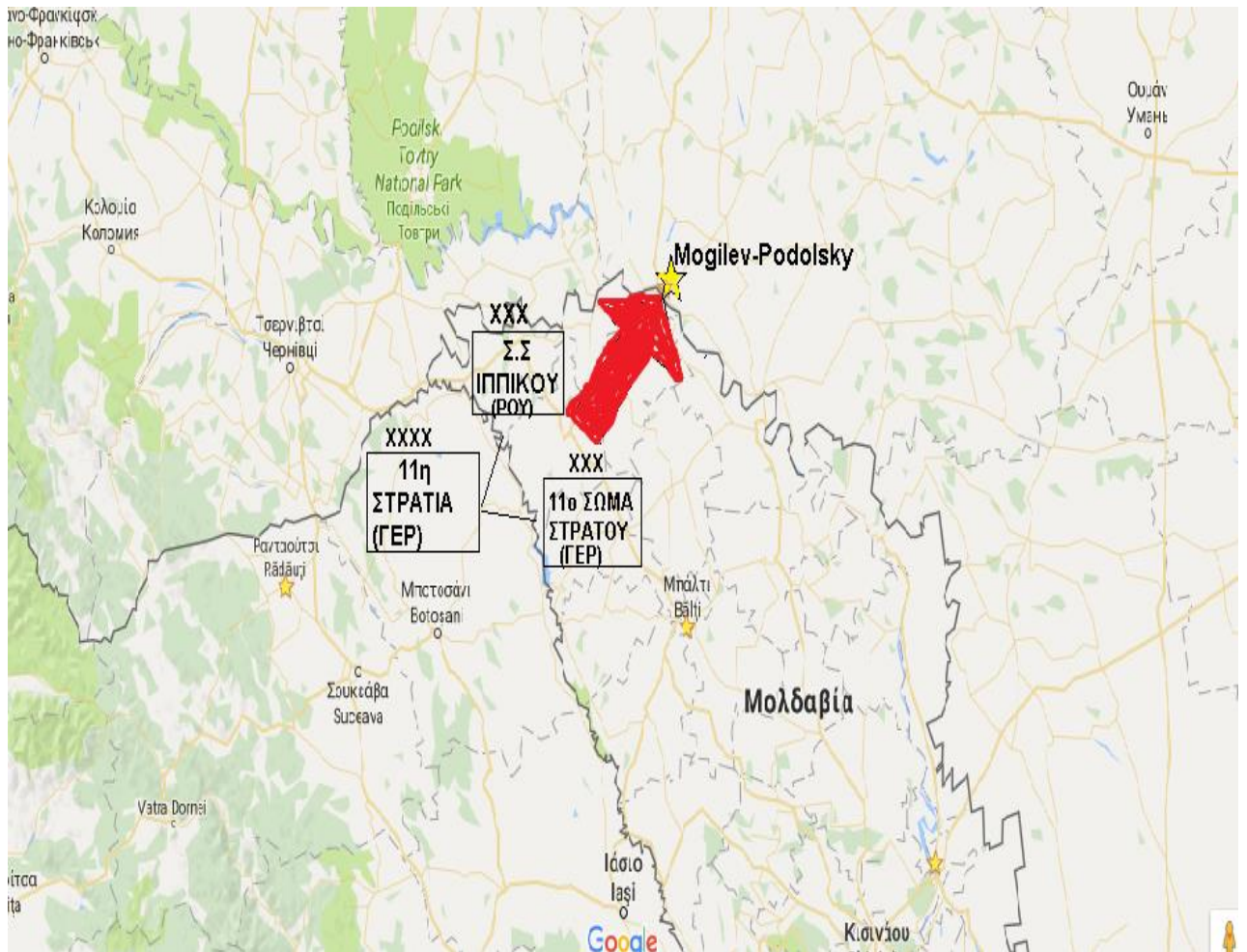
Η έλλειψη Αντιαρματικών όπλων που θα μπορούσαν να στοχοποιήσουν τα τεθωρακισμένα περιπολικά σκάφη και η χαμηλή μαχητική ικανότητα των αξιωματικών και των αντρών της μονάδας, οι οποίοι ήταν υπό τις διαταγές του Ταγματάρχη Ioan Albescu, οδήγησαν στην καταστροφή. Στο Perigrava, παρόλο αυτά, το 17ο Τάγμα Πεζοναυτών διέθετε αρκετά αντιαρματικά όπλα διαμέτρου 47 χιλιοστών. Τέσσερα σοβιετικά τεθωρακισμένα περιπολικά σκάφη τέθηκαν εκτός μάχης και η επίθεση αποκρούστηκε.

Την επόμενη ημέρα, 25 Ιουνίου, οι μάχες συνεχίστηκαν στις προγεφυρώματα πέρα του ποταμού Προύθου (Prut). Το 2ο Τάγμα του 6ου Συντάγματος Vanatori απέκρουσε μια επίθεση στο Sculeni, ενώ στο Bogdanesti η Μεραχία "Φρουράς" έκανε διάφορες επιδρομές εναντίον των θέσεων του εχθρού χάνοντας συνολικά 83 άνδρες (9 νεκροί, 11 τραυματίες και 63 αγνοούμενοι). Τέτοιες συγκρούσεις σε τοπικό επίπεδο, που υποστηρίζονταν από εκατέρωθεν βολές πυροβολικού και αεροπορικούς βομβαρδισμούς ήταν χαρακτηριστικές για την περίοδο 22 - 30 Ιουνίου 1941 στο μέτωπο της Ομάδας Στρατιών Antonescu. Οι ρουμανικές απώλειες αυξήθηκαν στους 1.475 (442 νεκροί, 659 τραυματίες και 374 αγνοούμενοι) (Scafes et al, 1996).

B2.5- Επιχείρηση "MONAXO"- Ανακατάληψη Βεσσαραβίας και Βόρειας Μπουκοβίνας

Η Βεσσαραβία (Basarabia στα Ρουμάνικα, Бессарабія στα Ουκρανικά, Бессарабия στα Ρωσικά, Бессарабия στα Βουλγαρικά, Besarabya στα Τουρκικά) είναι ιστορική περιοχή της Ανατολικής Ευρώπης που οριοθετείται από τους ποταμούς Δνείστερο ανατολικά και Προύθο δυτικά. Το μεγαλύτερο μέρος της Βεσσαραβίας είναι σήμερα τμήμα της Μολδαβίας, ενώ οι βορειότερες περιοχές της, καθώς και οι νοτιότερες, που συνορεύουν με τη Μαύρη Θάλασσα (Μπουντζάκ), είναι τμήμα της Ουκρανίας (<https://el.wikipedia.org/wiki>).

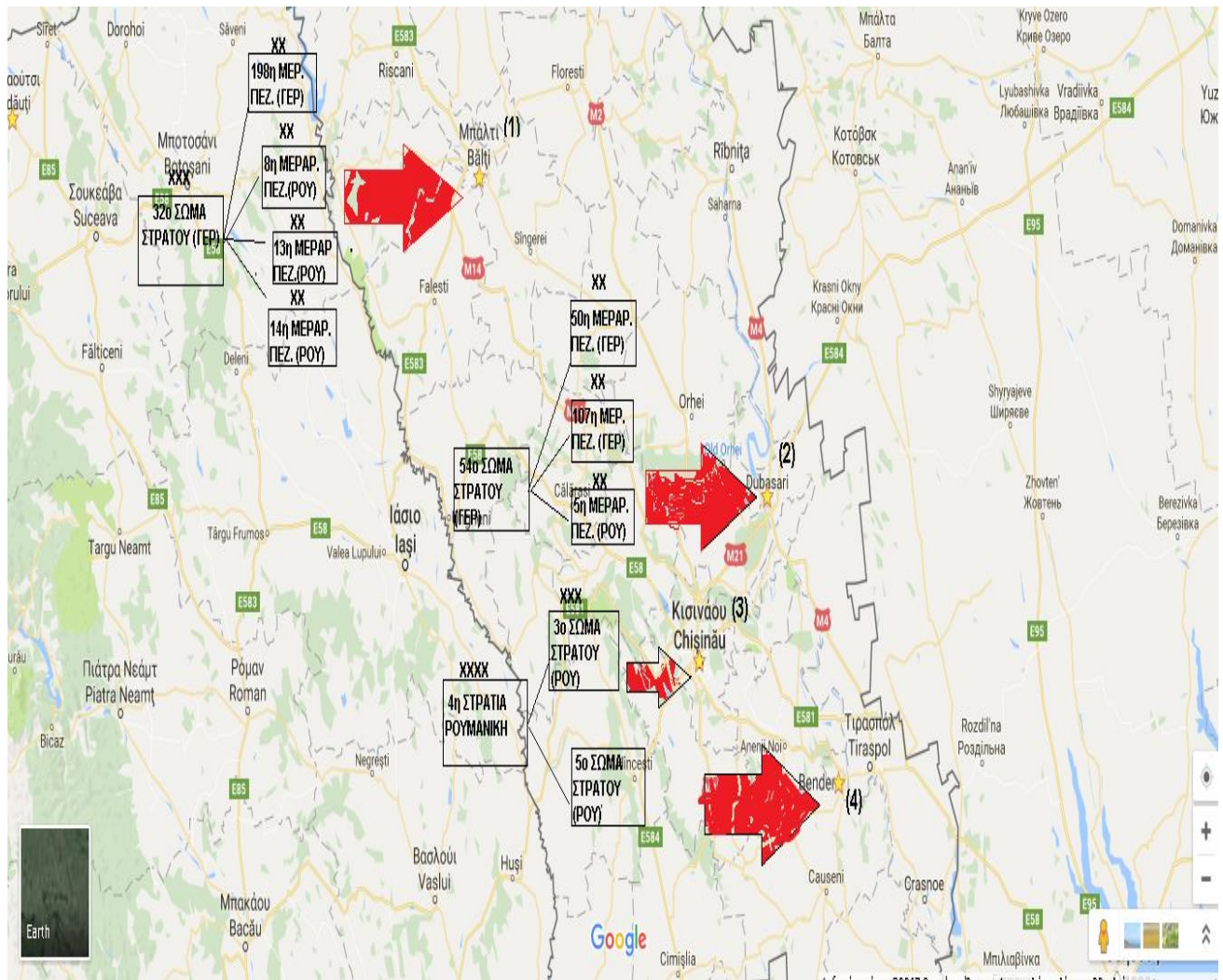
Η γενικευμένη επίθεση στη γραμμή του ποταμού Προύθου (Prut) ονομάστηκε Επιχείρηση "Μόναχο" (München) και ήταν προγραμματισμένη για τις 2 Ιουλίου 1941. Ο κύριος ρόλος της επιχείρησης ανατέθηκε αποκλειστικά στον πιο έμπειρο στρατιωτικό σχηματισμό της γερμανικής 11ης Στρατιάς στο κεντρικό μέτωπο, με το Ρουμανικό Σώμα Στρατού Ιππικού (5η και 6η Ταξιαρχίες Ιππικού) και το γερμανικό 11ο Σώμα Στρατού (γερμανικές 76η και 239η Μεραρχίες Πεζικού και τις ρουμανικές 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία και 6η Μεραρχίες Πεζικού) με κατεύθυνση προς το Mogilev-Podolsky.

Εικόνα 23. Συγκρότηση και Αποστολή της Γερμανικής 11ης Στρατιάς προς το Mogilev-Podolsky

Στο κεντρικό μέτωπο, τα άλλα δύο Σώματα Στρατού της γερμανικής 11^{ης} Στρατιάς, το γερμανικό 30ο Σ.Σ. (1) [γερμανική 198η Μεραρχία Πεζικού, Ρουμάνικες 8η, 13η και 14η Μεραρχίες Πεζικού-σύνολο τέσσερις(4) Μεραρχίες] και το γερμανικό 54ο Σ.Σ. (2) [γερμανικές 50η και 170η Μεραρχίες Πεζικού, Ρουμάνικη 5η Μεραρχία Πεζικού-σύνολο τρεις(3) Μεραρχίες] είχαν ως αποστολή να καταλάβουν το Balti (Beltsy)(1) και το Dubosari (Duboussary) (2) αντίστοιχα.

Στο νότιο μέτωπο, η ρουμανική 4η Στρατιά είχε ως αποστολή να επιτεθεί με το 3ο Σώμα Στρατού (3) [35η Μεραρχία Πεζικού ως Εφεδρεία, τις 11η και 15η Μεραρχίες Πεζικού- σύνολο τρεις(3) Μεραρχίες] προς το Κισινάου (3) (Kishinev) και με το 5ο Σώμα Στρατού (4) (Μεραρχία “Φρουράς”, 21η Μεραρχία Πεζικού και Μεραρχίες Πρώτης Γραμμής) προς το Tighina (Bendery) (4). Το 11ο Σώμα Στρατού (1η και 2η Ταξιαρχίες Οχυρώσεων) είχε ως αποστολή να διεξάγει άμυνα.

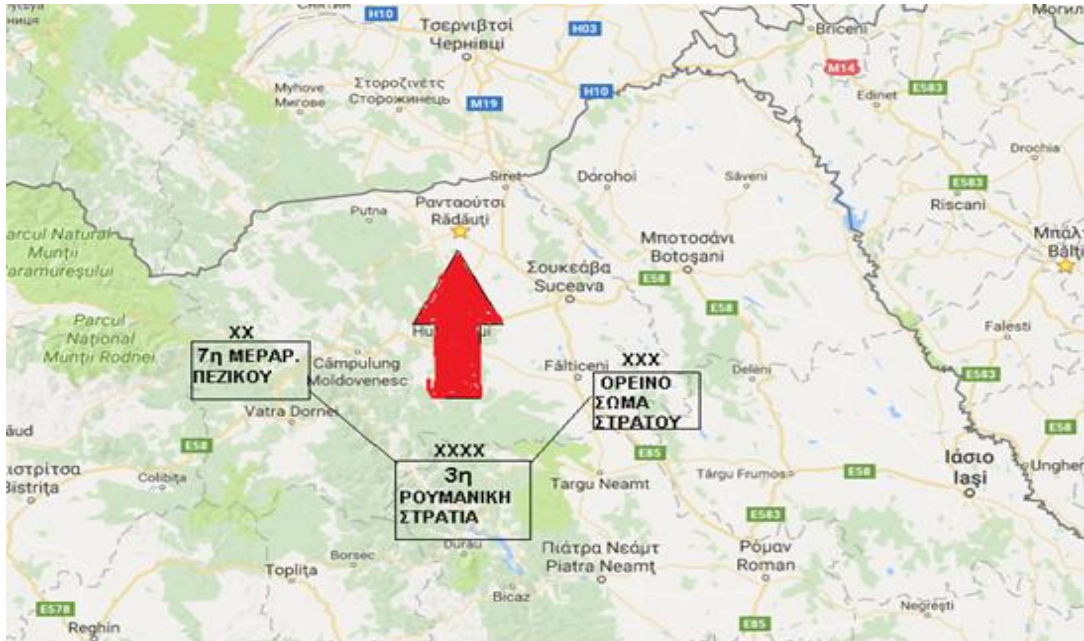

Εικόνα 24. Συγκρότηση και Αποστολή 30^{ου} Γερμανικού Σώματος Στρατού προς Μπάλτι (Balti) (1)

Συγκρότηση και Αποστολή 54ου Γερμανικού Σώματος Στρατού προς Dubosari (2)

Συγκρότηση και Αποστολή 4^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς προς Κισινάου- Bendery (3)-(4)

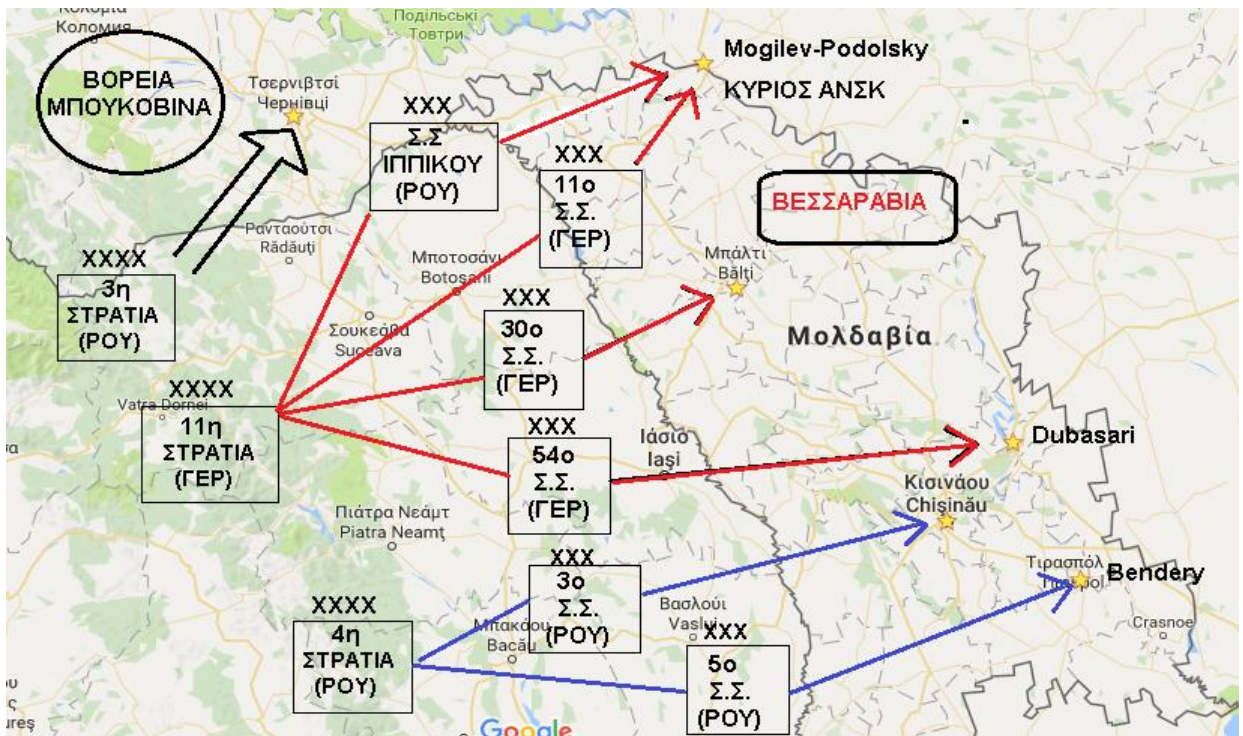
Τέλος, στο βόρειο μέτωπο, η 3η ρουμανική Στρατιά είχε υπό τις διαταγές της το *Ορεινό Σώμα Στρατού* [8η Ταξιαρχία Ιππικού, 1η, 2η και 4η Ταξιαρχίες Ορεινού Αγώνα] και την *7η Μεραρχία Πεζικού*- [σύνολο τέσσερις(4) Ταξιαρχίες και μια(1) Μεραρχία] και είχε ως αποστολή να καταλάβει τη Βόρεια Μπουκοβίνα.

Ε

Εικόνα 25. Συγκρότηση και Αποστολή 3ης Ρουμανικής Στρατιάς προς Βόρεια Μπουκοβίνα

Έτσι, ένας συγκεντρωτικός Χάρτης Καταστάσεως θα ήταν όπως παρουσιάζεται στην Εικόνα 26:

Εικόνα 26.

Τέλος, στο Δέλτα του Δούναβη, το 2ο Σώμα Στρατού (5) [9η και 10η Μεραρχίες Πεζικού- σύνολο (2) Μεραρχίες] έπρεπε να διεξάγει βίαια διάβαση του ποταμού

Δούναβη (6) και να εκκαθαρίσει την ακτή μέχρι τις εκβολές του ποταμού Δνεϊστερου (Scafes et al, 1996).

B2.5.1- Κατάληψη Πρωτεύουσας Βόρειας Μπουκοβίνας

Στο βόρειο μέτωπο και στις 2 Ιουλίου, η 7η Μεραρχία Πεζικού ξεκίνησε την επίθεση στις 04.00, μετά από 10λεπτη προπαρασκευή πυροβολικού. Η προέλαση σταμάτησε στις 06.30 λόγω ισχυρών σοβιετικών αντεπιθέσεων. Ωστόσο, τα στρατεύματα του Σοβιετικού 17ου Σώματος Στρατού Τυφεκιοφόρων της 12ης Στρατιάς υποχώρησαν λόγω της διάρρηξης της εχθρικής τοποθεσίας από τους Γερμανούς στο Ρονπο, η οποία απείλησε τα νώτα τους. Έτσι, ο Υποστράτηγος Gheorghe Avramescu, ο Διοικητής του Ορεινού Σώματος Στρατού, διέταξε μια ολομέτωπη επίθεση την επόμενη ημέρα.

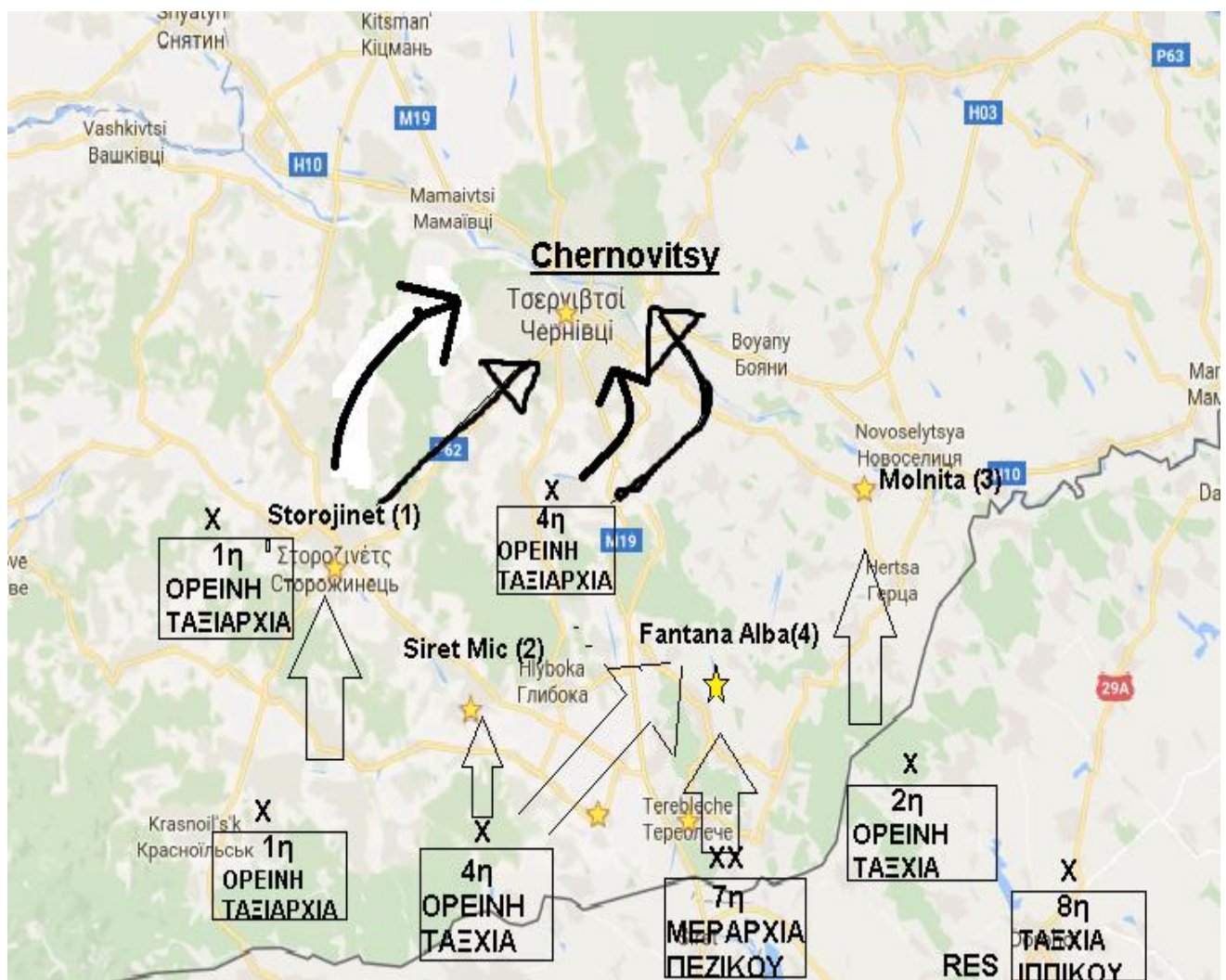
Στις 3 Ιουλίου, η *1η Ορεινή Ταξιαρχία (1)* προέλασε προς το *Storoinet*, (1), διέσχισε τον ποταμό Siret μέσα από το νερό, γιατί η γέφυρα είχε καταστραφεί λόγω έκρηξης κατά τη διάρκεια της υποχώρησης, και εκμηδένισε τη Σοβιετική οπισθοφυλακή στην πόλη. Στα δεξιά της 1ης Ορεινής Ταξιαρχίας, η *4η Ορεινή Ταξιαρχία (2)* είχε φτάσει στον ποταμό *Siret Mic (2)* αναγκάζοντας σε υποχώρηση την οπισθοφυλακή της Σοβιετικής 60ης Μεραρχίας Ορεινού Αγώνα Τυφεκιοφόρων. Η δεξιά πτέρυγα της Ρουμανικής 3ης Στρατιάς απαρτιζόταν από την *7η Μεραρχία Πεζικού και την 2η Ορεινή Ταξιαρχία*. Η 8η Ταξιαρχία Ιππικού είχε το ρόλο της εφεδρείας.

Η *2η Ορεινή Ταξιαρχία (3)* προέλασε προς το *Molnita (3)*. Η *7η Μεραρχία Πεζικού(4)* αγωνίστηκε στις περιοχές *Fantana Alba, Cerecauti* και *Petricani (4)*, χωρίς να κερδίσει πολύ έδαφος και έχασε 88 άνδρες (7 νεκροί, 72 τραυματίες και 9 αγνοούμενοι). Για να την ενισχύσουν, στις 4 Ιουλίου η *4η Ορεινή Ταξιαρχία* διεξήγαγε ελιγμό που διατάχθηκε από τον Αντιστράτηγο *Petre Dumitrescu* και βρέθηκε πίσω από τα σοβιετικά στρατεύματα που μάχονταν στην περιοχή *Fantana Alba - Cerecauti*, αναγκάζοντάς τους να υποχωρήσουν και έτσι η 7η Μεραρχία Πεζικού και η 8η Ταξιαρχία Ιππικού κατόρθωσαν να διασχίσουν τον ποταμό Siret.

Η *1^η Ορεινή Ταξιαρχία* του 1^{ου} Ορεινού Σώματος Στρατού συνέχισε την προέλαση της και έφτασε μπροστά από το *Cernauti (Chernovitsy)*. Αργότερα απονεμήθηκε στον Υποστράτηγο *Albert Ludwig* το παράσημο “*Mihai Viteazul*” 3ης

τάξης για την ταχεία ενέργεια που εκτέλεσε ο σχηματισμός που διοικούσε. Την επόμενη μέρα, στις 5 Ιουλίου, το Συγκρότημα του "Συνταγματάρχη Mociulschi" από την 1η Ορεινή Ταξιαρχία που συγκροτούνταν από τις ακόλουθες δυνάμεις :

1ο, 2ο και 23ο Ορεινά Τάγματα, 1ο Ορεινό Τάγμα Howitzer, μια ορεινή Πυροβολαρχία, ένα Λόχο αντι-αρματικών και την 1η Έφιππη Ίλη Vanatori επιτέθηκε στην πόλη κατά μέτωπο, ενώ το υπόλοιπο της ταξιαρχίας, δηλαδή το Συγκρότημα του "Συνταγματάρχη Marinescu", εκτέλεσε ελιγμό από τα δυτικά ενώ η 4η Ορεινή Ταξιαρχία από τα ανατολικά. Απειλούμενοι με περικύκλωση, τα σοβιετικά στρατεύματα υποχώρησαν. Στις 17.00, το 3ο και το 23ο Ορεινά Τάγματα εισήλθαν στην πόλη και έτσι, στις 5 Ιουλίου η πρωτεύουσα της Βόρειας Μπουκοβίνα, Cernauti (Chernovitsy), είχε ανακαταληφθεί (Scafes et al, 1996).

Εικόνα 27. Διεξαγωγή των επιχειρήσεων για την κατάληψη της πρωτεύουσας από το Ορεινό Σ.Σ.

B2.6- Εξέλιξη των Επιχειρήσεων στη Βεσσαραβία

Ας πάμε πίσω στις 2 Ιουλίου και στο μέτωπο της Βόρειας Βεσσαραβίας. Είχαμε αναφέρει ότι το Ρουμανικό Σώμα Στρατού (Σ.Σ.) Ιππικού είχε τεθεί υπό διοίκηση στη γερμανική 11η Στρατιά και συγκροτούνταν από την 5^η και την 6^η Ταξιαρχίες Ιππικού. Στις 2 Ιουλίου ξεκίνησε τη διάβαση του ποταμού Προύθου από τις πρωινές ώρες και έτσι,

- Στις 2 Ιουλίου, η 6η Ταξιαρχία Ιππικού (1) η οποία βρίσκονταν στην αριστερή πτέρυγα του Σώματος και στα όρια με τη 3η Στρατιά, πέτυχε με δυσκολία τη δημιουργία προγεφυρώματος πέρα από τον ποταμό Προύθο και στην περιοχή βόρεια του *Serbeni – Dumesti (1)*, δυσκολία που εξηγείται λόγω των πολλών σοβιετικών αντεπιθέσεων με άρματα μάχης. Την επόμενη μέρα, 3 Ιουλίου, έφτασε βορειοανατολικά του Varatec. Στις 7 Ιουλίου, η 6η Ταξιαρχία Ιππικού κατόρθωσε να προελάσει σε μια απόσταση 50 χλμ.
- Στις 4 Ιουλίου η 5η Ταξιαρχία Ιππικού, διέσχισε τον Προύθο με το Μηχανοποιημένο Συγκρότημα του "Συνταγματάρχη Κόρνε" και ξεκίνησε την προέλασή της στην κατεύθυνση Terebna – Edinet.

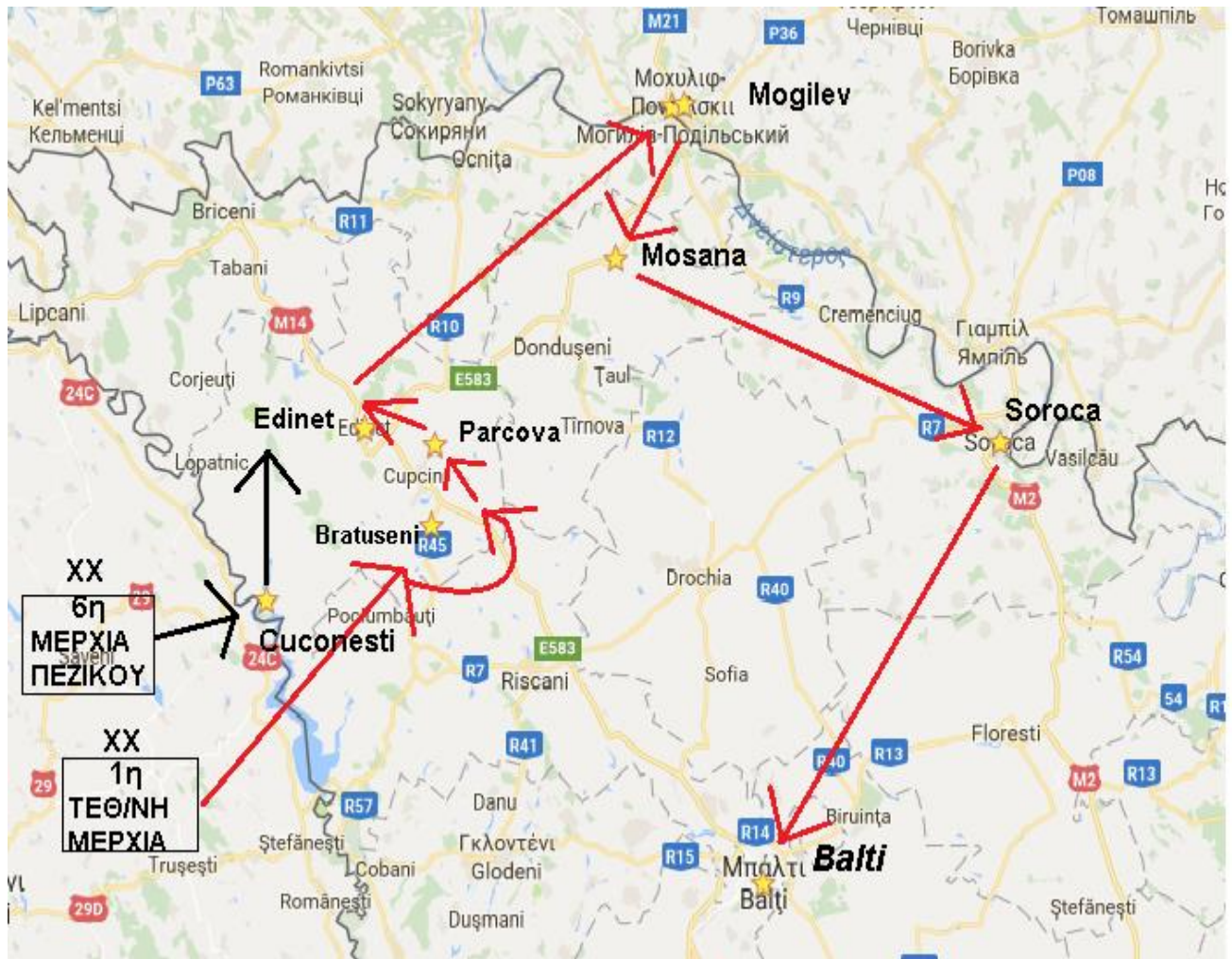

Εικόνα 28. Επιχειρήσεις του Ρουμάνικου Σ.Σ. Ιππικού

Επίσης, στη γερμανική 11^η Στρατιά ανήκε το 11^ο Γερμανικό Σ.Σ που ενεργούσε μαζί με το Ρουμανικό Σώμα Στρατού Ιππικού στο βόρειο τομέα και σε αυτό εκτός από τις 2 γερμανικές Μεραρχίες, την 76^η και τη 239^η, υπήρχαν επίσης η ρουμανική 1^η Τεθωρακισμένη Μεραρχία καθώς και η ρουμανική 6^η Μεραρχία Πεζικού. Έτσι,

- Στις 2 Ιουλίου, η 6^η Μεραρχία Πεζικού ξεκίνησε τη διάβαση στις περιοχές Cuconesti και Corraci χωρίς απώλειες και στις 3 Ιουλίου συνέχισε την διέλευση της επίσης χωρίς απώλειες

- Στις 2 Ιουλίου, η 1^η Τεθωρακισμένη Μεραρχία () επιτέθηκε με κατεύθυνση προς το *Bratuseni*. Στις 4 Ιουλίου, κινήθηκε ανατολικά του *Bratuseni* προς υποστήριξη του 203ου Συντάγματος της Γερμανικής 76ης Μεραρχίας Πεζικού, καθώς η τελευταία δύναμη ήταν σε κρίσιμη κατάσταση λόγω επίθεσης Σοβιετικών Αρμάτων που τελικά απωθήθηκε. Στις 5 Ιουλίου, πέρασε από τα χωριά *Chetrosita Veche* και *Parcona* και το τμήμα αναγνωρίσεως του έφτασε στο *Edinet* το σούρουπο. Την επόμενη μέρα, το τμήμα αυτό ήταν ήδη στον ποταμό Δνείστερο μαζί με το γερμανικό Συγκρότημα "Lindemann" και στις 7 Ιουλίου, το μεγαλύτερο μέρος της 1ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας έφθασε μέχρι και τα σύνορα του 1940, κοντά στο *Mogilev*. Την επόμενη μέρα 9 Ιουλίου, η 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία ανέλαβε την αποστολή να προελάσει νότια προς την κατεύθυνση *Mosana-Soroca (Soroki)* και πέτυχε μέχρι τις 10 Ιουλίου να εμποδίσει την πορεία υποχώρησης των σοβιετικών στρατευμάτων που υποχωρούσαν προς το *Mogilev* και να εκκαθαρίσει την δεξιά όχθη του ποταμού Δνείστερου στην περιοχή *Soroca (Soroki)*. Στη συνέχεια, τέθηκε υπό Διοίκηση στο γερμανικό 54ο Σώμα Στρατού και κατευθύνθηκε προς το *Balti (Beltsy)*, συμβάλλοντας έτσι στην ανακατάληψη της πόλης στις 12 Ιουλίου.

Εικόνα 29. Επιχειρήσεις της 1^{ης} Τεθωρακισμένης Μεραρχίας και της 6^{ης} Μεραρχίας Πεζικού του Γερμανικού 11^{ου} Σ.Σ.

Ας πάμε τώρα στο κεντρικό βόρειο τομέα και στο γερμανικό 30^ο Σ.Σ., το οποίο συγκροτούνταν από τις ρουμανικές 8^η, 13^η και 14^η Μεραρχίες Πεζικού. Από την άλλη πλευρά, το Σοβιετικό 2ο Μηχανοκίνητο Σώμα Στρατού διεξήγαγε ισχυρή επίθεση στο Soltoaia εναντίον των θέσεων της 13ης Μεραρχίας Πεζικού. Οι αρχικές αναφορές που διαβιβάστηκαν προς τη Διοίκηση της Μεραρχίας έκαναν λόγο για 200 Άρματα Μάχης, αριθμός μάλλον υπερβολικός. Γενικά, η επίθεση διεξαγόταν με βραδύτητα.

- Στις 4 Ιουλίου, η 8η Μεραρχία Πεζικού πέρασε από το προγεφύρωμα στο Badarai, Chetris και Moara Domneasca, αλλά σταμάτησε μετά από διαταγή επειδή η Γερμανική 198η Μεραρχία που βρίσκονταν στο πλευρό της αντιμετώπιζε προβλήματα.

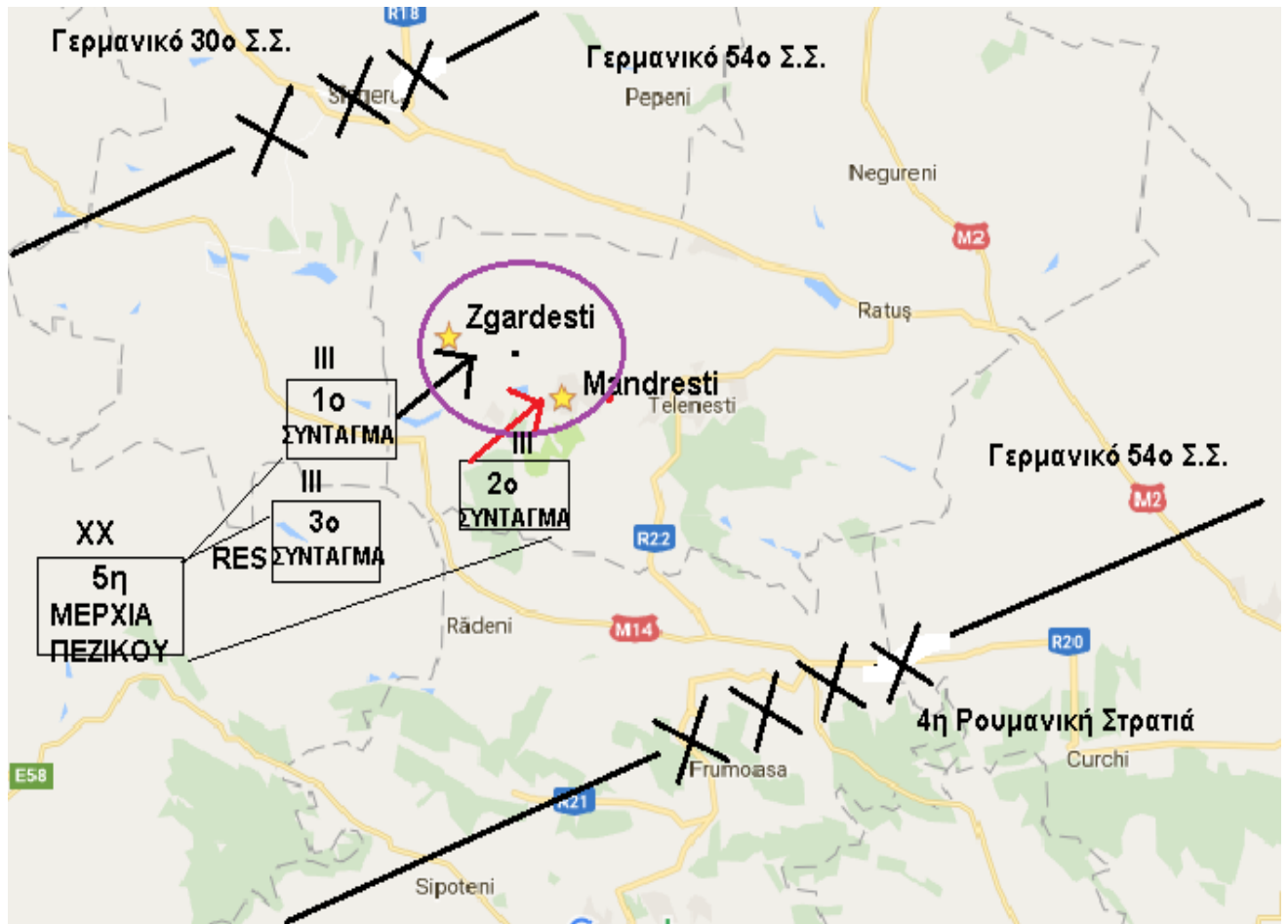
- Στις 4 Ιουλίου, η 13η Μεραρχία Πεζικού, μαχόταν στο *Sarata Noua* και την επόμενη μέρα, 5 Ιουλίου, συνάντησε ισχυρή αντίσταση στο *Marandeni*. Στις 8 Ιουλίου, η 13η Μεραρχία εισήλθε και αυτή στον αγώνα για το *Balti* (Beltsy), αγωνιζόμενη στα υψ. *Singureni* και *Tarinei*, μια καλά οχυρωμένη αμυντική τοποθεσία που δέχθηκε την επίθεση του 22ου Συντάγματος. Στις 12 Ιουλίου, το 3ο Τάγμα του 7ου Συντάγματος *Dorobanti* της 13ης Μεραρχίας πεζικού εισήλθε στο *Soroca* (*Soroki*) μετά από μια σύντομη μάχη.
- Στις 7 Ιουλίου, η 14η Μεραρχία Πεζικού από το γερμανικό 30ο Σώμα Στρατού σταμάτησε μπροστά από το *Balti* (Beltsy). Στις 8 Ιουλίου, η 14η Μεραρχία τέθηκε υπό Διοίκηση στο Γερμανικό 54ο Σώμα Στρατού και έλαβε ως αποστολή τη δημιουργία προγεφυρώματος βόρεια του *Raut* στην περιοχή *Elisabeta*, επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε την επόμενη μέρα, όταν η 13η και η 14η Μεραρχίες κατάφεραν να ωθήσουν τα σοβιετικά στρατεύματα έξω από το *Balti* (Beltsy). Το 39ο Σύνταγμα Πεζικού έφτασε στον ποταμό *Raut* στις 10.00.

Εικόνα 30. Επιχειρήσεις της 8^{ης}, 13^{ης} και 14^{ης} Μεραρχιών Πεζικού του Γερμανικού 30^{ου} Σ.Σ.

Στον κεντρικό νότιο τομέα τώρα, το γερμανικό 54^ο Σ.Σ. συγκροτούνταν εκτός από τις δύο γερμανικές Μεραρχίες, την 50^η και 170^η, και από τη ρουμανική 5^η Μεραρχία Πεζικού.

- Στις 5 Ιουλίου, η ρουμανική 5^η Μεραρχία Πεζικού διέβη και αυτή τον ποταμό Προύθο και αποτέλεσε το δεξιό πλευρό του Σώματος. Στις 8 Ιουλίου, συγκρούστηκε με Σοβιετικό ιππικό στην περιοχή Zgardesti-Mandresti. Η επίθεση πραγματοποιήθηκε με δύο Σύνταγματα στην πρώτη γραμμή, ενώ το τρίτο Σύνταγμα κινούνταν ως εφεδρεία στην αριστερή πτέρυγα. Στις 14.00, το 8ο Σύνταγμα Dorobanti κατέλαβε το χωριό Zgardesti, ενώ το 32ο Σύνταγμα Πεζικού "Mircea" απώθησε τα σοβιετικά στρατεύματα ανατολικά του Mandresti και εκτός του δάσους Gliceni. Την επόμενη μέρα 9 Ιουλίου, το Σύνταγμα υποστηριζόμενο από τέσσερα Τάγματα Πυροβολικού, επιτέθηκε με το ένα Τάγμα στο Mandresti μετωπικά και με το δεύτερο Τάγμα να εκτελεί ελιγμό προς τα νότια, απείλησε την οπισθοφυλακή των σοβιετικών δυνάμεων, οι οποίες υποχώρησαν αφήνοντας πίσω τους πολλά βαρέα όπλα.

Εικόνα 31. Επιχειρήσεις της 5^{ης} Μεραρχίας Πεζικού του Γερμανικού 54^{ου} Σ.Σ.

Το Ρουμανικό 3ο Σώμα Στρατού, το οποίο αποτελούσε και την βόρεια πτέρυγα της 4ης Στρατιάς, συγκροτούνταν όπως έχουμε αναφέρει από τη 35^η, τη 15^η και την 11^η Μεραρχίες Πεζικού. Έτσι,

- Στις 2 Ιουλίου επιτέθηκε μόνο με τη 35^η Μεραρχία Πεζικού. Η διάβαση του ποταμού Προύθου ξεκίνησε στις 16.45, υπό την επίβλεψη του Στρατηγού Ion Antonescu. Το 67ο Σύνταγμα Πεζικού της Μεραρχίας κατάφερε να πετύχει τη δημιουργία προγεφυρώματος στο Costuleni και να περάσει δύο τάγματα στην ανατολική όχθη του. Το βράδυ, ο 6ος Λόχος Μηχανικού, υπεύθυνος για τη γεφυροποιία, ξεκίνησε να κατασκευάζει τη γέφυρα. Την επόμενη μέρα, το 55ο Σύνταγμα Πεζικού πέρασε επίσης το ποτάμι, όπως επίσης και πολλά τάγματα πυροβολικού. Η 35η Μεραρχία διέυρνε το προγεφύρωμα, χωρίς να συναντήσει μεγάλη αντίσταση, και συνάντησε τα γερμανικά στρατεύματα στα αριστερά της.

- Στις 4 Ιουλίου, η *15η Μεραρχία Πεζικού* διαπέρασε και αυτή τον ποταμό έχοντας το 25ο Σύνταγμα Πεζικού στο αριστερό της πλευρό και το 10ο Σύνταγμα Ιππικού Vanatori στο δεξιό της πλευρό στο *Obileni* και στο *Sarateni* αντίστοιχα.

Μπροστά από το ρουμανικό 3ο Σώμα Στρατού ήταν τμήματα της σοβιετικής 95ης Μεραρχίας Τυφεκιοφόρων και του 2ου Σώματος Στρατού Ιππικού (5η και 9η Μεραρχίες Ιππικού). Στις 5 Ιουλίου, οι δυνάμεις αυτές εκτέλεσαν αρκετές επιθέσεις.

- η *35η Μεραρχία* απόκρουσε μια σοβιετική επίθεση κοντά στο *Bratulenii* και
- η *15η Μεραρχία* απόκρουσε δύο συνεχόμενες σοβιετικές επιθέσεις. Η πρώτη έλαβε χώρα περίπου 12.00 κοντά στο *Balauresti*, στο αριστερό πλευρό του 25ου Συντάγματος Πεζικού, όπου ενεργούσε το 3ο τάγμα, αλλά η παρέμβαση του πυροβολικού ήταν καθοριστική και τους απώθησε. Το απόγευμα, δύο Σοβιετικοί Λόχοι Τυφεκιοφόρων επιτέθηκαν στις θέσεις του 3ου Τάγματος του 10ου Συντάγματος Vanatori, που βρισκόταν στη δεξιά πτέρυγα. Η επίθεση αποκρούστηκε και οι δύο Λόχοι σχεδόν εκμηδενίστηκαν. Μόνο 8 επιζώντες συνελήφθησαν ως αιχμάλωτοι πολέμου.

Όπως μπορεί να παρατηρήσει κανείς, τα σοβιετικά στρατεύματα αντεπιτέθηκαν στα πλευρά της 15ης Μεραρχίας, προσπαθώντας να βάλουν τις ρουμανικές δυνάμεις σε μια δύσκολη κατάσταση.

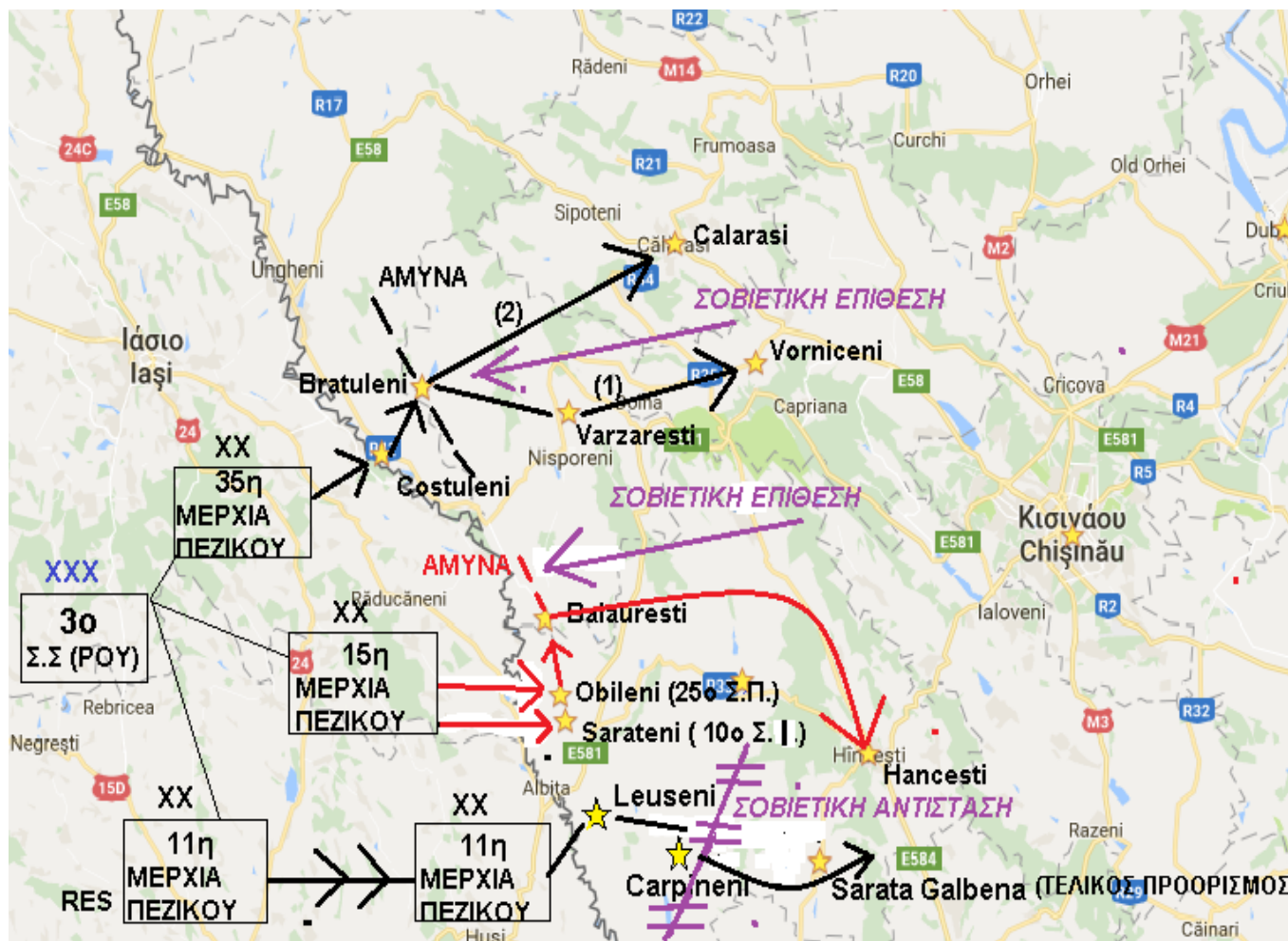
Στις 6 Ιουλίου, ο Υποστράτηγος Vasile Atanasiu, ο Διοικητής του 3ου Σώματος Στρατού, αποφάσισε ότι ήταν αναγκαία η επέμβαση της 11ης Μεραρχίας Πεζικού στην πρώτη γραμμή. Αναπτύχθηκε δεξιά της 15ης Μεραρχίας και βόρεια του 5ου Σώματος Στρατού, το οποίο αγωνιζόταν να διαρρήξει το μέτωπο στο Tiganca και να ενισχύσει το προγεφύρωμα.

Στις 7 Ιουλίου, το 3ο Σώμα Στρατού έλαβε την αποστολή να κινηθεί στην κατεύθυνση Lapusna- Hancesti- Kishinev (Κισινάου). Για το σκοπό αυτό,

- η *35η Μεραρχία Πεζικού* ξεκίνησε την κίνησή της σε δύο κατευθύνσεις: (1) Varzaresti - Sendreni - Vorniceni και (2) Sarate Calarasi και

- η 11η Μεραρχία Πεζικού στην κατεύθυνση Leuseni - Carpineni - Sarata Galbena, με αποστολή να καταλάβει τη δυτική όχθη του ποταμού Larusna. Όμως, σταμάτησε στο Larusna λόγω του σοβιετικού πυροβολικού. Το 19ο Σύνταγμα Πεζικού Romanati υπέστη σημαντικές απώλειες.

Την επόμενη ημέρα όμως, 8 Ιουλίου, το 3ο Σύνταγμα Πεζικού Dorobanti και 19ο Σύνταγμα Πεζικού της 11ης Μεραρχίας Πεζικού, υποστηριζόμενα από βαρύ πυροβολικό, κατάφερε να φτάσει στα υψώματα ανατολικά της Sarata Galbena. Τέλος, στον τομέα της 15ης Μεραρχίας Πεζικού, η προέλαση πραγματοποιήθηκε χωρίς προβλήματα και το βράδυ έφτασε κοντά στο Hancesti (Scafes et al, 1996).

Εικόνα 32. Διεξαγωγή των επιχειρήσεων από την 11^η, 15^η και 35^η Μεραρχίες Πεζικού του Ρουμανικού 3^{ου} Σ.Σ. της Ρουμανικής 4^{ης} Στρατιάς

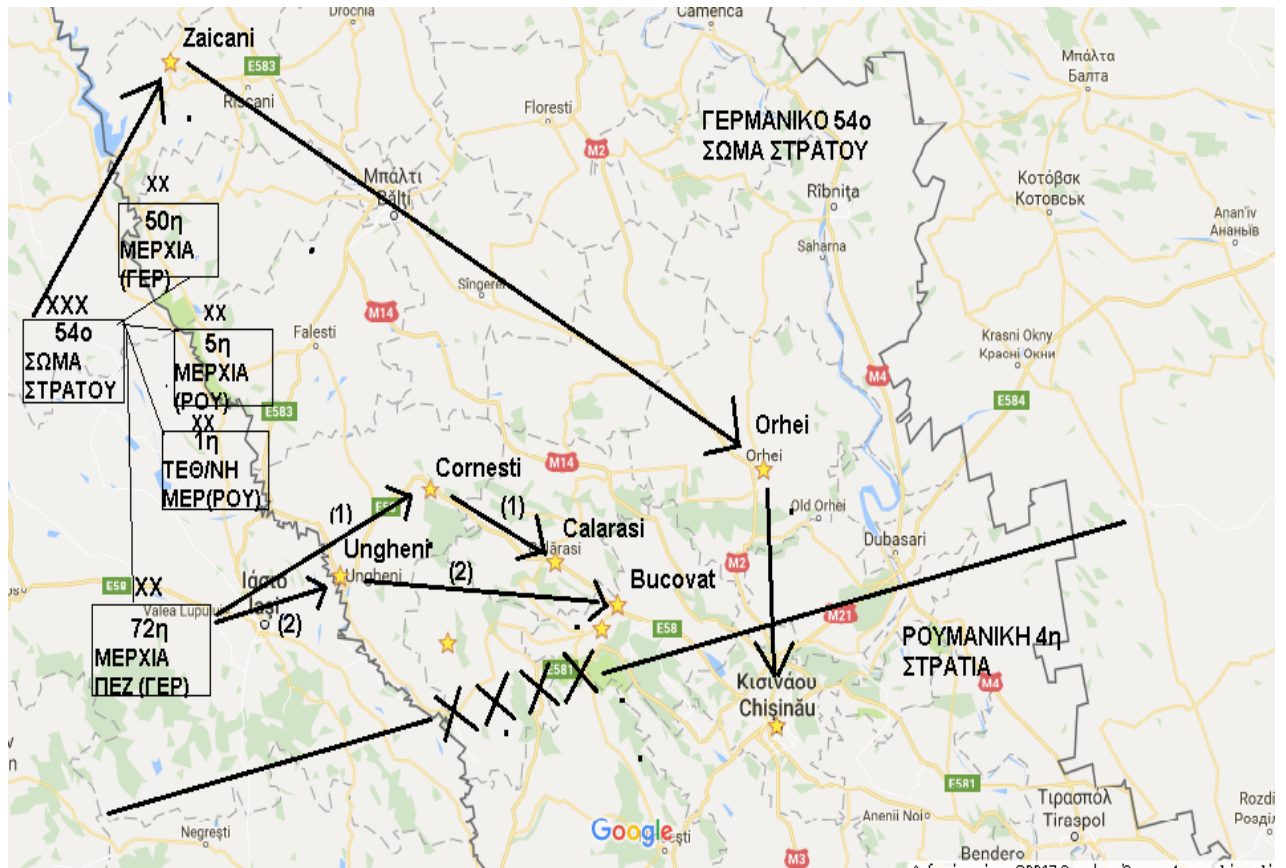
B2.7 -Ανατροπή Κατάστασης

Τα πράγματα κύλισαν όμως πολύ πιο διαφορετικά για την *35η Μεραρχία Πεζικού* της Ρουμανικής 4^{ης} Στρατιάς. Στις 10.45, η 53η Ομάδα Αναγνωρίσεως ανέφερε ότι είχε καταλάβει το ύψωμα βόρεια του Miclauseni και του δάσους Racatau και ότι οι σοβιετικές δυνάμεις υποχωρούσαν προς το Κισινάου (Kishinev). Η αναφορά αποδείχθηκε αργότερα όμως ότι είναι ψευδής, γιατί από εκείνη ακριβώς την περιοχή ξεκίνησε η Σοβιετική αντεπίθεση, η οποία χτύπησε τα νότια και τα πλευρά των ρουμανικών στρατευμάτων. Οι Σοβιετικοί έτσι κατάφεραν να περικυκλώσουν την κοιλάδα Bucovat, όπου το 63ο Σύνταγμα Πυροβολικού ήταν σε κίνηση και έτσι αιφνιδιαστικά πιάστηκε στα "πράσα" από Σοβιετικό πεζικό και Άρματα Μάχης. Στη μάχη που ακολούθησε, ο ίδιος ο Διοικητής του Συντάγματος τραυματίστηκε και η πλειοψηφία των τμημάτων περικυκλώθηκε. Ωστόσο, το 1ο Τάγμα του 50ου Συντάγματος Πεζικού, το οποίο αποτελούσε την εφεδρεία, αντεπιτέθηκε και σταμάτησε τη σοβιετική προέλαση ανατολικά του Sendreni και του Varzaresti. Ο Ταξίαρχος Emil Procopiescu, Διοικητής του Συντάγματος, κατάφερε να σταματήσει τα στρατεύματα που υποχωρούσαν και να σχηματίσει μια αμυντική γραμμή. Οι ανθρώπινες απώλειες ήταν πολύ υψηλές (έως τις 15 Ιουλίου η Μεραρχία είχε 177 νεκρούς, 309 τραυματίες και 2.295 αγνοούμενους) και μεγάλο μέρος πολεμικού εξοπλισμού χάθηκε. Το 55ο Σύνταγμα Πεζικού πέτυχε από την άλλη πλευρά, να φτάσει βόρεια και δυτικά του Calarasi, αλλά δεν μπορούσε να εισέλθει μέσα στην πόλη. Το βράδυ, το αριστερό του πλευρό υποχώρησε από μια σοβιετική επίθεση. Η Κατάσταση της 35ης Μεραρχίας Πεζικού ήταν ακόμη κρίσιμη: η 53η Ομάδα Αναγνωρίσεως ήταν περικυκλωμένη στο Racatau και το 55ο Σύνταγμα Πεζικού ήταν απομονωμένο στην κοιλάδα Bacului.

Έτσι, στις 9 Ιουλίου του 1941, το 3ο Σώμα Στρατού (11^η,15^η,35^η Μεραρχίες) για να μην περικυκλωθεί και αυτό ολόκληρο, σταμάτησε την προέλαση της *11ης και 15ης Μεραρχιών Πεζικού* και υιοθέτησε μια αμυντική στάση. Οι Σοβιετικοί διατήρησαν την πίεση στην 35η Μεραρχία Πεζικού και η σοβιετική πολεμική αεροπορία έκανε πάνω από 80 εξόδους και έριξε γύρω στους 22,25 τόνους εκρηκτικών στον τομέα της για να αποδιοργανώσουν τις συγκεντρώσεις των ρουμανικών στρατευμάτων. Την επόμενη μέρα, ο Στρατηγός Ion Antonescu αποφάσισε να διατάξει την υποχώρηση του βόρειου τμήματος της Μεραρχίας από το

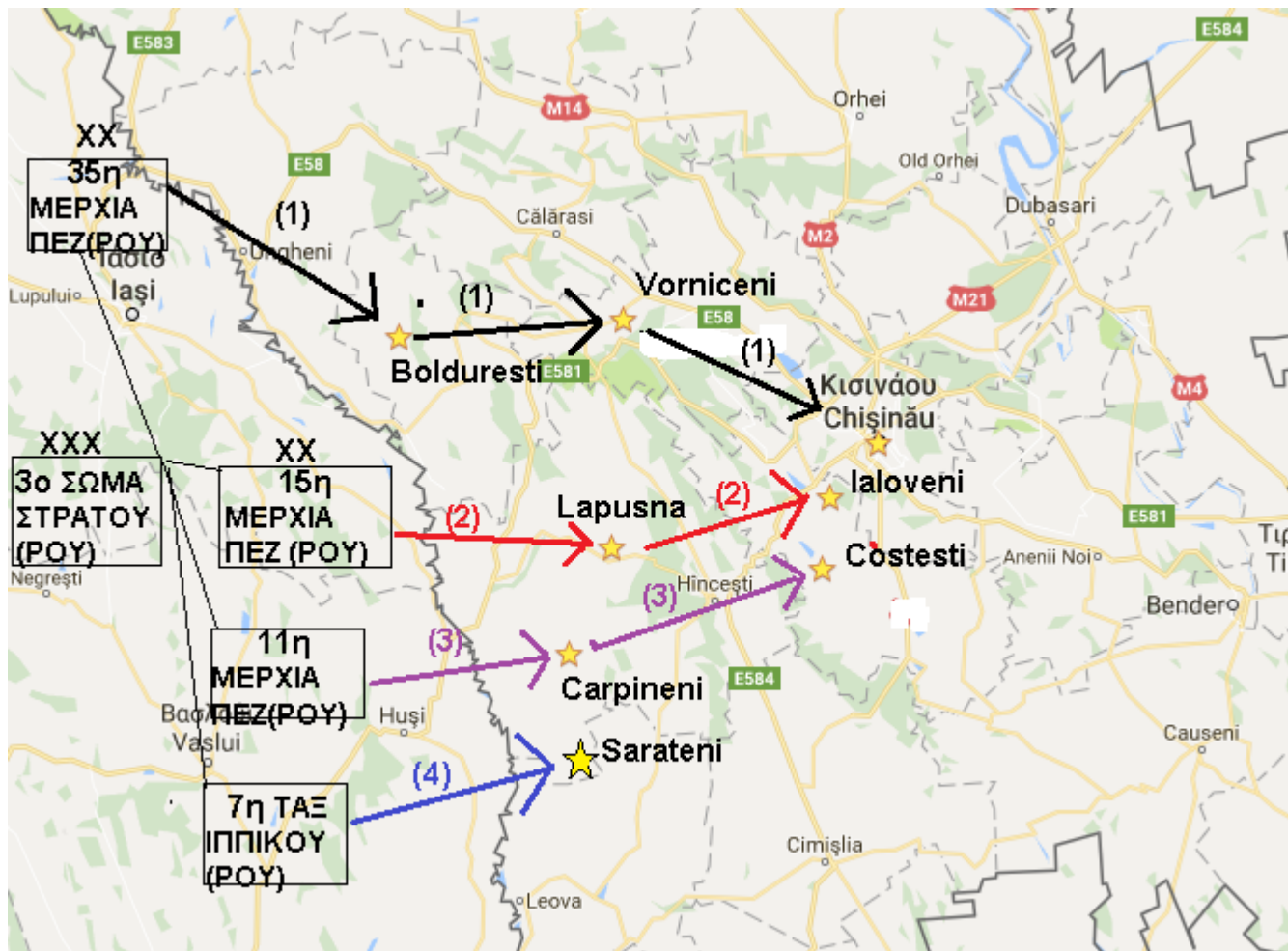
Calarasi και να αφήσει τον τομέα στη Γερμανική 72η Μεραρχία Πεζικού. Η 15η Μεραρχία Πεζικού μαζί με το 1ο Τάγμα του 10ου Συντάγματος Vanatori ,ενισχυμένο με αντιαρματικά όπλα, ήταν ο σύνδεσμος με τη Μεραρχία που ήταν υπό απειλή. Επίσης, η 4η Στρατιά, για την ενίσχυση του 3ου Σώματος Στρατού, έθεσε υπό τη διοίκηση του τελευταίου τη Μεραρχία Φρουράς Μετώπου και την 7η Ταξιαρχία Ιππικού. Στις 11 Ιουλίου, η 15η Μεραρχία Πεζικού επιτέθηκε με σφοδρότητα και το κύριο βάρος της επίθεσης το ανέλαβε το 35ο Σύνταγμα Πεζικού "Matei Basarab", που ήταν εγκατεστημένο δυτικά της Larusna. Η επίθεση που πραγματοποίησε ήταν εναντίον ενός σοβιετικού Συντάγματος υποστηριζόμενο από 4 τάγματα πυροβολικού. Το 10ο Σύνταγμα Vanatori απόκρουσε τις σοβιετικές προσπάθειες που είχαν ως σκοπό να κινηθούν στα νότια του, ενώ το 25ο Σύνταγμα Πεζικού οπισθοχωρούσε από τις εμπρός θέσεις του προκειμένου να μειώσει το εύρος της αμυντικής γραμμής. Στις 12 Ιουλίου, το 25ο Σύνταγμα Πεζικού επιτέθηκε εναντίον των σοβιετικών στρατευμάτων που είχαν διεισδύσει στην κατεύθυνση της Larusna και τους ανάγκασε να υποχωρήσουν χωρίς τάξη προς το Χανσέστι, συλλαμβάνοντας περίπου 250 αιχμάλωτους πολέμου.

Σε ότι αφορά το κεντρικό τμήμα του μετώπου, για να ξεπεραστεί το αδιέξοδο που δημιουργήθηκε στο νότιο μέτωπο, της 4ης Στρατιάς (3^ο και 5^ο Σ.Σ.), στις 12 Ιουλίου, το Γενικό Επιτελείο της Ρουμανίας συνέλαβε μια άλλη Ιδέα Ενεργείας που ήταν ένας υπερκερωτικός Ελιγμός. Έτσι, στις 13 Ιουλίου, το γερμανικό 54ο Σώμα Στρατού επρόκειτο να επιτεθεί διαθέτοντας τις ακόλουθες δυνάμεις: τη *γερμανική 50η Μεραρχία Πεζικού*, τη *ρουμανική 5η Μεραρχία Πεζικού* και τη *Ρουμανική 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία* στην κατεύθυνση Zaicani - Orhei - Κισινάου (Kishinev) και με τη *γερμανική 72η Μεραρχία Πεζικού* στις κατευθύνσεις Cornesti – Calarasi (1) και Ungheni- Bucovat (2).

Εικόνα 33. Νέα Αποστολή του Γερμανικού 54^{ου} Σώματος Στρατού

Νότια του γερμανικού 54^{ου} Σώματος Στρατού ήταν η ρουμανική 4^η Στρατιά με το 3^ο και το 5^ο Σώματα Στρατού. Στις 13 Ιουλίου, η 35^η Μερραρχία Πεζικού(1) του 3^{ου} Σ.Σ. έπρεπε να προελάσει στην κατεύθυνση Bolduresti - Vorniceni και από εκεί προς Κισινάου (Kishinev) (1). Στις 14 Ιουλίου, το 3ο Σώμα Στρατού έπρεπε να αρχίσει την επίθεση, με την 15^η Μερραρχία Πεζικού(2) στην κατεύθυνση Lapusna – Ialoveni (2) , με την 11^η Μερραρχία Πεζικού (3) στην κατεύθυνση Carpineni - Costesti (3) και με την 7^η Ταξιαρχία Ιππικού(4) στο νότιο πλευρό προς Sarateni (4). Μόνο το 5ο Σώμα Στρατού, που βρίσκονταν νότια του 3^{ου} Σ.Σ. έπρεπε να διεξάγει άμυνα (Scafes et al, 1996).

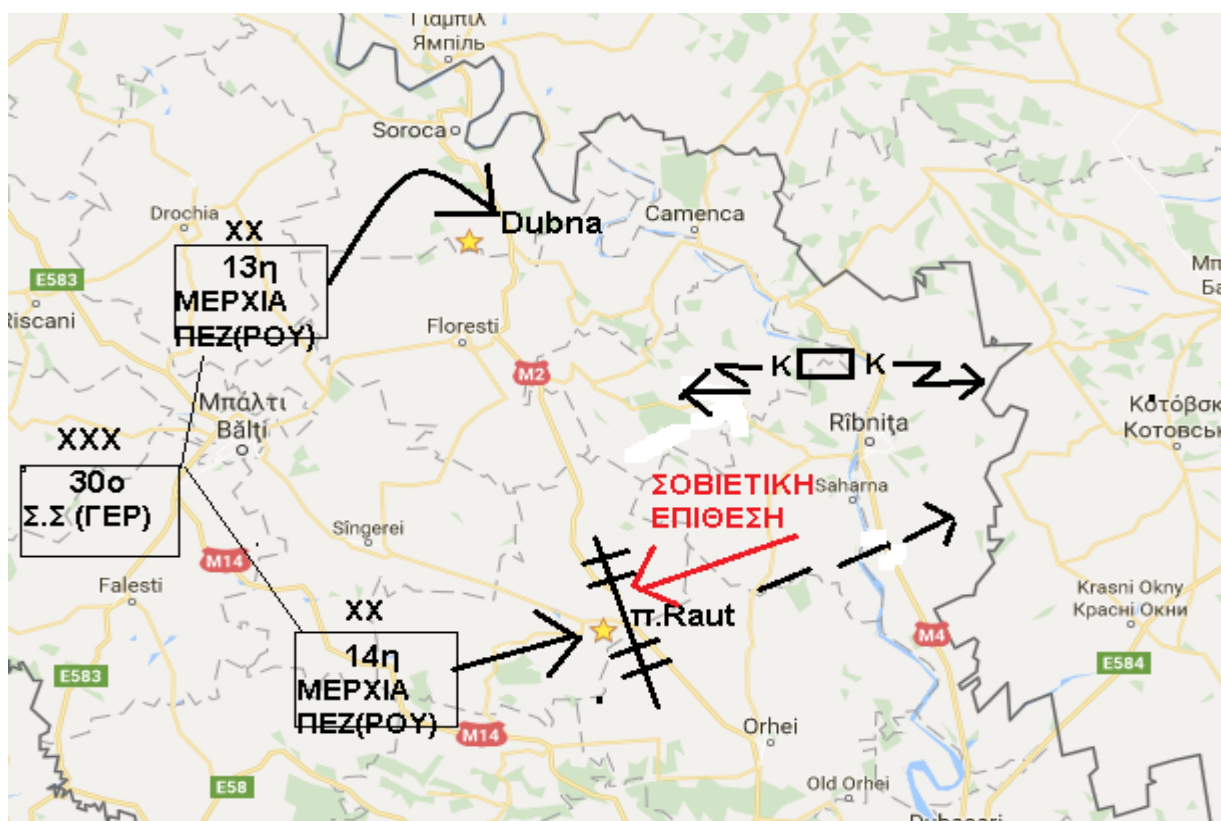

Εικόνα 34. Αποστολή των Υφιστάμενων Σχηματισμών του 3ου Σ.Σ

B2.8 – Εξέλιξη των Επιχειρήσεων

Στο βόρειο τομέα, στις 14 Ιουλίου οι Ρουμανικές Μεραρχίες του Γερμανικού 30ου Σώματος Στρατού αντιμετώπισαν κάποιες δυσκολίες. Η 13η Μεραρχία Πεζικού πέτυχε να εκκαθαρίσει το χωριό *Dubna* μόνο αφού το γερμανικό 399ο Σύνταγμα εκτέλεσε ελιγμό προς τα βόρεια και ένα μέρος των σοβιετικών στρατευμάτων υποχώρησε, ώστε να μην περικυκλωθεί. Η 14η Μεραρχία Πεζικού αντιμετώπισε προβλήματα στον ποταμό *Raut*, όπου αναγκάστηκε να υιοθετήσει μια αμυντική στάση και να αποκρούσει τις σοβιετικές επιθέσεις. Στις 15 Ιουλίου, η 14η Μεραρχία

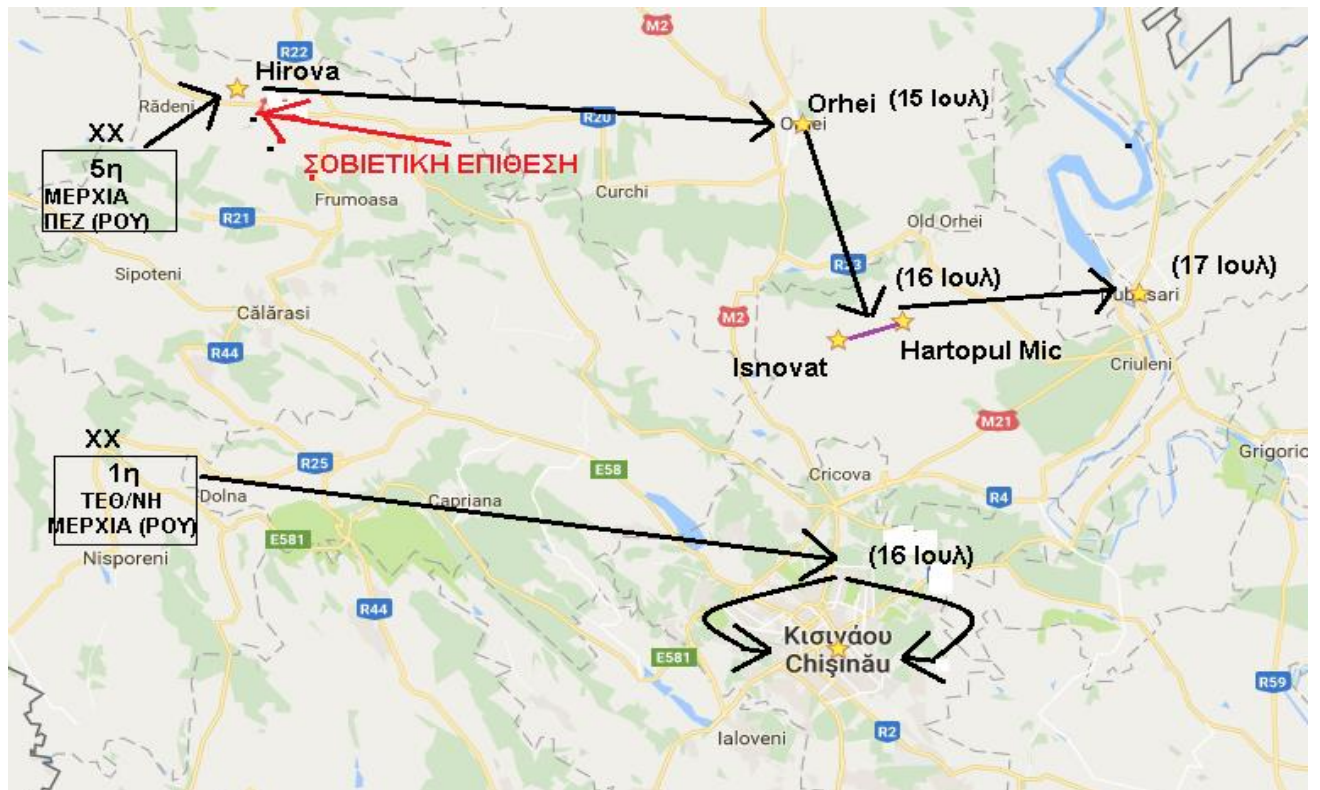
Πεζικού δέχτηκε επίθεση στον ποταμό Raut από δυνάμεις πεζικού που υποστηρίζονταν από Άρματα Μάχης, αλλά με επιτυχία απόκρουσε κάθε επίθεση. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια της νύχτας πέτυχε να καταλάβει το υψ.166 μετά από έφοδο που έγινε ξιφολόγχες πάνω στα τυφέκια και μάχη σώμα με σώμα από τμήματα του Συγκροτήματος του "Αντισυνταγματάρχη Calotescu". Στις 16 Ιουλίου, μετά από διαταγή του Γενικού Επιτελείου, οι 8η, 13η και 14η Μεραρχίες Πεζικού, αποτέλεσαν το Συγκρότημα του "Στρατηγού Rozin" (ο Ταξίαρχος Gheorghe Rozin ήταν ο Διοικητής ης 13ης Μεραρχίας). Η αποστολή του ήταν να προστατεύσει/καλύψει την κίνηση της δεξιάς πτέρυγας του γερμανικού 30ου Σώματος Στρατού, ενώ το τελευταίο θα προσπαθούσε να διαβεί τον ποταμό Δνείστερο.

Εικόνα 35. Διεξαγωγή των επιχειρήσεων από τους Ρουμάνικους Σχηματισμούς του Γερμανικού 30^{ου} Σ.Σ. και η μελλοντική αποστολή της "ΚΑΛΥΨΗΣ"

Στις 14 Ιουλίου, στον τομέα του Γερμανικού 54ου Σ.Σ., ο οποίος ήταν βόρεια του Κισινάου, η 5η Μεραρχία Πεζικού δέχτηκε δριμύτατη επίθεση από εχθρικό ιππικό στην περιοχή της Μονής *Hirona*, αλλά το 8ο και 9ο Συντάγματα Dorobanti την

απέκρουσαν και στις 10.00 συνέχισαν την προέλασή τους προς το *Orhei* και στις 15 Ιουλίου πέτυχε να εισέλθει στην πόλη. Τότε, η *1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία* κινήθηκε προς το Κισινάου (Kishinev) και σταμάτησε μόλις 8 χλμ έξω από την πρωτεύουσα της Βεσσαραβίας. Στις 16 Ιουλίου, η *1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία* ξεκίνησε την επίθεση στην πόλη στις 03.30, με το Δυτικό τμήμα από την περιοχή *Ciocana Noua* και το Ανατολικό από βορειοανατολικά της πόλης. Το πρώτο κύμα εισήλθε στην πόλη στις 08.30 αιφνιδιάζοντας τα σοβιετικά στρατεύματα που ήταν ακόμα μέσα στην πόλη. Κοντά στον Ορθόδοξο Μητροπολιτικό Ναό, η 3η Ίλη Αρμάτων, με διοικητή τον Ίλαρχο (Λοχαγό) Victor Gabrinschi, εκκαθάρισε μία Ίλη ιππικού και μια πυροβολαρχία βαρέως πυροβολικού και ο ανθυπολοχαγός Stefan Marinescu ύψωσε τη ρουμανική σημαία στο Ιερό Ναό Αγίας Τριάδας. Στις 11.30, η προέλαση του δεύτερου κύματος σταμάτησε από τα σοβιετικά στρατεύματα στο υψ. Rascanu, τα οποία αργότερα όμως εκκαθαρίστηκαν. Οι γερμανικές 50η και 72η Μεραρχίες εισήλθαν επίσης στο Κισινάου (Kishinev) και μέχρι το βράδυ η πόλη είχε εκκαθαριστεί από τα υπολείμματα των σοβιετικών μονάδων. Τέλος στις 16 Ιουλίου, η *5η Μεραρχία Πεζικού*, συνέχισε την προέλαση ανατολικά του *Orhei* και έφθασε στη γραμμή Hartopul Mic - Isnovat – Buric και από εκεί, την επόμενη ημέρα, 17 Ιουλίου έφθασε στον ποταμό Δνείστερο.

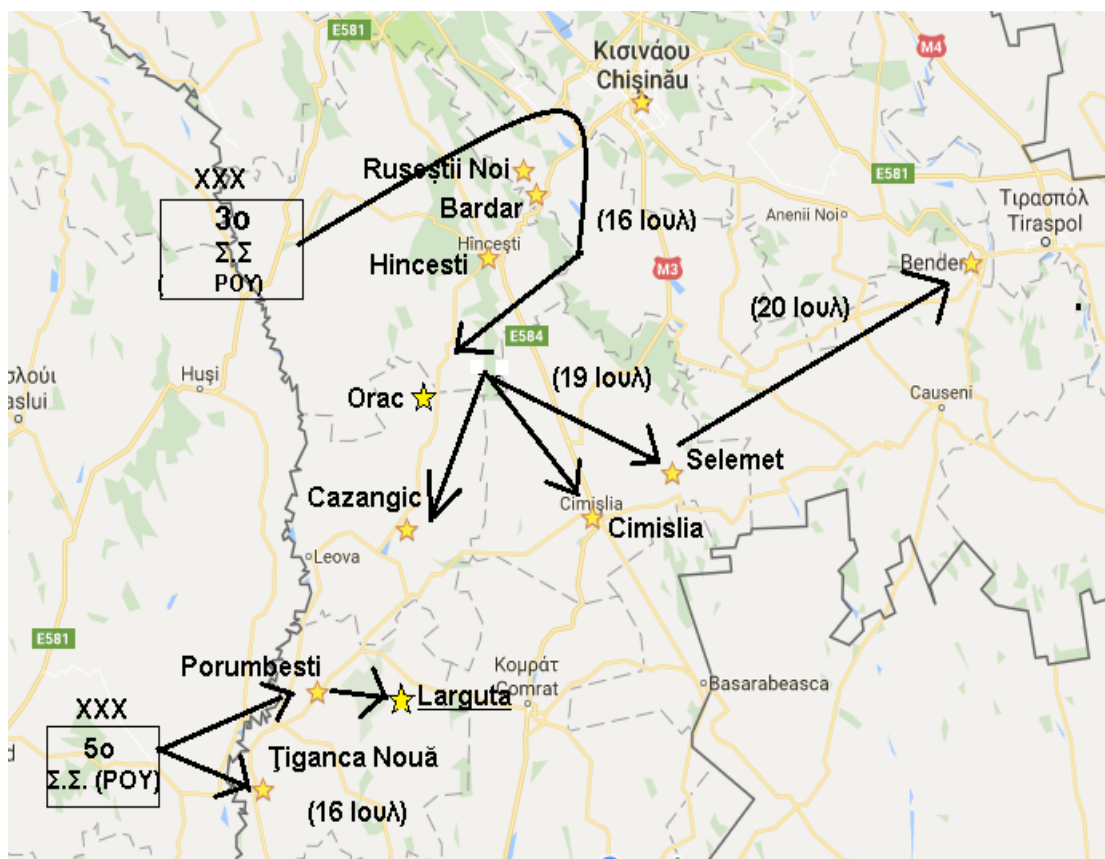

Εικόνα 36. Διεξαγωγή των επιχειρήσεων από τους Ρουμάνικους Σχηματισμούς του Γερμανικού 54ου Σ.Σ.

Ας πάμε τώρα στο νότιο μέτωπο της 4^{ης} Στρατιάς και στον τομέα του 3^{ου} και του 5^{ου} Σ.Σ. Η επίθεση ξεκίνησε στις 13 Ιουλίου και τα σοβιετικά στρατεύματα που ήταν απέναντι από το 3ο Σ.Σ. άρχισαν να υποχωρούν προς το Κισινάου. Στις 15 Ιουλίου, η 35η Μεραρχία πεζικού του 3^{ου} Σ.Σ. έπαψε να είναι στην πρώτη γραμμή. Την ίδια μέρα, το 5ο Σ.Σ. ξεκίνησε την επίθεσή καταδιώκοντας τον εχθρό που υποχωρούσε. Στις 16 Ιουλίου, το 3ο Σ.Σ. εκτέλεσε ελιγμό γύρω από το Κισινάου (Kishinev) προς τα νότια και έφτασε στη γραμμή Rusestii Noi - Bardar - Ανατολικό Hincesti - Ανατολικό Orac . Το 5ο Σ.Σ. συνέχισε την κίνησή του μαζί με τη Μεραρχία "Φρουράς" προς Porumbesti και Larguta και με την 21η Μεραρχία Πεζικού προς το χωριό Tiganca Noua, το οποίο κατελήφθη έως το σούρουπο, έχοντας 16 νεκρούς, 57 τραυματίες και 37 αγνοούμενους.

Το 3ο και 5ο Σώμα Στρατού συνέχισαν την καταδίωξη και στη νότια πτέρυγα του μετώπου. Στις 19 Ιουλίου και στον τομέα του 3ου Σ.Σ., η 7η Μεραρχία Πεζικού έφθασε το βράδυ στη γραμμή Selemet – Ciofinceni και η Μεραρχία "Φρουράς Μετώπου" έφτασε κοντά στο Cimislia και Cazangic. Τέλος, στις 20 Ιουλίου, η 15η Μεραρχία Πεζικού του 3^{ου} Σ.Σ. κατέλαβε το Tighina (Bendery) και έφτασε στο Δνεϊστερο. Η 4η Στρατιά συνέχισε την προέλασή της αντιμετωπίζοντας περισσότερα

προβλήματα με τα λασπωμένα δρομολόγια παρά με τους Σοβιετικούς που υποχωρούσαν.

Εικόνα 37. Διεξαγωγή των επιχειρήσεων από το Ρουμάνικο Σχηματισμό της 4^{ης} Στρατιάς (3^ο και 5^ο Σ.Σ.)

Η πτώση του Κισινάου (Kishinev) στα νότια σηματοδότησε το τέλος ενός σημαντικού αγώνα στη Βεσσαραβία. Παράλληλα πραγματοποιήθηκε αναδιοργάνωση των στρατευμάτων του Άξονα στην περιοχή. Η Ομάδα Στρατιών με την ονομασία "Στρατηγός Antonescu" έπαψε να υπάρχει. Έτσι, κάτω από τις διαταγές της γερμανική 11ης Στρατιάς εντάχθηκαν πολλοί Ρουμανικοί Σχηματισμοί: η 3η Στρατιά (Σ.Σ. Ιππικού και Ορεινό Σ.Σ.) και το 4ο Σώμα Στρατού (6η, 8η, 13η και 14η Μεραρχίες Πεζικού).

Κάτω από τις διαταγές του ρουμανικού Γενικού Επιτελείου και του Στρατηγού Αντονέσκου παρέμεινε το Συγκρότημα "Mattenkloht" (Ρουμανικές 5η και 15η Μεραρχίες Πεζικού και η 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία) και η 4η Στρατιά με το 3ο Σώμα Στρατού (11η και 35η Μεραρχίες Πεζικού και Μεραρχίες "Φρουράς

Μετώπου") και 5ο Σώμα Στρατού (21η Μεραρχία Πεζικού, οι Μεραρχίες 'Φρουράς' και το 17ο Σύνταγμα Πεζικού) στην πρώτη γραμμή και η 7η Μεραρχία Πεζικού ως εφεδρεία. Η 3η Μεραρχία Πεζικού και η 7η Ταξιαρχία Ιππικού συγκροτούσαν την εφεδρεία του Γενικού Επιτελείου. Από την άλλη πλευρά, ο Ρώσος Στρατηγός Stavka είχε αποφασίσει η 9η Στρατιά να υποχωρήσει από τη νότια Βεσσαραβία, επειδή ήταν σε κίνδυνο να περικυκλωθεί, αφού η γερμανική 11η και η ρουμανική 3η Στρατιές πέτυχαν να διαβούν τον Δνείπερο στις 17 Ιουλίου και η βόρεια πτέρυγα της Νότιας Ομάδας Στρατιών συνέχιζε την προέλασή της προς την Ουκρανία.

Ο απώτερος σκοπός επίτευξης των συνόρων του 1940 ολοκληρώθηκε στις 26 Ιουλίου, η οποία θεωρείται και η επίσημη ημέρα λήξης των πολεμικών επιχειρήσεων στη Βόρεια Μπουκοβίνα και της εκστρατείας στη Βεσσαραβία το 1941. Τα Ρουμανικά στρατεύματα υπέστησαν σοβαρές απώλειες κατά τη διάρκεια αυτών των επιχειρήσεων: 22.765 άνδρες (4.271 νεκροί, 12.326 τραυματίες και 6.168 αγνοούμενοι) και 58 αεροσκάφη καταρρίφθηκαν. Οι σοβιετικές απώλειες ήταν εξίσου μεγάλες: 17.893 (8.519 νεκροί και αγνοούμενοι και 9.374 τραυματίες). Στις 21 Αυγούστου του 1941, ο Αντονέσκου έγινε ο τρίτος Στρατάρχης στη ρουμανική ιστορία, ως ανταμοιβή για την ηγεσία των στρατευμάτων που επέστρεψαν από τη Βόρεια Μπουκοβίνα και τη Βεσσαραβία, πίσω στη Ρουμανία. Έλαβε επίσης το παράσημο "Mihai Viteazul" 1ης και 2ης Τάξεως και το Σταυρό των Ιπποτών του Σιδηρού Σταυρού (Scafes et al, 1996).

B2.9- Η 3^η Στρατιά στην Ουκρανία και στην Κριμαία

Μετά την ανακατάληψη της Βόρειας Μπουκοβίνας, η 3η Ρουμανική Στρατιά, η οποία αριθμούσε συνολικά 74.400 άντρες υπό τις διαταγές του Αντιστράτηγου Petre Dumitrescu, τέθηκε υπό διοίκηση στη Γερμανική 11η Στρατιά για να την ενισχύσει στις επιχειρήσεις της μέχρι τον ποταμό Δνείπερο. Οι κυριότεροι σχηματισμοί της 3ης Στρατιάς ήταν το Σώμα Στρατού Ιππικού (5η, 6η και 8η Ταξιαρχίες) και το Ορεινό Σώμα Στρατού (1η, 2η και 4η Ταξιαρχίες), οι οποίοι είχαν και ως αποστολή την επίθεση στην Κριμαία.

Στην ανατολική όχθη του ποταμού Δνείστερου υπήρχαν οι δυνάμεις της 18ης Σοβιετικής Στρατιάς, ενισχυόμενες και από άλλες μονάδες, οι οποίες αμύνονταν σε ένα πολύ καλά οργανωμένο σύστημα οχύρωσης.

Στις 17 Ιουλίου 1941, η 3^η Στρατιά άρχισε να διασχίζει τον ποταμό Δνείστερο ωρίς το πρωί και μέχρι το μεσημέρι είχε καταλάβει την πρώτη γραμμή οχυρώσεων. Δέχτηκε δύο ισχυρές αντεπιθέσεις, οι οποίες τελικά αποκρούστηκαν και έφτασε στη γραμμή ανατολικά του Lencauti έως νότια του Lyadova. Μέχρι την 19^η Ιουλίου είχαν προωθηθεί νοτιο-δυτικά και κατέλαβαν το χωριό Serebria. Αυτές τις 3 ημέρες, η 3^η Στρατιά είχε συνολικές απώλειες 1.892 (666 νεκρούς και 1.226 τραυματίες).

Η 3η Στρατιά τοποθετήθηκε στη συνέχεια μεταξύ της 11ης και 17ης Γερμανικής Στρατιάς και αποστολή της ήταν να εξαλείφει τα υπολείμματα της Σοβιετικής 12ης Στρατιάς, που είχε περικυκλωθεί κοντά στο Uman από τις γερμανικές δυνάμεις. Μέχρι τις 10 Αυγούστου τα ρουμανικά στρατεύματα είχαν φθάσει στον ποταμό Bug, αντικατέστησαν ουγγρικά στρατεύματα στο προγεφύρωμα στο Voznezensk και ενεπλάκησαν σε σκληρές μάχες με σοβιετικά στρατεύματα που προσπαθούσαν να χτυπήσουν το πλευρό της γερμανικής 11ης Στρατιάς. Στη συνέχεια, μέχρι τις 19 Αυγούστου, η 3η Στρατιά είχε προχωρήσει έως το κέντρο της ουκρανικής ενδοχώρας και είχε καταλάβει 12.783 στρατιώτες, 450 οχήματα και 70 άρματα μάχης. Μεταξύ της 1ης και της 14ης Σεπτεμβρίου, η 3η Στρατιά έπρεπε να αντιμετωπίσει ισχυρές αντεπιθέσεις από την 18η Σοβιετική Στρατιά κοντά στο Sablukovka, Kat Sarovka, Anastasievka και Mikhailovka και υπέστη μεγάλες απώλειες με 19.861 θύματα (6.786 νεκροί, 12.942 τραυματίες και 133 αγνοούμενοι).

Στις 19 Σεπτεμβρίου, η Νότια Ομάδα Στρατιών διέταξε τα ρουμανικά στρατεύματα να περάσουν τον ποταμό Δνείπερο. Μέχρι τις 25 Σεπτεμβρίου, η 3η Στρατιά και το γερμανικό 30ο Σώμα Στρατού είχαν καταλάβει αμυντικές θέσεις Βόρεια της Αζοφικής Θάλασσας, για να εξασφαλίσουν το πλευρό της γερμανικής 11ης Στρατιάς που προσπαθούσε να προχωρήσει στην χερσόνησο της Κριμαίας. Από τις 24 Σεπτεμβρίου, η 3^η Στρατιά και το γερμανικό 30^ο Σώμα Στρατού δέχτηκαν σφοδρή σοβιετική επίθεση και η κατάσταση ήταν απελπιστική. Οι περισσότερες μονάδες είχαν απώλειες σχεδόν 50%. Η άφιξη της Μεραρχίας SS "Leibstandarte Adolf Hitler" διέσωσε την κατάσταση και από τις 3 Οκτωβρίου και έπειτα, ρουμανικές και γερμανικές δυνάμεις ανέλαβαν επιθετική πρωτοβουλία και περικύκλωσαν την 18^η και 9^η Σοβιετικές Στρατιές. Η 3^η Ρουμανική Στρατιά συνέλαβε

6.700 αιχμαλώτους. Μετά από αυτή την επιχείρηση, η Στρατιά επέστρεψε υπό τις άμεσες διαταγές του ρουμανικού Γενικού Επιτελείου και κατέλαβε αμυντικές θέσεις για να αποτρέψει σοβιετικές αεροαποβιβάσεις στα νώτα των Γερμανικών στρατευμάτων.

Ωστόσο, το Ορεινό Σώμα Στρατού είχε αποσπαστεί στη γερμανική 11^η Στρατιά και συμμετείχε στις επιχειρήσεις για την κατάληψη της Κριμαίας όχι και με τόσο μεγάλη επιτυχία (Filipescu,2006:67).

B2.10- Η Μάχη της Οδησού

Στις 27 Ιουλίου 1941, ο Χίτλερ έστειλε επιστολή στον στρατηγό Αντονέσκου ζητώντας του περαιτέρω συνεργασία και βοήθεια με σκοπό τα ρουμανικά στρατεύματα να περάσουν την Υπερ-δνειστερία και να καταλάβουν την Οδησό και το ζωτικό λιμένα της στη Μαύρη Θάλασσα, την οποία αποδέχτηκε ο Αντονέσκου στις 31 Ιουλίου 1941.

Στις 8 Αυγούστου, το Γενικό Επιτελείο της Ρουμανίας εξέδωσε την Οδηγία Επιχειρήσεων υπ' αριθμ. 31 με την οποία ανέθεσε στην 4^η Ρουμανική Στρατιά να καταλάβει την Οδησό. Θεωρήθηκε ότι η φρουρά της πόλης, η οποία υπερείχε αριθμητικά, θα παραδίδονταν γρήγορα. Η Οδησός ήταν μια ισχυρά οχυρωμένη πόλη με τρεις αμυντικές γραμμές και χάρη στην παρουσία του σοβιετικού στόλου της Μαύρης Θάλασσας, δεν μπορούσε να περικυκλωθεί εντελώς. Η πρώτη γραμμή είχε μήκος 80 χλμ. και σε απόσταση 25-30 χλμ. από την πόλη. Η δεύτερη και κύρια γραμμή άμυνας βρισκόταν σε απόσταση 6-8 χιλιομέτρων από την πόλη και είχε μήκος περίπου 30 χιλιόμετρα. Η τρίτη και τελευταία γραμμή άμυνας οργανώθηκε μέσα στην ίδια την πόλη. Οι δυνάμεις του Κόκκινου στρατού αριθμούσαν 34.500 άντρες και 240 πυροβόλα (Axworthy, 1995: 50).

Μέχρι τις 13 Αυγούστου, η Οδησός είχε αποκλειστεί χερσαίως αλλά η επίθεση των ρουμανικών στρατευμάτων εξελισσόταν αργά. Η επίθεση επανήλθε στις 16 Αυγούστου, καθώς ρουμανικά στρατεύματα επιτέθηκαν κατά μήκος ολόκληρης της γραμμής, καταλαμβάνοντας τις δεξαμενές νερού της Οδησού στις 17 Αυγούστου. Οι σοβιετικές δυνάμεις αντιστέκονταν σθεναρά, εκτελώντας συνεχείς αντεπιθέσεις και προκαλώντας σοβαρές απώλειες. Μέχρι τις 14 Σεπτεμβρίου όταν

άρχισαν και να εξαντλούνται τα βλήματα πυροβολικού, η επίθεση συνδυασμένων ρουμανικών και γερμανικών δυνάμεων διεξαγόταν με σφοδρότητα.

Η σοβιετική φρουρά αριθμούσε περισσότερους από 86.000 άνδρες στις αρχές Οκτωβρίου για αυτό και οι επιτιθέμενοι Ρουμάνοι χρειάστηκε να ενισχυθούν σημαντικά. Η Ρουμανική 4η Στρατιά ενέπλεξε τελικά το μεγαλύτερο μέρος των δυνάμεών της, που αποτελούνταν από 17 Μεραρχίες Πεζικού, επίλεκτες μονάδες Πεζικού και Ιππικού καθώς και ορισμένες γερμανικές μονάδες.

Ωστόσο, η προέλαση των δυνάμεων του Άξονα εντός των σοβιετικών εδαφών ανάγκασε τη Σοβιετική Στρατιωτική Ηγεσία (STAVKA) να λάβει την απόφαση για εκκένωση της Οδησσού. Ο στόλος της Μαύρης Θάλασσας μετέφερε το μεγαλύτερο μέρος των δυνάμεων στη Σεβαστούπολη. Η πολιορκία έλαβε τέλος στις 16 Οκτωβρίου 1941, αιχμαλωτίζοντας τους εναπομείναντες 7.000 πολιορκούμενους μετά από μια επιτυχημένη και επιδέξια ναυτική εκκένωση του μεγαλύτερου μέρους του σοβιετικού στρατού.

Αυτό το σημαντικό πολεμικό κατόρθωμα ανέδειξε την Οδησό σε μια Σοβιετική "Ηρωική πόλη". Η κατάληψή της ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου μια ρουμανική επιχείρηση, αλλά με βαρύ κόστος και συνολικές απώλειες 17.729 νεκρούς, 63.345 τραυματίες και 11.471 αγνοούμενους. Πολλές μονάδες χρειάστηκε να αποσυρθούν για να αναδιοργανωθούν και να ανασυγκροτηθούν (Axworthy, 1995: 51-54).

B2.11-Λοιπές Επιχειρήσεις

Μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1941, τα γερμανικά στρατεύματα είχαν καταλάβει το Σμολένσκ και το Κίεβο και πολιορκούσαν το Λένινγκραντ. Μετά την κατάληψη της Οδησσού, το ρουμανικό Γενικό Επιτελείο διέταξε δύο Σώματα Στρατού, το 7ο και το Ορεινό, να αποσπαστούν στην 11η Στρατιά του Έριχ φον Μανστάιν για να την ενισχύσουν στις επιχειρήσεις στην Κριμαία. Η Κριμαία είχε στρατηγική θέση καθώς αποτελούσε τη δίοδο για τις πετρελαιοφόρες περιοχές του Καυκάσου. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτές οι περιοχές ήταν ζωτικής σημασίας για τη Ναζιστική Γερμανία, καθώς η τελευταία ανέκαθεν υπέφερε από έλλειψη υγρών καυσίμων για να τροφοδοτεί τις μακρινές της εκστρατείες. Ακόμη, η Κριμαία ήταν και η βάση της αεροπορίας της ΕΣΣΔ και με την κατάκτηση της, η

ΕΣΣΔ δεν θα μπορούσε να καταλάβει τις περιοχές πετρελαίου της Ρουμανίας, ενώ η Γερμανία θα μπορούσε πιο άνετα να καταλάβει τις περιοχές πετρελαίου του Καυκάσου. Οι επιχειρήσεις λοιπόν στην Κριμαία ξεκίνησαν στις 25 Δεκεμβρίου 1941 και μετά από σκληρές και αιματηρές συγκρούσεις, οι δυνάμεις του Άξονα πέτυχαν την κατάληψη του μεγαλύτερου μέρους της χερσονήσου και στις 17 Μαΐου 1942 ξεκίνησε η πολιορκία της πόλης της Σεβαστούπολης η οποία διήρκησε μέχρι τις 9 Ιουλίου 1942 και αποτέλεσε μία από τις πιο σημαντικότερες πολιορκίες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η πολιορκία έληξε με την υποχώρηση των σοβιετικών δυνάμεων, που σήμανε την τελειωτική νίκη της Γερμανίας και την κατάληψη της Σεβαστούπολης. Ο Κόκκινος Στρατός είχε συνολικές απώλειες 50.000-60.000 νεκρούς και τραυματίες. Η 11η Στρατιά του Έριχ φον Μανστάιν έχασε 35.559 άντρες εκ των οποίων οι 8.454 ήταν Ρουμάνοι (1.597 νεκροί, 6.571 τραυματίες και 277 αγνοούμενοι). Τέλος, οι συνολικές απώλειες των Ρουμανικών στρατευμάτων κατά τις 295 ημέρες των επιχειρήσεων της Κριμαίας ήταν περίπου 19.000.

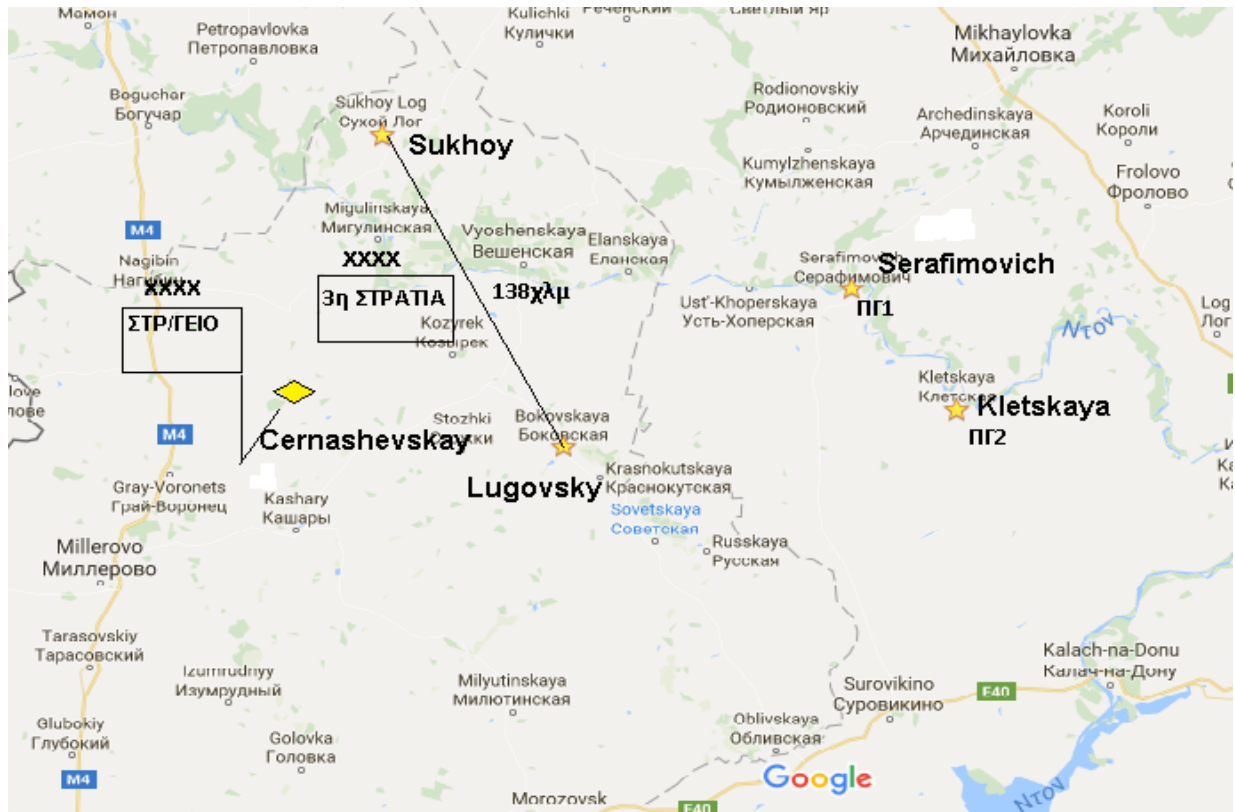
Στις 23 Ιουλίου 1942 και με διαταγή του Χίτλερ ξεκίνησε η Επιχείρηση Edelweiss στην οποία συμμετείχαν οι Γερμανικές 11η και 17η Στρατιές καθώς και η Ρουμανική 3η Στρατιά. Η Επιχείρηση Edelweiss ήταν ένα σχέδιο που εκπονήθηκε από το γερμανικό Γενικό Επιτελείο και σκοπό είχε τον έλεγχο της περιοχής του Καυκάσου και των κοιτασμάτων πετρελαίου στο Baku. Οι δυνάμεις του Άξονα αποτελούνταν από περισσότερους από 150.000 στρατιώτες, κάτι περισσότερο από 1000 άρματα και 15.000 εργάτες που θα απασχολούνταν στις καταλαμβανόμενες από τους Γερμανούς πετρελαιοπηγές. Αρχικά συναντώντας ελάχιστη αντίσταση από τους Σοβιετικούς, κατάφεραν να προχωρήσουν εύκολα και γρήγορα και να καταλάβουν αρκετές περιοχές των Σοβιετικών. Στις 23 Ιουλίου, οι Γερμανοί κατέλαβαν το Ροστόφ, το οποίο θεωρούσαν ως τη πύλη για τον Καύκασο, δύο μέρες αργότερα πέρασαν τον ποταμό Don και στις 5 Αυγούστου κατέλαβαν τη Σταυρούπολη. Στις 12 Αυγούστου, σήκωσαν τη γερμανική σημαία, στο ψηλότερο βουνό του Καυκάσου. Παράλληλα, άλλες γερμανικές δυνάμεις κατευθύνθηκαν προς το Baku, το άλλο σημαντικό σημείο πόρων πετρελαίου. Στις αρχές του Σεπτεμβρίου όμως, η επέλαση σταμάτησε, καθώς τα αποθέματα καυσίμων είχαν εξαντληθεί και δεν υπήρχε δυνατότητα τακτικού ανεφοδιασμού από αέρα. Τον Νοέμβριο και μετά από αρκετές ανεπιτυχείς αντεπιθέσεις των Σοβιετικών, οι Γερμανοί αποφάσισαν να παραμείνουν

στις θέσεις τους μέχρι τον ερχόμενο Μάρτιο, περιμένοντας και τις εξελίξεις στο μέτωπο του Στάλινγκραντ. Εν τω μεταξύ, ο Χίτλερ διέταξε την καταστροφή των πετρελαιοπηγών που δεν είχαν καταλάβει οι δυνάμεις του με βομβαρδισμούς, όμως οι δυνάμεις της Luftwaffe αφενώς βρίσκονταν σε κακή κατάσταση, αφετέρου ένα μεγάλο μέρος τους είχε μεταφερθεί στο Στάλινγκραντ. Αν και μέχρι εκείνη τη στιγμή οι Γερμανοί είχαν τον έλεγχο της περιοχής, αργότερα και με τη νίκη των Σοβιετικών στο Στάλινγκραντ, οι Σοβιετικοί κατάφεραν να απομακρύνουν τους Γερμανούς από τον Καύκασο (Glantz & House, 1995: 35-50).

B2.12- Μάχη στο Στάλινγκραντ

Τον Σεπτέμβριο του 1942, οι 3η και η 4η ρουμανικές Στρατιές άρχισαν να καταλαμβάνουν τις θέσεις τους γύρω από Στάλινγκραντ. Μετά την πτώση της πόλης, θα συνενώνονταν με την 6η γερμανική Στρατιά για να αποτελέσουν την Ομάδα Στρατιών με την ονομασία "Στρατηγός Αντονέσκου". Την ίδια χρονική περίοδο, είχαν καταφτάσει και οι πρώτες δυνάμεις της ρουμανικής πολεμικής αεροπορίας, οι οποίες ενεπλάκησαν σχεδόν αμέσως στις πολεμικές επιχειρήσεις και αποστολή τους ήταν να παρέχουν αεροπορική υποστήριξη στη 3η ρουμανική και 6η γερμανική Στρατιές.

Η 3η ρουμανική Στρατιά, υπό τη διοίκηση του στρατηγού Petre Dumitrescu, μεταφέρθηκε από τον Καύκασο και αντικατέστησε 5 ιταλικές και 2 γερμανικές μεραρχίες, μεταξύ των περιοχών Blij Perekora και Bokovskaya. Το στρατηγείο βρισκόταν στην περιοχή Cernashevskaya και αποστολή της Στρατιάς ήταν να αμυνθεί σε ένα μέτωπο μήκους 138χμ. και μεταξύ των περιοχών Lugovskiy and Sukhoy Donetsk, πολύ πέρα από τις δυνατότητες της. Πιο συγκεκριμένα, μια μεραρχία είχε αποστολή να αμυνθεί σε ένα μέτωπο μήκους 17-22 χλμ. και για να κάνουμε τα πράγματα χειρότερα, οι Σοβιετικοί είχαν πετύχει τη δημιουργία δύο προγεφυρωμάτων πέρα από τον ποταμό Don στην περιοχή Serafimovich και στην περιοχή Kletskaya. Ο στρατηγός Dumitrescu ζήτησε πολλές φορές να του επιτραπεί να εξαλείψει αυτά τα προγεφυρώματα, αλλά η γερμανική διοίκηση απέρριπτε τις προτάσεις του.

Εικόνα 38. Ο τομέας της 3^{ης} Ρουμανικής Στρατιάς στην έναρξη των επιχειρήσεων

Η συγκρότηση της **ρουμανικής 3ης Στρατιάς** ήταν η ακόλουθη:

- α. το 1ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την **7η και 11η** Μεραρχίες Πεζικού
- β. το 2ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την **9η και 14η** Μεραρχίες Πεζικού
- γ. το 4ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την **1η** Μεραρχία **Ιππικού** και την **13η** Μεραρχία Πεζικού
- δ. το 5ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την **5η και 6η** Μεραρχίες **Πεζικού**, όλες υπό ενιαία διοίκηση από τα δυτικά προς τα ανατολικά (συνολικά 7 Μεραρχίες Πεζικού και 1 Μεραρχία Ιππικού). Εφεδρεία της Στρατιάς ήταν η 7η Μεραρχία Ιππικού και η 15η Μεραρχία Πεζικού.

Τον Νοέμβριο κατέφτασε ο μείζονας σχηματισμός του **γερμανικού 48ου Σώματος Στρατού** (22η γερμανική Μεραρχία Τεθωρακισμένων Αρμάτων Panzer και η 1η ρουμανική Μεραρχία Τεθωρακισμένων) και τέθηκε ως Εφεδρεία. Διέθετε επίσης στη δύναμή της, το 2ο, 4ο, 5ο και 8ο Μηχανοποιημένα Συντάγματα Βαρύ

Πυροβολικού και το ανεξάρτητο 41ο Μηχανοποιημένο Τάγμα Βαρύ Πυροβολικού. Ωστόσο, υπήρχαν μόνο 48 βαριά Αντι-αρματικά όπλα που να είναι αποτελεσματικά εναντίον των Σοβιετικών Τεθωρακισμένων Αρμάτων Μάχης T-34 και KV, περίπου ένα στα 2,8χλμ. Στις 19 Νοεμβρίου 1942, όταν ξέσπασε και η Σοβιετική επίθεση, η 3η Ρουμανική Στρατιά αριθμούσε **152.492** Ρουμάνους Αξιωματικούς και οπλίτες και **11.211** Γερμανούς αντίστοιχα.

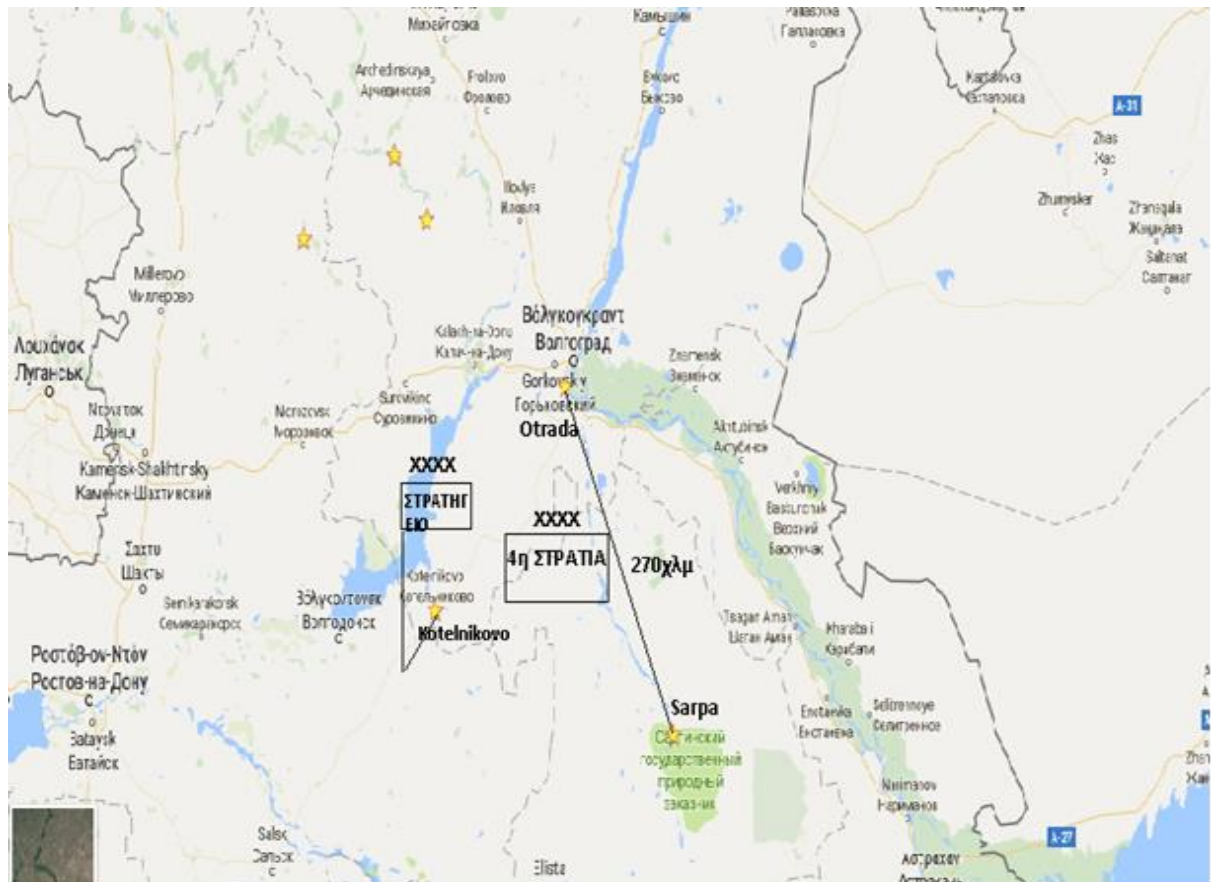
Η ρουμανική 4η Στρατιά, υπό τη διοίκηση του στρατηγού Constantin Constantinescu, κατέλαβε μια γραμμή νότια της πόλης, μεταξύ των περιοχών Straya Otrada και Sarpa. Το στρατηγείο βρισκόταν στην περιοχή Kotelnikovsky.

Η συγκρότηση της ήταν η ακόλουθη:

α. το 6ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την 1η, 2η, 4η, 18η και 20η Μεραρχίες Πεζικού

β. το 7ο Σώμα Στρατού(ΣΣ) αποτελούμενο από την 5η και 8η Μεραρχίες Ιππικού (συνολικά 5 Μεραρχίες Πεζικού και 2 Μεραρχίες Ιππικού)

Διέθετε επίσης αεροπορική υποστήριξη από μαχητικά αεροπλάνα τύπου Fliegerkorps VIII. Ενώ στο χάρτη, το μέτωπο της 4ης Στρατιάς ήταν περίπου 270χμ, στην πραγματικότητα ήταν 300χμ, λόγω του εδάφους.

Εικόνα 39. Ο τομέας της 4ης Ρουμανικής Στρατιάς στην έναρξη των επιχειρήσεων

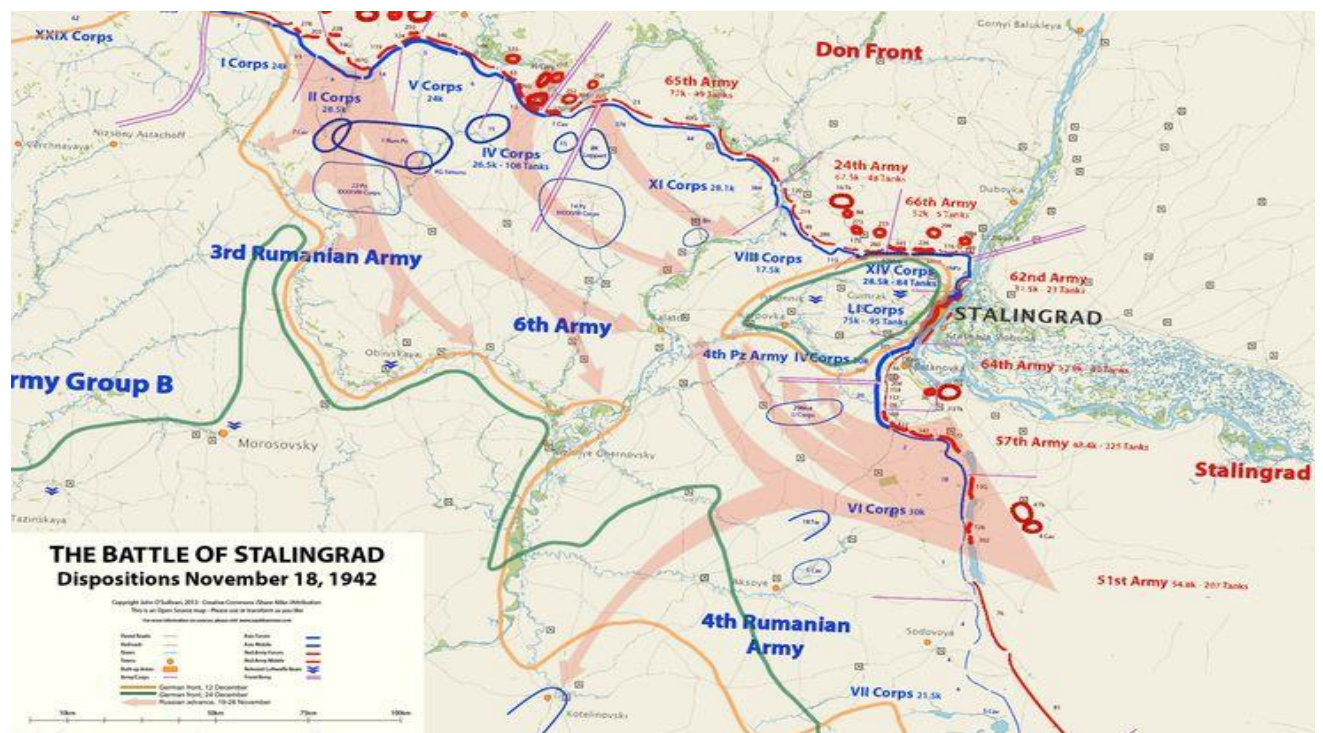
Για αυτό το λόγο, η **8η Μεραρχία Ιππικού** χρησιμοποιήθηκε για να καλύψει μια περιοχή μήκους 100 χιλιομέτρων. Η 5^η Μεραρχία Ιππικού καθώς και οι 1η, 4η και 18η Μεραρχίες Πεζικού κάλυπταν μέτωπα μήκους από 27 έως και 41 χιλιομέτρων, ενώ η 2η και 20η Μεραρχίες Πεζικού κάλυπταν από 18 έως και 20 χιλιόμετρα αντίστοιχα. Η δύναμη των ρουμανικών Μεραρχιών ήταν επίσης ένα πρόβλημα: η 18η Μεραρχία Πεζικού βρισκόταν στην καλύτερη κατάσταση αφού ήταν επανδρωμένη σε ποσοστό 73% της συνολικής της δύναμης, ενώ η 5η και η 8η Μεραρχίες Ιππικού σε ποσοστό 57% και 64% αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα τμήματα ήταν κάτω από 50%, με την 1η Μεραρχία Πεζικού στο 25%. Εφεδρεία για το 6ο Σώμα Στρατού ήταν το 27ο Τάγμα Σκαπανέων και το 6ο Σύνταγμα Rosiori και για το 7ο Σώμα Στρατού το 57ο Τάγμα Σκαπανέων και το 57ο Τάγμα Αναγνωρίσεως. Ο αριθμός των βαρέων Αντι-αρματικών όπλων ήταν επίσης πολύ χαμηλός, περίπου ένα στα 5,7 χλμ. Η 4η Στρατιά αριθμούσε **75.580** Αξιωματικούς και οπλίτες κατά την έναρξη της Σοβιετικής επίθεσης.

Μεταξύ αυτών των δύο Στρατιών ήταν η 6η Στρατιά, υπό τη διοίκηση του

στρατηγού Friedrich Paulus. Οι γερμανικές 6η και 4η Στρατιές, οι ρουμανικές 3η και 4η Στρατιές, η ιταλική 8η και η ουγγρική 2η Στρατιά συγκροτούσαν την 2η Ομάδα Στρατιών υπό τις διαταγές του Στρατάρχη Μαξιμίλιαν φον Βάιχς (http://www.wikiwand.com/en/Romanian_armies_in_the_Battle_of_Stalingrad#/overview).

B2.12.1- Σοβιετικές Δυνάμεις

Η 3^η ρουμανική Στρατιά είχε να αντιμετωπίσει τις δυνάμεις του Νότιο-Δυτικού(ΝΔ) Σοβιετικού Μετώπου, οι οποίες ήταν οι ακόλουθες: 1^η και 21^η Στρατιές Πεζικού και η 5^η Στρατιά Τεθωρακισμένων. Το σύνολο των παραπάνω αριθμούσε 5.588 Στοιχεία Πυροβολικού, 728 Άρματα Μάχης και 790 αεροπλάνα. Η 4η ρουμανική Στρατιά είχε να αντιμετωπίσει τις δυνάμεις του Μετώπου του Στάλινγκραντ, οι οποίες ήταν οι ακόλουθες: 51η, 62η, 64η και 57^η Στρατιές και αριθμούσαν 4.931 Στοιχεία Πυροβολικού και 455 Άρματα Μάχης.

Εικόνα 40. Διάταξη των Δυνάμεων στη μάχη του Στάλινγκραντ

B2.12.2- Βόρειο Μέτωπο 3ης Στρατιάς

Στις 19 Νοεμβρίου στις 05.30 στον τομέα της **3ης Στρατιάς** έλαβε χώρα σφοδρή προπαρασκευή του σοβιετικού πυροβολικού που έπληξε το σύνολο της πρώτης γραμμής του μετώπου. Οι καιρικές συνθήκες ήταν σκληρές: χιονοθύελλα και η θερμοκρασία στους -20 βαθμούς Κελσίου έκαναν μια στενή εναέρια υποστήριξη αδύνατη. Οι Σοβιετικοί επιτέθηκαν εναντίον των θέσεων της **14ης Μεραρχίας Πεζικού (2^ο Σ.Σ.)** με την 5η Σοβιετική Στρατιά Τεθωρακισμένων και στο κενό ανάμεσα στη 13η Μεραρχία Πεζικού και την 1η Μεραρχία Ιππικού (**4^ο Σ.Σ.**) με την 21η Στρατιά. Συνολικά 338.631 άνδρες έναντι 3 αδύναμων Μεραρχιών. Τα Αντιαρματικά όπλα διαμετρήματος 37 mm και 47 mm ήταν άχρηστα εναντίον των σοβιετικών αρμάτων μάχης. Έτσι, τα ρουμανικά στρατεύματα έπρεπε να χρησιμοποιήσουν χειροβομβίδες, αντιαρματικές νάρκες και βόμβες Μολότοφ. Στις πρώτες ώρες της μάχης κατάφεραν να καθυστερήσουν την προέλαση των Σοβιετικών και να καταστρέψουν κάποια Άρματα Μάχης (25 Άρματα στον τομέα της 13ης Μεραρχίας), αλλά στη συνέχεια έπρεπε να υποχωρήσουν ή αλλιώς να περικυκλωθούν. Ο Κόκκινος Στρατός επιτέθηκε επίσης δυτικά της κοιλάδας Sarisa (5η Μεραρχία Πεζικού) και στην περιοχή Rasporinskaya (6η Μεραρχία Πεζικού), αλλά απωθήθηκε. Στην περιοχή Rasporinskaya οι ρουμανικές δυνάμεις κατάφεραν να καταστρέψουν τα Άρματα Μάχης που είχαν εισέλθει στο χωριό με εκρηκτικά. Σε απάντηση της κατάστασης που είχε διαμορφωθεί νότια της περιοχής Kletskaaya, το γερμανικό 48ο Σ.Σ. Τεθωρακισμένων διατάχθηκε να κινηθεί προς τη Σοβιετική κύρια δύναμη. Λίγο αργότερα, η 22η Μεραρχία Panzer έλαβε διαταγή να κατευθυνθεί βορειοδυτικά, προς το Bolsay. Φτάνοντας στο Petshany, η γερμανική μεραρχία έλαβε επαφή με τα Σοβιετικά Άρματα Μάχης. Μέχρι το βράδυ, η 1^η Ρουμάνικη Μεραρχία Τεθωρακισμένων είχε φτάσει στο Sirkovsky, κάνοντας προετοιμασίες για να επιτεθεί προς Bolsay την επόμενη μέρα. Στην πρώτη ημέρα της επίθεσης, ο εχθρός κατάφερε να πετύχει σε δύο σημεία τη διάρρηξη της αμυντικής τοποθεσίας στον τομέα ευθύνης της 3ης Ρουμανικής Στρατιάς: μια στο κέντρο, 16-18 χιλιόμετρα πλάτους και 15 χιλιόμετρα βάθους και μία στη δεξιά πτέρυγα, μεταξύ της 3ης Ρουμανικής Στρατιάς και της 6ης Γερμανικής Στρατιάς, 10-12 χιλιόμετρα πλάτους και 35-40 χιλιόμετρα βάθους.

Στις 20 Νοεμβρίου, οι Σοβιετικές Τεθωρακισμένες και Μηχανοκίνητες

δυνάμεις προέλασαν προς το Kalach, με σκοπό να περικυκλώσουν την 6η Γερμανική Στρατιά που μαχόταν στο Στάλινγκραντ. Η 22η Μεραρχία Panzer έχοντας μεγάλες απώλειες στο Petshany εξαιτίας του μεγάλου αριθμού Σοβιετικών Αρμάτων Μάχης, υποχώρησε βόρεια του Bol. Donschynka. Η 1η Ρουμανική Μεραρχία Τεθωρακισμένων, χωρίς καμία διαθέσιμη ασύρματη επικοινωνία (τα διαβιβαστικά μέσα είχαν καταστραφεί από τον εχθρό κατά τη διάρκεια της νύχτας), προσπάθησε να προελάσει προς το Petshany προκειμένου να συνενωθεί με την 22η Μεραρχία Panzer, αλλά αναγκάστηκε να διακόψει την κίνησή της λίγα χιλιόμετρα δυτικά του Korotovsky εξαιτίας ισχυρής Σοβιετικής αντίστασης και πολυάριθμων αντεπιθέσεων. Τα Σοβιετικά Άρματα Μάχης που κινούνταν ανάμεσα στη 22η Γερμανική και στη 1η Ρουμανική Τεθωρακισμένη Μεραρχία, πέτυχαν την κατάληψη των χωριών Varlamovsky και Perelasovsky και συνενώθηκαν με τις δυνάμεις που είχαν έρθει από το Gromky, με αποτέλεσμα να περικυκλώσουν το 5ο Σώμα Στρατού.

Στον τομέα του 4ου Σώματος Στρατού, 40 σοβιετικά άρματα Μάχης επιτέθηκαν εναντίον της 15η Μεραρχίας Πεζικού στις 15.00 και σημειώθηκε μια σκληρή μάχη. Τα ρουμανικά στρατεύματα αντιστάθηκαν αλλά υπέστησαν βαριές απώλειες και το βράδυ οι σοβιετικές δυνάμεις αποσύρθηκαν. Η 7η Μεραρχία Ιππικού του 2ου Σώματος Στρατού προσπάθησε ανεπιτυχώς να εμποδίσει την προέλαση του εχθρού και η δεξιά πτέρυγα, η οποία είχε δεχτεί και την πιο σφοδρή επίθεση υποχωρούσε νότια, ενώ η αριστερή πτέρυγα τέθηκε υπό διοίκηση στη 9η Μεραρχία Πεζικού. Επίσης, η 1η Μεραρχία Τεθωρακισμένων έπρεπε να υποχωρήσει προς το Στάλινγκραντ.

Στο τέλος της ημέρας, η αμυντική τοποθεσία της 3ης Ρουμανικής Στρατιάς είχε ένα μεγάλο κενό 70 χιλιομέτρων στο κέντρο. Στην ευρύτερη περιοχή, βρέθηκαν περικυκλωμένες οι δυνάμεις της 1ης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας, τρεις Μεραρχίες Πεζικού (5η, 6η και 15η) και οι εναπομείναντες των άλλων δύο Μεραρχιών Πεζικού (13η και 14η). Τα στρατεύματα των Μεραρχιών Πεζικού που συγκροτούσαν τη δύναμη με ονομασία "Στρατηγός Lascar" δυνάμεως περίπου 40.000 ανδρών, διοικούνταν από το στρατηγό Mihail Lascar, πρώην διοικητή της 6ης Μεραρχίας Πεζικού. Το στρατηγείο της 3ης Στρατιάς μετακινήθηκε προς το Morozovskaya.

Στις 21 Νοεμβρίου, η 22η Μεραρχία Panzer προσπάθησε να προελάσει με κατεύθυνση προς Perelasovsky με σκοπό να συνενωθεί με την 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία και να ελαφρύνει το έργο της Ομάδας "Στρατηγός Λασκάρ", αλλά

απέτυχε και σταμάτησε στις 22 Νοεμβρίου μεταξύ Bol. Donschynka και Perelasovsky. Εκεί περίμενε τα ρουμανικά Άρματα Μάχης να ενταχθούν μαζί της. Η 1η ρουμανική Τεθωρακισμένη Μεραρχία κινούνταν αργά προς το Bol. Donschynka, όπου εκεί ήλπιζε να συναντήσει τη γερμανική Μεραρχία, αλλά το χωριό ήταν ήδη υπό σοβιετικό έλεγχο. Λόγω έλλειψης καυσίμων, πυρομαχικών και τροφίμων, “σώθηκε” από την 105η Μοίρα Μεταφορών η οποία σε ένα αυτοσχέδιο αεροδρόμιο κατάφερε να αποστείλει τα απολύτως απαραίτητα εφόδια. Στη συνέχεια, κατευθύνθηκε νότια και μετά από σκληρό αγώνα ενάντια σε ένα σοβιετικό τμήμα ιππικού που υποστηριζόταν και από Άρματα Μάχης μεταξύ των κοιλάδων Sarisa και Surkan, διέσχισε τον ποταμό Chir στις 25 Νοεμβρίου.

Στις 22 Νοεμβρίου, η περικυκλωμένη Δύναμη "Στρατηγός Lascar ", η οποία είχε διαταχθεί να αντισταθεί με κάθε κόστος, δέχθηκε επίθεση και μετέδωσε το τελευταίο μήνυμα της. Είχαν ξεμείνει από τρόφιμα και σε κάθε όπλο είχαν απομείνει μόνο 40 φυσίγγια. Η 105η Μοίρα Μεταφορών (Ju-52) τους έφερε κάποιες προμήθειες. Μετά την άρνηση στη Σοβιετική πρόταση να παραδώσει τα στρατεύματά του, ο Στρατηγός Lascar αποφάσισε οι δυνάμεις του οι οποίες είχαν περικυκλωθεί, να προσπαθήσουν να διασπάσουν το μέτωπο σε ένα σημείο κατά τη διάρκεια της νύχτας. Η 15η Μεραρχία Πεζικού είχε ως αποστολή να κινηθεί Νότιο-Δυτικά(ΝΔ) και να διασπάσει την τοποθεσία για να συναντήσει τις φίλιες δυνάμεις προς το Bol. Donschynka. Την ίδια ώρα, η 6η Μεραρχία Πεζικού είχε ως αποστολή να υποχωρήσει προς το Petshany. Το κενό όμως που άρχισε να δημιουργείται ανατολικά της Golovsky μεγάλωσε σε μήκος περίπου 30 χιλιομέτρων, και οι απώλειες είχαν φτάσει περίπου τους 15.000 άνδρες. Κατά τη διάρκεια της δημιουργίας αυτού του κενού, ο εχθρός ξεκίνησε μια επίθεση από δυτικά και κατέλαβε το Golovsky. Στη μάχη για το χωριό, ο Στρατηγός Lascar πιάστηκε αιχμάλωτος. Τα λίγα στρατεύματα που έφτασαν στο Bol. Donschynka συνενώθηκαν με την 22η Μεραρχία Panzer, τέθηκαν υπό διοίκηση σε αυτή και διατάχθηκαν να υπερασπιστούν το Chernashevskaya.

Στις 23 Νοεμβρίου, τα σοβιετικά στρατεύματα του Νοτιο-Δυτικού Μετώπου και του Μετώπου του Στάλινγκραντ συναντήθηκαν στο Kalach, ολοκληρώνοντας έτσι την περικύκλωση της γερμανικής 6ης Στρατιάς, τμημάτων της 4ης Στρατιάς και 6 άλλων τμημάτων του πεζικού της Ρουμανίας καθώς και μίας Μεραρχίας Ιππικού.

Στις 24 Νοεμβρίου και ώρα 05.00 το πρωί, σοβιετικά άρματα μάχης

επιτέθηκαν εναντίον των θέσεων τους. Οι ρουμανικές μονάδες, χωρίς πυροβολικό και αντιαρματικά όπλα και χωρίς τη βοήθεια των γερμανικών αρμάτων μάχης που είχαν αποσυρθεί κατά τη διάρκεια της νύχτας, υπέστησαν βαριές απώλειες, συμπεριλαμβανομένου και του Στρατηγού Sion, ο οποίος είχε αντικαταστήσει το Στρατηγό Lascar. Οι υπόλοιπες δυνάμεις αποσύρθηκαν προς την 22η Μεραρχία Panzer και μαζί διέσχισαν τον ποταμό Chir. Ένα άλλο τμήμα της Ομάδας του "Στρατηγού Lascar" που είχε διασπάσει την περικύκλωση καταστράφηκε ολοσχερώς το βράδυ της 23ης. Ένα μικρό μέρος της εμπροσθοφυλακής κατάφερε να φτάσει στις ρουμανικές γραμμές στις 27 Νοεμβρίου, στην περιοχή Bokovskaya. Το 1ο Τάγμα του 15ου Συντάγματος Πεζικού (6η Μεραρχία Πεζικού) είχε καταφέρει να φτάσει στο ποτάμι Chir με όλους τους στρατιώτες και τον εξοπλισμό του. Ο διοικητής αυτής της μονάδας ήταν ο Ταγματάρχης Gheorghe Rasconescu. Το τάγμα του είχε καταφέρει να αποτρέψει τη Σοβιετική 8η Μεραρχία Ιππικού να καταλάβει το ζωτικής σημασίας γερμανικό αεροδρόμιο στο Oblivkania από τις 26 Νοεμβρίου έως τις 3 Δεκεμβρίου. Για αυτή του την ενέργεια τιμήθηκε με τα βραβεία "Mihai Viteazul" 3ης και 2ας Τάξεως και από τους Γερμανούς με το "Ritterkreuz" (Σταυρός των Ιπποτών του Σιδηρού Σταυρού).

Το στρατηγείο είχε χάσει την επαφή με πολλές από τις μονάδες και έπρεπε να γνωρίζει την κατάσταση του μετώπου. Για αυτό το λόγο, η 7η Ομάδα Μαχητών της Πολεμικής Αεροπορίας διεξήγαγε πολλές πτήσεις Αναγνωρίσεως στις 20, παρά τις πολύ δύσκολες καιρικές συνθήκες και τα χαμηλά σύννεφα. Σε μία από αυτές, έγινε αντιληπτό ότι τα σοβιετικά άρματα μάχης ήταν μόνο μερικά χιλιόμετρα νότια του αεροδρομίου. Η πληροφορία αυτή μεταφέρθηκε αμέσως προς το στρατηγείο. Στην αρχή, οι αμυνόμενοι αν και όντας λίγοι κρατούσαν το αεροδρόμιο καταναλώνοντας όμως πολλά πυρομαχικά και δίνοντας την εντύπωση ότι ήταν ενισχυμένο τμήμα πεζικού και όχι μια ομάδα μαχητών. Ωστόσο, τα πράγματα δεν θα μπορούσαν να παραμείνουν έτσι και στις αρχές της 23ης Νοεμβρίου, όλα τα διαθέσιμα αεροπλάνα απογειώθηκαν κάτω από το φραγμό πυρών του σοβιετικού πυροβολικού. Πέντε αεροσκάφη υπέστησαν ζημιές ή καταστράφηκαν, άλλα οκτώ κατάφεραν να φτάσουν στο Tachinskaya. Το υπόλοιπο προωπικό υποχώρησε στο αεροδρόμιο Pitovnik. Κάποιοι κατάφεραν να διαφύγουν με τα πόδια από την περικύκλωση.

Επειδή οι Σοβιετικοί ήταν απασχολημένοι με την αναδιοργάνωση επί των θέσεών τους, η πρώτη γραμμή σταθεροποιήθηκε. Η 3η Στρατιά, με τις μονάδες που

είχαν καταφέρει να διαφύγουν (7η, 9η, 11η Μεραρχίες Πεζικού, 7η Μεραρχία Ιππικού και 1η Μεραρχία Τεθωρακισμένων, συνολικά 83.000 άνδρες), υπαγόταν στην Ομάδα Στρατιών «Hollidt» και κατέλαβε μια γραμμή κατά μήκος του ποταμού Chir. Η 4η στρατιά βρισκόταν στην περιοχή Kral Bayka, Baldihka και Kralov.

B2.12.3- Νότιο Μέτωπο 4ης Στρατιάς

Επιστρέφοντας στις 20 Νοεμβρίου, η 4η Στρατιά δέχτηκε επίθεση από τις σοβιετικές 57η και 51η Στρατιές. Το 6ο ρουμάνικο Σώμα Στρατού δέχτηκε τον μεγαλύτερο όγκο της επίθεσης, στον τομέα των παρακάτω Μεραρχιών: 20ης, 2ης, 18ης και 1ης Μεραρχιών Πεζικού. Η σοβιετική 57η Στρατιά επιτέθηκε βορειο-δυτικά ΒΔ προς το Sovetsky και η 51η Στρατιά νότια προς το Kotelnikovsky. Ωστόσο, η αμυντική τοποθεσία είχε διασπαστεί στα όρια ανάμεσα στη 2η και στην 20η Μεραρχίες Πεζικού αλλά και στα όρια ανάμεσα στη 1η και στην 18η αντίστοιχα. Οι Σοβιετικοί κινήθηκαν γρήγορα μέσα από τη διάρρηξη που είχε δημιουργηθεί με το 13ο Σώμα Στρατού της 57ης Στρατιάς προς το Saty, το 4ο Μηχανοκίνητο Σώμα Στρατού της 51ης Στρατιάς προς το Plodovitoye και στη συνέχεια το 4ο Σώμα Στρατού Ιππικού προς το Abganerovo. Η προσπάθεια να επιβραδύνουν τα στρατεύματα του Κόκκινου Στρατού χρησιμοποιώντας τις εφεδρείες ήταν ανεπιτυχής. Μέχρι το απόγευμα η 1η και η 2η Μεραρχίες Πεζικού είχαν ουσιαστικά καταστραφεί και η 18η ήταν σε κίνδυνο να περικυκλωθεί. Επίσης, είχε χαθεί η επαφή με την 20η Μεραρχία Πεζικού. Παρά την επίμονη αντίσταση που προέβαλε το 91ο Σύνταγμα Πεζικού και το 20ο Τάγμα Σκαπανέων, οι Σοβιετικοί διέσπασαν ακόμη μια φορά την τοποθεσία κινούμενοι προς Tundutovo και Ivanonka και βρέθηκαν έτσι πίσω από τις θέσεις της Μεραρχίας. Μέσα σε μια ώρα, οι περισσότεροι από τους Ρουμάνους στρατιώτες ήταν είτε νεκροί είτε είχαν αιχμαλωτιστεί. Περίπου 30-40 άνδρες κατάφεραν να διαφύγουν. Τα σοβιετικά άρματα μάχης κατάφεραν να φτάσουν στις θέσεις του ρουμάνικου 40ου Συντάγματος Πυροβολικού και κατέστρεψαν το 2ο Τάγμα αυτού. Περίπου μέχρι τις 10.00, οι Σοβιετικοί είχαν επιτεθεί εναντίον του κέντρου και της αριστερής πτέρυγας της 20ης Μεραρχίας. Από το 1ο Τάγμα του 83ου Συντάγματος, μόνο 32 άνδρες γλίτωσαν. Ο Στρατηγός Tataranu κατάφερε να συγκροτήσει μια αμυντική γραμμή χρησιμοποιώντας τις εφεδρείες του, καθώς υποχωρούσε. Την επόμενη μέρα η Μεραρχία αντεπιτέθηκε, μαζί με ορισμένες

γερμανικές μονάδες. Κατόπιν, η 20η Μεραρχία Πεζικού τέθηκε υπό διοίκηση στη γερμανικό 4ο Σώμα Στρατού και είχε την τύχη των γερμανικών δυνάμεων που περικυκλώθηκαν στο Στάλινγκραντ. Δεδομένης της κατάστασης, η 8η Μεραρχία Ιππικού πήρε αποστολή να προωθηθεί στην εμπλεκόμενη περιοχή καθώς η 4η Μεραρχία Πεζικού τέθηκε υπό διοίκηση στο 7ο Σώμα Στρατού.

Στις 21 Νοεμβρίου, η 57η σοβιετική Στρατιά προέλασε προς το Sovietsky (17 χλμ νοτιοανατολικά του Kalach) με σκοπό να συνενωθεί με τις δυνάμεις του Νότιου-Δυτικού Μετώπου και να περικυκλώσει τις γερμανικές δυνάμεις στο Στάλινγκραντ, ενώ η 51η σοβιετική Στρατιά προέλασε προς το Kotelnikovo, κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής Kotelnikovo- Στάλινγκραντ. Το 6ο Σώμα Στρατού προσπάθησε να αμυνθεί στην αμυντική γραμμή Mal Derbety - Tundutovo - Gonchearovsky - Gnylo-Aksayskaya, καθώς το Μηχανοκίνητο Συγκρότημα “Korne” (3ο και 4ο Συντάγματα Ιππικού, το 2ο Τάγμα Πυροβολικού του 3ου Συντάγματος Πυροβολικού μεταφερόμενα από άλογα), που υποστηριζόταν από γερμανικές τεθωρακισμένες μονάδες, εκτέλεσε αντεπίθεση προς το Abganerovo. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, η 29η γερμανική Μηχανοκίνητη Μεραρχία Πεζικού επιτέθηκε από βορειοδυτικά, αλλά η αποστολή απέτυχε αφού δεν υπήρχαν αποτελεσματικά Αντιαρματικά όπλα.

Την επόμενη ημέρα η κατάσταση επιδεινώθηκε καθώς οι Σοβιετικοί είχαν εδραιωθεί στις περιοχές Mal. Derbety και Tundutovo στο αριστερό πλευρό του 7ου Σώματος Στρατού. Το Συγκρότημα “Korne” δέχθηκε επίθεση από σοβιετικά άρματα μάχης στην περιοχή Krasnay-Geroy και υπέστη σοβαρές απώλειες. Στο 6ο Σώμα Στρατού, οι εναπομείναντες δυνάμεις της 1ης, 18ης και 2ας Μεραρχιών Πεζικού υποχωρούσαν χωρίς να είναι σε θέση να προβάλλουν οργανωμένη αντίσταση. Η πρόταση που υποβλήθηκε από το ρουμανικό Στρατηγείο να ταχθεί αμυντικά σε καλύτερες θέσεις στις όχθες του ποταμού Aksay, ήρθε σε αντίθεση με την απόφαση του γερμανικού Στρατηγείου να κρατήσουν τις θέσεις τους εκεί όπου βρίσκονταν. Στις 23 Νοεμβρίου, καθώς η πίεση του εχθρού συνεχιζόταν, ο Υποδιοικητής της 4ης Στρατιάς ζήτησε και έλαβε την άδεια από το Ρουμανικό Γενικό Στρατηγείο να λαμβάνει αποφάσεις ανεξάρτητα από το Στρατηγείο της 4ης Στρατιάς Panzer. Στη συνέχεια, το 6ο Σώμα Στρατού τάχθηκε πίσω από τον ποταμό Aksay. Ήταν μια καθυστερημένη ενέργεια, καθώς οι Σοβιετικοί είχαν ήδη τον έλεγχο του Κέντρου Επικοινωνιών του Aksay. Το Συγκρότημα “Korne”, καλύπτοντας το μέτωπο μεταξύ

των δύο ρουμανικών Σωμάτων Στρατού δεν μπόρεσε να αντέξει στη σφοδρή Σοβιετική επίθεση και υποχώρησε αφήνοντας έτσι το αριστερό πλευρό του 7ου Σώματος Στρατού ακάλυπτο.

Στις 24 Νοεμβρίου οι εχθρικές ενέργειες ήταν μειωμένες, αλλά την επόμενη μέρα τα σοβιετικά στρατεύματα επιτέθηκαν προς το Kotelnikovo μεταξύ του ποταμού Ντον και της σιδηροδρομικής γραμμής, ωθώντας την 4η Μεραρχία Πεζικού νοτιότερα του αριστερού πλευρού του 7ου Σώματος Στρατού. Στις 26 Νοεμβρίου, τα Συγκρότημα "Korne" και "Panwitz" (το τελευταίο: μία διμοιρία αρμάτων, δύο λόχους πεζικού, μία πυροβολαρχία και μια Ρουμάνικη Πυροβολαρχία Βαρύ Πυροβολικού) κατάφεραν να απωθήσουν τα σοβιετικά στρατεύματα που είχαν διεισδύσει μεταξύ των δύο ρουμανικών Σωμάτων Στρατού. Στις 27 Νοεμβρίου, οι Σοβιετικοί πλησιάζοντας το Kotelnikovo και πάλι απωθήθηκαν από την αντεπίθεση του Συγκροτήματος "Panwitz" και από μονάδες της 6ης Μεραρχίας Panzer, η οποία είχε φτάσει πριν λίγο καιρό στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την αντεπίθεση προκειμένου να ανακουφιστούν οι δυνάμεις του Άξονα στο Στάλινγκραντ. Οι Σοβιετικοί κατάφεραν να διασπάσουν την αμυντική γραμμή του 6ου Σώματος Στρατού και της 18ης Μεραρχία Πεζικού, με συνέπεια να εξαναγκαστούν να υποχωρήσουν σε μια αμυντική γραμμή 25-30 χιλιόμετρα νότια του ποταμού. Οι απώλειες της 4ης ρουμανικής Στρατιάς σε αυτή την επιχείρηση ήταν καταστροφικές: έως και 80% του προσωπικού είχε χαθεί στη 1η, 2η και 18η Μεραρχίες Πεζικού, δηλαδή σε αυτές που είχαν δεχτεί και τον κύριο όγκο της επίθεσης. Επίσης, υπήρχαν σκληρές μάχες και αλλού όπως στον τομέα της 3ης Στρατιάς.

Στις 16 Δεκεμβρίου, η Σοβιετική Φρουρά της 3ης Στρατιάς ξεκίνησε την επιχείρηση με ονομασία "Μικρός Κρόνος" και επιτέθηκε εναντίον της ομάδας Στρατιών "Hollidt", στο οποίο υπαγόταν η 3η ρουμανική Στρατιά, κατά μήκος του ποταμού Chir. Κατά τη διάρκεια των μαχών το ρουμάνικο 1 Σώμα Στρατού (7η, 9η και 11η Μεραρχίες Πεζικού) και η γερμανική 62η Μεραρχία Πεζικού υπέστησαν βαριές απώλειες. Στις 18 Δεκεμβρίου, η Σοβιετική 6η Στρατιά διέσπασε την αμυντική τοποθεσία της Ιταλικής 8ης Στρατιάς, η οποία βρισκόταν στο αριστερό πλευρό του Ρουμάνικου 1ου Σώματος Στρατού και το 18ο, 24ο και 25ο Σώματα Στρατού με τα άρματα μάχης εισχώρησαν βαθιά πίσω από τις γραμμές του Άξονα, απειλώντας το πίσω μέρος του μετώπου του ποταμού Chir. Το 1ο Σώμα Στρατού υποχώρησε κατά τη διάρκεια της νύχτας της 18/19 Δεκεμβρίου μέχρι τις θέσεις δυτικά της κοιλάδας

Chernaya, μεταξύ Kalinovsky και Verh Tokin. Εκεί όμως βρέθηκαν προ εκπλήξεως αφού ήρθαν σε επαφή με τις Μηχανοκίνητες Δυνάμεις της Σοβιετικής 6ης Στρατιάς. Σκληρές μάχες έλαβαν χώρα στο Kamenka και Kashary, με πολλές απώλειες από την πλευρά του Άξονα. Στις 22 Δεκεμβρίου, η αμυντική γραμμή του ποταμού Chir εγκαταλείφθηκε από την αριστερή πλευρά της Ομάδας Στρατιών "Hollidt" καθώς υποχωρούσαν προς το Morzonskaya. Κατά τη διάρκεια της μάχης εκείνη την ημέρα, ο Ταξίαρχος Savu Nedelea, ο Διοικητής της 11ης Μεραρχίας Πεζικού, πιάστηκε αιχμάλωτος.

Στις 27 Δεκεμβρίου, η 7η Μεραρχία Ιππικού άρχισε να υποχωρεί προς το Bisry, μετά από 40 ημέρες συνεχούς αγώνα. Την επόμενη ημέρα, ωστόσο, ο Στρατηγός Hollidt ανέθεσε στο 11ο Σύνταγμα Ιππικού Rosiori, στο 11ο Σύνταγμα Ιππικού Calarasi και στο 61ο Τάγμα Αναγνωρίσεως την αποστολή να υπερασπιστούν τις γερμανικές αποθήκες στο Chernigo. Οι Ρουμάνοι ιππείς υπερασπίστηκαν την πόλη ενάντια στις σοβιετικές επιθέσεις έως τις 2 Ιανουαρίου 1943, όταν τελικά υποχώρησαν. Αυτά ήταν και τα τελευταία στρατεύματα του Άξονα που άφησαν τη γραμμή Chir. Συνολικά είκοσιοχτώ(28) Σιδερόι Σταυροί απονεμήθηκαν στους άνδρες της 7ης Μεραρχίας Ιππικού.

Νότια, οι εναπομείναντες δυνάμεις της 4ης Στρατιάς και των ρουμανικών δυνάμεων της Πολεμικής Αεροπορίας έλαβαν μέρος στην επιχείρηση με κωδική ονομασία "Χειμερινή Καταιγίδα", η οποία είχε ως στόχο να δημιουργήσει ένα σύνδεσμο με τα στρατεύματα του Άξονα στο Στάλινγκραντ. Η κύρια προσπάθεια είχε ανατεθεί στο γερμανικό 57ο Σώμα Στρατού Panzer (6η και 23η Μεραρχίες Panzer και σύνολο 230 άρματα μάχης). Στο αριστερό της πλευρό ήταν το ρουμανικό 6ο Σώμα Στρατού (2η και 18η Μεραρχίες Πεζικού). Στο δεξί της πλευρό, ήταν το 7ο Σώμα Στρατού (1η και 4η Μεραρχίες Πεζικού) και το Συγκρότημα "Στρατηγός Popescu" (5η και 8η Μεραρχίες Ιππικού). Τα γερμανικά άρματα μάχης προωθήθηκαν έως και 50 χλμ από το Στάλινγκραντ, αλλά σταμάτησαν. Το μέτωπο στο οποίο είχε ενεπλακεί η Ιταλική 8η Στρατιά έσπασε στις 18 Δεκεμβρίου και επτά (7) ιταλικές Μεραρχίες καθώς και το ιταλικό Σώμα Στρατού των Αλπινιστών περικυκλώθηκαν.

Στις 24 Δεκεμβρίου, ο Κόκκινος Στρατός αντεπιτέθηκε, με 149.000 άνδρες και 635 άρματα μάχης εναντίον του γερμανικού 57ου Σώματος Στρατού Panzer και της ρουμανικής 4ης Στρατιάς. Το Συγκρότημα Ιππικού "Στρατηγός Popescu" είχε σχεδόν καταστραφεί στις 26 Νοεμβρίου στις μάχες στο Sharnutovsky εναντίον του

Σοβιετικού 6ου Μηχανοκίνητου Σώματος Στρατού. Το ρουμανικό 6ο Σώμα Στρατού υποχώρησε κάτω από την πίεση του Σοβιετικού 7ου Σώματος Στρατού Τεθωρακισμένων και του 4ου Σώματος Στρατού Ιππικού. Στις 29 Δεκεμβρίου, το 57ο Σώμα Στρατού Panzer έπρεπε να εγκαταλείψει το Kotelnikovsky. Η αποτυχία της επιχείρησης "Χειμερινή Καταιγίδα" σφράγισε τη μοίρα των στρατευμάτων του Άξονα που μάχονταν στο Στάλινγκραντ. Στις 15 του Γενάρη του 1943 ένα άλλο καταστροφικό πλήγμα έλαβε χώρα: η ουγγρική 2η Στρατιά περικυκλώθηκε και τελικά καταστράφηκε με τα θύματα να φτάνουν τις 147.971.

Ο ρουμανικός στρατός έχασε 158.854 άνδρες (νεκροί, τραυματίες και αγνοούμενοι) μεταξύ 19ης Νοεμβρίου 1942 και της 7ης Ιανουαρίου 1943. Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει τις 16 από τις 18 Μεραρχίες που έλαβαν μέρος στη μάχη του Στάλινγκραντ. Η ρουμανική πολεμική αεροπορία έχασε 73 αεροσκάφη εκ των οποίων 26 στη μάχη και τα υπόλοιπα στο έδαφος.

Στις 2 Φεβρουαρίου 1943, η αντίσταση των στρατευμάτων του Άξονα στο Στάλινγκραντ έφτασε στο τέλος της. Από τους 91.000 στρατιώτες που πιάστηκαν αιχμάλωτοι από τους Σοβιετικούς, μόνο 3.000 ήταν Ρουμάνοι. Αυτοί ήταν οι επιζώντες της 20ης Μεραρχίας Πεζικού, της 1ης Μεραρχίας Ιππικού και του Συγκροτήματος "Ταγματάρχης Voicu". Κατά τη διάρκεια των μαχών στο Στάλινγκραντ που είχε περικυκλωθεί από τους Σοβιετικούς, τα ρουμανικά στρατεύματα λειτούργησαν πολύ καλά κάτω από δύσκολες περιστάσεις. Στις αρχές Δεκεμβρίου, το 82ο Σύνταγμα Πεζικού, από τον 20η Μεραρχία, απώθησε την επίθεση των δύο Σοβιετικών Μεραρχιών, κερδίζοντας το παράσημο "Mihai Viteazul" 3^{ης} Τάξεως (Scafes et al., 1996).

B2.12.4-Διαπραγματεύσεις για ανακωχή και ρωσική κατοχή

Μέχρι τα μέσα του 1943, οι ηγέτες της ρουμανικής αντιπολίτευσης ήταν σε μυστικές επαφές με τους Συμμάχους προσπαθώντας να διαπραγματευτούν την παράδοση της χώρας στις αγγλο-αμερικανικές δυνάμεις προκειμένου να αποφευχθεί η σοβιετική κατοχή. Ο υπουργός Εξωτερικών της Ρουμανίας, Mihai Antonescu, επικοινωνούσε επίσης με τους Συμμάχους περίπου την ίδια περίοδο. Οι Δυτικοί διπλωμάτες, ωστόσο, αρνήθηκαν να προχωρήσουν σε διαπραγματεύσεις ειρήνης χωρίς τη σοβιετική συμμετοχή, ενώ η Σοβιετική Ένωση καθυστέρησε την ανακωχή

μέχρις ότου ο Κόκκινος Στρατός να εισέλθει στη χώρα τον Απρίλιο του 1944.

Μετά τη μεγαλειώδη νίκη στο Στάλινγκραντ οι Σοβιετικοί πέρασαν στην αντεπίθεση εμπλέκοντας ισχυρές δυνάμεις στη νοτιο-δυτική Ουκρανία για επιθετικές επιχειρήσεις στη βορειο-ανατολική Ρουμανία. Έτσι, από τον Αύγουστο του 1943 έως και τον Αύγουστο του 1944 έλαβαν χώρα μια σειρά από νικηφόρες επιχειρήσεις του Κόκκινου στρατού εναντίον Γερμανών-Ρουμάνων όπως η επιχείρηση για την απελευθέρωση του Donbass στην Αζοφική θάλασσα (Αύγ-Σεπ 1943), η μάχη στον ποταμό Δνείπερο (Αυγ-Δεκ 1943), η επιχείρηση στα Καρπάθια όρη και στον Δνείπερο (Δεκ 1943-Απρ 1944), η Πρώτη επίθεση στο Ιάσιο και στο Κισινάου (Απρ-Ιουν 1944), η επίθεση στην Κριμαία (Απρ-Μαϊ 1944) και τέλος η Δεύτερη επίθεση στο Ιάσιο και στο Κισινάου(20-29 Αυγ 1944) (Constantiniu, 1997:61-65).

Τον Ιούνιο του 1944 τα παρακάτω κόμματα: Εθνικό Κόμμα Αγροτών, Εθνικό Κόμμα Φιλελεύθερων, οι Κομμουνιστές και οι Σοσιαλδημοκράτες, ανταποκρίθηκαν στην πρόταση του Κομμουνιστικού Κόμματος, σχηματίζοντας τον Εθνικό Δημοκρατικό Συνασπισμό(BND) στόχος του οποίου ήταν η Ρουμανία να πάψει να αποτελεί σύμμαχος του Άξονα και να μην εμπλέκεται πλέον σε πολεμικές επιχειρήσεις στο πλευρό τους. Η Δεύτερη επίθεση στο Ιάσιο και στο Κισινάου, που αναφέραμε παραπάνω, οδήγησε το βασιλιά Μιχαήλ στις 23 Αυγούστου 1944 μαζί με αξιωματικούς του στρατού και ένοπλους πολίτες υποστηρικτές του Κομμουνιστικού Κόμματος αλλά και του Εθνικού Δημοκρατικού Συνασπισμού (BND) να πραγματοποιήσουν πραξικόπημα εναντίον του Ίον Αντονέσκου, κλειδώνοντάς τον σε ένα καταφύγιο και να πάρουν τον έλεγχο της κυβέρνησης. Στη συνέχεια, ο βασιλιάς αποκατέστησε το Σύνταγμα του 1923 και διέταξε την κατάπαυση του πυρός καθώς ο Κόκκινος Στρατός εισχωρούσε στο μέτωπο της Μολδαβίας. Το πραξικόπημα επιτάχυνε την προέλαση του Κόκκινου Στρατού, και αργότερα απονεμήθηκε στο βασιλιά Μιχαήλ από τη Σοβιετική Ένωση το "Παράσημο της Νίκης" για το προσωπικό του θάρρος στην ανατροπή του Αντονέσκου και θέτοντας έτσι, ένα τέλος στον πόλεμο της Ρουμανίας εναντίον των Συμμάχων.

Δυτικοί ιστορικοί επισημαίνουν ότι οι κομμουνιστές έπαιξαν μόνο έναν υποστηρικτικό ρόλο στο πραξικόπημα. Ωστόσο, μεταπολεμικοί Ρουμάνοι ιστορικοί της Κομμουνιστικής Περιόδου αποδίδουν στους Κομμουνιστές το αποφασιστικό ρόλο στην ανατροπή του Αντονέσκου. Πιο συγκεκριμένα, ο Ρουμάνος κομμουνιστής πολιτικός Silviu Brucan επισημαίνει στο έργο του ότι πρωτεργάτες για το

πραξικόπημα ήταν οι Lucrețiu Pătrășcanu και Emil Bodnăraș, ηγετικά στελέχη του ρουμανικού κομμουνιστικού κόμματος (Brucan, 1993:20-21)

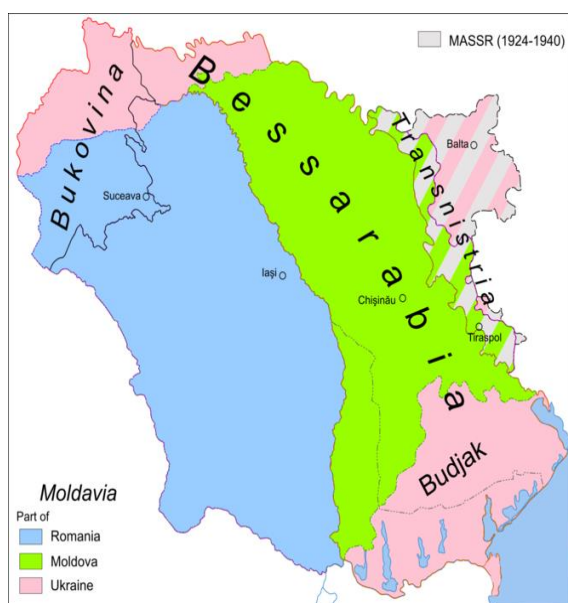
Ο βασιλιάς Μιχαήλ ανέθεσε στο Στρατηγό Constantin Sanatescu να ηγηθεί της νέας κυβέρνησης, στην οποία τα περισσότερα μέλη προέρχονταν από το Εθνικό Αγροτικό Κόμμα και το Εθνικό Κόμμα Φιλελεύθερων. Ο Στρατηγός Sanatescu με τη σειρά του, διόρισε τον Lucrețiu Patrascanu, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος, υπουργό δικαιοσύνης καθιστώντας έτσι τον Patrascanu ως τον πρώτο Ρουμάνο Κομμουνιστή που ανέλαβε υψηλή θέση στην κυβέρνηση.

Ο Κόκκινος Στρατός κατέλαβε το Βουκουρέστι στις 31 Αυγούστου του 1944. Στη Μόσχα στις 12 Σεπτεμβρίου, η Ρουμανία και η Σοβιετική Ένωση υπέγραψαν ανακωχή με όρους τους οποίους η Μόσχα ουσιαστικά υπαγορεύει. Η Ρουμανία συμφώνησε να καταβάλει αποζημιώσεις, να καταργήσει αντι-εβραϊκούς νόμους, να απαγορεύσει φασιστικές ομάδες, και να παραχωρήσει τη Βεσσαραβία και τη βόρεια Μπουκοβίνα στη Σοβιετική Ένωση. Εκπρόσωποι της Σοβιετικής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Βρετανίας οργάνωσαν μια Συμμαχική Επιτροπή Ελέγχου στο Βουκουρέστι, αλλά στην πραγματικότητα η σοβιετική στρατιωτική διοίκηση ασκούσε την κυρίαρχη αρχή. Μέχρι τη στιγμή που οι εχθροπραξίες μεταξύ της Ρουμανίας και της Σοβιετικής Ένωσης έφτασαν στο τέλος τους, οι στρατιωτικές απώλειες της Ρουμανίας είχαν ανέλθει σε περίπου 110.000 νεκρούς και 180.000 αιχμαλώτους ή αγνοούμενους. Επίσης, ο Κόκκινος Στρατός μετέφερε περίπου 130.000 Ρουμάνους στρατιώτες στη Σοβιετική Ένωση, όπου πολλοί χάθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Μετά την παράδοσή της, η Ρουμανία δέσμευσε περίπου δεκαπέντε μεραρχίες για τη συμμετοχή σε πολεμικές επιχειρήσεις στο πλευρό των Συμμάχων υπό σοβιετική διοίκηση. Πριν από το τέλος των εχθροπραξιών κατά της Γερμανίας, περίπου 120.000 Ρουμάνοι στρατιώτες έχασαν τη ζωή τους βοηθώντας το Κόκκινο Στρατό να απελευθερώσει την Τσεχοσλοβακία και την Ουγγαρία.

Σύμφωνα με τους όρους της ανακωχής, η Ρουμανία ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει 300 εκατομμύρια US \$ στην Σοβιετική Ένωση ως πολεμικές αποζημιώσεις. Η Μόσχα εκτίμησε τις τιμές των εμπορευμάτων στις χαμηλές τιμές του 1938, γεγονός που επέτρεψε τη Σοβιετική Ένωση να αποσπάσει δύο έως τρεις φορές περισσότερα αγαθά από τη Ρουμανία από ό, τι θα είχε το δικαίωμα στις τιμές του 1944. Η Σοβιετική Ένωση προχώρησε σε κατασχέσεις ακινήτων που η Ρουμανία χρησιμοποιούσε κατά τη διάρκεια του πολέμου, επιτάξεις τροφίμων και άλλων

αγαθών τα οποία θα χρησιμοποιούνταν ως προμήθειες του Κόκκινου Στρατού κατά τη διάρκεια κατοχής της χώρας και ακόμη σε απαλλοτριώσεις όλων των γερμανικών περιουσιακών στοιχείων στη χώρα. Οι εκτιμήσεις του συνολικού ποσού κέρδισε η χώρα 2 δις US\$ (Bachman et al., 1991).

Β3- Η Βεσσαραβία και οι Ρωσο-ρουμανικές σχέσεις

Η Βεσσαραβία είναι ιστορική περιοχή της Ανατολικής Ευρώπης που οριοθετείται από τους ποταμούς Δνεϊστρο ανατολικά και Προύθο δυτικά. Το μεγαλύτερο μέρος της Βεσσαραβίας είναι σήμερα τμήμα του ανεξάρτητου κράτους της Μολδαβίας, ενώ οι βορειότερες περιοχές της, καθώς και οι νοτιότερες, που συνορεύουν με τη Μαύρη Θάλασσα, είναι τμήμα της Ουκρανίας. Από το 1360 και έπειτα,

Εικόνα 41. Χάρτης της Βεσσαραβίας

το μεγαλύτερο μέρος της Βεσσαραβίας ήταν επί αιώνες τμήμα του Πριγκιπάτου της Μολδαβίας. Με τη την Συνθήκη του Βουκουρεστίου που τερμάτισε το Ρωσο-τουρκικό πόλεμο (1806-1812), η Οθωμανική Αυτοκρατορία παραχώρησε το ανατολικό μισό του Πριγκιπάτου της Μολδαβίας στη Ρωσική Αυτοκρατορία. Όλη αυτή η περιοχή ονομάστηκε τότε Βεσσαραβία. Με τη Συνθήκη της Αδριανούπολης, που τερμάτισε το Ρωσοτουρκικό Πόλεμο του 1828-1829, ολόκληρο το Δέλτα του Δούναβη προστέθηκε στην επαρχία της Βεσσαραβίας. Μετά το τέλος του Κριμαϊκού Πόλεμου, το 1856, με τη Συνθήκη των Παρισίων οι περιοχές Καχούλ, Μπολγκράντ και Ισμαήλ επεστράφηκαν στη Μολδαβία, με αποτέλεσμα η Ρωσική Αυτοκρατορία να χάσει την πρόσβαση στο Δούναβη. Το 1859 η Μολδαβία και η Βλαχία ενώθηκαν σχηματίζοντας τα Ρουμανικά Ενωμένα Πριγκιπάτα (Ρουμανία), που περιελάμβαναν το νότιο τμήμα της Βεσσαραβίας.

Κατά το Ρωσοτουρκικό Πόλεμο (1877-1878), η Ρουμανία πολέμησε στο

πλευρό της Ρωσίας και μετά το τέλος του, αναγνωρίστηκε ως ανεξάρτητο κράτος, τόσο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο και από τις Μεγάλες Δυνάμεις, με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και τη Συνθήκη του Βερολίνου. Σε αντάλλαγμα, η Ρουμανία παραχώρησε τη Βεσσαραβία στη Ρωσία για την πρόσβαση στα λιμάνια της ακτής της Μαύρης Θάλασσας και ακόμη, η Ρουμανία πήρε τη βόρεια Δοβρουτσα από τη Βουλγαρία. Μετά τη Ρωσική Επανάσταση του 1905 άρχισε να αναπτύσσεται στη Βεσσαραβία ένα Ρουμανικό εθνικιστικό κίνημα. Μέσα στο χάος που επέφερε η Ρωσική Επανάσταση του Οκτωβρίου του 1917, συστάθηκε στη Βεσσαραβία ένα Εθνικό Συμβούλιο (Sfatul Țării). Στις 09 Απριλίου 1918, το Sfatul Țării ανακύρωξε την ένωση της Βεσσαραβίας με το βασίλειο της Ρουμανίας.

Η Σοβιετική Ένωση δεν αναγνώρισε την ενσωμάτωση της Βεσσαραβίας στη Ρουμανία και σε όλη την περίοδο του Μεσοπολέμου ενεπλάκη στην υπονόμευση της Ρουμανίας και σε διπλωματικές διενέξεις με την κυβέρνηση του Βουκουραστίου για την περιοχή (<https://en.wikipedia.org/wiki/Bessarabia>).

Η Σοβιετική Ένωση κατά τις δεκαετίες του '30 και '40 ακολουθούσε μια συνεχή κομμουνιστική προπαγάνδα περί καταπίεσης και οικονομικής αφαιμάξης των Μολδαβών από τους "αστικοτσιφλικάδες" του Βουκουρεστίου σε τέτοιο σημείο ώστε οι κινήσεις της Μόσχας για την ανατροπή της κατάστασης να φαίνονται δίκαιες και κάποιες φορές επιβεβλημένες. Πάνω σε αυτή τη δικαιολογία βασίστηκε και το τελεσίγραφο της Μόσχας στο Βουκουρέστι την 26η Ιουνίου 1940 και η επακόλουθη βίαιη απόσπαση της Βεσσαραβίας από τη Ρουμανία. Πιο συγκεκριμένα, η κομμουνιστική προπαγάνδα διατύπωσε δύο βασικά επιχειρήματα για να υλοποιήσει αυτή την επιχείρηση. Το πρώτο από αυτά, αφορούσε στην άποψη ότι οι Ρώσοι και οι Ουκρανοί της Βεσσαραβίας το 1940 ήταν πολύ περισσότεροι από ό,τι παρουσίαζαν οι ρουμανικές αρχές, οι οποίες, μάλιστα, περιόριζαν πειστικά τα όποια δικαιώματα απολάμβαναν ως τότε οι παραπάνω εθνικές ομάδες. Το δεύτερο επιχείρημα ήταν ο ισχυρισμός ότι η Μολδαβία είχε τεθεί υπό τον έλεγχο των σοβιετικών ήδη από το Δεκέμβριο του 1917 και είχε κηρυχθεί αυτόνομη σοβιετική δημοκρατία από τα ένοπλα σώματα των Ρώσων κομμουνιστών, προτού εισβάλει ο ρουμανικός στρατός στα μέσα Ιανουαρίου 1918 με το πρόσχημα να ειρηνεύσει την περιοχή, να διακηρύξει ανεξαρτησία και στη συνέχεια, την ένωση με το Βασίλειο της Ρουμανίας. Η νομιμότητα αυτών των ενεργειών αμφισβητήθηκε από τη Σοβιετική Ένωση, που θεώρησε την περιοχή ως κατεχόμενη από τη Ρουμανία. Έτσι, το 1940 οι Σοβιετικοί

θεώρησαν ότι εφόσον η σοβιετική εξουσία είχε ανατραπεί το 1918 δια της στρατιωτικής βίας και ο молδαβικός λαός είχε στερηθεί του θεμελιώδους δικαιώματός του να αποφασίσει για το μέλλον του, η «επανένωση» της Βεσσαραβίας με τη σοβιετική οικογένεια το 1940 παρουσιαζόταν απόλυτα φυσιολογική και δικαιολογημένη (Van Meurs, 1998: 44-50).

Έτσι, τα γεγονότα της 26ης-28ης Ιουνίου 1940 ήταν απλά η αποκατάσταση της νόμιμης τάξης που είχε διαταραχθεί πριν 22 χρόνια σε βάρος των λαών της Βεσσαραβίας. Με αυτό τον τρόπο και αυτό το καθεστώς εξασφαλιζόταν η ειρήνη, η ανάπτυξη και η πρόοδος του Μολδαβικού λαού στο πλαίσιο μιας μεγάλης σοβιετικής οικογένειας.

Βέβαια, οι ίδιοι ιστορικοί παρέλειπαν να αναφέρουν ότι η εξουσία των Μπολσεβίκων, που μπήκαν το χειμώνα του 1917-1918 και ανακήρυξαν τη σοβιετική молδαβική δημοκρατία στα βεσσαραβικά εδάφη, δεν ξεπερνούσε καν τα όρια του Κισινάου, ενώ ταυτόχρονα αγνοούσαν επιδεικτικά το γεγονός ότι τα τοπικά σοβιέτ είχαν αποδεχθεί ήδη από το 1917 την ένωση με τη Ρουμανία. Σε κάθε περίπτωση, η έλλειψη μαζικής υποστήριξης των μπολσεβικικών δυνάμεων από το λαό αποδείκνυε πως η σοβιετική εξουσία δεν πρόλαβε να εγκαθιδρυθεί στη Μολδαβία, αλλά ακόμα και αν είχε εγκαθιδρυθεί, δεν είχε απολύτως καμία βάση νομιμοποίησης πέρα από το δίκαιο των όπλων (Van Meurs, 1998: 264-266).

Όσον αφορά την προσάρτηση της Βεσσαραβίας το 1878 από τη Ρωσία, ο Ρουμάνος ιστορικός A.D. Xenopol, είχε επισημάνει:

Η κλοπή της Βεσσαραβίας πρέπει να διδάσκει στους Ρουμάνους ένα γεγονός: εάν υπάρχει απειλή για την ύπαρξή τους ως έθνος, αυτό έρχεται από το Βορρά. Εάν υπάρχει ένας πραγματικός εχθρός του ρουμανικού στοιχείου, αυτό είναι η ρωσική [απειλή], η οποία δεν παρενοχλεί ή απειλεί βίαια την ύπαρξή μας, αλλά εργάζεται με σαφή προοπτική προς την καταστροφή της. Αυτός ο κίνδυνος έχει γίνει αισθητός από όλους τους Ρουμάνους, εκείνους που πραγματικά αγάπησαν και αναζητούσαν κάτ καλό στο έθνος τους. Ολόκληρη η εθνική μας ανάπτυξη οφείλεται σε αυτόν τον ασυμβίβαστο αγώνα ενάντια σε αυτή την επίθεση, τον αγώνα που υποστηρίζεται κυρίως με τη βοήθεια της Δύσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η προώθηση της ρωσικής πολιτικής θα ήταν σαν να παραδώσει ο ίδιος ο θύτης το όπλο στα χέρια του δολοφόνου, θα ήταν σαν να προδώσουμε τα πιο ιερά συμφέροντα της ρουμανισμού (Xenopol, 1880: 217-218).

Ο Γερμανός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος Friedrich Engels τονίζει για την προσάρτηση της Βεσσαραβίας από τη Ρωσία:

Αν για τις κατακτήσεις της Αικατερίνης, ο ρωσικός σωβινισμός ήταν ικανός να βρει κάποια πρόφαση - δεν θέλω να πω δικαιολογία αλλά πρόφαση(ή πρόσχημα) - για τις κατακτήσεις του τσάρου Αλεξάνδρου δεν μπορεί συζητούμε για κάτι τέτοιο. Η Φινλανδία είναι Φιλανδέζικη και Σουηδική, η Βεσσαραβία είναι Ρουμάνικη και η Πολωνία Πολωνική. Εδώ δεν μπορεί να υπάρξει συζήτηση για ένωση συγγενών ή μη εθνών, που όλοι φέρουν τα ονόματα των Ρώσων, εδώ έχουμε απλώς μια κατάκτηση με τη βία σε ξένα εδάφη, απλά μια κλοπή (Musat & Mircea, 1983:199).

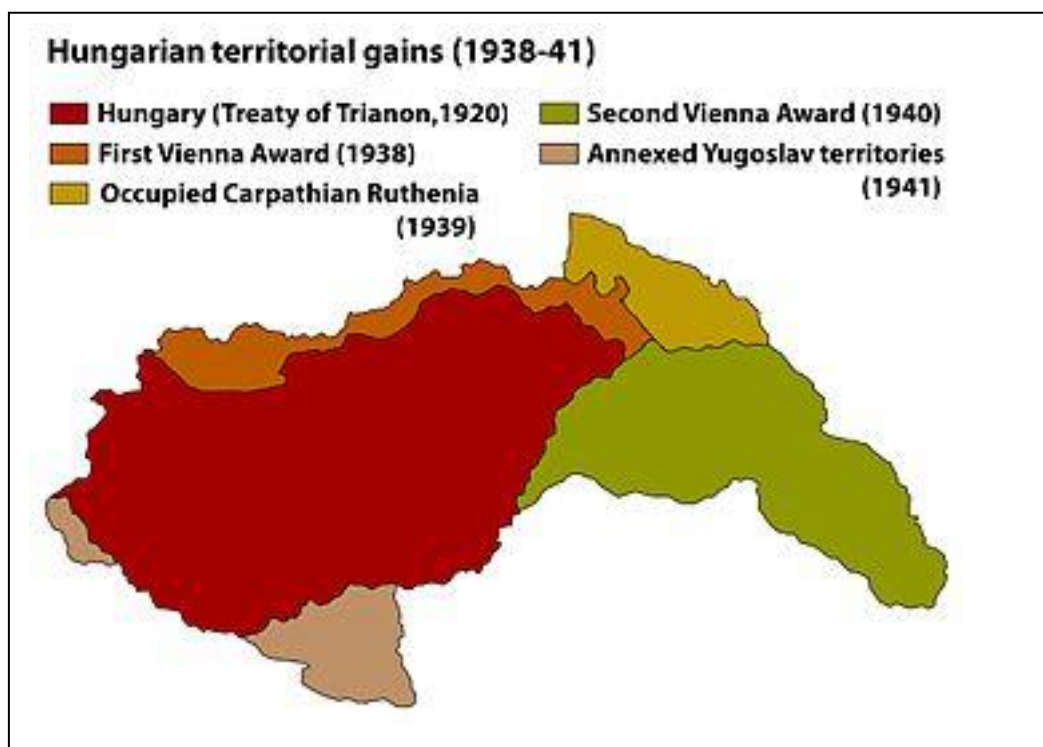
Συμπεράσματα

Το ζήτημα της Βεσσαραβίας αποτέλεσε, ίσως, το μεγαλύτερο εμπόδιο στην ομαλή πορεία των σχέσεων της Ρουμανίας με το σοβιετικό κράτος μέχρι το 1940. Και οι δυο πλευρές ένιωθαν ότι είχαν ισχυρά δικαιώματα στην Βεσσαραβία και ήταν αποφασισμένες να τα διεκδικήσουν. Για την Ρουμανία, η περιοχή θεωρούνταν αναπόσπαστο τμήμα του ρουμανικού ιστορικού χώρου και δεν τίθονταν θέμα «παζαρέματός» της, ενώ για την ΕΣΣΔ η Βεσσαραβία αποτελούσε μια περιοχή με σημαντικά στρατηγικά πλεονεκτήματα και, επιπλέον, αποτελούσε τμήμα της αχανούς «εδαφικής» κληρονομιάς που είχε αφήσει στους λαούς της σοβιετικής οικογένειας το τσαρικό καθεστώς.

Τέλος, η διαδικασία ένταξης της Βεσσαραβίας στο ρουμανικό κράτος προχώρησε με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς. Τα 22 χρόνια που είχε στη διάθεσή του το μεσοπολεμικό ρουμανικό κράτος δεν ήταν αρκετά για να εξασφαλίσουν την εθνική, πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ένταξη της Βεσσαραβίας στη Μεγάλη Ρουμανία.

B4- Η Τρανσυλβανία και οι Ρωσο-ρουμανικές σχέσεις

Όπως έχουμε αναφέρει, τον Αύγουστο του 1940 η Ουγγαρία κατέλαβε περίπου το 40 % της Τρανσυλβανίας, δηλαδή τη Βόρειο Τρανσυλβανία, με την επέμβαση της Γερμανίας και της Ιταλίας (στο πλαίσιο διαιτησίας των δυνάμεων του Άξονα) και την υπογραφή του 2ου Συνεδρίου της Βιέννης.

Εικόνα 42. Τα εδάφη της Ουγγαρίας την περίοδο 1920-1941

(<https://en.wikipedia.org/wiki/Hungary>)

Στις 23 Ιουνίου 1941 συναντιώνται στη Μόσχα ο Υπουργός Εξωτερικών της Σ.Ένωσης, Molotov, και ο Ούγγρος Πρωθυπουργός Kristoffy. Ο επικεφαλής της σοβιετικής διπλωματίας θα δηλώσει τότε ότι: " Η Σοβιετική Ένωση δεν έχει καμία απολύτως σύγκρουση με την Ουγγαρία και δεν διεκδικεί τίποτα από την Ουγγαρία. Η Σοβιετική Ένωση δεν αντιτίθεται στην εδαφική επέκταση της Ουγγαρίας εις βάρος της Ρουμανίας".

Η Σοβιετική Ένωση υιοθέτησε αυτή τη συγκεκριμένη στάση απέναντι στη Βουδαπέστη, επειδή ήταν αποφασισμένη να εμποδίσει την ουγγρική κυβέρνηση να

ενταχθεί στο πλευρό της Γερμανίας εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης. Ωστόσο, ακριβώς την ίδια ημέρα της 23ης Ιουνίου, η Ουγγαρία διέκοψε τις διπλωματικές σχέσεις με την ΕΣΣΔ. Έτσι, όταν η Ουγγαρία κήρυξε τον πόλεμο στην ΕΣΣΔ στις 27 Ιουνίου 1941, η Μόσχα άλλαξε δραστικά την ευνοϊκή της θέση προς τη Βουδαπέστη και στο ζήτημα της εδαφική της σύγκρουσης με τη Ρουμανία.

Κατά τη συνάντηση του Σοβιετικού ηγέτη, Στάλιν, με το Βρετανό Υπουργό Εξωτερικών, Eden στις 16 Δεκεμβρίου 1941, ο τελευταίος μίλησε για την αναγκαιότητα της ρουμανικής εδαφικής επέκτασης εις βάρος της Ουγγαρίας και με άλλα λόγια, την ακύρωση του 2ου Συνεδρίου της Βιέννης. Ο σοβιετικός ηγέτης δήλωσε επανειλημμένα ότι η Ουγγαρία πρέπει να τιμωρηθεί για τη στάση της απέναντι στη Σοβιετική Ένωση καθώς εισήλθε στον πόλεμο χωρίς πραγματικό λόγο για να πολεμήσει τη Μόσχα.

Μετά τη λήξη των εχθροπραξιών στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Συμμαχικές Δυνάμεις είχαν τον έλεγχο των ηττημένων χωρών του Άξονα. Προβλέποντας την ήττα της Γερμανίας και της Ιαπωνίας, είχαν ήδη συστήσει την Ευρωπαϊκή Συμβουλευτική Επιτροπή και μια προτεινόμενη Συμβουλευτική Επιτροπή της Άπω Ανατολής για να διατυπώσουν συστάσεις για την μεταπολεμική περίοδο. Κατά συνέπεια, κατόρθωσαν να ελέγξουν τις ηττημένες χώρες μέσω των Συμμαχικών Επιτροπών, συχνά αναφερόμενων ως Συμμαχικών Επιτροπών Ελέγχου (ACC), αποτελούμενες από εκπροσώπους των μεγάλων συμμαχικών δυνάμεων.

Κατά τη διάρκεια της Επιτροπής Litvinov την 5ης Ιουνίου 1944, στο ζήτημα "Σχετικά με την Τρανσυλβανία", συμφωνήθηκε ότι τόσο η Ρουμανία όσο και η Ουγγαρία διέθεταν πειστικές αξιώσεις για την Τρανσυλβανία. Η Ουγγαρία δικαίως απέδειξε ότι για μια μακρά περίοδο - αρκετούς αιώνες - η Τρανσυλβανία εξαρτιόταν, σε κάποιο βαθμό, πολιτικά και πνευματικά από την Ουγγαρία. Η Ρουμανία έφερε επίσης ιστορικά επιχειρήματα επισημαίνοντας ότι η Τρανσυλβανία αποτελούσε ρωμαϊκή επαρχία των Δακών, όπου οι Ρωμαίοι ζούσαν από την αρχαιότητα και όπου οι Ούγγροι είτε έκαναν εισβολές στο ρουμανικό έδαφος είτε ήρθαν αργότερα ως άποικοι.

Η Επιτροπή κατέληξε ότι μόνο η Ρουμανία μπορούσε να βασίσει την απαίτησή της σε εθνοτικούς λόγους, καθώς η πλειοψηφία του πληθυσμού ήταν ρουμανικής καταγωγής. Εντούτοις, δεν ήταν δυνατή η καθιέρωση ενός σαφούς εθνικού διαχωρισμού, λόγω της ανάμειξης του ουγγρικού και του ρουμανικού

πληθυσμού. Η Σοβιετική πλευρά υποστήριζε επίσης ότι η Συνθήκη του Τραϊανόν δεν ήταν πλέον έγκυρη και ήταν αδύνατο πολιτικά να συνεχιστεί η επιβολή του Δεύτερου Συνεδρίου της Βιέννης. Ήταν αδύνατο να δοθεί η Τρανσυλβανία στη Βουδαπέστη, επειδή "η Ουγγαρία ήταν η πρώτη χώρα που προσχώρησε στο Σύμφωνο της Αντι-Κομμιντέρν". Η Ουγγαρία είχε δείξει ότι δεν είχε απολύτως καμιά διάθεση προς μια προσέγγιση με τη Σοβιετική Ένωση. Χωρίς καμιά δικαιολογία, η Ουγγαρία διεξήγαγε πόλεμο εναντίον της ΕΣΣΔ με την πλευρά της Γερμανίας αμέσως μετά την επίθεση του Βερολίνου στη Σοβιετική Ένωση. Η Ουγγαρία δεν προσπάθησε καν να στηρίξει τη συμμετοχή της στον πόλεμο για ψευδείς αξιώσεις κατά της ΕΣΣΔ, όπως η Ρουμανία ή η Πολωνία".

Σε ότι αφορά τη Ρουμανία, παρόλο που είναι ένα εχθρικό κράτος και της «αξίζει τιμωρία και όχι ανταμοιβή», θα πρέπει να της δοθεί η Τρανσυλβανία. Έτσι, θα μπορούσαν να ζητηθούν από τη Ρουμανία εγγυήσεις για μια «στενή και μακρά συνεργασία με την ΕΣΣΔ και την πλήρη αποκήρυξη της Βεσσαραβίας και της Μπουκοβίνας». Η σοβιετική πλευρά έδειξε ότι ακόμη και πριν από την έναρξη του Β Π.Π. πολέμου, υπήρχαν ορισμένες πολιτικές δυνάμεις στη Ρουμανία φιλικές σε συνεργασία με την ΕΣΣΔ. Ακόμη, η σοβιετική πλευρά υποστήριξε ότι: "Ομοίως, εάν η Ρουμανία λάβει την Τρανσυλβανία, το Εθνικό Αγροτικό Κόμμα (PNT) με επικεφαλής τον Maniu θα μπορούσε να γίνει ένας στενός συνεργάτης. Επιπλέον, αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας ήταν η ανάδειξη πολλων παρτιζάνων αγωνιστών μεταξύ του ρουμανικού πληθυσμού της Τρανσυλβανίας, η οποία θα σωζόταν από τον εφιάλτη της ουγγρικής καταπίεσης".

Το 19ο άρθρο της Συνθήκης Ειρήνης που υπογράφηκε τη νύχτα της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 1944 καθόριζε την κατάργηση του Δεύτερου Συνεδρίου της Βιέννης και επισήμαινε ότι «η Τρανσυλβανία (ή το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς της) πρέπει να επιστρέψει στη Ρουμανία». Η Σ.Ένωση ήθελε να προσφέρει στην Ουγγαρία ένα κίνητρο, προκειμένου να φύγει από το πλευρό της Γερμανίας και αυτό εξηγεί την παροχή της Τρανσυλβανίας στη Ρουμανία. Σε περίπτωση που οι πολιτικές δυνάμεις στην Ουγγαρία επιθυμούν να αλλάξουν τα ουγγρικά-ρουμανικά σύνορα σύμφωνα με τη Συνθήκη του Τριανόν, τότε θα πρέπει σαφώς να διεξάγουν πόλεμο εναντίον της Γερμανίας, προκειμένου να λάβουν τις διαβεβαιώσεις των Μεγάλων Δυνάμεων στη σύγκρουση Ουγγαρίας-Ρουμανίας. Ωστόσο, αυτή η προοπτική αποδείχθηκε ψευδής, αφού ο ίδιος ο Ούγγρος

αντιβασιλέας Miklos Horthy δεν κατόρθωσε να απομακρυνθεί από το Ράιχ και στις 15 Οκτωβρίου 1944, το αποτυχημένο πραξικόπημα του αντιμετωπίστηκε από τους Γερμανούς. Ωστόσο, κατά τα έτη 1945-1946, οι ουγγρικές αρχές επιχείρησαν να χρησιμοποιήσουν προς όφελός τους την ακόλουθη φράση από τη Συνθήκη Ειρήνης με τη Ρουμανία: «Η Τρανσυλβανία (ή το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς της)».

Ο Στάλιν πίστευε συνεχώς ότι η Τρανσυλβανία πρέπει να δοθεί στη Ρουμανία. Ωστόσο, η ευκαιρία να χρησιμοποιηθεί η Τρανσυλβανία ως όργανο πίεσης στη Ρουμανία δεν χάθηκε στον Στάλιν ακριβώς όπως έκανε ο Χίτλερ πριν από αυτόν κατά τη διάρκεια του 1940-1944. Ωστόσο, μέχρι τώρα δεν έχουμε έγγραφα που θα καθιστούσαν σαφή την εξήγηση της απόφασης του Στάλιν την 14η Νοεμβρίου 1944: οι νεοϊδρυόμενες ρουμανικές αρχές απομακρύνθηκαν από τη Βόρεια Τρανσυλβανία και αντίθετα εγκαταστάθηκε σοβιετική διοίκηση.

Η ρουμανική κυβέρνηση ζήτησε εξηγήσεις από την Επιτροπή Ελέγχου των Συμμάχων για την απόφαση και ο Σοβιετικός στρατάρχης Malinowski εξήγησε ότι :η Σύμβαση Ειρήνης προβλέπει ότι το θέμα της Τρανσυλβανίας θα πρέπει να επιλυθεί με τη Συνθήκη Ειρήνης, όταν το μεγαλύτερο μέρος της Τρανσυλβανίας ή η Τρανσυλβανίας στο σύνολό της θα επανενωθεί με το ρουμανικό κράτος. Συνεπώς, μέχρι να υπογραφεί η Συνθήκη Ειρήνης, δεν υπάρχει δυνατότητα για μια ρουμανική κυβέρνηση να επιστρέψει στην Τρανσυλβανία. Ωστόσο, αυτή η θέση του στρατάρχη Malinowski θα αντιτιθόνταν από τον ίδιο τον Στάλιν. Για τον Στάλιν, όχι η υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης, αλλά η εγκαθίδρυση μιας κομμουνιστικής κυβέρνησης θα ήταν η στιγμή κατά την οποία μια ρουμανική κυβέρνηση θα επέστρεφε στη Βόρεια Τρανσυλβανία. Αυτό θα συνέβαινε το Μάρτιο του 1945, όταν επιβλήθηκε και η κυβέρνηση Petru Groza στο Βουκουρέστι (<https://www.historia.ro>).

Συμπεράσματα

Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, στην ερώτηση γιατί ο Στάλιν ήταν υπέρ της παραχώρησης της Βόρειας Τρανσυλβανίας στη Ρουμανία, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τους παρακάτω λόγους:

- Η επιτυχία του Βασιλιά Μιχαήλ της Ρουμανίας και η μετάβαση της Ρουμανίας από το στρατόπεδο της Γερμανίας στο πλευρό των Συμμάχων. Η παραχώρηση

της Τρανσυλβανίας στη Ρουμανία και όχι στην Ουγγαρία ήταν μια πράξη "καλής θέλησης".

- Το γεγονός ότι σε αντίθεση με τη Ρουμανία, η Ουγγαρία συμμετείχε στην επιχείρηση Barbarossa, παρά το γεγονός ότι δεν είχε νόμιμες εδαφικές διαμαρτυρίες κατά της Σοβιετικής Ένωσης (και οι 2 χώρες συμμετείχαν στην επιχείρηση Barbarossa, η Ρουμανία για να ανακαταλάβει τη Βεσσαραβία και τη Μπουκοβίνα, που είχε χάσει το 1940).
- Το γεγονός ότι η Ρουμανία ήταν πολυπληθέστερη από την Ουγγαρία ίσως σήμαινε ότι η προσέλκυση της Ρουμανίας ήταν υψηλότερη προτεραιότητα για τον Στάλιν από τη προσέλκυση της Ουγγαρίας (ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι ο Στάλιν έθεσε και τις δύο αυτές χώρες υπό κομμουνιστικό καθεστώς μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο). Ο Στάλιν μπορεί να είδε στους Ρουμάνους έναν πιο αξιόπιστο σύμμαχο, στον οποίο θα μπορούσε πιο εύκολα να επιβληθεί το κομμουνικό καθεστώς. Η Ουγγαρία, έχοντας και μια εμπειρία πολυκομματικής δημοκρατίας, θα ήταν μια πιο δύσκολη υπόθεση.
- Η παροχή της Τρανσυλβανίας στη Ρουμανία θα μπορούσε επίσης να χρησιμεύσει ως αποζημίωση για τη Βεσσαραβία, η οποία και πάλι επέστρεψε στην ΕΣΣΔ το 1944. Μια αποζημίωση που δεν κοστίζει τίποτα στη Σοβιετική Ένωση

Γ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έδωσε την πρώτη ευκαιρία στη σύγχρονη Ρουμανία να συμμετάσχει σε έναν πόλεμο ο οποίος είχε ένα ευρύτερο παρά ένα περιφερειακό ορίζοντα (Νοτιοανατολική Ευρώπη). Ο πιο σημαντικός λόγος για τη συμμετοχή σε αυτόν, ήταν το ενδιαφέρον για την απόκτηση εδαφών που ανήκαν στην Αυστρο-Ουγγαρία και στην οποία οι Ρουμάνοι ζούσαν ως πλειοψηφία. Έτσι, θα επιτυγχανόταν η υλοποίηση της εθνικής ιδέας, δηλαδή της ενσωμάτωσης της προγονικής πατρίδας.

Η συμμετοχή της πολυεθνικής Αυστρο-Ουγγαρίας σε έναν παγκόσμιο πόλεμο έθεσε υπό αμφισβήτηση τη συνέχιση της ύπαρξής της και πυροδότησε την επιθυμία της Ρουμανίας να συμμετάσχει με το πλευρό της Αντάντ για να επιτύχει το "εθνικό ιδεώδες". Η επίθεση εναντίον της αυτοκρατορίας των Αψβούργων, ωστόσο, γύρισε μπουμέρανγκ και το μεγαλύτερο μέρος της Ρουμανίας καταλήφθηκε με τη βοήθεια της Γερμανικής Αυτοκρατορίας μέχρι το φθινόπωρο του 1918. Παρά την ήττα, η Ρουμανία χρησιμοποίησε την κατάσταση αυτή με τέτοιο τρόπο ώστε κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα εθνικό κράτος άνω του διπλάσιου από το αρχικό της μέγεθος.

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να πούμε για τον Α΄ Π.Π. ότι ο ρουμανικός στρατός αναχαιτίστηκε μέσα σε δύο μήνες παρά την ποσοτική του υπεροχή εξαιτίας της έλλειψης συντονισμού και των δύο Στρατιών, στοιχείο που αποτέλεσε και το μεγαλύτερο πρόβλημα και δεν προβλέφθηκε από το Επιτελείο. Επιπλέον, η ρουμανική κυβέρνηση δεν πίστευε ότι Βερολίνο και Βιέννη θα συμφωνούσαν τόσο γρήγορα για κοινά αμυντικά μέτρα και όταν αυτό επιτεύχθη, αιφνιδιάστηκε και η αντίδραση της δεν ήταν άμεση. Επίσης, ο ορεινός αγώνας αποδείχτηκε πιο δύσκολος και απρόβλεπτος από αυτόν στα πεδινά, επιβράδυνε τις επιχειρήσεις και δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Τέλος, η Ρουμανία δεν είχε προβλέψει ότι θα εμπλεκόταν σε ένα δεύτερο μέτωπο με τη Βουλγαρία τόσο σύντομα.

Το στρατιωτικό πλεονέκτημα της ρουμανικής πλευράς τη στιγμή της επίθεσης ήταν το υψηλό ηθικό το οποίο διέθεταν τα ρουμανικά στρατεύματα, η ποσότητα των εξοπλισμών, η ανεμπόδιση προσφορά τροφίμων από τους κατοίκους

της ίδιας τους της χώρας και τέλος, η υψηλή δημοτικότητα που είχε ο πόλεμος στο ρουμανικό πληθυσμό εναντίον της Αυστρο-ουγγαρίας.

Από την άλλη, τα σημαντικότερα μειονεκτήματα τη στιγμή της επίθεσης ήταν ότι οι Ρουμάνοι στρατιώτες δεν είχαν πολεμική εμπειρία ανάλογη με αυτή των στρατιωτών των Κεντρικών Δυνάμεων αλλά και η μη προσέλκυση της συμπάθειας των μη Ρουμάνων στην Τρανσυλβανία λόγω της “αποστασίας” της Ρουμανίας και της συμμετοχής στον πόλεμο με το πλευρό της Αντάντ.

Ακόμη, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η βασική στρατηγική του σχεδίου "Υπόθεση Ζ", δηλαδή η επιθετική προσπάθειά του μεγαλύτερου μέρους του ρουμανικού στρατού στο βορρά, βασίστηκε κυρίως σε πολιτικούς και όχι στρατιωτικούς σκοπούς. Η απελευθέρωση της Τρανσυλβανίας ήταν η μέγιστη πολιτική προτεραιότητα, ενώ οι στρατιωτικοί λόγοι θα επιδείκνυαν την ανάγκη για την αντιμετώπιση της απειλής από μια εχθρική εισβολή και την κατάληψη μιας πιο στρατηγικής θέσης από την οποία να διεξαχθεί ο πόλεμος. Αυτή η έμφαση στην κατάληψη μιας περιοχής και όχι της καταστροφής των δυνάμεων του εχθρού ήταν ένα κλασικό στρατιωτικό λάθος.

Τέλος, ενδιαφέρον έχει η συμμετοχή της Νότιας Στρατιάς στις επιθετικές επιχειρήσεις. Η δεκαήμερη καθυστέρηση της έναρξης των επιχειρήσεων στον τομέα της, όπως προέβλεπε το σχέδιο "Υπόθεση Ζ", θα χρησίμευε απλά για να εξασφαλίσει ότι η αρχή της επίθεσης στο νότο θα συνέπιπτε με την πρώτη αντεπίθεση από την Αυστρο-ουγγρική αντίσταση στο βορρά.

Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της εργασίας, η ανακατάληψη της Βεσσαραβίας και της Βόρειας Μπουκοβίνας στην επιχείρηση Μόναχο και η επακόλουθη νίκη στην Οδησσό οδήγησε σε μερική αποστράτευση του ρουμανικού στρατού, ο οποίος μειώθηκε σε μέγεθος από σχεδόν 900.000 την 1η Οκτωβρίου 1941 σε 465.000 την 1η Ιανουαρίου 1942. Οι επιχειρήσεις στην Οδησσό κατέδειξαν σημαντικές αδυναμίες στον ρουμανικό στρατό, οδηγώντας τόσο στρατιωτικούς όσο και πολιτικούς ηγέτες της χώρας να ζητήσουν διακοπή στρατιωτικών επιχειρήσεων κατά της Σοβιετικής Ένωσης. Ο Antonescu αγνόησε όμως τέτοιες αντιρρήσεις θεωρώντας ότι η συνέχιση των επιχειρήσεων και μια ενδεχόμενη νίκη στο Ανατολικό Μέτωπο, ήταν απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της εδαφικής ακεραιότητας της Ρουμανίας.

Από πολιτική άποψη, τα ρουμανικά στρατεύματα στην Οδησσό και η ίδρυση

της κυβέρνησης της Υπερδνειστερίας οδήγησαν σε επιδείνωση της διεθνούς κατάστασης της Ρουμανίας, καθώς οι Βρετανοί κήρυξαν πόλεμο στη Ρουμανία στις 6 Δεκεμβρίου 1941 και στις 12 Δεκεμβρίου 1941 η Ρουμανία κήρυξε τον πόλεμο στις Ηνωμένες Πολιτείες σε αλληλεγγύη στη Γερμανία και στην Ιαπωνία.

Αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης “Μπαρμπαρόσα” στο νότιο μέτωπο, ήταν η κατάληψη των κοιτασμάτων πετρελαίου στην περιοχή του Καυκάσου. Ενώ τα στρατεύματα του Άξονα θα μπορούσαν να παρακάμψουν το Στάλινγκραντ και να ασχοληθούν με αυτό αργότερα, ωστόσο διατάχθηκαν να καταλάβουν την πόλη και να αγωνιστούν για κάθε σπίτι και κάθε δωμάτιο, αιτία που τους προκάλεσε βαρύτατες απώλειες. Τότε, οι Σοβιετικοί βρήκαν την ευκαιρία και εξαπέλυσαν την αντεπίθεσή τους περικυκλώνοντας τα στρατεύματα του Άξονα.

Συμπερασματικά λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μία από τις βασικές αιτίες της ήττας των ρουμανικών δυνάμεων ήταν το γεγονός ότι η έναρξη των επιχειρήσεων μακριά από τη βάση τους έγινε το Σεπτέμβριο, λίγο πριν αρχίσει ο ρωσικός χειμώνας χωρίς να υπάρχει κατάλληλη προετοιμασία για πόλεμο σε χιονοσκεπείς περιοχές. Γενικά διαπιστώνεται ότι οι ρουμανικοί στρατιωτικοί σχηματισμοί είχαν μικρή επάνδρωση και οι αποστολές που τους ανέθεσε το Γενικό Επιτελείο ήταν πέρα από τις δυνατότητές τους. Ακόμη, υπήρχε έλλειψη στο ρουμανικό στρατό από τεθωρακισμένες και μηχανοκίνητες δυνάμεις σε αντίθεση με τον κυριότερο εχθρό τους, τον Κόκκινο Στρατό, αλλά και από ισχυρά αντιαρματικά όπλα τα οποία θα μπορούσαν να προσβάλλουν τα υψηλού επιπέδου σοβιετικά άρματα μάχης. Επίσης, η αναλογία δυνάμεων σε πολλές περιπτώσεις ήταν ακόμα και 5:1 υπέρ των Σοβιετικών (άνω του 3:1), στοιχείο που καθιστούσε σχεδόν ακατόρθωτη τη νίκη των ρουμανικών δυνάμεων. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι υπήρχαν διαφορές και “συγκρούσεις” ανάμεσα στο γερμανικό και στο ρουμανικό επιτελείο γεγονός που οφείλεται στα διαφορετικά συμφέροντα της κάθε χώρας και τους Αντικειμενικούς Σκοπούς. Βέβαια, όχι μόνο το γερμανικό αλλά και το ρουμανικό Γενικό Επιτελείο προέβη σε κακή εκτίμηση της κατάστασης ακόμα και όταν είχε το τακτικό πλεονέκτημα και είτε ηττήθηκε είτε δεν πέτυχε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε ένα καίριο πρόβλημα που αντιμετώπιζαν τα ρουμανικά στρατεύματα και αυτό δεν είναι άλλο από την έλλειψη πυρομαχικών, προμηθειών και την ελλιπή Διοικητική Μέριμνα (ΔΜ).

Με το τέλος του πολέμου και σύμφωνα με τη Συνθήκη του Παρισιού του 1947, οι Σύμμαχοι δεν αναγνώριζαν τη Ρουμανία ως σύμμαχη χώρα, αλλά ως "σύμμαχο της Χιτλερικής Γερμανίας" σε όλους τους αποδέκτες των διατάξεων της Συνθήκης. Όπως και η Φινλανδία, η Ρουμανία έπρεπε να καταβάλει 300 εκατομμύρια δολάρια στη Σοβιετική Ένωση ως πολεμική αποζημίωση. Ωστόσο, η συνθήκη αναγνώρισε ειδικά ότι η Ρουμανία άλλαξε στρατόπεδο στις 24 Αυγούστου 1944 και ως εκ τούτου "ενήργησε προς το συμφέρον όλων των Ηνωμένων Εθνών". Ως ανταμοιβή, η βόρεια Τρανσυλβανία αναγνωρίστηκε για άλλη μια φορά ως αναπόσπαστο μέρος της Ρουμανίας, η Βουλγαρία διατήρησε τη Νότια Δοβρουτσά αλλά τα σύνορα με την ΕΣΣΔ καθορίστηκαν με βάση αυτά του Ιανουαρίου του 1941 και την κατάληψη της Βεσσαραβίας από τη Σ. Ένωση αποκαθιστώντας έτσι το status quo προ της επιχείρησης Μπαρμπαρόσα. Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991, τα ανατολικά εδάφη έγιναν μέρος της Ουκρανίας και της Δημοκρατίας της Μολδαβίας. Στη Ρουμανία, η σοβιετική κατοχή μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο διευκόλυνε την άνοδο του Κομμουνιστικού Κόμματος ως την κύρια πολιτική δύναμη, οδηγώντας τελικά στην αναγκαστική παραίτηση του βασιλιά και στην εγκαθίδρυση μιας μονοκομματικής δημοκρατίας το 1947.

Δ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου Μαρία, 2000. Οι Βαλκανικοί λαοί. Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη.**
- **Σταυριανός, Α.Σ., 2007. Τα Βαλκάνια από το 1453 και μετά. Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη.**
- **Σφέτας Σπυρίδων, 2011. Εισαγωγή στη Βαλκανική Ιστορία. Εκδόσεις Βάνιας**

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Axworthy Mark, Scafes Cornel, Craciunoiu Cristian, 1995. Third Axis Fourth Ally: Romanian Armed Forces in the European War:1941-1945. London: Arms & Armour.**
- **Bachman Ronald D., Library of Congress - Federal Research Division, Keefe Eugene K., 1991.. Romania: A Country study. Washington, D.C. : Federal Research Division, Library of Congress**
- **Barrett Michael, 2013. Prelude to Blitzkrieg: The 1916 Austro-German Campaign in Romania. Indiana University Press.**
- **Bobango Gerald J, 1979. The emergence of the Romanian national Stat. New York: Boulder**
- **Boia Lucian, 2009. Germanophiles. The Romanian intellectual elite in the time of WW1. Bucharest.**
- **Boicu Leonid, Cristian Vasile, Platon Gheorghe, 1980. Romania in the International Relations. Iași**
- **Brucan Siliviu, 1993. The Wasted Generation: Memoirs of the Romanian Journey from Capitalism to Socialism and Back. Westview Press. University of Michigan**
- **Constantiniu Florin, 1997. An Honest History of the Romanian People. Ed. Univers Enciclopedic, Bucharest.**
- **Cupsa Ion, 1967. Marasesti, Oituz, Editura Militara, Bucharest.**

- **Dabija Gheorghe, 1936.** The Romanian army during the world war (1916-1918) vol.4. Bucharest.
- **Deletant Dennis, 2006.** Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940–1944. Basingstoke, Palgrave Macmillan
- **Filipescu Mihai Tone, 2006.** The Romanian Army in Russia, 1941-1944. FTM
- **Giurescu Dinu C., 2003.** Istoria României în date. București : Editura Enciclopedică
- **Glantz David, House Jonathan, 1995.** When Titans clashed. University Press of Kansas
- **Haraszti Endre, 1971.** The Ethnic History of Transylvania. Danubian Press, Inc. Astor Park, Florida, 32002
- **Hentea Calin, 2007.** Brief Romanian Military History. The Scarecrow Press, Inc., Lanham, Maryland.
- **Iorga Nicolae, 1918.** Our war in everyday notes vol.2. Craiova S.A.
- **Keegan John, 1998.** The First World War. Penguin Random House New York.
- **Kormos C., 1944.** RUMANIA. British Survey Handbooks. Cambridge at the University Press.
- **Markov Georgi, 2006.** The Great war and the Bulgarian Guard between central Europe and the orient 1916-1919. Sofia
- **Milea Vasile, Alexandrescu Vasile, 1987.** Romania in the time of World War I. Bucharest.
- **Mitrasca Marcel, 2003.** Moldova: A Romanian Province under Russian Rule. Algora Publishing New York.
- **Musat Ardeleanu, Mircea Ion, 1983.** De la statul geto-dac la statul român unitar. Bucharest.
- **Olteanu Costantin, 1982.** The Romanian armed power concept: a historical approach. Military Publishing House.
- **Patterson Michelle 1996.** The Road to Romanian Independence. Canadian Journal of History. Vol. 31 No. 2 (<https://doi.org/10.3138/cjh.31.2.329>)
- **Peszke Michael Alfred, 2005.** The Polish underground army, the Western allies, and the failure of strategic unity in World War II. McFarland

- **Pop Ioan-Daurel, Bolovan Ioan, Andea Susana, 2006.** History of Romania. Cluj-Napoca: Romanian Cultural Institute.
- **Ruth Henig, 2004.** The origins of the Second World War 1933-1941. Lancaster Pamphlets. Routledge
- **Rosseti Radu, 1997.** Marturisiri, 1914-1919. Editura Modelism
- **Scafes C., Serbanescu H., Scafes I., Andonie C., Danila I., Avram R.,1996.** Armata romana 1941-1945, Editura R.A.I.1987. Romania in the time of World War I. Bucharest.
- **Torrey Glenn,1978.** Romania's Entry into the First World War: The Problem of Strategy
- **Torrey Glenn, 2012.** The Romanian Battlefield. University Press of Kansas.
- **Torrey Glenn, Ruth Henig, 2013.** The Origins of the Second World War 1933-1941. Routledge
- **Tucker Spencer, Roberts Priscilla Mary, 2005.** Encyclopedia of World War I. ABC-Clio.
- **Wim Van Meurs, 1998.** Carving a Moldavian identity out of history
- **Xenopol Alexandru, 1880.** Războaiele dintre ruși și turci și înrâurirea lor asupra țărilor române, vol. I. Iași.

Ε.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Στρατιωτική οργάνωση ή **στρατιωτική ιεραρχία** είναι η διοικητική διάρθρωση των ενόπλων δυνάμεων ενός κράτους, έτσι ώστε να διαθέτουν την απαιτούμενη στρατιωτική ικανότητα. Σε ορισμένες χώρες, παραστρατιωτικές δυνάμεις περιλαμβάνονται στις ένοπλες δυνάμεις ενός έθνους, αν και δεν θεωρούνται στρατός. Ένοπλες δυνάμεις που δεν αποτελούν μέρος στρατιωτικών ή παραστρατιωτικών οργανώσεων, όπως επαναστατικές ή αντάρτικες δυνάμεις, συχνά υιοθετούν παρόμοιες δομές οργάνωσης. Η χρήση τυποποιημένων τάξεων σε μια ιεραρχική δομή τέθηκε σε ευρεία χρήση από το Ρωμαϊκό Στρατό. Στη σύγχρονη εποχή, ο εκτελεστικός έλεγχος, διαχείριση και διοίκηση των στρατιωτικών οργανισμών πραγματοποιείται συνήθως από την κυβέρνηση διαμέσου ενός κυβερνητικού τμήματος και μέσα στη δομή της δημόσιας διοίκησης, συχνά γνωστό ως Υπουργείο Άμυνας ή Υπουργείο Πολέμου. Αυτά με τη σειρά τους διαχειρίζονται τις Ένοπλες Δυνάμεις που οι ίδιες διοικούν τους σχηματισμούς και μονάδες πολεμικών επιχειρήσεων, πολεμικής υποστήριξης και υπηρεσιών.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ

ΜΟΝΑΔΕΣ και ΥΠΟΜΟΝΑΔΕΣ

ΥΠΟΜΟΝΑΔΕΣ

Ομάδα

Η **ομάδα** είναι το ελάχιστο στοιχείο οργάνωσης του Στρατού Ξηράς (**Συμβολισμός ΝΑΤΟ: ••**). Αριθμεί περίπου 10 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από υπαξιωματικό. Ειδικά για το πυροβολικό, το αντίστοιχο κλιμάκιο λέγεται **στοιχείο**. Η ομάδα είναι δυνατόν να χωριστεί σε **Ημιομάδες** (**Συμβολισμός ΝΑΤΟ: •**) των 3 ανδρών, ενώ είναι μέρος μιας διμοιρίας.

Διμοιρία

Το μικρότερο κλιμάκιο οργάνωσης είναι η **Διμοιρία (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: ●●)**. Αριθμεί περίπου 30 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από κατώτερο αξιωματικό (συνήθως Ανθυπολοχαγό) ή Ανθυπασιπιστή. Για το πυροβολικό και τα τεθωρακισμένα, το αντίστοιχο κλιμάκιο λέγεται **ουλαμός**. Η διμοιρία υποδιαιρείται σε ομάδες, ενώ είναι μέρος ενός λόχου.

Λόχος

Το αμέσως μεγαλύτερο κλιμάκιο, που αποτελεί την βασικότερη υπομονάδα, είναι ο **Λόχος (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: I)**. Αριθμεί περίπου 100 άνδρες και διοικείται από κατώτερο αξιωματικό (Υπολοχαγό-Λοχαγό ή από Ταγματάρχη όταν πρόκειται για ανεξάρτητο λόχο). Το αντίστοιχο κλιμάκιο για το πυροβολικό λέγεται **πυροβολαρχία**, ενώ για τα τεθωρακισμένα λέγεται **ίλη**. Ο λόχος υποδιαιρείται σε διμοιρίες, ενώ είναι μέρος ενός τάγματος.

ΜΟΝΑΔΕΣ

Τάγμα

Η κύρια μονάδα οργάνωσης είναι το **Τάγμα (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: II)**. Αριθμεί περίπου 300 άνδρες και διοικείται από ανώτερο αξιωματικό (συνήθως Αντισυνταγματάρχη). Η αντίστοιχη μονάδα για το πυροβολικό είναι η **μοίρα**, ενώ για τα τεθωρακισμένα είναι η **επιλαρχία**. Το τάγμα υποδιαιρείται σε λόχους, ενώ είναι μέρος ενός Συντάγματος ή μιας Ταξιαρχίας.

ΣΥΓΚΡΟΗΜΑΤΑ

Σύνταγμα

Βασικό συγκρότημα είναι το **Σύνταγμα (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: III)**. Αριθμεί περίπου 1.000 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από Συνταγματάρχη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το Σύνταγμα Πυροβολικού καλείται **διοίκηση πυροβολικού**. Το Σύνταγμα υποδιαιρείται σε Τάγματα. Τα τελευταία χρόνια τα Συντάγματα του Ελληνικού Στρατού Ξηράς αντικαθίστανται από Ταξιαρχίες.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Ταξιαρχία

Ο μικρότερος στρατιωτικός σχηματισμός είναι η **Ταξιαρχία (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: X)**. Αριθμεί περίπου 3.000 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από Ταξίαρχο. Περιλαμβάνει μονάδες και υπομονάδες διαφόρων όπλων (κατά κύριο λόγο πεζικού

και ιππικού-τεθωρακισμένων) και σωμάτων, υπό ενιαία διοίκηση. Οι ταξιαρχίες αποτελούν τα κύρια τμήματα μιας **Μεραρχίας**.

Μεραρχία

Ο αμέσως μεγαλύτερος στρατιωτικός σχηματισμός είναι η **Μεραρχία (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: XX)**. Αριθμεί περίπου 10.000 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από Υποστράτηγο, ο οποίος λέγεται και "Μέραρχος". Περιλαμβάνει ταξιαρχίες και μονάδες ή υπομονάδες διαφόρων όπλων και σωμάτων, υπό ενιαία διοίκηση. Οι μεραρχίες αποτελούν τα κύρια τμήματα ενός **Σώματος Στρατού**. Στο πρόσφατο παρελθόν, πριν την ίδρυση των ταξιαρχιών, οι μεραρχίες περιελάμβαναν τρία συντάγματα πεζικού ή ιππικού μαζί με μονάδες ή υπομονάδες διαφόρων άλλων όπλων.

Σώμα Στρατού

Ακόμη μεγαλύτερος σχηματισμός είναι το **Σώμα Στρατού (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: XXX)**. Αριθμεί περίπου 30.000 άνδρες και διοικείται κατά κανόνα από Αντιστράτηγο, ο οποίος λέγεται και "Σωματάρχης". Περιλαμβάνει μικρότερης βαθμίδας σχηματισμού (ταξιαρχίες, μεραρχίες) και μονάδες ή υπομονάδες διαφόρων όπλων και σωμάτων, υπό ενιαία διοίκηση. Τα Σώματα Στρατού αποτελούν τα κύρια τμήματα μιας **Στρατιάς**.

Στρατιά

Ο μεγαλύτερος σχηματισμός εν καιρώ ειρήνης είναι η **Στρατιά (Συμβολισμός ΝΑΤΟ: XXXX)**. Αριθμεί περίπου 100.000 άνδρες και εν καιρώ ειρήνης διοικείται από Αντιστράτηγο. Περιλαμβάνει μικρότερης βαθμίδας σχηματισμού (Ταξιαρχίες, Μεραρχίες, Σώματα Στρατού) και μονάδες ή υπομονάδες διαφόρων όπλων και σωμάτων, υπό ενιαία διοίκηση. Οι στρατιές αποτελούν τα κύρια τμήματα σχηματισμών μεγαλύτερης κλίμακας, οι οποίοι υφίστανται σε διακρατικό - συμμαχικό επίπεδο, όπως είναι το ΝΑΤΟ.

ΑΛΛΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Εν καιρώ πολέμου μπορεί να συγκροτηθούν και άλλου μεγέθους σχηματισμοί, ανάλογα με την επιχείρηση, την οποία αναλαμβάνουν. Τέτοιοι σχηματισμοί είναι οι: Ομάδες Μεραρχιών ή Ομάδες Στρατιών/

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ

Ιεραρχικά, όλες οι μονάδες, υπομονάδες, συγκροτήματα και σχηματισμοί ενός κράτους ανήκουν στο Γενικό Επιτελείο. Περιλαμβάνει πλήθος επιτελικών γραφείων καθώς επίσης και τις διευθύνσεις όλων των όπλων και των σωμάτων.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Το Ανώτερο Στρατιωτικό Γενικό Επιτελείο μιας χώρας είναι το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων ή Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α.), το οποίο οργανώνει την άμυνα μιας χώρας με τη βοήθεια και των τριών κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατός Ξηράς, Πολεμικό Ναυτικό, Πολεμική Αεροπορία).